

teolog Vasilică MILITARU

Biserica din temniță

mărturisire și jertfă creștină
în închisorile comuniste
România 1948-1964

Coperta 1:

Icoana Învierii. Biruința Fiului lui Dumnezeu asupra lumii văzute și nevăzute. Iisus Hristos biruitorul arată creației semnele jertfei (rănile răstignirii și Crucea prin care a biruit moartea). Lui I se închină, ca Împăratului Cerurilor, cei doi Sfinți Arhangheli Mihail și Gavriil: Mihail – conducătorul legiunilor îngerilor cerești, înger al Legii Vechiului Testament; Gavriil – înger al darului, binevestitorul întrupării lui Iisus.

Grafică: Bogdan Georgian Plopeanu

Selectare și corectură: Luminița Militaru

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MILITARU, VASILICĂ

Biserica din temniță : mărturisire și jertfă creștină în închisorile comuniste : România : 1948-1964 / teolog Vasilică Militaru. – Bacău : Vicovia, 2008

Bibliogr.

ISBN 978-973-85459-7-7

343.8(498)

281.95

Pentru comenzi sunați la: 0766.266764

mărturisire și jertfă creștină în închisorile comuniste

Reproducerea este permisă numai cu acordul scris al autorului

**Fiicei mele,
tuturor tinerilor
care au dreptul să afle ADEVĂRUL
și datoria să urmeze CALEA**

teolog Vasilică Militaru Biserica din temniță

Argument

Trăim într-o lume în care vremelnic non-valoarea a învins valoarea, în care Cuvântul lui Dumnezeu este auzit din ce în ce mai slab, în care Biserica instituțională încearcă să iasă din izolarea la care a fost obligată. Această lume pare că și-a pierdut orientarea, nu-și mai găsește sensul și aleargă haotic spre false ținte, preparate în laboratoarele marilor corporații și ale grupurilor de interese, de minți diabolice care pregătesc un nou *plan*.

Planul este de a îndepărta atenția oamenilor de la sensul real al existenței, de la realizarea comuniunii lor cu Dumnezeu prin Mântuitorul Iisus Hristos. Pentru aceasta folosesc camuflarea în intenții umaniste, în globalizare, în unirea tuturor locuitorilor acestei lumi sub o singură autoritate. Fără să greșim, putem înțelege îndreptarea sigură a acestor *bune intenții* spre o finalitate apocaliptică: venirea Antihristului.

Noi creștinii percepem și aspectul pozitiv al acestei finalități: a doua venire a Mântuitorului în slavă, dimpreună cu toți îngerii și sfinții Săi. Iată o motivație, și nu singura, ca să continuăm propovăduirea și trăirea în duhul Sfintei Scripturi, într-o lume din ce în ce mai secularizată.

Orbiți de multitudinea iluziilor create de *Statul magician* împreună cu *Marele manipulator* ¹ și noi românii nu-L mai putem vedea pe Dumnezeu și strigăm către El că ne-a părăsit. De fapt noi L-am părăsit pe Dumnezeu pentru că ne-am

¹ I. P. Culianu, *Eros și magie în Renaștere. 1484*, Ed. Polirom, Iași, 2003, pp. 142-147

îndepărtat de Adevăr, de Hristos și de sfinții Săi. Argumentul că Dumnezeu își continuă lucrarea conform promisiunii: *Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale* (Ps. 109,1), constă în prezența sfinților mărturisitori și trăitori din fiecare epocă. Astfel Dumnezeu operează tainic la edificarea Bisericii, păstrând legământul cu oamenii prin Hristos și lucrarea Duhului Sfânt.

Am început Facultatea de Teologie din Sibiu cu gândul că voi scrie o lucrare de licență în care să pot lămuri din punct de vedere teologic o perioadă *neagră* din istoria neamului românesc. M-am mutat, împreună cu familia, din *buricul târgului* la liniștea pustnicească a munților Neamțului lângă Mănăstirea Petru Vodă.

Aici descoperisem un mărturisitor din temnițele comuniste care, cu mijloace proprii, ajutat doar de milostenia credincioșilor ce erau trimiși de Dumnezeu la cuvioșia sa, construisese Mănăstirea Petru Vodă. Gândul său, materializat după Revoluție, a fost să ridice un altar din care să se poată înălța rugăciuni pentru cei care au suferit și au murit martiric în temnițele comuniste.

În biblioteca mănăstirii am găsit cărțile document (multe apărute prin grija părintelui) necesare pentru a înțelege ceea ce mă frământa: Adevărul privind o perioadă a istoriei acestui popor despre care nu vor să vorbească nici istoricii, nici politicienii și, mai dureros, nici unii oameni ai Bisericii.

S-a încercat în anii comunismului și în anii *democrației* de până acum să se răstoarne o piatră de mormânt peste *trăirile unei generații* care s-a opus cu toată ființa comunismului ateu. Cei care s-au străduit să ascundă adevărul n-au înțeles că pot acoperi cu o piatră doar trupurile neînsuflețite ale eroilor acestui neam, dar nu și sufletele lor care au plecat la Domnul. Groparii acestei generații nu au crezut în Iisus Hristos și nu au cunoscut că Acesta este Fiul lui

Dumnezeu-Tatăl. De ei trebuie să ne fie milă! Ei sunt adevărații morți pentru acest neam greu încercat și, mai tragic, ei sunt morți pentru Biserica lui Hristos.

Acum 2000 de ani au mai încercat unii să acopere tot cu o piatră mormântul lui Iisus din Nazaret. Însă mare le-a fost uimirea când au aflat că Hristos a înviat din morți. *De două milenii se străduiesc să-L țină îngropat*, dar Biserica, a cărei începătură S-a făcut prin Înviere, este din ce în ce mai mare în ceruri. De aceea nu trupurile celor îngropați în temnițe trebuie căutate, ci sufletele înviate în ceruri. Ei sunt acum alături de Hristos, după făgăduința Domnului. Aceștia fac parte din Biserica vie.

La începutul secolului al XX lea lumea europeană a cunoscut o perioadă neagră din istoria întregii umanități. Mai întâi comunismul lui Lenin și Stalin, apoi nazismul lui Hitler și fascismul lui Mussolini (Italia), Franco (Spania) și Horthy (Ungaria). Astfel, o extremă de stânga - comunismul a generat la scurt timp o extremă de dreapta - fascismul. Și una și alta fără de Dumnezeu. În mijlocul acestei confruntări: masele de oameni ale națiunilor europene și evreii împrăștiati de Dumnezeu prin toată Europa. Suferințele au fost enorme; nedreptățile strigătoare la cer. În această încheștare de ideologii și de arme au murit milioane și milioane de oameni. Milioane și milioane de suflete au plecat la Domnul Dumnezeu al tuturor.

Dar câți au înțeles pentru ce au murit , în numele cărei credințe și, mai ales, dacă jertfa lor era cea bineplăcută Tatălui ceresc?

Pentru a înțelege mai clar ce vreau să vă transmit vă voi prezenta mai jos două extrase din Jurnalul marelui istoric al religiilor, românul Mircea Eliade. În timpul războiului a fost atașat cultural al Legației României în Portugalia și a avut șansa, oferită de divinitate, de a rămâne în Occident la sfârșitul

conflagrației mondiale. A fost preocupat toată viața de relația omului cu divinitatea, indiferent de modul cum o interpretează acesta în conștiința, gândirea și manifestările sale.

Iată cele două exemple promise:

Paris, 9 octombrie 1945: „La Cioran întâlnesc un tânăr francez, scăpat din lagărul de la Buchenwald. Din numeroasele amănunte pe care le aflu, notez doar acestea două: cine avea un păduche trecea la etuvă și nu lucra o zi întreagă. O zi de odihnă ispitea pe toți. Și astfel a luat ființă o bursă neagră a păduchilor. Se vindea o marcă bucata, pe ascuns, bineînțeles. Dar cumpărătorul avea grijă să poarte păduchele la vedere, ca să treacă la etuvă.

Într-un lagăr de femei, din nu știu ce localitate, s-a introdus și un bordel. Au fost aleși șase francezi. Maximum ce puteau avea, erau patru femei pe zi. După o lună s-au întors, complet secătuiți, și aproape toți au murit curând după aceea.

S-ar putea vreodată face literatură cu asemenea fapte, în care demența și bestialitatea nu e întrecută decât de grotesc și de absurd?”²

Paris, 1 noiembrie 1945: „Invitați la masă de Lică C., împreună cu Cioran și Herescu, întâlnesc pe Directorul Cinematografiei și un regizor, amândoi cu vaste experiențe de lagăr și închisori. Regizorul, evreu, a trecut pe la Buchenwald și Dachau; a evadat când ajunsese la treizeci și nouă de kilograme. Amândoi spun că *au descoperit o nouă condiție umană în închisoare*; s-au convins acolo, că omul este și *altceva* decât crezuseră până atunci; că există o realitate spirituală, că există *stări indescriptibile*. Directorul Cinematografiei ținuse să mă întâlnească tocmai ca să-mi

² Mircea Eliade, *Jurnal*, Volumul I, Editura Humanitas, București, 1993, pp.

spună toate acestea, să afle dacă *stările* pe care le cunoscuse au vreo legătură cu Yoga.

Ce păcat că asemenea experiențe nu sunt înregistrate în jurnale intime sau memorii, nu sunt comunicate, discutate, interpretate! Câteva milioane de europeni au străbătut de curând un itinerariu pe care colectivitățile nu l-au mai cunoscut din Evul Mediu. S-au convins de realitatea unor *stări* de care ar fi zâmbit cu câțiva ani înainte. Sceptici sau lași înainte de a fi ajuns *să creadă într-o realitate spirituală care îi depășea, dar în același timp îi consola, îi ajuta să supraviețuiască*. Acum, cum mărturisesc amândoi, ar leșina dacă cineva ar descărca un revolver, pe neștiute, în spate. Nu le-au rămas, spuneau, decât amintirea unui *absolut* și certitudinea existenței lui. Și toată această magnifică experiență se va pierde. Capacitatea omului de a uita este nesfârșită.”³

Ce putem înțelege din aceste mărturisiri scrise? Că în lagărele și închisorile naziste a fost suferință și teroare. Unii oameni care au trecut prin aceste lagăre au văzut și au înțeles numai ceea ce se prezintă în primul exemplu; însă alții, mult mai profunzi, au înțeles ceea ce prezintă al doilea exemplu. Desigur, acestea sunt doar o infimă parte a trăirilor celor care au suferit din cauza nazismului. Dar, luând ca reper și faptele istorice ce au urmat, putem afirma că lumea occidentală a înțeles într-un anume mod să rezolve problema suferințelor și nedreptăților trăite de cei închiși în lagărele și închisorile naziste.

Imediat după încetarea războiului a pornit o campanie de răzbunare, de revanșă, de aplicare a principiului biblic: *ochi pentru ochi și dinte pentru dinte* (Ieș.21,24). În Europa

³ Micea Eliade, *op.cit.*, Volumul II, pp.62-63

occidentală și în lumea întreagă a început o teroare și o urmărire furibundă a tuturor fasciștilor și a simpatizanților fasciști. Toți trebuiau condamnați și pedepsiți. Dacă se putea: toți trebuiau lichidați. Procesul de la Nurnberg este un astfel de exemplu.

Aceste fapte ne prezintă o Europă ce trăia doar în Vechiul Testament. Nu s-a văzut în acțiunile Europei occidentale decât aplicarea legii iudaice: *Să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău.*(Lev.19,17-18). Acesta era Dumnezeu lor, Dumnezeu Vechiului Testament.

Profitând de ura împotriva fascismului, *noua lume* comunistă a Europei răsăritene a copiat modelul apusean al luptei împotriva fascismului. Astfel, și comuniștii din România s-au grăbit să participe la *vânătoarea de vrăjitoare* de tip modern și au declarat *fasciste* toate partidele și organizațiile care luptaseră și acționau încă împotriva lor. Sintagma *lupta împotriva fascismului* a intrat în conștiința milioaneilor de români ce au trăit sub comunism.

Dacă luăm un om trecut de treizeci de ani, deci educat sub comunism, și-l întrebăm astăzi despre ce s-a întâmplat în temnițele comuniste din anii 1948-1964, acesta va răspunde sau că nu știe nimic, dar absolut nimic, sau că acolo au fost închiși *fasciștii* și *naziștii*, cei care au fost *dușmani ai poporului*. Puțini cunosc realitatea acelor vremuri.

Tema occidentală a principiului răzbunării a fost preluată de comuniștii din România și adaptată ateismului lor. Aceștia nu mai credeau nici măcar în Dumnezeu Vechiului Testament, nu mai credeau în nimic, ci slujeau direct satanei. Faptele ce vor fi prezentate mai jos vă vor încredința de această afirmație. Spre deosebire de Occident, unde fasciștii și naziștii au fost condamnați la moarte sau condamnați la ani de închisoare în niște condiții de detenție umane, la noi nu a fost îndeajuns revanșa.

În România comunistă cei catalogați drept fasciști și naziști au fost supuși unor experimente și unor suplicii ce nu pot fi explicate de mintea omenească. Singura explicație este diabolismul celor care au conceput și au aplicat batjocura din temnițele comuniste din România.

Celor care vor sări și vor spune că exagerez, le răspund să citească această lucrare pentru că vor afla adevăruri cutremurătoare. Adevărurile acestea le vor zgudui conștiința și le vor da coșmaruri în somnul liniștitor al democrației pe care o trăiesc.

Apelez tot la memorialistica lui Eliade pentru a vă introduce într-o lume complet necunoscută. Va apare în scenă un personaj care vă va edifica asupra adevărului: evreul convertit la creștinism ce a trecut prin lagărele și închisorile comuniste. Iată fragmentul din jurnal:

New York, 24 aprilie 1966 „Aflu de la B.C. că un pastor luteran, Richard Wurmbrand, tocmai a sosit din România (A fost *răscumpărat* de luteranii suedezi.). B. îmi spune că este un soi de Sfântul Pavel. Evreu convertit care *crede* așa cum se credea în vremea persecuțiilor. Zece ani de închisoare. Torturat (se văd încă urmele rănilor sale), pe deasupra tuberculos, supraviețuiește printr-un soi de miracol. Știe destul de bine engleza, este un predicator inspirat, clocotitor. Cum a fost internat într-un lagăr în timpul guvernării lui Antonescu, nu poate fi bănuیت de *fascism*. **Aproape nu îndrăznesc să povestesc ororile la care a fost martor în închisoare.** De exemplu, această scenă la care a asistat: de Paști, preotul ortodox a fost azvârlit într-un hîrdău plin de excremente care îi ajungeau până la brâu. Într-o mână ținea o gamelă plină cu excremente și în cealaltă o gamelă plină cu urină. L-au constrâns să celebreze slujba de Înviere în această postură, în fața celorlalți condamnați, și să le dea împărtășania dintr-una din cele două gamele. Mă întreb dacă va fi crezut. **Spunea de**

asemenea că erau scene pe care n-ar îndrăzni să le povestească și nu le va povesti niciodată. Dar ce poți să-ți imaginezi mai rău?

Vorbea de un preot pe care l-au legat pe o cruce și care era coborât din timp în timp de pe cruce, pentru a-l întinde pe pământ iar atunci condamnații erau siliți să-și facă nevoile pe el.

Adăuga că rezistența acestor oameni închiși era extraordinară. **Un popor care a dat astfel de oameni nu poate să dispară**, spunea R.W. Comuniștii exploatau frica de moarte. El le spunea în față: *Mie nu mi-e frică. Omorâți-mă. Voi fi mai repede lângă Dumnezeu.* În timpul anchetelor, anumiți preoți îi înfruntau pe oamenii securității, vorbindu-le de Dumnezeu, și uneori parveneau să-i convertească.

În minele de plumb, de altfel atât de nesănătoase, condamnații sunt mai bine hrăniți, sunt chiar plătiți și pot să cumpere mâncare de la cantină. Odată, sosește un nou convoi. Cineva se apropie de unul din noii veniți și îl întreabă dacă îi e foame. Evident, îi era foame. Acela care l-a întrebat merge la cantină și-i aduce ceva de mâncare. Noul venit înhite pe nemestecate, îi mulțumește și îl întreabă pentru ce a fost condamnat.

– *Pentru că am dat să mănânce unui necunoscut care era înfometat. S-a constatat apoi că acest om făcea parte din rezistență. A fost prins și condamnat și am fost condamnat și eu.*

– Cum a fost posibil un astfel de sacrilegiu? Cine era acel scelerat care v-a condamnat?

– *Dumneavoastră. Erați magistrat în epoca aceea. V-am recunoscut în convoi. Și am vrut să vă dovedesc că eram nevinovat. V-am dat să mâncați, cum am făcut-o pentru*

acel om necunoscut; fiindcă vă era foame...”⁴

Citiți și cugetați. Ați mai auzit așa ceva? Ați mai întâlnit în cărțile citite sau în filmele vizionate asemenea trăiri? Știu sigur că cei mai mulți, nu. Și pentru cei ce știu despre asemenea fapte, și pentru cei ce nu știu, un adevăr trebuie rostit: *creștinismul este biruința prin suferință și iertare*. Prin creștinism a fost introdus în umanitate un nou concept dumnezeiesc: *iertarea*. Iertarea nu poate veni decât din iubire, acel sentiment nobil, acea trăire ce definește adevărata legătură a omului cu divinitatea.

Pentru a-i face pe oameni să înțeleagă ce este iubirea, Dumnezeu S-a făcut exemplu: L-a trimis pe unicul Său Fiu pe pământ. Din ascultare, Fiul lui Dumnezeu a coborât și S-a întrupat ca să fie model de iertare și iubire. Iisus Hristos l-a iertat pe Sfântul Apostol Petru ce se lepădase de trei ori de El. Tot Iisus avea să-l ierte și pe tâlharul de pe cruce. Condiția iertării a fost pocăința manifestată și afirmată de cei în cauză. Tuturor Hristos le cerea atât de simplu: *Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția cerurilor!*(Mat.4,17). Dar tot El a rostit și memorabilele cuvinte de pe crucea răstignirii: *Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac!*(Luc.23,34).

La această înțelepciune - a iertării - au ajuns trăitorii din temnițele comuniste din România. Dovada este lipsa reacțiilor de răzbunare de după Revoluție. Așa au înțeles mesajul creștin cei care au crezut și au mărturisit în închisori. *Să nu ne răzbunați!* au fost cuvintele testamentare ale lui Mircea Vulcănescu în timp ce murea răpus de boală și suferință în închisoarea de la Aiud.

Urmând pe Hristos, ei au aplicat cuvintele din rugăciunea *Tatăl nostru*: *...și ne iartă nouă greșelile noastre*

⁴ Mircea Eliade, *op.cit.*, Volumul I, pp. 556-557

precum și noi iertăm greșităților noștri. Trăitorii din temnițe au macerat în suferințe și chinuri toată înțelegerea cuvintelor dumnezeiești așa cum numai Sfinții părinți ai pustiei au mai făcut-o. Și chiar mai mult decât părinții pustiei; pentru că cei din temnițe erau batjocoriți zi de zi de către semenii lor.

Glasul uneia din femeile ce au suferit în temnițele comuniste, mărturisitoarea Aspazia Oțel Petrescu ne relevă după 14 ani de detenție:

„E cumplit să înveți pe propria piele că nu există Înviere fără Răstignire. Dar este divin când ai deplină această cunoaștere. Mântuitorul, Dragostea nesfârșită, n-a putut să ne izbăvească decât printr-o jertfă nesfârșită. El ne-a ajutat să coborâm din Tabor și să mergem în calea Crucii. El ne-a învățat să murim și dat un sens sublim supliciilor. E minunat când, ajuns la convingerea că orice fericire îți este închisă, ai luciditatea să vezi că îți rămâne totuși una: *Fericiți veți fi când vă vor ocări și vă vor prizoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea.*

El ne-a izbăvit de viforul roșu ca și de puținătatea dăruirii noastre. El, singur, Marele Jertfit!

Nu ne-a stat nouă în putere să alegem între eroism și martiraj, dar ne-a fost limpede că trebuie să trecem prin atâta suferință încât niciodată să nu mai fim capabili să adunăm în suflet sentimente negative. *Dacă ai avut orgoliul să te oferi jertfă pentru Învierea neamului tău, trebuie să ai capacitatea să iubești nelimitat*, căci jertfa se face din iubire și nu orice fel de iubire ci una purificată prin suferință. La capătul calvarului, mucenicii au primit o sublimă binecuvântare: aceea care le dădea putere să iubească și să IERTE. Experimentul cu totul ieșit din tiparele umanității a dus la un rezultat la fel de excepțional: a șlefuit o generație capabilă să IERTE.

Pe crucea de foc a răstignirii lui Mircea Vulcănescu scrie: *Să nu ne răzbunați.*

Cea mai zguduitoare rugăciune a lui Petre Țuțea a fost: *Îți mulțumesc Doamne că mi-ai oferit onoarea să sufăr pentru Neamul meu.*

Prigonitori și călăi, vă ascultăm fără să vă urâm cum ne acoperiți cu invective și insulte după ce ne-ați trecut prin flăcările iadului. Vă ascultăm minciunile, calomniile, disprețul, dezonoarea *emanate* de răutatea voastră, fără să osteniți. Vă iertăm și uneori, în clipe de grație, ne rugăm pentru voi. Eu nu vă pot contempla ca pe oricare dintre frații mei deoarece voi înjosiți în mine condiția de om și-mi ofensați iubirea. Mi-e milă de voi pentru că nu vă gândiți că este un timp pentru moarte. Este un timp pentru faptă și este un timp pentru răsplată. Mi-a trebuit mult timp să vă pot ierta. M-am rugat și am postit ca să nu vă urăsc. Vă iert din toată inima pentru ce ne-ați făcut și mă rog să nu vă ardă adevărurile ce le-ați ascuns și nu le-ați recunoscut și lacrimile ce nu le-ați plâns, dar trebuia să le plângeți.”⁵

Aceasta despre iertare.

Dar despre înalta treaptă a desăvârșirii ce ne-o cere Dumnezeu tot prin Fiul Său Iisus Hristos: *Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc, ca să fiți fiii Tatălui vostru din ceruri* (Mat.5,44-45), ne amintește un alt mărturisitor din acele temnițe, părintele Iustin Pârvu. Acesta a primit o condamnare inițială de 12 ani la care s-au adăugat încă 4 ani, în urma unui interogatoriu înainte de eliberare. Comisia comunistă înțelese din răspunsurile primite de la părinte că a făcut în zadar primii 12 ani. Nu acceptase ideile comuniste și credea în

⁵ Aspazia Oțel Petrescu, *Strigat-am către tine, Doamne...*, Ed. Bunavestire, București, 2000, pp. 14-15

continuare în Iisus Hristos.

De la părintele Iustin am aflat motivul pentru care Dumnezeu a rânduit ca acesta să mai stea încă patru ani în închisoare. Relevant este dialogul din chilia sa:

- *Părinte Iustin ce-ați mai învățat în ceilalți 4 ani de închisoare? Ați învățat să-i iertați, nu?*

Ridicând ochii din pământ, părintele m-a străpuns cu privirea sa adâncă:

- *Nu măi..de iertat, îi iertasem. În ceilalți 4 ani **am învățat să-i iubesc.***

Uitasem porunca supremă a Mântuitorului: *Fiți desăvârșiți precum Tatăl vostru din ceruri desăvârșit este.* Atunci am înțeles că trăitorii temnițelor comuniste au învățat, pentru acest neam, o lecție dată de Dumnezeu. *Această generație a trecut de la LUPTĂ la JERTFĂ, de la JERTFĂ la IERTARE, și de la IERTARE la IUBIREA VRĂJMAȘULUI.* Ei au înțeles de ce Iisus Hristos este unicul model de urmat în viața pământească: pentru că a fost, este și va rămâne veșnic Fiul lui Dumnezeu.

Anul acesta se împlinesc 60 de ani de când comuniștii au început arestările masive ale tuturor opozanților regimului ateu, lipsit de Dumnezeu. O întreagă generație a fost îngropată în închisori. Cei mai mulți credeau în Dumnezeul treimic, erau creștini. Comuniștii au avut grijă să ia orice preot, orice tânăr, orice politician, orice om de cultură, orice țăran agricultor ce ar fi putut să le mai opună rezistență în planul diabolic de a educa poporul în spiritul ateu, lipsit de Dumnezeu. Au fost închiși toți cei care ar mai fi avut curajul să strige în piețe Adevărul. Au fost urmăriți și terorizați cei rămași în afara temnițelor și a fost lichidată orice formă de mărturisire publică.

Atunci, în România, Biserica văzută a lui Hristos a fost de două ori închisă de către comuniști. Odată izolată între

zidurile bisericilor și mănăstirilor de unde glasurile preoților, monahilor și credincioșilor mireni nu mai puteau răzbate în societate. Și încă odată, izolată între zidurile temnițelor unde cei mai luptători și cei mai curajoși dintre mărturisitori au fost închiși, schingiuiți, batjocoriți și omorâți.

Prima formă de izolare a Bisericii a fost înlăturată după Revoluție, când Biserica instituțională a început să rostească în societatea românească din nou Adevărul despre Hristos, Dumnezeuul nostru.

Cea de-a doua formă de izolare a Bisericii, cea din temnițe, nu a fost încă biruită. După 60 de ani de tăcere trebuie să vină vremea recunoașterii oficiale a jertfei lor. **Acum**, după șase decenii de la începutul jertfirii unei generații, **a sosit ceasul Învierii**. Dumnezeu vrea ca și noi pe pământ să-i recunoaștem și să-i cinștim. Ei trebuie cunoscuți și recunoscuți de societatea românească și în primul rând de către Biserica Ortodoxă Română. **Nu-i putem lăsa pe Cruce!** Căci pentru Hristos și pentru neamul românesc s-a făcut această jertfă.

Autorii lucrării de față sunt chiar ei, cei care au trecut prin temnițe, au trăit suferințele, s-au ridicat și au înviat. Ei L-au urmat pe Hristos care a îndemnat omenirea: *Îndrăzniți, Eu am biruit lumea*. Eu nu fac prin aceasta decât o mărturisire a lor. Îndemn pe toți cei care vor citi aceste rânduri să continue la rândul lor această formă de mărturisire a trăitorilor creștini din închisori. Recunoscând jertfa și biruința lor, ne vom ajuta pe noi înșine să mergem mai departe pe calea mântuirii spre Înviere.

1. Conjunctura politică și religioasă

Pentru a înțelege mai bine fenomenul de prigonire și întemnițare a majorității elitei românești și a sute de mii de oameni din toate categoriile sociale din perioada 1948 – 1964, este necesar să prezint conjunctura generală externă și internă în care s-au produs aceste evenimente unice în istoria omenirii. De aceea voi analiza pe rând trei direcții de aprofundare ale realităților din prima jumătate a secolului XX.

1. 1. Conjunctura politică

1. 1. a. Conjunctura politică externă

Nori negri se abat asupra Europei la începutul secolului al XX lea. Ideile socialiste fundamentate de filosofii germani Karl Marx și Friedrich Engels, din a doua jumătate a secolului al XIX lea, încep să câștige teren pe fondul acutizării nemulțumirilor unor mase largi de oameni de la orașe și sate.

Aceste nemulțumiri au apărut datorită unor abuzuri ale monarhiilor și guvernărilor din toate țările europene. Sistemul economico-financiar de tip capitalist a permis crearea unor discrepanțe grave între o pătură de oameni bogați și restul populației pauperizate.

În Rusia țaristă, incapacitatea de a rezolva starea de sărăcie a populației Imperiului a determinat apariția unor tensiuni majore. Pe de o parte, locuitorii orașelor se confruntau cu niște condiții inumane de muncă și un venit ce nu le satisfacea nevoile familiale. Acestea au generat o ură de clasă a muncitorilor împotriva clasei conducătoare ce deținea și monopolul economic.

Pe de altă parte, locuitorii satelor, pe fondul unor fenomene de secetă și al practicării unei agriculturi de tip medieval, lipsită de mijloace de dezvoltare, au sărăcit până la înfometare și au fost nevoiți să-și caute locuri de muncă în

orașele apropiate. Astfel a apărut o presiune din ce în ce mai mare asupra zonei urbane.

Pe acest fond de nemulțumiri sociale încep să fie îmbrățișate ideile socialismului științific promovat de Marx și Engels. Adaptând aceste idei la condițiile ruse, apare în Rusia țaristă un adevărat *profet mincinos* al vremii: Vladimir Ilici Lenin.⁶ Acesta va pune bazele ideologice ale comunismului, fundamentat pe materialismul dialectic și științific, ce va marca istoria Europei răsăritene de-a lungul secolului XX.

Erau create condițiile pentru a începe o mișcare de masă controlată și de forțele oculte. Astfel se declanșează *Marea Revoluție din Octombrie 1917*, așa cum a fost denumită de bolșevismul rusesc.

Nici în Europa de vest lucrurile nu stăteau mai bine. Germania fusese umilită de condițiile economico-financiare impuse de Marile Puteri: Anglia și Franța, după primul război mondial. În acest context nemulțumirile populației sunt canalizate într-un curent de tip național- socialist. Se ridică și are tot mai mulți aderenți un alt *profet mincinos*, în persoana lui Adolf Hitler, ce promitea bunăstarea materială a poporului german. Astfel se naște o altă ideologie, ce va marca Europa din această perioadă, cunoscută sub denumirile de *fascism* și *nazism*.

Tot curente naționaliste se nasc și iau amploare în țări europene ca Spania, Italia, Portugalia, Ungaria, Croația, Slovacia. În fiecare dintre aceste țări naționalismul îmbracă forme diferite, specifice fiecărui spațiu geografic, social și spiritual.

Un caracter aparte îl va avea naționalismul de tip creștin

⁶ V. I. Lenin, *Opere*, vol. 2, Ed. Partidului Muncitoresc Român, 1951, pp. 5-

ortodox din România și Bulgaria. Demn de subliniat este că, după cel de-al doilea război mondial, Tribunalul Internațional de la Nurnberg a condamnat pentru *fascism*, *nazism* și *colaboraționism* mai toate mișcările naționaliste din Europa. Numai Mișcarea Legionară din România și mișcarea bulgară Strașnicii (după model legionar), a profesorului Cantargief, au rămas în afară de asemenea condamnări.⁷ De asemenea este relevant și caracterul anticomunist al acestor mișcări naționaliste, care au încercat să apere valorile creștine, opunându-se internaționalismului comunist ateu ce amenința întreaga Europă.

Acestea au fost premisele externe ce au declanșat începutul celui de-al doilea război mondial. În urma acestui război devastator, desfășurat în numele unor ideologii ca cele prezentate anterior, din care Dumnezeu fusese înlăturat, România a ieșit ca țară învinsă.

Tendențele imperialismului sovietic se manifestă prin impunerea capitulării necondiționate a României. Trebuie subliniat faptul că, imediat după 23 august 1944, serviciile secrete din România, încă neaservite Partidului Comunist, au aflat despre intenția de transformare a României în Republică Sovietică.⁸ Stalin, *noul zeu* al statului comunist ateu rus, își va cere drepturile asupra țării noastre. *Stalin era un comunist care credea în doctrina comunistă a cuceririi planetei de către comunism.*⁹

⁷ Ion Coja, *Legionarii noștri*, Ed. UMC București, 2001, pp. 185-188

⁸ Corvin Lupu, *România în contextul relațiilor internaționale actuale*, Ed. Techno Media, Sibiu, 2006, p. 22

⁹ Christine Ockrent, Conte de Marenches, *Consilier de taină al puterii*, Ed. Humanitas, București, 1992 p. 41

În aceste condiții se desfășoară Tratatul de Pace de la Paris din perioada iulie 1946 – februarie 1947, la care Marile Puteri occidentale au fost de acord ca România să piardă teritoriile Basarabiei și Bucovinei anexate U.R.S.S. și să plătească sovieticilor o sumă totală de 1,295 miliarde de dolari, la valoarea monedei americane, din anul 1945. Această datorie va ajunge la un total de 2 miliarde de dolari (*echivalentul a 32 miliarde de dolari în monedă actuală*) constând inclusiv în bunurile și valorile transportate ulterior în U.R.S.S., în perioada de dominație sovietică.¹⁰

Astfel s-a așternut în scris și s-a parafat, ceea ce fusese stabilit la întâlnirea de la Yalta din 7-11 februarie 1945. La această întâlnire au participat cei trei învingători ai războiului: Stalin (U.R.S.S.), Roosevelt (S.U.A.) și Churchill (Marea Britanie). Cei trei mari ai lumii, *orbiți* doar de interese strategice de dominație, vor conveni ca opt țări europene, inclusiv România și o treime din Germania să intre în zona sferei de influență sovietică.

În lucrarea *Consilier de taină al Puterii* Alexandre de Marenches, șeful Serviciului de Documentare Externă și Contraspionaj din Franța anilor 1970-1981 și omul de legătură dintre generalii De Gaulle și Eisenhower pe timpul debarcării Aliatilor, redă explicit modul perfid în care aliații au permis înaintarea trupelor sovietice spre Berlin (deși se putea evita acest lucru) și arată cum zeci de mii de refugiați ruși, aflați în zona de influență americană și britanică au fost predați armatei sovietice care i-a ucis. *Noi (americani, englezii și francezii) am permis deci, cu sânge rece, masacrarea a mii de anticomuniști.* Este edificator răspunsul categoric al președintelui american Roosevelt, rugat să ia măsuri în acest

¹⁰ Corvin Lupu, *op.cit.*, pp. 18-19

context: *NU, în nici un caz! Este stabilit. Rămânem la ceea ce am hotărât!!*¹¹

Iată cât de actuale sunt cuvintele psalmistului: *Nu vă încredeți în cei puternici, în fiii oamenilor, în care nu este izbăvire. Ieși-va duhul lor și se vor întoarce în pământ. În ziua aceea vor pieri toate gândurile lor.* (Ps. 145,3-4).

În acest fel, stăpânitorii acestei lumi, ignorându-L total pe Dumnezeu, au înțeles să traseze destinul unor popoare pentru 50 de ani înainte. România avea să intre în cea mai neagră perioadă a istoriei sale de două milenii.

1. 1. b. Conjunctura politică internă

Pe plan intern putem discuta de o criză politică majoră ce a determinat acțiuni de conjunctură și nu bine întemeiate ale clasei politice românești. Istoria zbuciumată a perioadei interbelice a fost marcată de lipsa de realism a clasei politice a vremii, care n-a sesizat la timp adevăratul pericol al învecinării cu noul stat comunist sovietic. Puține voci s-au ridicat cu adevărat, avertizând asupra pericolului ce o reprezenta hidra comunistă.

Corneliu Zelea Codreanu, fondatorul Mișcării Legionare, este unul dintre cei care s-a ridicat din popor pentru a vesti, asemenea unui profet al Vechiului Testament, apropierea duhului anticreștin. El a stipulat în doctrina mișcării, înființată la 24 iunie 1927, credința în Dumnezeu și caracterul anticomunist al luptei legionare. Dar oamenii politici, puțin credincioși, nu au reușit să-l înțeleagă. Nici un alt partid din România nu și-a mai exprimat deschis opoziția față de pericolul comunist.

Crize politice majore au determinat ca societatea

¹¹ Christine Ockrent, Contele de Marenches, *op.cit.*, pp. 56-57

românească să se confrunte în perioada interbelică cu o dictatură regală. Regele Carol al II lea al României, întronat din anul 1930, va organiza o *lovitură de stat* în 11 februarie 1938, instaurând dictatura regală, pecetluită oficial la 16 decembrie 1938. Regele va numi ca prim - ministru al guvernului pe însuși Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Miron Cristea.

Aceasta se face cu o complicitate tacită și slugarnică a tuturor politicienilor români cu excepția lui C. Z. Codreanu (ce fusese arestat abuziv în 17 aprilie 1938) și a lui Iuliu Maniu, șeful Partidului Național Țărănesc, care nota la acea vreme, într-o scrisoare adresată Patriarhului Miron Cristea: „Se săvârșește o lovitură de stat, în urma căreia vor fi distruse valori sufletești, poate vieți omenști, și-mi cuprinde sufletul o adâncă tristețe, că această schimbare de lucruri se întâmplă sub protecția Patriarhului României ... O dictatură ... nu este permis să îngroape sub ruinele ei și cea mai înaltă autoritate bisericească.”¹²

Sub această guvernare va fi ordonată de către rege interzicerea tuturor partidelor politice și înlăturarea prin asasinat a celui mai redutabil adversar regal C.Z.Codreanu în noaptea de 29/30 noiembrie 1938.¹³

România s-a confruntat sub dezastruoasa dictatură regală și cu prăbușirea granițelor. Planul a fost pregătit prin pactul secret Ribbentrop – Molotov dintre Germania nazistă și Rusia

¹² Mihail Sturdza, *România și sfârșitul Europei, Amintiri din țara pierdută*, Ed. Dacia, Rio de Janeiro, în Gabriel Constantinescu, *Șah la rege-declinul monarhiei române în secolul XX*, Ed. Christiana, București, 2007, p. 185

¹³ Gabriel Constantinescu, *Șah la rege-declinul monarhiei române în secolul XX*, Ed. Christiana, București, 2007, p. 216

bolșevică din august 1939. Astfel în 28 iunie 1940 Rusia a răpit teritoriile Basarabiei și Bucovinei (45.000 km pătrați) . Iar la 30 august 1940, prin Dictatul de la Viena, Transilvania de Nord-Vest (42.000 km pătrați) a fost alipită Ungariei horthiste.

În această criză, la 6 septembrie 1940 va avea loc abdicarea lui Carol al II lea și întronarea Regelui Mihai. În fapt, a fost înlocuită dictatura regală carlistă cu dictatura antonesciană. Generalul Ion Antonescu va conduce România pe toată perioada războiului, până la 23 august 1944, când va fi arestat și predat rușilor care au dispus judecarea lui ca și criminal de război, fiind condamnat la moarte prin împușcare.

România a ieșit din al doilea război mondial ca țară învinsă și ocupată, cu economia distrusă de război și de jaful germano-sovietic, cu pierderi umane de 600 mii de morți și 1,5 milioane de răniți.¹⁴

Urmând, după război, linia trasată de puterea sovietică, la 6 martie 1945 se instaurează guvernul *democrat* al lui Petru Groza, *omul Uniunii Sovietice*¹⁵, coordonat direct de A. I. Vîșinski.

„Ce zi îngrozitoare a fost cea din 6 martie 1945! Întreaga țară tremura de frică. A.I. Vîșinski, trimisul URSS-ului la București, s-a dus la Palat. La amintirea acestei date memorabile din istoria noastră mă cuprinde un sentiment ciudat. Vîșinski i-a impus regelui, bătând cu pumnul în masă, un guvern în întregime comunist, condus de dr. Petru Groza, un burghez vândut. Faptul s-a produs imediat. Astfel comuniștii au avut timp să pregătească simulacrul de alegeri

¹⁴ Corvin Lupu, *op.cit.*, p. 27

¹⁵ Nicolae Baciuc, *Agonia României: 1944-1948*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, în G. Constantinescu, *op.cit.*, p. 334

din noiembrie 1946. În același timp, ei au izbutit să-și strângă rândurile și să introducă printre ei tot felul de trădători dizidenți și o seamă de oameni naivi.

Poporul s-a revoltat. Peste tot s-au născut organizații antisovietice și anticomuniste. Oamenii s-au refugiat în munți. Dar poliția politică și NKVD-ul au înăbușit orice mișcare. Porțile închisorilor s-au deschis și cei mai buni oameni ai acestui popor au dispărut în spatele gratiilor.”¹⁶

Totul se va definitiva prin interzicerea partidelor politice tradiționale și prin abdicarea impusă regelui Mihai la 30 decembrie 1947.

Toate acestea se întâmplau sub atenta supraveghere a reprezentanților puterii comuniste ruse ce avea, în România anilor 1946, un număr de 600.000 de soldați sovietici ca trupe de ocupație¹⁷ și sute de consilieri ruși care supravizau întreaga activitate politică, economică și socială a țării. Influența sovietică directă își va pune amprenta pe toată activitatea din țară până în anul 1958.

Pentru adevărul despre această perioadă este edificator un citat din lucrarea prof. univ. dr. Corvin Lupu:

„Analizând perioada societății românești de model și dominație sovietică absolută (1945-1958), observăm că într-adevăr represiunea comunistă s-a realizat în foarte mare măsură de către reprezentanți ai minorităților naționale. Lista acestora este foarte lungă. Ea cuprinde sute de înalți demnitari de partid, de stat, ofițeri de securitate și de miliție.”¹⁸

Dar trebuie subliniat faptul că toate aceste fenomene nu

¹⁶ Nicole Valery-Grossu, *Binecuvântată fii, închisoare...*, Editura Duh și adevăr, București, 1998, p. 70

¹⁷ Gabriel Constantinescu, *op.cit.*, p. 336

¹⁸ Corvin Lupu, *op.cit.*, p. 42

s-ar fi putut produce fără o complicitate internă, cu adevărat minoră la început, și fără lipsa de realism și de adevărată credință a oamenilor aflați la conducere în acea vreme.

Este aceeași situație ca și a credinciosului creștin asupra căruia diavolul, acționând din exteriorul ființei umane, nu are succes fără consimțământul interior - acceptare tacită generată de necredință în Atotputernicia divină și de propriile patimi.

Astfel sunt create toate premisele interne ce vor conduce la instaurarea deplină a comunismului în România. În această perioadă, prigoana a fost îndreptată împotriva tuturor instituțiilor țării. Ea s-a manifestat de la început împotriva cuvântului scris, a autorilor români, clasici și contemporani ale căror scrieri erau considerate piedici în calea propagandei comuniste. De aceea *Monitorul Oficial* din 25 martie 1947 publica listele nr. 25, 26 și 27 ce conțineau cărțile interzise de Comisia de pe lângă Ministerul Informației.¹⁹

S-au făcut epurări masive ale aparatului de stat, armatei, justiției, învățământului. Au fost eliminate cadrele vechi și înlocuite cu elemente compromise și needucate care au acceptat comunismul ateu. Supravegherea polițienească crescuse, zilnic pregătindu-se noi tabere de concentrare pentru cei arestați. Numeroși cetățeni au fost trecuți în afara legii și au fost scoși din activitate prin metode de persecuție și teroare.²⁰

Represiunea antiromânească s-a efectuat prin intermediul Securității Poporului. Diabolica instituție a fost înființată în 30 august 1948. În aparatul ei de frunte s-au aflat, multă vreme, Gheorghe Pintilie (Pantelei Bodnarenko, zis

¹⁹ *** , *Preot Constantin Sârbu, un mare mărturisitor creștin*, Ed. Bonifaciu, București, 2000, p. 66

²⁰ *Ibidem*, pp. 71-74

Pantiușa) - șeful Securității din România, Alexandru Nicolski (Boris Grunberg) - adjunct al șefului Securității, Ștefan Koller - colonel și comandant al Penitenciarului Aiud și mulți alți minoritari.

Până în anul 1960, a funcționat și abuzivul sistem al *pedepselor administrative* pe baza căruia orice cetățean, presupus că se făcea vinovat de fapte contra ordinii sociale, putea fi trimis fără judecată pentru un număr de luni sau ani în colonii de muncă.²¹

În țara noastră, regimul comunist a pricinuit multe greutăți și a provocat o avalanșă de ură dezlănțuită asupra neamului românesc și a trăirii și gândirii ortodoxe primite de la înaintași.

În temnițele și lagărele sistemului, torturile, persecuțiile, înscenările cele mai infame, arestările, asasinatele, atacurile brutale au fost perfecționate și aplicate cu o cruzime de neimaginat.²²

Mulți creștini care doreau să-și apere credința în fața ateismului promovat de comuniști, au luat calea munților și au scăpat un timp de calvarul de care ar fi suferit în cine știe ce lagăre. Astfel a apărut rezistența din munți din diversele zone ale țării. Rezistența împotriva regimului comunist din România a fost generală și a început după așa zisa eliberare de la 23 august 1944. Ea a însemnat reacția de apărare a demnității naționale împotriva arestărilor, a crimelor comise de comuniști. Timp de 12 ani (1946-1958) luptătorii anticomuniști, retrași și susținuți de populația satelor din

²¹ Corvin Lupu, *op.cit.*, p. 43,46

²² Șerban Rădulescu Zoner, B. Marinescu, D. Bușe, *Instaurarea totalitarismului în România*, Ed. Cavallioti, București, 1995, în Ioana Iancov, *op.cit.*, p. 74

împrejurimi și de mănăstirile aflate în zonele de retragere ale luptătorilor au rezistat eroic atacurilor sistemului ateu. Majoritatea au căzut în luptă sau au fost condamnați la moarte și executați. Locuitorii satelor de la poalele munților care îi ajutau cu provizii au umplut închisorile și lagărele de exterminare.

Lipsesc cifrele exacte ale numărului celor arestați și uciși, dar numai pentru anul 1947 (înainte de marele val de arestări din 1948) s-a vehiculat cifra de 60 mii de morți prin împușcare sau în urma torturilor, conform prof. univ. dr. Corvin Lupu. Părintele Gheorghe Calciu Dumitreasa, cunoscut disident anticomunist, relatează în ziarul *Libertatea* (New York, aprilie - mai, nr. 45-46, an 1986): „Aproape două milioane de oameni trecuți prin închisori, lagăre de muncă forțată și exterminare, domiciliu obligatoriu; aproape două sute de mii de oameni exterminați prin tortură, foame, frig și disperare; sute de mii de credincioși condamnați pentru credința lor...”, referindu-se la toată perioada comunistă de după 1945.

În volumul *Holocaustul roșu*, autorul dr. Florin Mătrescu, prezintă numărul total al crimelor comunismului internațional: 140 milioane de morți. În privința României, sunt consemnate 891. 300 de victime ale hidrei comuniste, cuprinzând:

- a) Prizonieri de război în U. R. S. S. 180. 000 de morți
 - b) Uciși în lagăre și închisori 500. 000 de morți
 - c) Uciși în timpul colectivizării forțate 200. 000 de morți
 - d) Uciși din mișcarea de partizani 10. 000 de morți
 - e) Uciși în revoluția din Decembrie 1. 300 de morți.²³
- Cu toate aceste greutăți, cei care au suferit pentru adevăr

²³ Traian Popescu, *File din procesul comunismului*, Ed. Scara, București, 2004, p. 118

au fost întăriți de Dumnezeu prin Duhul Sfânt și astfel și-au putut duce crucea până la capăt. Asemenea sfinților primelor veacuri, martirii secolului XX au reușit prin pronie divină, să treacă cu demnitate prin diversele chinuri suferite pentru apărarea credinței.

Pe lângă celelalte suferințe trupești și sufletești la care au fost supuși, cel mai greu de suportat a fost obligarea de a recunoaște fapte ireale, în urma cărora lor li se majorau pedepsele, și forțarea de a învinui alți oameni liberi, nevinovați, care ajungeau în pușcărie. Acestea aveau ca scop depersonalizarea celor care se opuneau ideologiei atee, încercându-se astfel distrugerea credinței creștine și lepădarea de Domnul Iisus Hristos.

1. 2. Conjuctura religioasă

În acest duh anticreștin european încerca să se manifeste și Biserica Ortodoxă din România. Credința creștin - ortodoxă, cu toate vitregiile care trecuseră peste acest popor, era menținută vie și nealterată încă de modernismul și ideologia comunistă din țările occidentale sau din Rusia sovietică. Marea majoritate a populației era fixată la sate, unde tradiția se păstra foarte bine iar, prin tradiție, românul avea întipărite în conștiință adevăratele valori creștine. Biserica era centrul spiritual și cultural al satului, iar preotul era factorul moral determinant. Chiar și populația orașelor provenea în cea mai mare parte din satele românești în care Ortodoxia era trăită și făcea parte integrantă din viața de zi cu zi a credinciosului. Mănăstirile trecuseră prin perioade dificile precum distrugerile armatei austriece ale generalului Nicolae Adolf von Bukov din anii 1761-1763 (au fost arse sau distruse cu tunurile majoritatea schiturilor și mănăstirilor transilvănene, restul au fost luate de uniții greco - catolici, astfel încât nu a mai funcționat nici o mănăstire ortodoxă până după 1918) în

Transilvania, iar în Moldova și Țara Românească prin epoca fanariotă și apoi aplicarea legilor organice ale lui Cuza emise în perioada 1859-1865. După Marea Unire din 1918 aceste focare de cultură și credință creștină erau centre de pelerinaje periodice ale tuturor credincioșilor români și păstrătoare ale tradiției creștin ortodoxe.

Referindu-ne la biserica instituțională se poate afirma că „de la reformele lui Al. I. Cuza și până la formarea României Mari, biserica din Vechiul Regat a fost *de facto* un simplu departament al statului, însărcinat cu satisfacerea nevoilor religioase ale populației, instituția ecleziastică fiind prețuită în măsura în care putea să contribuie la menținerea identității naționale românești.”²⁴

Ca și instituție, Biserica Ortodoxă a câștigat recunoașterea autocefaliei în 20 aprilie 1885. După Unirea din 1918, are loc și recunoașterea Patriarhiei la 23 februarie 1925. Aceasta reușise să scape de intervenția directă a clasei politice și a domnitorului (mai târziu a regelui) prevăzută prin Legea organică din 1872 (faptul că în colegiul electoral erau mulți deputați și senatori, alegerea ierarhilor stătea sub influența intereselor politice) datorită prevederilor Legii votate în martie 1926. Urmare a unei asidue activități începută în 1920, legea votată în 1926 prevedea Statutul de organizare și funcționare a B.O.R. ce se baza pe statutul șagunian. Principiile acestui statut erau: autonomie față de stat și sinodalitate. Acestea constituiau principiile de bază ale Statutului Organic al B.O.R. din Transilvania, inițiat și pus în aplicare încă din anul 1864 de către prestigiosul Mitropolit al Transilvaniei Andrei

²⁴ Revista *Dosarele istoriei*, an. XII., nr. 1, 2007, p. 28

Șaguna.²⁵

Au existat și oameni de o mare calitate morală care au simțit necesitatea recuperării rostului și demnității Bisericii în societate, printr-un dublu proces de renaștere a tradiției ortodoxe și de valorificare a marilor curente intelectuale europene de epocă, favorabile creștinismului și Bisericii, pentru a îndreptăți și articula prezența instituției eclesiastice într-o societate românească din ce în ce mai influențată de modernitate. Aceștia au fost episcopi ca Visarion Puiu și Vartolomeu Stănescu, oameni de cultură ca profesorul Iuliu Scriban și mitropoliți ca Nicolae Bălan și Nicodim Munteanu. Ei și mulți alții au încercat să sublinieze importanța creștinismului social pe care trebuie să-l promoveze Biserica.

Conștient de pericolul comunismului ce câștigase puterea la răsăritul țării noastre, profesorul N. T. Buzea de la Facultatea de Drept din Iași scria în 1925 lucrarea *Socialismul și creștinismul social* în care se aduceau argumente utile ce demontau pretențiile comunitare și internaționalismul promovat de ideologia comunistă.

Deasemenea au existat preocupări privind relația stat - biserică, mitropolitul Nicolae Bălan luptând pentru păstrarea autonomiei bisericii.

Deși eforturile Bisericii de a scăpa de influența statului fuseseră legiferate, decizia patriarhului Miron Cristea din anul 1938 a fost mai puțin înțeleaptă. Acesta va accepta propunerea regelui Carol al II-lea de a primi funcția de prim ministru al unui guvern sub care va fi instituită dictatura regală. Adevăratul conducător al guvernului era Armand Călinescu, om devotat regelui. Dar acest fapt nu-l scutește pe Miron

²⁵ Mircea Păcurariu, Pr. Prof. Dr., *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Ed. Institutului biblic și de misiune al B.O.R., București, 1991

Cristea de răspunderea politică și morală pentru faptul că a girat trecerea de la regimul democratic la cel de dictatură regală și, mai ales, pentru acțiunile guvernului pe care-l prezida.

Chiar dacă a căutat să se mențină la distanță de actele concrete ale colaboratorilor săi, patriarhul Miron nu poate fi exonerat de răspunderea privind asasinarea mârșavă a lui Corneliu Zelea Codreanu și a altor 13 legionari în fatidica noapte a Sfântului Andrei din anul 1938. Aceștia fuseseră condamnați și se aflau în detenție la Râmnicu Sărat. Sub pretextul tentativei de fugă de sub escortă au fost strângulați și împușcați pe la spate în pădurea Tâncăbești, la ordinul regelui și a lui A. Călinescu, ministrul de interne.²⁶

După moartea imprevizibilă a lui Miron Cristea din anul 1939, urmează în înalta treaptă patriarhul Nicodim Munteanu. Acesta a condus destinele instituției bisericești până în anul 1948 când a fost otrăvit de comuniști²⁷ pe care îi supăraseră prin atitudinea de nesupunere și prin faptele sale care contraveneau intereselor sovietice în România.

Acum trebuie să ne întoarcem la ideologia comunismului, pentru a înțelege mai bine pretențiile religioase ale acestor *falși profeți*. Este foarte important a se cunoaște că Friedrich Engels și Karl Marx au studiat creștinismul pentru a-l putea combate, în ideea lor satanică de a-l înlocui cu o *religie nouă*. În lucrări ca *Bruno Bauer și creștinismul primitiv*, *Apocalipsul* și *Istoria creștinismului primitiv* Engels încearcă să demonstreze științific apariția creștinismului ca o religie a săracilor, a celor exploatați și a sclavilor, excluzând intervenția divină și revelația prin Însuși Cuvântul lui

²⁶ Revista *Dosarele istoriei*, an XII, nr. 1, 2007, pp. 41-47

²⁷ Ziarul *Libertatea*, New York, an. V, aprilie- mai, nr. 45-46, 1986

Dumnezeu.

Iată un fragment ce poate demonstra pretențiile lui Engels: „O religie care a cucerit imperiul mondial roman și care a stăpânit timp de 1800 de ani cea mai mare parte a omenirii civilizate nu poate fi lichidată declarând pur și simplu că se compune dintr-o serie de absurdități plătuite de șarlatani. O religie este lichidată numai atunci când ai putut să explici originea și dezvoltarea ei prin condițiile istorice în care a apărut și prin care a ajuns dominantă.”²⁸

Astfel, acești ideologi au concluzionat că: *Religia este opiul popoarelor*. Ei propuneau, ca alternativă, o reducere la materie, oferind oamenilor în loc de credința în Dumnezeu și în creația Sa, o idolatrizare a creațiilor omului nou communist. O astfel de aberație a fost idolatrizarea tractorului, ca binefăcător al agriculturii socialiste ce facilita asigurarea hranei populației sărăcite a sovietelor.

Mircea Eliade reflecta în acest context: „... când nu te mai poți pierde în Sfânta Treime – te pierzi în *mistica tractorului*. Este parcă un blestem al omului modern de a aluneca tot mai jos, de a-și potoli setea de pierdere de sine în forme inferioare de *mistică*. Luciferismul omului modern nu constă în împotrivirea lui față de Dumnezeu... ci în împotrivirea lui prin imitația vulgară a lucrării lui Dumnezeu. *Imitație și contrafacere* - iată adevăratele stigmatе ale luciferismului. Căci te împotrivești religiei, dar faci repede *altă religie*, inferioară.... Când nu mai crezi în Paradis – începi să crezi în spiritism.”²⁹

²⁸ K. Marx și Fr. Engels, *Despre religie*, Ed. Politică, București, 1960, p. 177, în I. D. Amusin, *Manuscrisele de la Marea Moartă*, Ed. Științifică, 1963, p. 249

²⁹ Mircea Eliade, *Fragmentarium*, Ed. Destin, Deva, 1990, pp. 164-165

Comuniștii nu s-au oprit aici. Cucerind puterea politică în România, s-a trecut la supunerea instituției eclesiastice.

În august 1948 este promulgată *Legea pentru regimul general al cultelor*. Aceasta separa școala de Biserică. Nici o confesiune, congregație sau comunitate religioasă nu mai putea deschide sau întreține instituții de învățământ general. Deasemeni se aduc restricții severe privind activitatea în mănăstiri. Nu mai erau primiți în monahism, indiferent de vârstă, decât absolvenții școlilor de pregătire a clerului. Ceilalți erau primiți numai la vârsta de 55 ani bărbații și 50 ani femeile. Au fost desființate foarte multe mănăstiri.

Iată câteva exemple ale evoluției fenomenului. În Arhiepiscopia Iașilor, din 50 mănăstiri au fost desființate 36, în Episcopia Romanului și Hușilor din 16 mănăstiri și schituri nu a mai rămas nici una. Dacă în România anului 1958 mai erau consemnate 197 de mănăstiri și schituri, în anul 1987 existau doar 103. În timp ce în anul 1951 se consemnează existența a 10.000 de călugări, în anul 1963 numărul lor era de aproximativ 1000.³⁰

Din perspectivă comunistă, monahismul românesc trebuia să întrupeze principiul apostolatului social. Călugării contemplativi au fost obligați să se transforme în muncitori pentru cauza noului regim social, în ciuda opoziției pe care au manifestat-o la începuturile regimului comunist.

Trebuie remarcat faptul că tonul discursului acelor vremuri era dictat de la Moscova. După ce, în prima fază a revoluției bolșevice, au fost dărâmate bisericile și mănăstirile din Rusia, decapitându-se toată ierarhia bisericească, Stalin (absolvent de seminar teologic, *convertit* la comunism) va înțelege că cel mai bine este să se folosească de instituția

³⁰ Traian Popescu, *op.cit.*, pp. 194-195

bisericească.

În anul 1943, Stalin instalează în funcția de patriarh al Bisericii ruse pe Serghie. Acesta va trasa de acum înainte politica bisericii în conformitate cu ideologia comunistă. Următorul patriarh, Alexei, va organiza la Moscova în anul 1948 o conferință ecleziastică, în cursul căreia a fost definită politica pe care aveau să o urmeze noile democrații populare. Așa se explică faptul că, în primii ani ai regimului comunist, literatura ortodoxă română a preamărit *biserica mamă* a U.R.S.S.

În aceste condiții este instalat la București în anul 1949 noul patriarh Justinian Marina. Acesta va încerca să justifice atitudinea bisericii instituționale prin crearea conceptelor de *biserică populară* și *apostolat social*. „Scrierile conținute în lucrarea *Apostolat social, pilde și îndemnuri pentru cler* reprezintă ansamblul discursului de supunere al Bisericii Ortodoxe față de noua putere, începând din anul 1948.”³¹ Această operă, scrisă în zece volume de patriarhul Justinian între anii 1947 și 1971, justifică atitudinea instituției bisericești din perioada comunistă.

Patriarhul Justinian afirma în anul 1949: „Mărturiseam, acum un an, că poporul poate să câștige totul prin această *colaborare sinceră* dintre Biserică și conducătorii politici.”³²

Adaptarea clerului la noile condiții politice s-a tradus prin reprimarea preoților refractari iar întreaga opoziție a sistemului, indiferent de orientarea politică sau de credință, a fost catalogată în corpore ca fiind de sorginte *fascistă*, în ton cu politica U.R.S.S. care tocmai învinsese Germania fascistă.

³¹ Olivier Gillet, *Religie și naționalism*, Ed. Compania, București, 2001, p. 37

³² Patriarh Justinian Marina, *Apostolat social. Pilde și îndemnuri pentru pace*, Ed. IBMOR, 1952, vol. IV, p. 46 în Olivier Gillet, *op.cit.*

Trebuie subliniat faptul că statul comunist nu a atacat niciodată pe plan ideologic, și prin propaganda lui, Biserica Ortodoxă ca instituție, ci religia ca doctrină. Statul înțelese foarte bine avantajele pe care le putea obține de pe urma Bisericii Ortodoxe, iar aceasta sesizase posibilitatea care i se oferea de a se menține ca Biserică națională *dominantă de facto* și încurajată de stat, chiar cu prețul persecuțiilor la care au fost supuși opozații.³³

1. 3. Arestările

În aceste condiții vor începe arestările masive ale opozațiilor sistemului din anul 1948. Încă din anul 1943 Stalin ordonase înființarea unei unități speciale a NKVD, care urma să identifice și să pedepsească pe toți cei care, în teritoriile ocupate de germani și aliații lor, au colaborat cu aceștia. Unitatea numită *Smerș* s-a constituit în România din anul 1944 și a fost sprijinită de secretarul de stat la Ministerul de Interne Teohari Georgescu (Baruh Tescovici). *Smerș* a primit numele românesc de *Brigada Mobilă* și avea cinci importante misiuni:

1) Să convingă populația că întregul aparat de stat al regimurilor burgheze este vinovat de dezastrul țării și trebuia neutralizat, iar în anumite cazuri chiar lichidat.

2) Partidele erau agenturi ale spionajului fascist și imperialist și trebuiau desființate.

3) Unitatea trebuia să lichideze elita intelectuală, economico-financiară și politică a țării, care urma să fie înlocuită cu noile cadre, parțial formate la Moscova.

4) Să contribuie la crearea în România a unei societăți de tip sovietic.

³³ Olivier Gillet, *op.cit.*, p. 74

5) Să constituie nucleul din care se va organiza noul serviciu de informații al României și poliția politică internă.

Brigada Mobilă a fost organizată de șeful I.N.U. pentru România, generalul A. Saharovski. Pe plan intern unitatea a fost coordonată de generalul Gheorghe Pintilie (Pantelei Bodnarenko), dar la vedere, șeful ei era colonelul Boris Grunberg, care și-a schimbat numele în Alexandru Nikolski și va deveni general și unul dintre cei mai temuți șefi ai procesului de distrugere al elitei românești.³⁴ Trebuie remarcată preocuparea acestor oameni de a-și schimba numele, de a se româniza pentru a-și ascunde mai bine identitatea lor reală.

Operațiunea de arestare a purtat denumirea de cod de *Gayaneh*, denumire dată de Stalin și încredințată generalului Gheorghe Pintilie. Ea a început printr-un raport al Ministerului de Interne în care erau analizate: problema legionară, organizațiile subversive, Biserica, sectele religioase, partidele politice, elementele din fostul P.N.Ț. și care concluziona necesitatea declanșării arestărilor.

Astfel în noaptea de 14/15 mai 1948 sunt arestați 15.000 de membri și presupuși susținători ai Mișcării Legionare. Din centrele universitare Iași, București și Cluj au fost arestați 1000 de studenți. În 20 mai sunt arestați 3.000 de ofițeri ai armatei române, 2.000 de membri ai P.N.Ț. și P.N.L.. În 19 august 1948 comuniștii infiltrați în Serviciul Special de Informații (sub conducerea lui Ghe. Pintilie și Emil Bodnăraș) au arestat aproximativ 1.000 de ofițeri S.S.I.. La 1 decembrie este interzisă Biserica greco - catolică și este arestată ierarhia ei.

Acestea au fost loturile masive de arestări ale anului

³⁴ Corvin Lupu, *op.cit.*, p. 30

1948, care se vor desfășura încontinuu de acum și până în anul 1959.

Relatări despre desfășurarea evenimentelor avem chiar de la cei arestați atunci. Arestările s-au făcut inopinat și prin mijloace diverse. Părintele Iustin Pârvu povestește cum a fost ridicat în noaptea de 14/15 mai din camera sa de preot slujitor la Seminarul din Roman și transportat cu o dubă neagră.³⁵ Părintele Zosim Oancea a fost arestat în noaptea de 7/8 iulie din gara Copșa Mică.³⁶ Părintele Arsenie Boca dădea declarații în ziua de 10 iunie la Securitate.³⁷

Virgil Maxim relatează sosirea grupurilor de arestați la închisoarea Târgșor începând cu mai 1948, primii 200 care au și fost duși la anchete, au părăsit închisoarea până în luna septembrie când au început să fie aduși tineri. Din toamna lui 1948 până în primăvara lui 1949 au sosit în grupuri, 700-800 de elevi cu vârste cuprinse între 12 și 18 ani.³⁸

Ioan Ianolide relatează în însemnările scrise din anii 1981-1984, că în 1948 au fost arestați țărâniști, legionari, liberali, socialiști și sute de membri ai unor organizații de rezistență anticomunistă formate în taină.³⁹

Iată și unele din motivele arestării, în afară de apartenența directă la anumite formațiuni politice sau

³⁵ Ieromonahul Teognost, *Părintele Iustin Pârvu și bogăția unei vieți dăruită lui Hristos*, Ed. Credința Strămoșească, 2006, vol. I, pp. 68-71

³⁶ Pr. Zosim Oancea, *Închisorile unui preot ortodox*, Ed. Christiana, București, 2003, pp. 21-22

³⁷ Revista *Rost*, nr. cit., p. 50

³⁸ Virgil Maxim, *Imn pentru crucea purtată*, Ed. Gordian, Timișoara, 1997, vol. II, pp. 12-13

³⁹ Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos*, Ed. Christiana, București, 2006, p. 63

organizații anticomuniste.

Părintele Zosim Oancea, pentru ajutorarea unor familii de creștini deja arestați, folosind banii din editarea unui calendar creștin-ortodox.⁴⁰ Părintele Iustin Pârvu pentru că se afla înscris pe o listă de donatori și susținători ai celor aflați în închisoare.⁴¹

Preotul doctor în teologie și filosofie Gheorghe Chiriac, pentru că a participat cu o sumă de bani la ajutorarea unui proaspăt ieșit din închisoare.

Fostul rector al Institutului Teologic din Cluj, protopopul de Bistrița Liviu Munteanu, pentru ascultarea făcută față de episcopul de Cluj ce-i poruncise să emită o circulară care îndemna preoții la catehizarea credincioșilor, interzisă de Legea cultelor.⁴²

Părintele Arsenie Boca, pentru că i-a ajutat cu alimente pe refugiații din munți și pe cei parașutați care veneau din Germania să ajute rezistența românească. Pentru el dă mărturie Mitropolitul Antonie Plămădeală care afirmă că: *o făcea numai în numele credinței creștine*.⁴³

Părintele Ioan Iovan, ucenic al părintelui Arsenie Boca, a fost condamnat la 25 ani de temniță grea. Duhovnicul maicilor de la Mănăstirea Vladimirești, părintele a fost unul dintre preoții români cei mai calomniați și mai insultați. I-au fost aduse acuzații aberante și au fost folosite cele mai josnice

⁴⁰ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, pp. 23, 60

⁴¹ Adrian Alui Gheorghe, *Părintele Iustin Pârvu și morala unei vieți câștigate*, Ed. Credința Strămoșească, 2006, p. 59

⁴² Mihai Rădulescu, *Rugul Aprins*, Ed. Ramida, București, 1993, pp. 33 și 211

⁴³ Adrian Alui Gheorghe, *op.cit.*, p. 23

minciuni împotriva sa.⁴⁴

Un preot se afla internat într-un spital. Aici a întâlnit o fată arestată ce făcuse hepatită în timpul anchetelor și fusese internată. Impresionat de tinerețea acesteia, la externarea din spital preotul i-a căutat pe părinții fetei și i-a adus un pachetel din partea lor. Drept răsplată a fost arestat și condamnat pentru favorizarea infractorului.⁴⁵

În urma acestor arestări, urmau anchete chinuitoare și torturări, în care se cereau alte nume și fapte. Orice mic amănunt scăpat în anchetă era folosit de Securitate drept pretext pentru a aresta alte persoane complet nevinovate.

Părintele Nicolae Steinhardt prezintă ancheta sa, și cum din martor a devenit acuzat pentru simplul fapt că *a refuzat să fie martor al acuzării în procesul intelectualilor mistico-legionari* în anul 1961.⁴⁶

Preotul Liviu Brânzaș, descrie unul din motivele pentru care a fost considerat element dușmănos: la adunări ale elevilor liceului când se scanda îndelung *Stalin, Stalin, Stalin...* el nu aplauda împreună cu ceilalți și a fost *demasc*at într-o adunare publică de către directorul comunist al liceului. El a fost arestat la 15 noiembrie 1951.⁴⁷

Mai târziu a fost nevoie să se finalizeze și procesul colectivizării: confiscarea bunurilor, animalelor și pământurilor de la țărani și trecerea lor în proprietatea C.A.P.-urilor (cooperative agricole de producție) controlate de statul

⁴⁴ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p.51

⁴⁵ *Ibidem*, p. 130

⁴⁶ Nicolae Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 2001, p. 50

⁴⁷ Pr. Liviu Brânzaș, *Raza din catacombă*, Ed. Scara, București, 2001, pp. 11-

comunist.

Ioan Ianolide prezintă arestările din anul 1958: „Pentru a răspândi teama și nesiguranța în popor, s-a ordonat arestarea a două sute de mii de oameni ... Dubele negre au cutreierat țara și au smuls din sânul familiilor oameni nevinovați, care nu avuseseră nici măcar intenția să purceadă la o mișcare contrarevoluționară...”⁴⁸

În anii 1958-1959 au reînceput arestările și datorită evenimentelor din Ungaria. „Dintr-o dată represiunea a devenit mai feroce și persecuția religioasă se manifesta fără rușine sub protecția înaltelor instanțe ecleziastice care colaborau cu regimul. Au fost închiși bărbați, femei, adolescenți. Procesele continuau fără întrerupere. Oameni credincioși și bieți nevinovați ce-și iubeau patria s-au pomenit acuzați de tot felul de delictе, unele mai rușinoase decât altele. Nu lipseau nici dosarele în care oamenii erau acuzați că sunt contrarevoluționari sau spioni în solda imperialiștilor. Țăranii învinuiți de asemenea fapte nici măcar nu înțelegeau despre ce e vorba... avocații, numiți din oficiu, erau mai curând acuzatori, iar procurorul cerea pedepse ce depășeau douăzeci de ani.”⁴⁹

Academicianul Alexandru Zub (pe atunci student în ultimul an la Istorie) a fost condamnat la 10 ani de temniță, în anul 1958, pentru organizarea unor festivități culturale prilejuite de aniversarea a 500 de ani de la întronizarea domnitorului Ștefan cel Mare.

Părintele Nicolae Grebenea descrie și un alt mod în care se făceau arestările. Un profesor de la Academia de Muzică, aflat într-o seară într-un restaurant din București, a fost ridicat

⁴⁸ Ioan Ianolide, *op. cit.*, p. 196

⁴⁹ Nicole Valery-Grossu, *op.cit.*, p. 218

împreună cu alți 72 de bărbați, pentru că Securitatea n-a reușit să identifice două persoane căutate. A fost închis la Aiud și deja avea 6 luni de închisoare fără nici o vină. Părintele spune că a întâlnit mai târziu oameni arestați la fel, care au rămas în închisoare mai bine de 2 ani.⁵⁰

Tot în cartea părintelui Grebenea se relatează despre cercul de rugăciune *Rugul Aprins* de la Mănăstirea Antim. Inițiat de Sandu Tudor, schimonahul Daniil de la Mănăstirea Rarău, acest grup cuprindea 18 personalități ale Bisericii și ale gândirii teologice printre care: părintele Dumitru Stăniloae, profesorul Tudor Popescu, părintele Benedict Ghiuș, părintele Bartolomeu Anania(actual mitropolit), Antonie Plămădeală (viitor mitropolit,acum plecat la Domnul), părintele Sofian Boghiu, părintele Arsenie Papacioc, părintele Adrian Făgețeanu, părintele Roman Braga, părintele Andrei Scrima, poetul Vasile Voiculescu, dr. Gh. Dabija, savantul Alexandru Mironescu, filosoful Anton Dumitriu.⁵¹

Toți au fost arestați în anul 1958. Părintele Arsenie Papacioc povestește cum a fost ridicat de la Mănăstirea Slatina în timp ce ieșea din biserică, la ora 2 noaptea, după ce slujise slujba Utreniei. Au venit după părinte 89 ofițeri și trei camioane cu soldați.⁵²

Referitor la arestările din 1958, părintele Grebenea expune un alt mod de arestare aflat de la deținuți. Fără să facă nimic, au fost arestați, duși în pădure, puși în spatele unei mitraliere ce avea în față ostași, fotografiați și apoi obligați să dea declarații din care reieșea că au ieșit la luptă împotriva

⁵⁰ Pr. Nicolae Grebenea, *Amintiri din întuneric*, Ed. Scara, 2000, p. 201

⁵¹ *Ibidem*, pp. 299-300

⁵² Monahul Filoteu, *Mărturisirea unui creștin – Părintele Marcu de la Sihăstria*, Petru Vodă, 2007, p.147

regimului comunist. Securiștii le explicau: *îți dăm o pedeapsă mare, dar nu stai mult, câțiva ani și apoi te eliberăm pentru că nu ai făcut nimic.*⁵³

Despre modul în care se dădeau condamnările, este relevantă expunerea părintelui Iustin Pârvu. Arestații erau anchetați și li se scotea cu orice preț nume de persoane „De exemplu dacă am vorbit cu cineva în 1945 numai 10 sau 15 minute și apoi s-a întâmplat să mă întâlnesc cu acea persoană 6 luni sau 1 an mai târziu – numele acelei persoane apărea în anchetă. Trebuia să răspundem întrebărilor: –*Da, sigur, am avut o scurtă discuție.*; și anchetatorii întrebau: –*Despre ce ați vorbit? Despre cum să organizați rezistența?*; Eu răspundeam: –*Nu, nimic despre aceste lucruri, doar lucruri obișnuite.*; dar răspunsul adevărat nu era acceptat de ei și, în sfârșit, eram atât de bătuți și de torturați fizic și psihic până acceptam să semnăm o hârtie în care se spunea că noi știam totul, pusesem la cale cine știe ce plan și că eram criminali. Și așa ajungeam de luam 10 sau 15 ani de pedeapsă.... Și uite-așa, din om respectat în societate, cinstit, cumsecade, iată-te, fără să știi nici tu de ce, paria societății, *bandit, dușman al poporului, fascist* și tot așa.⁵⁴ Nici membrii familiei nu erau cruțați fiind urmăriți, anchetați, bănuți.

Aurelian Guță, fost deținut politic, afirmă în același duh al adevărului trăit că: „Erau arestați unul sau doi și, în timpul anchetelor, ăștia erau forțați să-i spună și pe ceilalți, și așa se extindea arestarea, de la om la om.”⁵⁵

Nici femeile n-au scăpat de furia fiarei roșii. Au fost

⁵³ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, p. 298

⁵⁴ Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, pp. 72-73

⁵⁵ Ioana Iancovescu, *Părintele Voicescu, Un duhovnic al cetății*, Ed. Bizantină, București, 2002, p. 112

arestate, în primul rând soțiile tuturor personalităților politice și ale unor marcanți oameni de cultură.

Aflăm de la Mircea Eliade că Lena Constante a fost arestată și condamnată la 8 ani de detenție pentru că, împreună cu soția lui Lucrețiu Pătrășcanu (fost ministru de justiție în guvernul comunist, a fost arestat la rândul său și a murit împușcat în anul 1954 de chiar comuniștii lui), a înființat și condus după 1945 un teatru de marionete.⁵⁶

Maica Eudoxia a fost condamnată pentru că dăduse adăpost unor fugari. Nu știa nici cine erau și nici de ce fugeau. Au fost prinși și au spus că ea a fost gazda lor, izbutind în acest fel să-i scoată din cauză pe alți oameni la care se mai ascunseseră. Maica nu le purta nici un resentiment și în închisoare se ruga pentru ei și pentru eliberarea lor.⁵⁷

O studentă din Cluj, Ica, a fost condamnată pentru ajutor și activitate legionară *nedovedite*.⁵⁸ Absurd, dar nu pentru justiția comunistă de atunci.

În beciurile Securității din Alba Iulia, Aspazia Oțel întâlnește o profesoară, diriginta unei clase de la liceul de fete. Aceasta, împreună cu un grup de fete au cântat în pauză *Pe-al nostru steag e scris unire* și au fost arestate toate.⁵⁹

Maica Teodosia, fostă studentă Zorica, ucenică de-a părintelui Arsenie Boca, a fost arestată pentru că ar fi complotat împotriva statului prin compunerea unui imn al Mănăstirii Vladimirești. Suferind de un handicap fizic pentru care nici o justiție din lume n-ar fi avut cruzimea s-o închidă, maica Teodosia a fost condamnată la 4 ani de detenție și apoi

⁵⁶ Mircea Eliade, *op.cit.*, Volumul I, p.594

⁵⁷ Nicole Valery–Grossu, *op.cit.* p. 112

⁵⁸ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 135

⁵⁹ *Ibidem*, p. 62

domiciliu obligatoriu în Bărăgan.⁶⁰

Studenta Maria Hâncu Rotaru, a fost luată în septembrie 1952 la Securitatea din București pentru a da o declarație. Era gravidă în patru luni și a născut în închisoarea - spital Văcărești. A avut șansa să scape doar cu nouă luni de detenție.⁶¹

Arestată odată cu soțul, studenta Alexandrina Teglaru Voinea a născut la Securitatea din Ploiești. I-au luat copilul sănătos la 7 luni și jumătate și nu l-a mai văzut niciodată. La eliberarea din închisoare i s-a spus că acel copil a murit pentru că era rahitic. Nu i s-a eliberat niciodată nici un certificat de deces al copilului.⁶²

Eugenia Otparlic făcuse o perioadă de detenție și apoi trecuse la domiciliu obligatoriu unde stătea cu familia. La un nou val de arestări din anii 1958 este rearestată cu pedeapsă administrativă, deci fără nici o judecată. Era însărcinată în ultima lună. Implorați să-i aresteze ca garanți până la naștere pe soțul și părinții ei, milițienii care au venit s-o ridice n-au cedat rugămintelor familiei. Astfel, cea poreclită de deținute Cocoloș, și-a început travaliul nașterii în dubă. Datorită condițiilor de transport, copilul s-a născut strangulat cu cordonul ombilical. Pe bună dreptate Aspazia Oțel îl numește *cel mai tânăr român martir al prigoanei comuniste*.⁶³

Viorica Pârnac Stănescu povestește cum, în arestul Securității din București, încercând să recite poezii de Radu Gyr, a fost oprită de o colegă. A aflat că pentru recitarea de

⁶⁰ *Ibidem*, p. 49

⁶¹ ***, *Lacrima Prigoanei*, Editura Gama, 1997, p. 156

⁶² *Ibidem*, p. 157

⁶³ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 352

poezii s-au făcut procese finalizate cu condamnări mari.⁶⁴

Tânăra doctoriță Mioara Bracaciu a fost arestată din Brașov în timp ce-și plimba cei doi copilași de mână. Aura Precup din Iași a lăsat acasă doi copilași de un an și respectiv de trei anișori. Viorica Horodniceanu Scutaru din Piatra Neamț lăsase acasă trei copii între trei și șapte ani. Profesoara Elena Beștea din Arad a lăsat acasă un copil de șapte ani, fiindu-i arestat și soțul.⁶⁵

Aflată la începutul anului 1959 în penitenciarul din Galați, Alexandrina Voinea își amintește: „Între deținutele politic erau colectiviste, sectante, o activistă certată cu partidul, câteva pentru uneltire împotriva statului și o măicuță de la Vladimirești. Aici am aflat amănunte despre arestările masive din anul 1958. Au fost arestați toți cei care aveau cazier, mai ales legionarii, pentru pricini vechi sau noi inventate.”⁶⁶

La penitenciarul din Galați, la drept comun, deci nu la politic cum erau celelalte cazuri prezentate, erau multe maici de la Mânăstirea Vladimirești arestate pentru *port ilegal de uniformă!*⁶⁷

Aspazia Oțel Petrescu a fost arestată, în timpul studenției, pentru apartenența la *Frăția Ortodoxă Română Studențească* și societatea studențimii bucovinene *Junimea*. Aceste organizații încercau în anii 1948 să manifeste spiritul românesc în contrapondere cu acțiunile agresive ale comuniștilor de acaparare a studențimii clujene. Iată sfatul primit în timpul anchetelor de la un alt deținut: „Să recunoști

⁶⁴ ***, *Lacrima Prigoanei*, p. 239

⁶⁵ *Ibidem*, p. 162

⁶⁶ *Ibidem*, p. 204

⁶⁷ *Ibidem*, p. 208

tot ce vor ei. Pe ei nu-i interesează adevărul. Ei își fac un scenariu și tu trebuie să te încadrezi în acest scenariu. Altfel te snopesc până te conduc unde vor ei. Te sfătuiesc să-ți formulezi o declarație în care să spui un minim cât mai inofensiv cu putință. Cu timpul vei deduce din anchete ce și cât se știe și vei putea să recunoști fără mustrări de conștiință tot ce se va afla de la ceilalți. Te avertizez însă că metoda te va costa multe suplicii.”⁶⁸

Nicole Valery-Grossu a fost arestată pentru că lucrase în birourile președintelui P.N.Ț., Iuliu Maniu ce fusese arestat după desființarea partidului. A efectuat patru ani de înțemnițare fără să i se fi dovedit vreo vină de către anchetatori. Din închisoarea de la Malmaison, ea își amintește cum se defășurau anchetele: „Vocile femeilor și ale bărbaților bătuți cu cruzime se uneau, unii scoțând strigăte de durere, alții urlând: *Mamă! Nu mai pot îndura!* Cât de îngrozitor este să-i auzi, mai ales pe bărbați, plângând și repetând: *Nu mai pot!* Bineînțeles că, după ce-i lăsau câteva minute să se vaite, paznicii intervineau, intrau în celule și, ca prin minune, se lăsa din nou liniștea, întreruptă, doar din când în când, de câte un suspin adânc.”⁶⁹

Tot Nicole, prezintă situația de la Mislea: „Faptul că majoritatea femeilor din această închisoare erau condamnate fără să fie judecate făcea ca fiecare caz în parte să fie mult mai grav, și iată de ce. În mentalitatea comunistă, lipsa probelor dovedește că ai dus o activitate anti-guvernamentală foarte abilă, de vreme ce anchetatorii nu au putut s-o pună în evidență nici chiar folosind tortura.”⁷⁰

⁶⁸ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 64

⁶⁹ Nicole Valery-Grossu, *op.cit.*, p.16

⁷⁰ *Ibidem*, p. 75

Pedepsele erau mari și plecau de la câțiva ani de temniță până la 25 de ani. Mulți au fost cei care nu au mai fost eliberați la termenul stabilit în proces ci abia la eliberarea generală din anul 1964. Se practicau *pedepsele administrative* conform cărora deținutul putea fi ținut în închisoare și după efectuarea pedepsei. Dacă o comisie, ce analiza comportamentul deținutului la sfârșitul executării pedepsei, considera că deținutul este încă *element periculos* se adăugau noi ani de detenție fără vreo hotărâre judecătorească. Aceasta era necesar pentru *reeducarea* deținutului, întrucât pedeapsa inițială nu dăduse *rezultate mulțumitoare*. Astfel, majoritatea celor arestați în 1948 au făcut obligatoriu 16 ani de închisoare. Numărul total al anilor de detenție efectuați de deținuții politici numai din închisoarea Aiud a fost de 200.000 ani.

Cam așa au ajuns în închisori, cei considerați incozi, de regimul comunist și, paradoxal, după procese, și judecătorii au fost închiși ajungând colegi de celulă cu cei pe care-i condamnaseră. În acest sens este relevant episodul petrecut între magistratul ajuns în închisoare și deținutul ce fusese condamnat de respectivul magistrat pentru că ajutase cu alimente niște refugiați în munți. (A se vedea fragmentul din Jurnalul lui Eliade prezentat în Argument).

Temnițele comuniste au fost numeroase: Jilava, Pitești, Suceava, Aiud, Târgșor, Râmnicu Sărat, Sighet, Gherla, Galați, Dej, Făgăraș (ultima numai pentru foștii polițiști și jandarmi). Minele de plumb de la Baia Sprie, Căvnic, Nistru, Ocnele Mari. Lagăre de muncă de la Canal Poarta Albă, Capu Midia, Periprava, Grindu, Noua Culme, Salcia. Închisorile spital erau Tg. Ocna pentru bolnavii de tuberculoză (ce a funcționat numai până în 1956) și Văcărești pentru celelalte boli. Pentru femei locațiile au fost: Mislea, Miercurea Ciuc, Dumbrăveni și Văcărești - spital. Femeile au fost folosite și la

mărturisire și jertfă creștină în închisorile comuniste

ferme agricole ca Ferma Roșia precum și la muncile grele de la Canal.

2. Batjocura și suferința îndurate de cei înțemnițați

Voi prezenta acele crâmpie de viață trăite și relatate de unii dintre cei care au suferit și au dus, cu demnitate creștină, crucea pe care le-a dat-o Dumnezeu. Nu a fost o cruce ușoară și a fost nevoie de multă tărie psihică și de multă credință, de susținerea lor prin harul Duhului Sfânt atunci când puterile omenești slăbeau.

Este important să afirmăm realitatea că nu toți cei intrați în temnițe credeau în Dumnezeu; deasemeni că, dintre cei care credeau, mulți nu știau să creadă cu adevărat. Nu puțini au fost însă cei care au crezut nelimitat. Deci a existat în închisori o varietate largă de oameni aflați pe diferite trepte ale relației lor cu dumnezeirea. Fiecare avea credința sădită în suflet de familia în care a primit educația religioasă, de mediul în care s-a dezvoltat și a fost educat și de aspirațiile pe care le avea.

Însă Dumnezeu a rânduit ca mulți dintre cei ce au intrat în aceste închisori să aducă mărturie că aici au cunoscut cu adevărat ce este credința, aici au văzut mila lui Hristos, aici au simțit pronia divină ce-i sprijinea atunci când ei considerau că nu mai pot face nimic. Și multora, Dumnezeu le-a dat răbdarea sfinților. Puiu Teodorescu, deținut supus unor torturi, văzând dragostea și comuniunea creștină manifestată de colegi declara: „A trebuit să ajung aici ca să mă pot salva. Pot să-I mulțumesc lui Dumnezeu, pe care nu-L cunoșteam și în care nu credeam. Se vede că El m-a iubit mai mult decât L-am iubit eu pe El.”⁷¹

Desigur au fost și oameni care au ieșit din temniță necredincioși și n-au înțeles nimic din încercările prin care au fost trecuți. Dar nu de aceștia mă voi ocupa. Voi aprofunda

⁷¹ Virgil Maxim, *op. cit.*, p. 65

acele aspecte care au fost privite de trăitori ca fiind ceea ce erau cu adevărat: aspecte duhovnicești.

Veți vedea cum lucruri aparent obișnuite erau cu adevărat minuni, făcute de Dumnezeu, pentru mângâierea celor aflați în suferință.

O întrebare legitimă este: *De ce ei și nu alții?* Dar trebuie să înțelegem că ei au voit, mai mult decât alții, să se împotrivească duhului comunismului. Și atunci duhurile satanice au sărit asupra lor cu toată tăria. Dacă un credincios obișnuit duce o viață duhovnicească normală, cu ispite, pe măsura nevoințelor sale; asupra unui credincios mai râvnitor, care se avântă spre culmi ale credinței și nevoințelor, diavolul sare cu o furie și mai mare, pe măsura aspirațiilor lui înalte. *Pentru că, deși umblăm în trup, nu ne luptăm trupește. Căci armele luptei noastre nu sunt trupești, ci puternice înaintea lui Dumnezeu, spre dărâmarea întăriturilor. Noi surpăm iscodirile minții.* (II Cor.10,3-4).

Torturile și suferințele la care au fost supuși acești oameni, întrec limita de înțelegere a unui om al veacului XXI și nu pot fi lămurite decât prin prisma credinței în Dumnezeu și a admiterii existenței satanei, potrivnicul mântuirii oamenilor și înșelătorul tuturor.

Precum Mântuitorul nostru Iisus Hristos a fost ispitit de diavol în pustie, înainte de a-Și începe activitatea învățătoarească, tot așa și credincioșii creștini, după râvna proprie, sunt ispitiți de cel viclean.

Desigur toți ar fi putut să se lepede de credință și să se supună liniștiți noii stăpâniri atee, așa cum au făcut-o mulți dintre cei care au rămas în societate. Însă explicația trebuie privită și din perspectiva istorică a religiei creștine.

Astfel, în primele veacuri ale creștinismului, furia satanei împotriva credincioșilor creștini s-a manifestat prin stăpânitorii romani. Atunci împărații romani ajunseseră până

la construirea templelor personale, în care populația Imperiului le aduceau jertfe ca unor zeități. Aceștia ridicaseră omul la rang de divinitate. Ei vedeau un mare pericol în credința creștină. Pentru că au refuzat să aducă jertfe în templele zeităților păgâne, numeroși martiri ai acelor veacuri și-au dat viața după lungi chinuri. Unul din argumentele acestor creștini era că, întrucât Hristos le-a propovăduit despre adevărata Împărăție: *Împărăția cerurilor*, ei nu mai puteau să recunoască împărăția romană. Unicul lor Împărat era Domnul Iisus Hristos. Pentru aceasta au pătimit moarte mucenicească, învrednicindu-se să treacă în rândurile sfinților lui Hristos, sfinți ce au fost, sunt și vor fi pomeniți în Biserică până la sfârșitul veacurilor.

Iată câteva exemple prezentate în *Viețile sfinților*, așa cum au fost păstrate de Biserica Ortodoxă.

În pătimirea Sfântului mucenic Petru este prezentat dialogul dintre osânditorul roman și mucenic:

„- Știi porunca împărătească?

- *Eu știu porunca Dumnezeului meu, care este adevăratul și veșnicul împărat.*

- Împăratul a poruncit creștinilor că ori jertfesc idolilor, ori îi așteaptă moartea.

- *Și Împăratul cel veșnic și adevărat a poruncit că de va jertfi cineva diavolilor, acela în veci să piară. Judecă așadar cu dreptate; se cade oare să calc porunca Împăratului ceresc?*”⁷²

Întrebat cine este el, Sfântul Mare Mucenic Mina răspunde curajos: „*Eu sunt robul lui Iisus Hristos, care*

⁷² *Viețile Sfinților*, prelucrate de Al. Lascarov- Moldovanu, Ed. Artemis, București, vol. I, p. 104

împărățește în cer și pe pământ...”.⁷³

Deasemeni Sfântul mucenic Gordie, răspunde prigonitorilor: „*Poate, oare, împăratul vostru să-mi dea ceva care să fie mai bun decât Împărăția Cerurilor?*”⁷⁴

De aceea, trebuie să înțelegem corect atitudinea opozanților față de stăpânirea comunistă atee. Ei au fost aleși de Dumnezeu Care le-a văzut voința de a –L mărturisi pe Hristos în *iadul de pe pământ*. Ei au fost rânduiți prin iconomia divină să înțeleagă mai bine cuvintele Mântuitorului: *Căci cine va voi să-și scape sufletul îl va pierde; iar cine-și va pierde sufletul pentru Mine, acela îl va cântui*.(Lc. 9,24). Având credință nelimitată, ei au ignorat toate piedicile materiale și au hotărât să meargă până la capăt. Mulți dintre ei nici nu știau care era acest capăt și nici prin ce le va fi rânduit, de Dumnezeu, să treacă. Ei au fost martorii lui Hristos care au arătat întregii lumi că Biserica cea adevărată nu poate fi dărâmată.

Un exemplu elocvent este declarația lui Țurcanu, torționarul de la Pitești: *Cei mai periculoși dintre voi, bandiților, ați rămas cei care mărturișiți credința voastră în Dumnezeu ... Trebuie să vă scoatem din cap și din inimă odată pentru totdeauna această aberație, credința în Dumnezeu*.⁷⁵

Atunci când stăpânitorii comuniști au supus instituția bisericească, când au redus la tăcere vocile răzvrătite, când au

⁷³ *Ibidem*, vol. VI, p. 152

⁷⁴ *Ibidem*, vol. I, p. 62

⁷⁵ Dumitru Bordeianu, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, Ed. Scara, București, 2001, p. 272 și preot Dimitrie Bejan, *Vifornița cea mare*, Ed. Tehnică, 1996, pp. 110-111

închis porțile mănăstirilor, atunci Dumnezeu a rânduit o cale ca Biserica lui Hristos să se manifeste. Numai așa putem înțelege ceea ce s-a întâmplat cu aceste temnițe transformate în adevărate mănăstiri creștine.

2. 1. Condiții de întemnițare, izolarea

Voi prezenta condițiile în care au fost întemnițați cei care au avut curajul să se opună sau să nesocotească măsurile impuse de statul comunist ateu. Aceștia au fost nevoiți să supraviețuiască în condiții inumane ce aduc mai degrabă cu tratamentul animalelor și nicidecum al unor oameni. Iată cum încercau să introducă în rândul oamenilor *binefăcătoarele* idei ale materialismului științific, cei care promiteau un adevărat rai pe acest pământ.

Dumitru Bordeianu declară că în 15 ani de detenție a scris o singură dată acasă și a primit răspuns tot o singură dată. A primit vreo două pachete în anii 1948-1949. Nu a primit și nu a citit în 15 ani, nici o carte și nici un ziar. Nu a avut nici o hârtie sau ceva de scris, iar cei care au fost prinși cu vreun capăt de creion au suferit pedepse grele; unora li s-a tras chiar moartea. Tot ceea ce au învățat în temnițe deținuții, s-a făcut numai cu ajutorul memoriei.⁷⁶

Să vedem cum arăta camera 6 Reduit din închisoarea Jilava, așa cum ne-a descris-o Virgil Maxim. Camera era o hrubă lungă, o catacombă prevăzută cu o fereastră de 1 metru pătrat, oblonită și bătută în cuie. Aici erau înghesuiți aproximativ 600 de oameni, deși capacitatea ei nu ar fi depășit 100 de oameni. Pentru această încăpere erau prevăzute trei tinete (butoaie din lemn în care își făceau necesitățile

⁷⁶ Dumitru Bordeianu, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, Ed. Scara, București, 2001, p. 103

deținuții), de 100 litri fiecare, care nu erau suficiente pentru numărul prea mare de persoane. Fiind golite o singură dată pe zi, se umpleau și deversau constituind o continuă sursă de infecție. La interval de 20-30 minute se mai prăbușea câte un deținut, sufocat de lipsa de oxigen și de aerul împutit, pestilențial și vâscos. În aceste condiții mulți deținuți mureau. Mai ales cei în vârstă nu au reușit să reziste regimului inuman din temnițe. Ei au părăsit printre primii lumea aceea de calvar.⁷⁷

Părintele Dimitrie Bejan relatează cum la închisoarea din Constanța, prin 1959, au fost puși în lanțuri pe care le purtau zi și noapte. În celule pentru 20 de oameni erau închiși câte 100 de deținuți.⁷⁸

Întemnițat și la Aiud, părintele Zosim Oancea povestește cum era regimul de încălzire al celulei pe timp de iarnă. Țevile de calorifer niciodată ca să poți simți cu mâna radierea căldurii. Deținuții au învățat singuri să se lupte cu gerurile de februarie. Foloseau armele rezistenței fizice întărite de cele spirituale. Astfel dimineața deschideau ferestrele, se dezbrăcau până la brâu și se spălau pentru a se căli.⁷⁹

Mutat într-o altă celulă, fapt frecvent, părintele are prilejul să beneficieze de sacul de paie al unui coleg de suferință. Acesta, într-un pur spirit creștin, s-a oferit să împartă sacul folosit drept pernă. Timp de trei ani părintele dormise doar pe scândura goală.⁸⁰

Nici femeile nu au scăpat de condițiile grele din închisoare. Nicole Valery Grossu prezintă condițiile de muncă

⁷⁷ Virgil Maxim, *op.cit.*, pp. 68-69

⁷⁸ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței*, p. 121

⁷⁹ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, pp. 94-95

⁸⁰ *Ibidem*, p. 106

inumane de la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Amintirile ei de la Ferma Roșia, o fermă agricolă unde a stat o perioadă, sunt : „În barăci mirosea îngrozitor din pricina hainelor noastre care erau mereu umede, ca și paturile și păturile. Closetele improvizate dădeau pe dinafară. Colegele noastre bolnave de sifilis (deținute de drept comun condamnate pentru prostituție) mergeau totdeauna cu picioarele goale și aduceau în baracă murdăria de la closete, amestecată cu noroiul din curte.”⁸¹

Aiudul, cuprindea trei corpuri cu trei etaje, ce aveau 308 celule. *Zarca*, secția cea mai grea de la Aiud, avea 30 de celule suprapuse, în total 60 de celule, cu dimensiunea de 1,70 m lățime și 4 m lungime. În ele erau înghesuiți și câte 10-12 oameni. Aici erau închiși cei care nu vroiau să facă compromisuri, adică să se lepede de credința lor. *Aiudul era deja o izolare, acum eram izolat în izolare*⁸², spune părintelea Grebenea, care a trecut pe la Zarcă. Cei ce refuzau educația comunistă erau închiși tot la Zarcă. Mulți creștini au suferit, au fost bătuți, ținuti în frig, dar s-au menținut curați sufletește. Erau persecutați pentru a li se schimba conștiința.

Neagra era o vestită celulă, mai grea decât la Zarca. Era numită astfel pentru că nu avea nici o aerisire, nici geamuri și nici lumină; deci era beznă. Cei introduși aici se confruntau cu umezeala cimentului ce era împrăștiată cu găleți de apă, aruncate de gardieni. Iarna apa îngheța. Fără ajutorul lui Dumnezeu, cei ce intrau nu puteau ieși vii de acolo.⁸³ Mobilierul unei celule era sumar: un prici (o tăblie din scândură de lemn care constituia patul deținutului) cu o

⁸¹ Nicole Valery-Grossu, *op.cit.*, p. 184

⁸² Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, p. 110

⁸³ Petru C. Baci, *Răstigniri ascunse- mărturii*, Ed. Bunavestire, București, 2004, p. 227

rogojină în loc de saltea, tineta pentru necesități și gamela.

Izolarea presupunea un regim de detenție mai greu, un regim alimentar mai aspru și o separare a deținutului. Aceste retrageri forțate erau dificil de trecut, fără ajutorul divin, de către cel pedepsit. Era necesar ca deținutul, și așa slăbit fizic și psihic, să facă față unei însingurări peste care putea trece numai prin rugăciune și educarea voinței prin credința în Dumnezeu.

Nicole Grossu pomenește despre *izolatorul* de la Mislea, închisoarea din închisoare unde deținutele nu mai aveau dreptul la plimbarea zilnică, iar rația de hrană se reducea, după caz, la o jumătate sau la un sfert din cea obișnuită, și așa foarte mică.⁸⁴

Aspazia Oțel Petrescu prezintă rezultatul unui sondaj ad-hoc făcut printre colegile de detenție: „Ce este mai greu de suportat: - întreba ea – foamea, frigul, teroarea, murdăria, aglomerația sau singurătatea? Uluiitor, cel mai greu de suportat în temniță era singurătatea și faptul acesta vorbea de la sine despre importanța pe care o avea pentru noi comunitatea.”⁸⁵

În închisoarea Mislea, *izolatorul* putea cu adevărat să-ți trezească coșmaruri numai la vederea lui. Era format din patru celule de un metru lățime și doi metri lungime, cu niște uși metalice închise cu zăvoare imense la partea superioară. Păreau niște cavouri. Toate se deschideau într-un culoar strâmt; atât celulele cât și culoarul aveau geamuri înguste sus de tot, zăbrele cu zăbrele dese.⁸⁶

Pentru un simplu zâmbet surprins de un ofițer, o altă deținută, Nana Sofica, a primit o pedeapsă de 7 zile la izolator

⁸⁴ Nicole Valery -Grossu, *op.cit.*, p. 74

⁸⁵ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 207

⁸⁶ *Ibidem*, pp. 89-90

pe un frig pe care celelalte deținute nu-l puteau suporta nici înfolfolite în zeghe, în celulă.⁸⁷

Pentru că a cântat în celulă, Aspazia a primit o pedeapsă la *carcera* de la Mislea. Ea o descrie ca pe un dulap întunecos, care avea sus un șirag de găurele prin care intra ceva aer și foarte puțină lumină. Cineva atins de claustrofobie și-ar fi pierdut cu totul firea într-o astfel de împrejurare.

Ea își amintește: „Deși aveam antrenament la statul în picioare, începuseră să mă doară. M-am lăsat să lunec ușor în jos și am văzut că merge. Puteam să stau cu genunchii strânși la gură, oricum, aveam la îndemână și o a doua poziție. Dulapul era croit, probabil, pe măsură bărbătească; statura mea mai mică și mai slabă, cum eram pe atunci, îmi permitea o oarecare mobilitate. Curând aveam să constat că nici ghemuită pe jos nu era o poziție confortabilă.”⁸⁸

Aflată în închisoarea de la Miercurea Ciuc, tot Aspazia Oțel povestește cum în prima iarnă a executat de două ori câte 7 zile de izolare, pentru că a fost prinsă însemnând pe peretele de la WC un mesaj pentru o altă colegă.

„*Celula izolatorului* se afla sub scară, deci avea tavanul oblic. Era foarte mică, abia te puteai mișca: doi pași de la ușă până la peretele din fund, scund, mai scund decât înălțimea mea. Te simțeai ca un animal sălbatic într-o cușcă. Era și cumplit de frig. Ușa de la intrare fiind mereu deschisă, aerul rece pătrundea sub scară; un frig de subterană. Celula aceea nu a fost niciodată încălzită, frigul era veșnic...

De la 5 dimineața până la 10 seara, te învărteai ca un besmetic în celula complet goală ca să nu te transformi într-un sloi de gheață. La zece seara primeai o saltea de paie pe care o

⁸⁷ *Ibidem*, p. 263

⁸⁸ *Ibidem*, p. 256

așezai pe jos, nu aveai nici un loc mai ferit, peste tot era la fel de frig.... Nu te puteai spăla, nu erai scoasă la program.”⁸⁹

Traian Popescu descrie condițiile în care a executat 24 de zile de arest sever. El stătuse deja aproape un an de zile în Zarca Aiudului (între 1957 și 1958). Să vedem ce ne povestește mărturisitorul Popescu. „Celula cu pereții umezi pe care se scurgeau firișoare de apă, având pe jos un fel de mîzga, noroiată de praf umed, avea cam 3- 3,5 metri lungime și 2,5 metri lățime. Într-un colț un vas pentru urinat. Seara după ora 22 se introducea o somieră de pat metalic care avea pe lungime 3 bare de fier, iar pe lățime cam 4. Odată cu această improvizație de pat se dădea și o pătură cam de 1,5 pe 1,0 m, care îți lăsa descoperite ori capul, ori picioarele. Ambele ustensile pentru dormit se ridicau dimineața la ora 5.”⁹⁰

Părintele Steinhardt ne prezintă: „Celulele de la Reduit, la Jilava, sunt deosebit de mohorâte și au reputația unui regim și mai sever decât pe secții. La 34 (numărul celulei) ajung venind de la *secret* unde am fost ținut, câtă vreme am făcut greva foamei, într-o celulă neîncălzită de când a fost construit fortul. Frigul, mai teribil ca foamea și setea (dar cel mai rău e nesomnul), m-a pătruns adânc.”⁹¹

Tot monahul de la Mănăstirea Rohia relatează că un deținut, amiralul Horia Măcelaru, sosind la Gherla, în anul 1963, a exclamat: *Raiul pe pământ!* El venea de la Râmnicu Sărat, unde trăise timp de șase ani singur în celulă; supus unui regim draconic de înfometare, a mâncat toate paietele din

⁸⁹ *Ibidem*, p. 308

⁹⁰ Traian Popescu, *Experimentul Pitești*, p. 129

⁹¹ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 30

salteaua pe care dormea.⁹²

Părintele Zosim Oancea își amintește că pentru o simplă întoarcere a capului spre un alt deținut, când venea de la scuturatul păturii, în curtea închisorii Aiud, a fost sancționat cu *izolare în celula albă*. Spre deosebire de neagra, celula albă avea fereastră dar avea și geamul spart. În luna martie ningeă și în celulă era la fel de frig ca și afară. Pentru că nu avea pat, părintele a încercat să reziste fără să doarmă. A doua noapte a cedat și s-a așezat pe jos să doarmă, folosind ca pernă capacul din lemn al tinetei, singurul obiect din acea cameră. Rugându-se și având gândul numai la Dumnezeu, părintele a rezistat în asemenea condiții timp de 30 de zile. El mărturisește că nu și-a dat seama când a trecut timpul.⁹³

La Noua Culme, un lagăr de la Canal unde se spărgea piatră, părintele relatează cum unii bolnavi ieșeau de frică la muncă. Un exemplu este cel al unui deținut căruia îi ieșea afară un capăt din intestinul gros. Cu mâna la fund, pentru a-și ține capătul intestinului, bietul om ieșea rapid din dormitor la comanda gardienilor. Fiind bolnav, părintele Oancea a îndrăznit să refuze ieșirea din dormitor. Pedeapsa primită a fost trimiterea la *ghețarie*. O fostă baie cu pardoseală de ciment peste care curgea continuu apa. Deținutul era dezbrăcat de mantaua de zeghe și rămânea doar într-o haină necăptușită și în cămașă. Acestea se întâmplau în luna decembrie. De acolo se ieșea direct la infirmerie și de obicei deținuții mureau. Șansa părintelui Zosim a fost că nu a stat aici, decât câteva ceasuri.⁹⁴

Ioan Ianolide ne descrie *beciul* de la Pitești din anii

⁹² *Ibidem*, p. 93

⁹³ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, pp. 98-99

⁹⁴ *Ibidem*, pp. 209-210

1950-1951, când aici se desfășura reeducarea. Beciul se afla la subsolul închisorii. Era beznă totală întrucât ferestrele erau acoperite. Pe jos erau turnate cantități mari de fecale, formându-se o mocirlă greu mirositoare și infectă. Pereții erau umezi. Frigul pătrundea în oase. În loc de hrană se dădea un polonic de apă fierbinte, sărată. Trei zile erau minimum de pedeapsă la beci și se mergea până la 8-10 zile. Ianolide cunoștea deținuți care făcuseră, cumulativ, câte 60 de zile de beci. De subliniat faptul că aproape toți deținuții de la Pitești au trecut prin izolarea în beci.⁹⁵

În ianuarie 1953 la închisoarea din Oradea un grup de tineri au curaj să cânte cu glas tare *Deșteaptă-te române* și alte cântece patriotice. Sunt pedepsiți cu izolarea. Fiecare este introdus separat în câte o celulă goală. Celula nu are nici un mijloc de încălzire. Deasemeni nu există pat sau prici, nici tinetă și deținuții nu au nici un fel de echipament de dormit. După o noapte de frig, rinichii încep să doară. A doua zi li se dă o pătură, o rogojină și o tinetă. Dorm pe beton, de care îi despart câteva fire de rogojină. Acest regim de exterminare a durat aproape o săptămână și apoi au fost comasați toți pedepsiții într-o singură celulă. Comuniunea și susținerea reciprocă i-au ajutat să reziste toată luna februarie în aceste condiții.⁹⁶

În anul 1962 preotul Liviu Brânzaș, aflat la Aiud, nu acceptă reeducarea încercată de conducerea închisorii și este trimis la Zarcă, *închisoarea din închisoare*. Era în 15 noiembrie, ziua în care fusese arestat cu 11 ani în urmă. În regimul din Zarcă va rămâne până la eliberarea din 1964. Iată gândurile viitorului preot în momentul trimerii la Zarcă.

⁹⁵ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 87

⁹⁶ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, pp. 89-90

„Prigonitorul meu, Crăciun (directorul închisorii), m-a azvârlit aici pentru că mă consideră un legionar iremediabil. Ajung la concluzia că are dreptate. Eu sunt legionar pentru că fac parte din Legiunea creștină a neamului românesc care luptă împotriva ateismului. Tovarășul colonel are dreptate: *Sunt legionar! Legionarul lui Hristos*, pentru că m-am înrolat în armata cruciaților români care se opun distrugerii Bisericii și valorilor creștine. Mai mult: dacă harul lui Dumnezeu mă va salva din această prigoană, voi îmbrăca uniforma celor care formează *Legiunea sacerdoților creștini*. De fapt, numai atunci voi fi cu adevărat *legionarul lui Hristos!*”⁹⁷

Trebuie menționat că Liviu Brânzaș avea în momentul arestării, în anul 1951, doar 21 de ani. În anii 1941, când Antonescu a interzis Mișcarea Legionară, avea 11 ani. Era aberantă furia comuniștilor asupra celor care li se împotriveau, numindu-i de-a valma legionari. După experiența din închisoare, Liviu Brânzaș a hotărât să urmeze Facultatea de Teologie din Sibiu și a fost hirotonit preot. Astfel și-a ținut promisiunea din Zarcă.

Dar Zarcă este nimic pe lângă izolarea la care va fi pedepsit, pentru că a rămas câteva momente rezemat de peretele celulei, într-una din zile. Acest lucru era interzis pe timpul zilei, când deținutul trebuia să stea numai în picioare. În ajun de Crăciun este pedepsit la 7 zile de izolare, care se vor adăuga la un total de 38 de zile efectuate în cinci etape în decursul lunilor ianuarie și februarie.

Iată cum se făcea izolarea într-o asemenea celulă. Pe jos era beton. În fundul celulei era o fereastră înfundată. Într-un colț, o tinetă fără capac emana un miros greu. Nu se putea sta pe marginea tinetei pentru că amorțeau picioarele prin

⁹⁷ *Ibidem*, p. 275

jugularea venelor și a nervilor. Seara la ora 22 primea două păături uzate, una pentru așternut pe podea și una pentru acoperit. Se stătea în picioare de la ora 5 dimineața până la ora 10 seara. Două zile nu se dădea mâncare, urmate de o zi cu mâncare. În șapte zile se mânca de două ori. Lupta cu frigul era cumplită, fiind și în miezul iernii.⁹⁸

Părintele Grebenea descrie condițiile de la Zarcă la sfârșitul anului 1953. Regimul era sever, hrană puțină, plimbarea era acum regulată, căldura minimă: 3 kg de lemne pe zi pentru o celulă. Nu exista pat sau saltele, ci dormeau pe o rogojină așternută pe podea. Iarna a fost foarte friguroasă și, în zilele mai geroase, gardianul anunța că nu mai sunt lemne. Urmau 3-4 zile în care nu mai primeau nici un lemn pentru încălzire. Ca să reziste se lipeau spate în spate pentru a conserva puțină căldură a corpului. Așa au rezistat până în primăvară.⁹⁹

O nouă izolare de 45 de zile la Zarcă, de data aceasta singur în celulă. Părintele Grebenea menționează cum a rezistat la această încercare. „Găseam cu ce să îmi umplu timpul: rugăciune, meditație, repetări de texte sfinte și de unele poezii ce le învățasem în temniță timp de 20 de ani.”¹⁰⁰

După ceva timp este trimis din nou la o izolare de 70 de zile, fără nici un motiv explicit. Părintele ajunsese să accepte fără nici o remarcă aceste izolări și le petrecea în rugăciune și meditație. Practica și rugăciunea inimii.¹⁰¹

Virgil Maxim descrie *carcera* de la Gherla. Practic carcera era un dulap așezat pe coridorul de jos al închisorii.

⁹⁸ *Ibidem*, p. 285

⁹⁹ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, p. 260

¹⁰⁰ *Ibidem*, p. 279

¹⁰¹ *Ibidem*, p. 284

Spațiul interior al carcerii nu-ți permitea să stai decât în picioare. Fără hrană și apă, fără să fii scos pentru necesități fiziologice, pedeapsa varia de la 3 la 21 de zile. Câteva carcere aveau bătute cuie dinspre exterior spre interior, în peretele din spate. Când picioarele nu mai puteau susține corpul, din cauza epuizării, acesta era sfâșiat de aceste piroane. După pedepse mai lungi, când se deschidea ușa, corpul pedepsitului cădea inert pe jos sau pedepsitul era găsit în agonie.¹⁰²

„Regimul în Zarcă în ultimii doi ani, 1962-1964, a fost draconic. Iarna nu exista încălzire, îmbrăcămintea era sumară: ismană și cămașă, bonetă și bocanci rupți. Stofa uzată și transparentă a hainei și pantalonilor îți dădea iluzia că ești îmbrăcat. Pe coridor, seara se arunca apă, ferestrele erau deschise ca să înghețe și să se facă curent, căci ferestrele celulelor erau oblonite fără să aibă geamuri. În celule trebuia să fie liniște deplină și singura poziție admisă în afară de statul în picioare era șezutul pe marginea patului cu mâinile pe genunchi, fără să moțâi, fără să dormi, privind spre ușă. Paturile de fier nu aveau saltele. Dormeam numai după ora 22, pe plasa metalică, câte doi în pat și ne înveleam cu pătura. Orice abatere regulamentară era pedepsită cu izolare specială.”¹⁰³

Părintele Marcu de la Sihăstria ne prezintă modul cum a fost pedepsit pentru că a fost prins în timpul zilei sprijinindu-se de un pat, la închisoarea Aiud. De la 5 dimineața până la 10 seara deținuții nu aveau voie să stea rezemați ci erau obligați să stea doar în picioare. Părintele s-a rezemat de speteaza unui pat din cauza febrei de peste 40 grade. L-au dezbrăcat de ce avea mai gros pe el și apoi l-au dus la izolator. Gardianul ce l-

¹⁰² Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 90

¹⁰³ *Ibidem*, p. 193

a băgat la izolare a rostit: *Aici e chiar ca în Iad! Iată impresiile părintelui despre acel loc:*

„Am rămas acolo deși nu aveam nici un pat, nici scaun, ci doar o tinetă înghețată într-un colț al celulei. Înăuntru era așa de înghețat, încât nu puteai sta pe loc, iar eu care eram deja frate de mânăstire, mă obișnuisem să fac metanii sau închinăciuni. Însă din cauza gerului, abia cu mare greutate îmi făceam închinăciunile și rugăciunile respective. Stăteam pe tinetă sau făceam închinăciuni. Nu puteai dormi, pentru că nu știai dacă te vei mai trezi vreodată. În aceste condiții am rezistat trei zile și trei nopți.”¹⁰⁴

De subliniat faptul că regimul din ultimii ani de detenție a fost foarte aspru cu scopul ca deținuții să accepte reeducarea. Se știa că vor fi eliberați și li se cereau declarații prin care se lepădau de trecut și acceptau necondiționat recunoașterea valorilor comuniste. La Aiud 800-1000 de oameni au refuzat aceasta și au avut de suferit.

Izolarea se făcea numai în cămașă și izmene, cu capul descoperit. În izolare deținutul nu avea voie să stea jos sau sprijinit pe beton. Se puneau lanțuri la picioare și cătușe la mâini. Numai cătușele erau scoase noaptea, când se lăsa de pe perete și patul pliant, după ora 22. Fereastra, aproape de plafon, era permanent deshisă iar tineta era fără capac. Hrana era de exterminare: la trei zile, uneori la cinci o cană de 250-300 grame de terci.

Până și milițienii de gardă se mirau la schimbul dintre ei:

„– *Cum or fi trăind, măi frate, că eu cred c-aș muri din prima zi dacă m-ar ține cineva așa?*

- Nu știu, mă, cum trăiesc! Dar văd că nici de murit nu

¹⁰⁴ Monahul Filoteu, *op.cit*, pp.57-58

mor!”¹⁰⁵

Însă ei fiind atei, ignorau prezența lui Dumnezeu. În necredința lor, acești umili slujbași ai regimului comunist, nu aveau ochi de văzut și urechi de auzit pentru minunile, pe care le făcea Dumnezeu în fiecare zi cu acești deținuți creștini.

2. 2. Înfometarea în închisoare

Nici în ceea ce privește hrana, lucrurile nu stăteau mai bine. Autorii planului de distrugere sistematică a opozanților sistemului comunist ateu au pregătit privarea de hrană a celor întemnițați. Planul a dat roade și urmările s-au văzut rapid. Primii care au căzut au fost cei în vârstă. Mulți au murit din cauza regimului alimentar insuficient pentru a menține un trup uman în viață. Cei care au supraviețuit, mai ales tinerii, au fost afectați prin scăderea rapidă a greutateii corporale, apariția unor avitaminoze, distrofii musculare, căderea excesivă a părului și a dinților. Mai târziu, după ani de detenție, datorită hranei slabe și a frigului din celule foarte mulți deținuți au contractat TBC pulmonar. Atât de numeroși erau încât a fost nevoie ca, la un moment dat, aceștia să fie izolați în închisoarea de la Tîrgu Ocna.

Părintele Iustin Pârvu povestește despre perioada anilor 1949 de la Aiud. Era un program de exterminare ce se manifesta și prin modul de alimentare al deținuților. *Păi, ajunseseam la un moment dat să ne ținem de pereți când făceam câțiva pași, așa de slăbiți ajunseseam. Ne dădeau numai napi la masă și varză ... Așa a fost vreo trei luni, un regim, încât numai printr-o minune am rămas în viață.*¹⁰⁶

¹⁰⁵ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 195; Grigore Caraza, *Aiud însângerat*, Ed. Conta, 2007, p. 159

¹⁰⁶ Adrian Alui Gheorghe, *op. cit.*, p. 70

Părintele Grebenea descrie același regim de înfometare de la Aiud instalat din toamna lui 1948. Masa a devenit catastrofală, cu 600 de calorii pe zi la un deținut (un studiu realizat în anul 2005 arată că, un român mănâncă zilnic echivalentul a 3500 calorii). Treptat se instala foamea psihică. „Există și durerea foamei. E cruntă... Simți cum zi de zi de topești... Și apoi nu mai poți mânca puțină mâncare ce ți se dă...”¹⁰⁷

Dumitru Bordeianu afirmă că hrana pe tot timpul detenției la Pitești a variat între 600 și 1000 de calorii, iar ca valoare calitativă era deosebit de slabă, provenind din ceea ce era refuzat de aprozare (magazine de legume și fructe din perioada comunistă).¹⁰⁸

Acest regim de înfometare a dus, după o jumătate de an, la exterminarea reală a deținuților. Au început să moară de foame mai întâi bătrânii. Fenomenul morții se manifesta prin umflarea picioarelor, urma umflarea burții și a feței. Bolnavul părea umflat cu aer. Se instala distrofia și apoi urma moartea. Până în anul 1950, din 5000 de deținuți de la Aiud, jumătate au murit.

Părintele Zosim Oancea expune într-un mod personal acest regim de înfometare de la Aiud: „De săptămâni, de luni... Aceeași aqua clara, acqua chiara (din care românul a făcut: *apă chioară*), cu boabe numărate de arpacaș și cu pâinea tot mai mică...”¹⁰⁹

Și părintele a avut avitaminoză, umflându-i-se mâinile și picioarele. Doctorul care făcea vizita medicală formală le mărturisea deținuților: „Mă mir cum de mai trăiți. Sunteți

¹⁰⁷ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, pp. 191-192

¹⁰⁸ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 104

¹⁰⁹ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, p. 86

zilnic sub 800 de calorii, ceea ce nu-i suficient nici pentru un om care stă întins pe pat.”¹¹⁰

Declarat bolnav, părintele ajunge la un regim mai bun de hrană la infirmerie. Aici, pe lângă ciorba subțire, primea un supliment constând dintr-un turtoi de porumb de mărimea pumnului, copt în cuptor și tare de se putea desface cu dalta.¹¹¹

Părintele Marcu descrie hrana de la Aiud în anii 1950-1951. Primeau zilnic murături stricate și mălai stricat, care rămâneau de la armată. Când s-au terminat acestea le-a fost dată zeamă de fasole. Toți deținuții erau slăbiți, iar părintele nu s-a mai putut ridica din pat. A început să-i slăbească vederea, nu mai putea vorbi și nici să gândească. Se pregătea să moară. O minune a făcut să apară în închisoare un vagon de fasole din care s-a pregătit câteva zile o hrană mai consistentă. Aceasta l-a repus pe picioare și pe părinte.¹¹²

Grigore Caraza povestește de la Aiud: „Pe la sfârșitul lunii august 1950, când se încheia un an în regim de exterminare prin înfometare, frig și boală, mă ridicam foarte greu de pe dușumea. Forțele îmi erau sleite, picioarele nu mai aveau stabilitate, mi se întuneca în fața ochilor și amețeam.”. Foamea a devenit obsesivă pentru tânărul Grigore. Visa cum mânca metri de cârnați iar omleta o făcea într-un cazan mare. Când trecea plantonul ca să distribuie mâncarea, visa că ridică hârdăul de vreo 50 kg cu mâncare și că îl pune la gură ca să înghită tot conținutul. Într-o noapte a visat că Ceahlăul era din mămăligă. Înfometat, a mâncat toată noaptea din Ceahlău, fără să se sature. Dimineața s-a trezit cu o baltă de salivă ce-i

¹¹⁰ *Ibidem*, p. 107

¹¹¹ *Ibidem*, p. 108

¹¹² Monahul Filoteu, *op.cit.*, p. 43

cursese din gură.¹¹³

Am prezentat deja gradul de înfometare al fostului amiral Măcelaru care la închisoarea Râmnicu Sărat a mâncat paie din salteaua pe care dormea.

Aflată în anchete la închisoarea Malmaison, Nicole Grossu își amintește că într-o seară a primit, în afară de supă îngroșată cu câteva felii de cartofi, o cană de compot de prune afumate. Din acuza anchetelor și a înfometării Nicole nu a putut să mănânce nimic.¹¹⁴

Tot Nicole relatează că la Mislea deținutele legionare erau ținute separat și primeau un sfert din porția de mâncare a unei deținute obișnuite.¹¹⁵

La Canal, muncind toată ziua la cărat pietroaie, deținutele primeau rația. „După ce-am primit hrana, ne-am adunat la un loc ca să vedem ce ne-au dat de mâncare. În gamele aveam un lichid gălbui, o supă inodoră, aproape la fel de limpede ca apa. Era rece. Când duceai lingura la gură, vântul, foarte puternic, îți vărsa lichidul din ea. Nu știu dacă vreuna dintre noi a izbutit să înghită câteva linguri. După ce goleai gamela, pe fundul ei rămânea un fel de grăsime galbenă.”¹¹⁶

Aspazia Oțel prezintă hrana primită la Mislea: „În afară de faptul că mâncarea era foarte proastă, slabă și insipidă se mai adăuga un supliciu. Iarna era foarte rece și vara foarte fierbinte, invers decât cum ar fi trebuit să fie.”¹¹⁷ Iar într-o altă perioadă de detenție tot la Mislea „mâncarea era sub orice

¹¹³ Grigore Caraza, *op.cit.*, p. 63

¹¹⁴ Nicole Valery-Grossu, *op.cit.*, p. 53

¹¹⁵ *Ibidem*, p. 94

¹¹⁶ *Ibidem*, p. 134

¹¹⁷ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 94

critică, în special supa de varză cu gutui era imposibilă”.¹¹⁸

Ioan Ianolide descrie regimul de hrană de la Pitești în timpul primei reeducării, adică în anii 1949-1950. Rația zilnică de mâncare nu atingea 800 de calorii. Se dădeau ciorbe cu 20-30 de boabe de arpacaș, cu 10-15 boabe de fasole, cu 7-8 foi de varză, iar uneori cu apă chioară peste care pluteau două - trei steluțe de ulei. Pâinea era de 250 de grame ori un turtoi de mălai de 350 de grame. Dimineța, apă caldă cu miros de zahăr ars. Rezultatul a apărut repede: tineri scheletici și distrofici.¹¹⁹

Dumitru Bordeianu relatează că pregătirea demascărilor de la Pitești a început printr-o înfometare atroce. Ciorba era limpede și sfertul de pâine redus la jumătate. „Teroarea foamei ajunsese atât de acută, încât îți trebuia un efort de voință supraomenesc ca să te poți stăpâni.”¹²⁰

În primăvara lui 1957, la Aiud, regimul alimentar era insuportabil. La amiază și seara se primea o zeamă de varză acră cu câteva firișoare de arpacaș. Nu se vedea nici o picătură de grăsime.¹²¹

Cei pedepsiți cu izolarea, pe lângă condiții mai grele de detenție, primeau și hrană mai puțină. Ioan Ianolide afirmă că, la Pitești, cei duși la beci primeau în loc de hrană un polonic de apă fierbinte, sărată.¹²²

Părintele Iustin Pârvu a trecut și el prin izolare. La închisoarea Gherla, a ieșit în fața unei adunări de 120 de

¹¹⁸ *Ibidem*, p.264

¹¹⁹ Ioan Ianolide, *op. cit.*, p. 86

¹²⁰ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 108

¹²¹ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, p. 177

¹²² Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 87

deținuți pentru a răspunde conducerii închisorii că el mai crede în Dumnezeu. Dând tonul și pentru ceilalți deținuți, care l-au urmat, părintele a fost pedepsit pentru curajul mărturisirii. „M-au izolat 9 zile, și mi-au dat porția de mâncare cunoscută: câte 200 de grame de apă sărată, seara, și o bucată de pâine de 100 de grame.”¹²³

La Canal, la Valea Neagră, din cauza condițiilor grele de muncă au murit zeci de mii de deținuți politici. „Când se dădea pește sărat la masă, mureau peste noapte câte 17-20 de neputincioși.”¹²⁴

Traian Popescu a primit în 1960, la Aiud, 24 de zile de arest sever la beci. Hrana primită în acest timp a fost: jumătate din rația obișnuită, o dată la trei zile, două zile câte o gamelă de apă caldă iar a treia zi, jumătate din porția de supă și o jumătate de turtoi.¹²⁵

În timpul reeducării dinainte de eliberare, în anii 1962-1964, regimul alimentar de la Zarcă este descris de preotul mărturisitor Liviu Brânzaș:

„În diversele ciorbe care ni se dau, nu există nimic consistent. Simțim doar gust de varză, cartofi sau fasole, dar bucăți sau boabe din ele nu apar pe fundul ruginitei noastre gamele. Cât despre mațe sau zgârciuri (singurele noastre proteine de până acum) au dispărut cu desăvârșire.... Cât timp se poate rezista oare cu o gamelă de zeamă chioară și o bucată de turtoi, preparat din mălai încins?”¹²⁶

Va afla după eliberare, de la un alt preot, cum era strecurată mâncarea celor din Zarcă. Lor li se dădea doar

¹²³ Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, p. 106

¹²⁴ Mihai Rădulescu, Irineu Slătineanu, *op.cit.*, p. 92

¹²⁵ Traian Popescu, *op.cit.*, p. 129

¹²⁶ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, p. 284

zeama. Astfel conducerea închisorii încerca să le înfrângă voința pentru a recunoaște abdicarea de la credință.

La Aiud, în anii 1962-1964, izolarea era însoțită de o cană de terci de 250 - 300 de grame la trei zile.¹²⁷ Găsim aceeași descriere la preotul Brânzaș: două zile fără mâncare, urmate de una cu mâncare.¹²⁸

Relevant este dialogul dintre Dumitru Bordeianu și un reputat profesor universitar, purtat după eliberarea din 1964:

„-Eu nu înțeleg și nu pot admite așa ceva, în epoca în care trăim.

- Da, domnule profesor, dar dumneavoastră uitați că noi trăim în comunism, și dacă voi povesti toate supliciile și torturile la care am fost supuși ani de zile, ce ați spune?

- Nimic, replică dânsul, și te rog să mă ierți, pentru că faptul mă depășește.

- Atunci vedeți, domnule profesor, dacă dumneavoastră, om de cultură și de știință, din vârful piramidei, nu înțelegeți aceste lucruri, atunci cum o să înțeleagă sau o să ne creadă omul de rând?

- Și atunci, cum de ai rezistat în astfel de condiții?

*- Credința în Dumnezeu și nădejdea în mila și ajutorul Lui!”*¹²⁹

2. 3. Tortura fizică și psihică în temnițe

Tortura a fost aplicată de la început celor arestați. Aflați în anchete, ei au cunoscut toate tipurile de tortură ce le voi prezenta mai jos. Pentru a reuși să supună voința celor întemnițați, bătaia a fost folosită tot timpul. Torturile fizice și

¹²⁷ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 193

¹²⁸ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, p. 286

¹²⁹ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 104-105

psihice aplicate deținuților aveau ca scop reeducarea și formarea unor oameni care să îmbrățișeze *ideile novatoare* ale comunismului. Într-un adevărat spirit creștin, cei care au trecut și au lăsat în scris relatări despre ce s-a întâmplat au mărturisit: *Torturile prin care am trecut noi, nu le dorim nici dușmanilor noștri.*¹³⁰

În *Experimentul Pitești* Traian Popescu descrie una din bătăile la care era supus. „Am numărat până la 300 loviturile primite la tălpile goale, după care am leșinat. Mi s-a fisurat osul în talpa piciorului stâng, unde a apărut o umflătură cât un ou de bibilică.”¹³¹ Iar „în urma unor lovituri în ceafă, cu o coadă de mătură, pentru a înghiți dintr-o dată suta de grame de pâine și a sorbi pe nerăsuflăte ciorba fierbinte, mi s-a fisurat o venă, din care a țâșnit sângele ca la o pasăre tăiată”.¹³²

Bătaia se administra cu *instrumente de tortură* cum ar fi: *vâna de bou, cravașa, biciul și ciomagul.*

În lucrarea sa de memorii *Mărturisiri din mlaștina disperării*, Dumitru Bordeianu descrie câteva din *metodele de tortură.*

Morișca era metoda prin care, cel ce urma să fie anchetat, era așezat pe un scrânciob, format din două scânduri. I se legau cu o sfoară mâinile și picioarele și i se introducea pe sub genunchi un ciomag. Ciomagul era așezat pe două scaune și devenea axul de învârtire. Pe rând, odată fesele și odată tălpile ajungeau sus, în poziția de lovire, iar victima nu putea opune nici o rezistență.

O astfel de tortură a suportat și profesorul N.

¹³⁰ *Ibidem*, p. 257

¹³¹ Traian Popescu, *Experimentul Pitești*, Ed. Criterion, București, 1995, p. 37

¹³² *Ibidem*, p. 36

Mărgineanu, descrisă în cartea sa *Amfiteatre și închisori*¹³³. Tot morișca sau roata a fost aplicată și preotului Gheorghe Cârstoiu¹³⁴.

Odată părintele Dimitrie Bejan a fost bătut cumplit de gardianul Maromete cu încă zece milițieni. Îngroziți, ceilalți colegi de celulă îl rugau să strige ca să nu moară. După bătaie el a mărturisit că nu simțea nimic. „Dar eu ce să zic, dacă nu mă durea?”¹³⁵ Îl ținea harul divin.

Alt mod de supliciu a fost *patul*. Lungimea patului era cât statura unui om. Spatele, de la ceafă la tălpi, rămânea liber, ca să poată fi lovit. La cap și la picioare erau prevăzute belciuge pentru a-l imobiliza pe schingiuit. Cel mai greu de suportat era biciul din curele subțiri, ca o coadă de cal. Această tortură era atât de sălbatică, încât cel supus chinului cădea în nesimțire¹³⁶.

Aspazia Oțel prezintă modul în care a fost torturată pe *cal*. „Erau două scaune puse față în față, cu spătarele în exterior. În unul din spătare erau tăiate două rotunduri. M-au așezat pe banca formată din cele două scaune și mi-au trecut picioarele prin cele două găuri în așa fel încât tălpile goale erau complet expuse la lovituri. M-au legat de spătar iar șeful a încălecat peste picioarele mele. Ajutorul său mă lovea peste tălpi, nu știu cu ce pentru că nu puteam să văd din cauza șefului destul de masiv. Loviturile erau cumplit. Le simțeam ascuțit în tot corpul, în inimă, în rinichi, în ficat, în creier.”

¹³³ N. Mărgineanu, *Amfiteatre și închisori*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1991, p. 91

¹³⁴ Mihai Rădulescu, Irineu Slătineanu, *Preoți în cătușe*, Ed. Ramida, București, 1997, p. 91

¹³⁵ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței*, Hârlău-Iași, 2002, p. 94

¹³⁶ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 42

Înainte de această bătaie fusese așezată în unghi drept pe birou și primise nenumărate lovituri cu bastonul de cauciuc pe spate.¹³⁷ În urma anchetelor, ce au durat 40 de zile la securitatea din Alba Iulia, Aspazia a albit complet. Unul din anchetatori îi spune: *Ce mult ai albit, Aspazia! Îmi pare rău de tine. Mai bine furai.*¹³⁸

Într-o altă anchetă desfășurată mai târziu, la Mislea, Aspazia și-a văzut chipul într-o oglindă din biroul anchetatorului. „M-am speriat când m-am văzut cum arătam. Pur și simplu nu m-am recunoscut. Fața îmi era atât de umflată încât ochii mei, care, de felul lor, erau ușor migdalați, acum arătau ca două linii. Culoarea feței era de un roșu negricios, iar buzele îmi erau plesnite până la sânge.”¹³⁹

Plină de grotesc este metoda de percheziție a unui gardian poreclit Hitler, la închisoarea din Miercurea Ciuc. Acesta a ordonat o percheziție vaginală a tuturor deținuților. Aceasta a fost făcută de milițience care aveau câte o mânășă chirurgicală pe mână. Aspazia Oțel își amintește: „După atâția amar de ani, încă simt revolta pulsând în toată ființa mea; numai un scelerat poate să dea un astfel de ordin: o închisoare întreagă, sute de femei supuse unei asemenea înjosiri. Ce bombă dăunătoare comunismului putea să fie ascunsă acolo?”¹⁴⁰

Undeva în Ardeal, în anul 1948 a fost arestată Titi Gâtea. În timpul anchetelor a fost torturată de maiorul Vasile Bulz. Ajutorul lui Bulz era, stupoare, chiar fratele deținutei Titi. Maiorul a bătut-o bestial, a dezbrăcat-o, i-a rupt sânii cu dinții

¹³⁷ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 63

¹³⁸ *Ibidem*, p. 76

¹³⁹ *Ibidem*, p. 225

¹⁴⁰ *Ibidem*, p. 307

și i-a băgat un fier în vagin. Astfel a murit Titi Gâțea. Peste câțiva ani mărturisorul Grigore Caraza se întâlnește cu acest criminal în închisoarea din Aiud. Comuniștii îl băgaseră în închisoare pe colonelul de Securitate Bulz.¹⁴¹

La Pitești, în 10 decembrie 1949 au fost aduși în camera 4 spital, vreo 30 de studenți. Asupra lor, la un semnal, au sărit directorul Dumitrescu, ofițerul politic și 30 de gardieni. Gardienii i-au bătut pe studenți cu ciomege, vine de bou și centiroane *că nu erau decât bălți de sânge pe jos*. Apoi studenții cei mai importanți au fost duși *în celulele morții de pe capul T-ului și chinuiți de Țurcanu, peste un an de zile, cu cele mai cumplite și sălbatice torturi*¹⁴².

Pe la jumătatea lunii martie 1950, în camera 2 de la Pitești a avut loc o altă bătaie cruntă *cu bocancii, cu ciomegele, cu pumnii, încât dimineața în colțul nostru erau numai bălți de sânge pe ciment*. Dumitru Bordeianu ne povestește că a fost prima dată când și-a pierdut cunoștința, deși trecuse și prin metodele de tortură *morișcă* și *pat* descrise mai sus. Dar iată atmosfera de după bătaie: „Doar capete umflate, fețe negre și ochi ce abia se mai vedeau în orbite. Pe ciment numai sânge; de asemenea și hainele noastre erau numai sânge. Ceea ce îmi provoca usturimi de-mi venea să urlu, era faptul că izmenele și cămașa, din cauza rănilor, se lipiseră de corp.”¹⁴³. Bătaia a fost reluată a doua zi cu aceeași cruzime.

Altă dată, doi studenți au fost *bătuți la tălpi și la fese* până când *sângele le-a țâșnit de peste tot*. O altă metodă de tortură fizică era *pălmuirea peste față sau frigerea cu țigara a*

¹⁴¹ Grigore Caraza, *op.cit.*, p. 102

¹⁴² Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 117

¹⁴³ *Ibidem*, p. 131

*prepuțului și a anusului.*¹⁴⁴

Tot Dumitru Bordeianu ne descrie cum a fost chinuit Caziuc de torționarul Țurcanu. Caziuc a fost legat de picioare și deasupra lui s-au urcat alți doi torționari, pentru a-l ține de mâini și de cap. După ce l-a lovit la tălpi până s-au desprins tălpile bocancilor, Țurcanu i-a dat jos pantalonii, a pus un șervet umed pe fese și l-a bătut până ce Caziuc arăta ca mort. *M-a cuprins o milă atât de puternică de Caziuc, încât îmi venea să mă duc să-i sărut picioarele și rănilor,*¹⁴⁵ afirmă Bordeianu. Caziuc a murit într-o celulă, la secret, în închisoarea din Aiud.

Torturile din celula 2, de la Pitești, au durat trei luni. În acest timp deținuții nu s-au spălat, nici nu și-au schimbat rufe. „Răspândeam în jurul nostru un miros de nu te puteai apropia de noi.”¹⁴⁶

Părintele Marcu a fost un om deosebit printre întemnițați. Foarte rezistent din fire, nu a cedat la tortură și anchetatorii nu puteau scoate nimic de la el. A fost supranumit *fachirul*. Referitor la rezistența la torturi, părintele mărturisește: „m-au ținut trei lucruri: firea , pe care am moștenit-o de la mama, voința personală și, mai mult decât acestea două, darul lui Dumnezeu”¹⁴⁷.

Părintele însă a avut o slăbiciune pe care au speculat-o anchetatorii. El ne povestește: „De un lucru, totuși am fost biruit: nu puteam suporta, în nici un chip să văd pe alții torturați. Am leșinat de două ori: întâi când m-au chemat să le zic unele lucruri pe care refuzasem să le spun, și atunci au

¹⁴⁴ *Ibidem*, p. 176

¹⁴⁵ *Ibidem*, p. 146

¹⁴⁶ *Ibidem*, p. 150

¹⁴⁷ Monahul Filoteu, *op.cit.*, p. 26

torturat în fața mea un biet om. A doua oară când au adus de la o anchetă, în aceeași celulă cu mine, pe un inginer creștin întemnițat care era zdrobit, din cap până în picioare fiind vânat de la multele bâte primite.”¹⁴⁸

Diabolismul torționarilor se va vedea și mai clar din metodele de tortură mult mai *subțiri* pe care le voi descrie mai jos. Aceste metode au avut urmări dezastruoase asupra sistemului nervos. Era nevoie ca, nu numai trupul, ci mai ales mintea și sufletul acestor mărturisitori să fie distruse. De aceea au fost inventate metode de tortură ce influențau puterea de judecată și anulau voința celui torturat.

Tinerii studenți erau obligați să stea întinși pe prici (un soi de pat ce se întindea pe toată lungimea camerei și pe care încăpeau și 14 oameni). *Poziția* era astfel: *în poziție șezând, cu picioarele întinse și palmele pe genunchi, cu ochii privind vârful degetelor de la picioare*. Această poziție trebuia respectată de la 6 dimineața până la ora 10 seara. Se puteau mișca numai pentru necesități fiziologice și pentru masă.

Nici pe timpul nopții tortura nu era mai simplă. Era obligatoriu dormitul cu fața în sus, cu picioarele întinse, fără nici o mișcare de așezare a corpului într-o altă poziție. Cu pătura se puteau înveli numai până în dreptul inimii iar mâinile trebuiau să stea încrucișate pe piept, în afara păturii. Batjocura era că aceasta este poziția morților creștini, iar deținuții erau considerați de către regim deja morți. Pentru a se respecta aceste poziții, existau plantoane zi și noapte. Orice mișcare din această poziție fixă era sancționată prin lovituri de ciomege și bătai. Acest tip de tortură a fost suportată de întemnițații din camera 3 subsol timp de 10 luni. *Majoritatea deținuților ajunseseră să prefere bătaia în locul acestui tip de*

¹⁴⁸ *Ibidem*, p.56

tortură. Dumitru Bordeianu afirmă că: „Din cauza acestei torturi, care nu mai știam când se va sfârși, am văzut oameni înnebunind lângă mine.”¹⁴⁹

De subliniat că aceste torturi au dus la uciderea unora, nebunia altora, căderea în mlaștina deznădejdie a multora și rezistența unora, foarte puțini. Dar cei care au căzut în deznădejde, după ani de revenire, având sădită în adâncul sufletului lor credința în Dumnezeu, au primit putere de la El și deși îngenuncheați, au ieșit la liman fără a fi biruiți.

Tot ca tortură era folosită și o altă poziție obligatorie. Cel torturat era dezbrăcat în pielea goală și descălțat (era iarnă). Cu hainele și încălțărilor legate într-o boccea așezată deasupra capului, torturatul trebuia să urce pe tinetă (un butoi din lemn în care deținuții își făceau necesitățile în celulă). Cu bocceaua pe cap și mâinile ridicate, trebuia să stea într-un picior pe acea tinetă și avea voie doar să-și schimbe piciorul, când nu mai putea rezista. Majoritatea nu rezistau mai mult de o zi. Un coleg de suferință, Aurel Pandurescu, a rezistat trei zile și trei nopți. „Cazul lui Pandurescu a rămas pentru noi toți simbolul rezistenței fizice și morale, iar în urma torturii acesteia i-a rămas porecla *bătrânul fachir*.”¹⁵⁰

O formă de tortură dementială era și însetarea celor torturați. Se turna pe gât, în mod forțat cu ajutorul a trei torționari, un kilogram de zeamă de varză sau de castraveți murați, cu o mare doză de sare. Apoi deținuților nu li se mai dădea apă ci doar mâncarea obișnuită. După o jumătate de zi, aveau o senzație de sete îngrozitoare și li se uscau buzele și limba în gură. Pentru ca batjocura să fie deplină li se aducea, prin fața ochilor, o gamelă plină cu apă. Această tortură a

¹⁴⁹ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 173-175

¹⁵⁰ *Ibidem*, p. 186

durat timp de trei săptămâni.

Înainte de a înceta și această tortură, Țurcanu le-a spus:

„Ei bine, măi bandiților așa o să vă omor și o să vă țin numai în chinuri. Clasa muncitoare nu are milă: *mila este o stare patologică a bandiților creștini.*”¹⁵¹

Iată o *altă metodă de tortură* ce întrece imaginația unui om obișnuit. Ea a început în ziua de Crăciun a anului 1950 și a continuat trei săptămâni, deși unora li s-a aplicat timp de mai multe luni. După ce au fost puși, să-și facă necesitățile în propriile gamele, deținuții au fost obligați să-și mănânce fecalele. Unii au executat din prima acest ordin. Alții nu au vrut sau n-au putut. Dar, cu timpul, au fost obligați ca, peste fecale, să-și pună mâncarea și să mănânce acest amestec. Unii au ajuns în acest timp de trei săptămâni să fie mulțumiți dacă își mâncau propriile fecale decât să fie obligați să le mănânce pe ale colegilor. Doi dintre ei, care au refuzat categoric, au fost forțați să înghită conținutul gamelelor, punându-li-se un căluș la gură. Aceștia doi au fost atât de sălbatic torturați, încât după perioada de tortură Pintilie a murit iar Nedelcu a înnebunit. În acest timp toți au fost bătuți crunt pentru că încercau, de fiecare dată, să refuze supliciul.¹⁵²

Peste ani supraviețuitorul acestor torturi, creștinul mărturisitor Dumitru Bordeianu, ne îndeamnă: *Iertați-i și voi, cum i-am iertat și noi, pe toți cei care ne-au supus la astfel de degradări.*

De la Mircea Eliade aflăm o altă formă de batjocură. „Am făcut în dimineața asta cunoștință cu un tânăr refugiat român. A fugit din țară ascuns sub vagon. Îmi povestește lucruri teribile despre închisorile comuniste. Tuberculoșii au

¹⁵¹ *Ibidem*, pp. 194-196

¹⁵² *Ibidem*, pp. 198-201

permisiunea să poarte o sticlă, legată de gât, pentru a scuipa în ea. O golesc în latrine, o clătesc, apoi o umplu cu apă pentru a-și potoli setea. Pedepsa cea mai mare: deținuții sunt obligați să-și mănânce propriile fecale. Dacă au noroc; pentru că cel mai adesea îi obligă să consume excrementele altora, de preferință ale bolnavilor. Sunt siliți de asemenea să bea conținutul sticlulelor pe care tuberculoșii le poartă legate de gât. E lesne de înțeles de ce nimeni nu vrea să-l creadă, aici la Paris, când refugiatul povestește asemenea mârșăvii. (Paris, 20 iulie, 1960).¹⁵³

Aplicată doar pe doi dintre deținuți: Petrovan și Negrescu, a mai fost practică o *tortură psihică*. Au fost obligați să-și bea ceaiul sau ciorba cu furculița. *Îți era mai mare mila de acești tineri slăbiți în ultimul grad, văzând cum le curgea transpirația pe față, ducând de mii de ori furculița la gură*. Înainte de culcare li se vărsa mâncarea din gamelă la tinetă. Această tortură le-a fost aplicată timp de două săptămâni.¹⁵⁴

Uneori deținuții erau luați la noi runde de anchete. Dacă anchetatorii mai aflau vreun amănunt din alte anchete despre deținuții deja anchetați și încarcerați, ei reluau anchetele. Într-o asemenea situație a fost adusă la noi anchete deținuta Sanda. Aceasta avea în libertate un băiat. În timpul anchetei a auzit din încăperea alăturată, prin ușa lăsată special întredeschisă, vocea băiatului: *Mamă, spune tot, fii sinceră; numai așa ne vor da drumul. Te implor mamă, mărturisește tot*. Terorizată de faptul că i-a fost arestat băiatul și de frica de a nu i se administra droguri prin injectare (metodă folosită de anchetatori) femeia a cedat nervos. A cerut să meargă în fața

¹⁵³ Micea Eliade, *op.cit.*, Volumul I, p. 370

¹⁵⁴ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 209

procurorului unde a mărturisit tot ce vroiau anchetatorii: împotriva ei înseși, împotriva băiatului ei, împotriva tuturor oamenilor despre care o întrebaseră. După semnarea declarațiilor anchetatorii i-au arătat *băiatul*. În camera alăturată se afla un magnetofon ce reda vocea copilului ei. Anchetatorii i-au povestit râzând cum se telefona anumitor persoane *suspecte* și în urma discuțiilor înregistrate se făceau noi înregistrări de către persoane abilitate, folosind timbrul vocal al persoanei. În urma acestui experiment biata Sanda a înnebunit, fiind dusă într-o secție de psihiatrie a Ministerului de Interne.¹⁵⁵

La mina Nistru părintele Grebenea declară că: „Am stat cu picioarele în apă rece atâtea ceasuri câte mi s-au cerut, am stat într-un picior cu fața la perete în dese rânduri, am primit carcera de mai multe ori și apoi intrarea în mină. Am suferit și ocări și insulte.”¹⁵⁶

Pentru că au fost prinși, la Jilava, că țineau conferințe colegilor de celulă și au propagat *idei retrograde* precum cultură, credință și știință, filosoful Mircea Vulcănescu, profesorul Alexandru Constant și avocatul Ion Nedelescu, toți creștini ortodocși, au fost sancționați. Ei au fost trimiși câteva zile la izolare, fără mâncare, și apoi au fost bătuți cu saci de nisip de grosimea unei bâte, care distrugeau organele interne, mai ales rinichii. În timpul bătăii, printre gemete și suspinuri, Ion Nedelescu mai avea tăria să spună: *O, bun e Dumnezeu. Scap eu și din asta.*¹⁵⁷

Virgil Maxim descrie o bătaie pe care a primit-o împreună cu alți șapte colegi de suferință. Întâmplarea a avut

¹⁵⁵ Nicole Valery- Grossu, *op.cit.*, pp. 179-180

¹⁵⁶ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, p. 254

¹⁵⁷ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 61

loc în noiembrie 1950 la Jilava. Au pătruns în celulă 20-30 de milițieni. Deținuții au fost dezbrăcați până la piele și au fost scoși în curtea închisorii pe o zăpadă până la genunchi. Au fost trântiți și *loviți până la nesimțire cu gârbace, bâte și cizme*. După relatarea lui Virgil Maxim, singurul gând viu al celor torturați era: *Doamne, iartă-i că nu știu ce fac sau Nu le ține în seamă păcatul acesta*. După bătaie au fost aruncați într-o cameră, plină până la glezne cu mocirlă de urină și fecale, într-un întuneric de iad. S-au salvat de la îngheț susținându-se reciproc pentru a rămâne în picioare, stând spate în spate și rostind în șoaptă toți deodată rugăciunea lui Iisus: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul*.¹⁵⁸

Popa Ilie a fost *bătut la testicule* în timpul anchetelor de la Securitatea din Sibiu (1947-1948).¹⁵⁹

La Gherla, Virgil Maxim a participat în 19 iulie 1951 la o bătaie cumplită: *ne loveau cu bâte, cu bocancii, cu pumnii, strigând și urlând....* În urma acestei bătai, Maxim își pierde cunoștința și își revine abia în ziua Adormirii Maicii Domnului, 15 august. *Stătusem între viață și moarte aproape o lună de zile*. Dar supliciul nu s-a oprit aici pentru el. Abia trezit din nesimțire a fost batjocorit, fiind obligat să lingă mâncarea de pe jos. Apoi lui și colegilor de suferință le-au fost date în gamelă fecale. Refuzând, erau bătuți cu un lemn peste gură, apoi le făceau cu lemnul pârghie în cerul gurii și le rupeau dinții. Astfel ajungeau să fie forțați să înghită fecalele.¹⁶⁰

În camera lui Maxim au fost aduși 40-50 studenți și au

¹⁵⁸ *Ibidem*, pp. 63-64

¹⁵⁹ *Ibidem*, p. 67

¹⁶⁰ *Ibidem*, pp. 78-80

urmat câteva zile de suplicii: „bătăi la tălpi, atârnați de răngi sau ținuteți cu picioarele în sus de alții, lovituri peste cap, noaptea îmbrăcați cu mai multe zeghe, cu rucsacuri pline cu cărămizi și alergați prin camera de 10x6 m până la epuizare, când ne prăbușeam sub lovituri de bâte”. Au urmat torturi psihice ca: șezând, cu picioarele întinse și cu mâinile pe genunchi, cu ochii țintă într-un bec sau privind la vârful picioarelor, fără să închidă ochii. Virgil Maxim afirmă că *Rugăciunea inimii* era salvatoare pentru el.¹⁶¹

Într-o deplasare cu duba de la Gherla la Văcărești, 15-20 de deținuți au fost gazați special cu gazele de la țeava de eșapament, ce erau dirijate, din cabina dubei printr-un orificiu deschis. Deținuții gazați ajungeau până la stadiul de sufocare, tușind și vomând, după care se întrerupeau gazele. Apoi, după un timp de pauză, gazul toxic era dispersat din nou în dubă.¹⁶²

Un alt mod de tortură era *cămașa de forță*, asemănătoare cu cea folosită pentru imobilizarea nebunilor. Pedepsitul era înfășurat strâns, cruciș peste piept. Doi milițieni trăgeau capetele de sfoară cu care era legat. Astfel cel torturat nu mai respira normal. După 15-20 de minute, schingiuitul leșina. Dacă nu era dezlegat, cel în cauză murea, întrucât sângele țâșnea pe nas și pe gură. Totul era asistat de un medic, care verifica pulsul, pentru a susține în viață torturatul, ce suporta mai multe reprize de acest fel. Virgil Maxim cunoștea un astfel de medic, ce-a activat la Canal și care se lăuda seara cu depășirea normei de morți astfel produse.¹⁶³

Pentru a confirma cele relatate și pentru a întregi imaginea despre arsenalul de torturi aplicate în temnițele

¹⁶¹ *Ibidem*, p. 82

¹⁶² *Ibidem*, p. 148

¹⁶³ *Ibidem*, p. 176

comuniste ale *civilizaturii* secol XX voi prezenta și cele relatate de Ioan Ianolide. Sunt redată torturile de la camera 4 spital de la Pitești. Aceste torturi se realizau ca pe bandă rulantă și se intra la tortură în *ture* de câte cincisprezece - douăzeci de victime. În *tură* fiecare rezista după capacitatea sa. „Se urmărea uciderea sufletească, pentru a se ajunge la *restructurarea* marxist - leninistă.”¹⁶⁴ Metodele descrise sunt șocante: răstignirea unui tânăr cu sfori de două cuie din perete și bătaia lui până la moarte; forțarea de a bea apă sărată până la omorârea victimei; smulgerea unghiilor; smulgerea părului fir cu fir; bătaia la testicule cu bețișoare; ruperea dinților din gură; spânzurarea cu picioarele în sus; folosirea picăturii chinezești (un strop de apă ce cădea continuu pe capul victimei până ajungea la nebunie).

Procedee noi de tortură aflăm tot de la Ianolide. *Stiva* se făcea din oameni puși unul peste altul și deasupra lor se urcau ciomăgașii ce dansau și loveau victimile. *Figura leului* era agreată de Țurcanu care culca pe prici o victimă, se așeza lângă ea și începea să o sugrume lent, până ce biata ființă își pierde cunoștința.¹⁶⁵

La Canal, un colonel îndură o tortură înfricoșătoare. Îi este înfiptă în anus o coadă de mătură și este ridicat și purtat ca un drapel. Când colonelul cade la pământ, torționarul ia aceeași coadă de mătură și i-o bagă în gură. Omul se sufocă și strânge involuntar dinții pe coada de mătură ce-i este smulsă din gură cu tot cu dinți.¹⁶⁶

Părintele arhimandrit Gherasim Iscu a fost bătut, izolat, înfometat, terorizat la Canal, pentru că spovedea și împărtășea

¹⁶⁴ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 92

¹⁶⁵ *Ibidem*, pp. 92-93

¹⁶⁶ *Ibidem*, p. 108

colegii de suferință.¹⁶⁷

Părintele Dimitrie Bejan descrie cum, la Aiud, se organiza o bătaie pe săptămână. Torționarii intrau în celulă, îi puneau pe *pat* și îi băteau cu băte lungi din cauciuc tare. Este edificator dialogul părintelui cu un ucenic:

„- Nu cumva era o reeditare a păgânismului antic?

- *Mai rău, mai rău părinte.*

- Adică mai diabolic. Acea erau cruzi. Te lepezi, nu te lepezi, te dădeau la lei.

- *Nu asta, dar aveau o răbdare drăcească*” spunea părintele Bejan.¹⁶⁸

Tortura psihică a atins apogeul în procesul de reeducare și era aplicată după ce erau epuizate celelalte forme de tortură. Ea era o *spovedanie* ce trebuia făcută sincer de deținut. Ceea ce se declara la *spovedanie* era confruntat cu declarațiile celorlalți deținuți, iar dacă se dovedea că nu a spus adevărul, anchetatul era supus unor noi torturi. Spovedania la preot este necesară pentru ca penitentul să-și ușureze conștiința, prin mărturisirea păcatelor ce-i apasă sufletul, iar preotul prin investirea dată de Dumnezeu poate să-i ierte păcatele. *Spovedania* în fața torționarilor urmărea aflarea celor mai intime gânduri ale celor torturați. Cele aflate nu erau iertate ci erau folosite împotriva anchetatului și împotriva colegilor care le mărturisiseră anumite lucruri în timpul detenției sau chiar înainte.¹⁶⁹ Vom analiza acest fenomen și în subcapitolul privind reeducarea.

Am lăsat spre sfârșitul prezentării torturilor un episod descris în *Mărturisiri din mlaștina disperării*. După ce s-au

¹⁶⁷ *Ibidem*, p. 282

¹⁶⁸ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței*, p. 95

¹⁶⁹ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 229

încheiat și demascările de la Gherla, Bordeianu intră în camera de dușuri cu o parte din tortionari. Aici are prilejul să vadă trupurile celor care i-au supus la torturile descrise mai sus. La rândul lor aceștia fuseseră supuși unor torturi cumplite ale căror urme l-au impresionat pe Bordeianu. Aveau cicatrici pe tot corpul, *că puteai să bagi degetele în ele*, iar pe fese gropi, în urma bătăilor primite.

Dumitru Bordeianu va înțelege astfel că planul diabolic al torturilor și demascărilor a fost pus la cale de șefi din umbră, iar cei care executaseră ordinele fuseseră ei înșiși chinuiți înainte. „Ce se mai putea spune în fața acestei evidențe? Baia aceasta de la Gherla mi-a schimbat optica înțelegerii demascărilor: m-a apucat mila și de Țurcanu, el fiind de fapt o nefericită victimă a unor manevre diabolice.”¹⁷⁰

O caracteristică a închisorilor comuniste a fost și starea de nesiguranță răspândită printre deținuți dar și printre gardieni. Nicole Valery notează în acest sens. „Regulile de supraveghere erau foarte severe. Două gardiene ne păzeau tot timpul; una stătea în mica încăpere dintre cele două săli, iar cealaltă la poarta din zidul cel mare. Această supraveghere dublă este o caracteristică a principiilor comuniste. Partidul știa că nu era iubit și de aceea avusese prevederea de a numi, în fiecare funcție, de la anchetatori și până la gardieni, câte două persoane; în felul acesta se evita orice legătură sau orice influență pe care am fi putut-o avea asupra vreuneia dintre ele. Cunoscuta regulă a spionajului reciproc era aplicată de sus până jos, pe toată scara ierarhică.”¹⁷¹

Relevant în ceea ce privește starea de nesiguranță dintre deținuți este următorul caz. Două prietene erau nedespărțite.

¹⁷⁰ *Ibidem*, pp. 295-296

¹⁷¹ Nicole Valery -Grossu, *op.cit.*, p. 77

Una primise 10 ani de temniță iar cealaltă, o ziaristă numai 3 ani. Cu câteva zile înainte de eliberare ziarista i-a povestit prietenei sale cum a obținut numai trei ani de pedeapsă. Rezistase presiunilor anchetei și reușise să nu implice în cazul ei alte două persoane. La ieșirea din închisoare ziarista în loc să meargă spre libertate a fost dusă la o nouă serie de anchete. Prietena ei memorase numele și toată povestea femeii și le divulgase anchetatorilor. Totul s-a încheiat cu arestarea celorlalte două persoane și cu condamnări de peste zece ani fiecare.¹⁷² Diabolic, nu?

Prezentăm și mărturisirea Nicolei privind torturile din temnițe. Aceasta a fost concluzia multora dintre cei care au trecut prin cele prezentate mai sus. „Mă rog lui Dumnezeu să-mi dea puterea să-i iert pe toți cei care au săvârșit atâtea atrocități împotriva atâtor nevinovați și împotriva mea. Mulți oameni nu pot crede în spusele celor care au scăpat din infernul roșu, despre torturile îndurate. Lumea liberă închide capitolul cruzimi omenesti cu înfrângerea lui Hitler. Mulți occidentali nici nu vor să asculte. Războiul le este de ajuns!

Celor ce cunosc totuși realitatea și știu că în țările comuniste există mii de închisori, de lagăre de concentrare, de azile psihiatrice, le pot spune că, în ciuda testelor ce mi s-au aplicat, pacea sufletului meu, care a rămas mereu, prin rugăciune, în legătură cu cerul, n-a fost nicidecum tulburată. Și că, în timp ce înduram cu resemnare torturile fizice, ființa mea spirituală, desprinsă de trup, se bucura în suferință...”¹⁷³

Iată cum au înțeles mulți dintre deținuții ce aveau să devină martirii și mărturisitorii întemnițați, să urmeze îndemnul Sfântului Apostol Pavel: *Căci de vă robește cineva,*

¹⁷² *Ibidem*, p.181

¹⁷³ *Ibidem*, p. 190

de vă mănâncă cineva, de vă ia ce e al vostru, de vă privește cineva cu mândrie, de vă lovește cineva peste obraz, - răbdați. (II Cor. 11,20). Cu multă, foarte multă răbdare și îngăduință au reușit să treacă peste aceste chinuri.

2. 4. Reeducarea

Vom prezenta mai jos planul de lepădare a credinței celor întemnițați și de inoculare în mintea și sufletele lor a ideilor *omului nou* de tip comunist. Veți vedea cât de actuale sunt, după 2000 de ani, cuvintele Mântuitorului: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă; temeți-vă mai curând de acela care poate și sufletul și trupul să le piardă în gheenă.* (Mat.10,28).

În anul 1948, aflat în închisoarea Aiudului, Valeriu Gafencu a purtat o discuție cu un alt deținut Dumitrescu, fostul șef al Brigăzii de siguranță anti-comunistă. Acesta, prin natura profesiei pe care o desfășurase, cunoștea ce se întâmplase în U.R.S.S. chiar înainte de război. Astfel acest om previziona: „Vă vor duce la Pitești și acolo au să vă transforme în teroriști comuniști. Apoi au să vă împrăstie în toate penitenciarele pentru a exercita teroarea asupra tuturor deținuților politici. În acest fel regimul înțelege să scape de reacțiunea noastră a tuturor și să rămână ei stăpâni necontestăți. Vă vor ademeni cu promisiuni, dar nu se vor ține de cuvânt. Ne vor pune în situația de a ne uide între noi... Voi nu cunoașteți pe bolșevici și nici ce metode au. Ele au fost experimentate în U.R.S.S. Oameni turbați prin tortură au devenit criminali. Așa va fi și aici. Și va începe cu tineretul...”¹⁷⁴ Și așa s-au petrecut lucrurile!

Deci satanicul experiment al reeducării fusese deja

¹⁷⁴ Ioan Ianolide, *op.cit.*, pp. 63-64

fabricat și verificat în U.R.S.S.. În conjunctura desfășurării acestor evenimente ați văzut cine, unde și cum a acționat pentru a instaura comunismul ateu în România. De aceea vom afirma acum doar pe scurt că experimentul de reeducare a fost inițiat de Biroul Politic al Comitetului Central al P.C.R. cu sprijinul Securității, ambele conduse din umbră de Consilierii Sovietici, cu experiența lor de 30 de ani (1917-1947).

Traian Popescu, victimă a acestui experiment ne prezintă în lucrarea sa *Experimentul Pitești* un fragment din cuvântul lui L. P. Beria (apropiat al lui Stalin ucis de proprii tovarăși după moartea lui Stalin în 1953) adresat studenților comuniști americani prezenți la Universitatea Lenin în 1936. Acest fragment este extras din *Manualul de instrucțiuni privind războiul psihopolitic, Spălarea creierului, Complotul psihopolitic al comunismului* redactat de scriitorul Pan Izverna și editat de John Keats (alias Kennets Goff), membru al Partidului Comunist din America în anii 1936-1939. Iată fragmentul de discurs edificator pentru ceea ce s-a petrecut în temnițe:

„În cazul când în grupurile de tineri există lideri puternici, agentul psihopolitic poate să acționeze în mai multe feluri, folosindu-se de ei sau îndepărtându-i. Dacă liderul vizat, băiat sau fată, urmează să fie folosit, caracterul său trebuie schimbat cu grijă, îndreptându-l spre căi criminale, după care urmează să fie ținut sub control, sub șantaj sau prin alte mijloace. Omul nu trebuie să mai creadă despre sine sau despre cei din jurul său că ar fi apți de rezistență spirituală sau de sentimente nobile.

Religia trebuie să fie socotită demodată, prin îndoctrinare psihopolitică demonstrându-se că nu există suflet și că omul este un animal. Mincinoasele mecanisme ale Creștinismului l-au făcut pe om să săvârșească, fără nici un rost, tot felul de acte de bravură. Spunând oamenilor că există

viață de apoi, teama lor de urmările pe care le-ar putea avea actele de curaj, făptuite în timpul vieții, a scăzut mult. Dacă vrem ca poporul să asculte de ordinele noastre fără să crâcnească, această teamă trebuie mult mărită. Așadar credința în Biserică trebuie să dispară și puterea Bisericii trebuie anihilată pas cu pas.

În programul său de degradare a omului, agentul psihopolitic trebuie să se ocupe de fiecare familie profund religioasă și să-i provoace unuia dintre membrii ei o stare de nevroză sau de nebunie, după care să susțină că această nevroză sau psihoză este rezultatul credinței. Oamenii profund credincioși vor fi considerați din ce în ce mai puțin responsabili de propria lor sănătate mintală și vor fi trecuți din ce în ce mai mult în grija agenților psihopolitici.

Populația trebuie convinsă, prin diferite metode, că bolile mentale pot fi tratate numai prin șoc electric, tortură, lipsuri de toate felurile, umilire, discreditare, violență, mutilare, ucidere și administrarea pedepsei sub toate formele ei.”¹⁷⁵ Ceea ce este descris în acest Manual a fost aplicat și la Pitești.

Deasemeni s-a folosit ca model pentru tortura fizică și *Poemul pedagogic* al pedagogului bolșevic Anton Semionovici Macarenko. Metoda sugerată de acesta fusese experimentată deja în U.R.S.S..¹⁷⁶

Din lipsă de date oficiale, datorită unui motiv ușor de înțeles- ascunderea adevărului, am încercat să stabilim o cronologie a faptelor și a evenimentelor acestei acțiuni diabolice.

Astfel, planul a început în anul 1948 cu racolarea a doi

¹⁷⁵ Traian Popescu, *op.cit.*, pp. 17-19

¹⁷⁶ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 124

studenți la închisoarea din Suceava. Primul a fost studentul Eugen Țurcanu. În anii 1940-1941 făcuse parte din Frățiile de Cruce (formă de organizare a tineretului simpatizant legionar). Dumitru Bordeianu arată cum Țurcanu, student la Facultatea de Drept din Iași, se întâlnește cu Ștefan Caciuc în 1946, căruia îi dezvăluie că era comunist și că avea promisiunea de a ajunge sus. Se dezicea deja de tot trecutul său din Frății. Acesta ajunsese membru al Comitetului de Conducere al Uniunii Naționale a Studenților din România și apoi membru al Partidului Muncitoresc Român. Pomenit în anchete de colegul său de facultate Ștefan Caciuc, după modelul descris deja, Securitatea îl arestează pe Țurcanu pentru că nu a fost sincer cu partidul. Acesta ajunge la închisoarea din Suceava în toamna lui 1948. Traian Popescu afirmă în lucrarea sa că Țurcanu a lipsit o perioadă din închisoarea Suceava. Se pare că a fost plecat la București și la Moscova pentru inițiere. Cei ce au pus la cale planul au folosit faptul că acesta fusese arestat fără să aibă vreo vină oficială, el fiind chiar comunist.¹⁷⁷

În toamna lui 1948, când a fost arestat, era pregătit de Ana Pauker (pe atunci ministru de externe) pentru a fi trimis ambasador în Iugoslavia.¹⁷⁸ Așa se poate explica și ura pe care o va manifesta Țurcanu pe timpul reeducării împotriva celor pe care-i considera vinovați de eșecul carierei sale comuniste – studenții deținuți politic, foști camarazi din Frățiile de Cruce. După cum se vede, întotdeauna se găsește o Iudă care să trădeze și să vândă pe treizeci de arginți!

Al doilea personaj este studentul Bogdanovici Alexandru care, la un vorbitor la închisoarea din Suceava, ar fi fost

¹⁷⁷ Traian Popescu, *op.cit.*, pp. 21-24

¹⁷⁸ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 88

convins de propriul tată să colaboreze cu autoritățile comuniste. Tatăl său era prefect de Iași al noului regim și se pare că a primit ordin de la București pentru a-și convinge fiul să participe la acest plan.

Fapt cert este că cei doi au fost, dintre deținuți, primii care au început acțiunea de reeducare la Suceava. Ca să înțelegem caracterul planificat și dirijarea acestor acțiuni trebuie spus că s-a înființat și O.D.C.C.-Organizația Deținuților cu Convingeri Comuniste. Membrii ei au fost și cei care au participat la reeducare. Drept recompensă, autoritățile le dădeau o mâncare mai consistentă și le promiteau eliberarea. Se va vedea că toate aceste promisiuni nu au fost decât minciuni comuniste.

La Suceava, după relatările lui Ioan Ianolide, colonelul de securitate Popic a început acțiunea de reeducare cu ajutorul lui Bogdanovici, care a fost inițial mai pașnic. „Era deocamdată o acțiune discursivă, perorativă. Se citea doctrină marxist - leninistă, se lecturau ziarele timpului și se făcea apologia lor. Totodată se critica trecutul burghez, fascist, legionar și religios.”¹⁷⁹ Aderarea la aceste idei era benevolă și se făceau rapoarte scrise către colonelul Popic.

Acum va intra în scenă personajul Țurcanu care după cum am explicat avea motive să fie mai furios. Din declarațiile studenților, Țurcanu era înfiorător. El a sărit direct asupra lui Bogdanovici cu acuze de ipocrizie și inducerea în eroare a partidului. Astfel, din acest moment, el va prelua conducerea reeducării. El împreună cu Bogdanovici și alți studenți pregătiți din Suceava au fost transferați în anul 1949 la închisoarea din Pitești.

Pentru a argumenta existența unui plan bine stabilit

¹⁷⁹ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 88

trebuie precizat și faptul că în anul 1949 închisorile erau profilate pe categorii sociale: intelectuali – Aiud; țărani și muncitori – Gherla; studenți – Pitești; elevi – Târgșor; femei - Mislea și Miercurea Ciuc. Aceasta nu se putea face decât de către conducerea Ministerului de Interne. Deasemeni mutările de la o celulă la alta, care s-au făcut pe timpul reeducării, nu s-ar fi putut realiza fără cunoștința și acordul conducerii închisorii.

La Pitești acțiunea a început cu concursul și în prezența directorului închisorii Dumitrescu Alexandru și a gardienilor: Mândruță, Lăzăroiu, Georgescu, Dina, Nistor. Oficiantul sanitar Cioltan ridică pe deținutul Niță omorât în bătaie ca și pe ceilalți asasinați sau sinuciși. Doctorul penitenciarului, Ionescu, eliberează certificate de deces false, iar ofițerul politic Marina supraveghează și coordonează împreună cu directorul Dumitrescu Alexandru întreaga acțiune.

La Gherla torturează în bătai gardienii: Vășcanu, Nichi Dănică, Gabor Tiberiu. Doctorul penitenciarului, Bărbosu, face același oficiu ca la Pitești, eliberând certificate de deces false, iar ofițerii politici Avădanei și Sucegan conduc și urmăresc întreaga desfășurare a demascărilor.

Toți ofițerii politici au pus la dispoziție în celule, hârtie și creioane – care erau total interzise de regulamentul închisorilor – în scopul obținerii de informații despre persoane nedecarate în timpul anchetelor de la Securitate. Tot ei au urmărit și evoluția torturilor, dirijând mutarea deținuților dintr-o celulă în alta. Deasemeni, coordonați de forurile superioare, ofițerii politici selectau pe cei ce trebuiau transferați la o altă închisoare unde trebuia să continue reeducarea. Odată ajunși la noile penitenciare, ofițerii politici îi preluau pe cei reeducați, oferindu-le camere speciale unde aveau loc

torturile.¹⁸⁰

În perioada iunie - septembrie 1949, aproximativ 20 de deținuți din închisoarea Pitești au fost izolați la etajul II. Printre cei izolați au fost: Valeriu Gafencu, Ioan Ianolide, Pandurescu, Adrian Căraușu, Romică Eutușanu, Comșa Ieronim, Nuți Pătrășcanu, Florian Dumitrescu, Voinea Octavian, Costache Oprișan, Traian Popescu și alții. Aceștia erau considerați mai reprezentativi și trebuiau anihilați, prin tortură, printre primii. Comșa și Pătrășcanu au murit în timpul torturilor.

Înainte de a începe reeducarea prin violență, la Pitești, Țurcanu a fost vizitat de mai multe ori la rând de persoane străine de închisoare, cu care discuta între patru ochi ore întregi (lucru neobișnuit pentru ceilalți deținuți). Deasemeni el a absentat zile în șir fiind plecat de la Pitești. Care a fost subiectul discuțiilor și ce i s-a promis în schimb, nu au putut afla nici cei mai apropiați colaboratori ai lui.¹⁸¹

Reeducarea prin tortură a început în data de 10 decembrie 1949 în camera 4 spital a penitenciarului Pitești. Înainte de 10 decembrie au fost aduși în camera 4 spital în jur de 30 de studenți dintre vârfuri, precum și grupul lui Țurcanu. Cum totul era regizat, Țurcanu a provocat un scandal și a început încăierarea între grupul lui și ceilalți studenți. În timpul încăierării s-a spart un geam. Acesta era semnalul pentru administrație să intervină. S-a bătut în ușă și în momentul următor, directorul Dumitrescu și locotenentul Marina, cu vreo 30 de gardieni, au pătruns în cameră. Directorul și ofițerul politic Marina au tras cu pistoalele în

¹⁸⁰ Traian Popescu, *Experimentul Pitești*, pp. 19-20

¹⁸¹ Dumitru Bacu, *Pitești – centru de reeducare studențească*, Ed. Atlantida, București, 1991, p. 53

tavan, iar gardienii, cu ciomege, vine de bou și centiroane, s-au năpustit asupra studenților să-i facă una cu pământul. Nu se mai știa dacă erau oameni sau cadavre. Studenții considerați lideri au fost duși apoi în celulele morții de pe capul T-ului și chinuiți de Țurcanu, peste un an de zile, cu cele mai cumplite și sălbătice torturi.¹⁸²

Camera 4 spital era o cameră mare în care puteau fi masați sute de oameni. Aici a fost cartierul general. Se intra în *ture* de câte cinsprezece- douăzeci de victime, în timp ce ceilalți deținuți erau așezați în *poziție de meditație* la marginea priciurilor. Majoritatea deținuților au intrat de mai multe ori în tură, căci se dovediseră încă *nesinceri*.¹⁸³

Aproape toate metodele de tortură fizică și psihică prezentate anterior au fost folosite în procesul reeducării. Pe lângă acestea voi prezenta într-un capitol separat și blasfemiile din aceste camere de reeducare.

Reeducarea avea patru mari etape:

1. *Distrușgerea rezistenței oamenilor*, prin forță și înfometare, până la șocul revoluționar, adică până la cedare, până la acceptarea reeducării.

2. *Autodemascarea*, care trebuia să divulge totul din trecut și din prezent, despre prieteni și despre străini. Ea se făcea în scris. Sinceritatea trebuia să fie deplină. Dacă autodemascarea unuia nu corespundea cu a altuia, atunci urmau torturi și mai înfiorătoare. Nimeni nu îndrăznea deci să mai ascundă ceva.

3. *Batjocorirea și lepădarea* tuturor valorilor și ideilor din trecut, cu deosebire a lui Dumnezeu.

4. *Angajarea ca activist al reeducării*, cu scopul de a

¹⁸² Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 117-118

¹⁸³ Ioan Ianolide, *op.cit.*, pp. 91-92

distruge cu orice mijloace pe toți cei ce refuză a se restructura.¹⁸⁴

Momente dificile erau cele în care cei implicați în reeducare trebuiau să-și demonstreze, în prima etapă, acceptarea reeducării prin bătaia propriilor colegi de celulă și prieteni. Au fost momente de mare dramatism ce nu pot fi înțelese pe deplin nici acum.

Teroarea cea mai cruntă s-a revărsat asupra cercurilor mistice formate din grupul studenților rămași în închisoare încă din 1941, la care s-a adăugat un întreg șir de noi arestați. Dacă în demascările celor mulți se evita omorârea, la demascarea misticilor ura nu a mai putut stăpâni mâna schingiuitorului.

Ceea ce se cerea pe vremurile împăraților păgâni romani *se cerea și acum: lepădarea de credință, negarea lui Dumnezeu, dar mai ales a lui Hristos*. Primul lucru care se cerea era terfelirea numelui Mântuitorului, prin asocierea lui cu calificativele cele mai insultătoare.

Fecioara Maria de asemenea era tratată drept o femeie de moravuri ușoare care ar fi meritat nu să fie sanctificată ci să fie trimisă la închisoare pentru adulter.

Pentru a stinge ultima urmă de respect pentru cele sfinte, *s-au organizat parodii rituale pe seama tuturor practicilor creștine*. Studenții teologi au fost siliți să modifice textele rugăciunilor, schimbând termeni religioși cu injurii triviale. La negarea credinței erau supuși toți studenții, indiferent dacă erau teologi sau nu, indiferent dacă credeau în Dumnezeu sau erau ateii (extrem de rari).

La Pitești, nefiind închiși preoți printre studenți, mânia O.D.C.C.-ului se îndrepta asupra fiilor de preoți. Prin gura lor

¹⁸⁴ *Ibidem*, pp. 96-97

trebuia să se denigreze instituția bisericească, să-și descrie propriul părinte în culorile cele mai negre posibil astfel ca ceilalți să aibă informația *de la sursă directă*.

Despre absurditatea afirmațiilor erau convingși nu numai cei care povesteau ci înșiși cei care dirijau demascările.¹⁸⁵

Conform lui Dumitru Bacu, reeducatul trebuia să se lepede de credința în Dumnezeu, să se dezică apoi de tradiție și de școală și în cele din urmă de propria familie. Ultima fază a demascării era anularea propriei personalități a studentului, făcută de el însuși, în fața întregii celule.

Studentii *mistici* (sub denumirea aceasta erau cunoscuți cei care se preocupau în mod deosebit de probleme de teologie, de cunoașterea mai aprofundată și o înțelegere mai adâncă a creștinismului) au fost acuzați că încercau să reorganizeze activitatea anticomunistă în închisori.

Când studentul spunea tot, sau atât cât putea să convingă comitetul de reeducare că nu mai ascunde nimic, începea adevărata tragedie: *demascarea interioară* adică a sufletului lui. Dacă prima etapă- demascarea exterioară, aducea un folos oarecare Securității, prin faptul că erau denunțați toți cei care nu fuseseră încă arestați, partea a doua țintea la anihilarea personalității studentului, deci constituia partea esențială a experimentului.

Pentru aceasta, studenții erau obligați să calce în picioare tot ce aveau mai sfânt: Dumnezeu, familie, prieteni, iubire, soție, colegi, amintiri, crez, tot ceea ce îi lega de trecut, tot ceea ce putea constitui un punct de suport interior în închisoare.

Când studentul trecea și prin acest examen și reeducatorii erau satisfăcuți de rezultat, devenea de acum un

¹⁸⁵ Dumitru Bacu, *op.cit.*, pp. 93-101

om *cinstit și curat*, demn să primească doctrina nouă a umanismului marxist întruchipat pe acea vreme de *genialul conducător al popoarelor* I.V. Stalin.¹⁸⁶

Demascarea de la Pitești a durat de la 10 decembrie 1949 până în luna septembrie 1951. Rezultatul reeducării de la Pitești a fost 64 morți și 250 de studenți bolnavi de tuberculoză.¹⁸⁷ Acest experiment a fost extins în închisorile Gherla, Canal, Tg. Ocna și a încetat la 1 ianuarie 1952.

Sfârșitul celor din comitetul de tortură ne arată că autorii reali ai planului diabolic au dictat din umbră totul. Bogdanovici a fost ucis în bătaie chiar de prietenul său Țurcanu. A fost torturat un an și patru luni pentru că nu fusese de acord cu reeducarea prin violență folosită de Țurcanu. Dumitru Bordeianu l-a văzut înainte de a muri. Încă în viață, arăta ca un mort. Și-a cerut iertare pentru ceea ce făcuse prin cuvintele pline de regret: *Frate, așa se plătesc greșelile!*¹⁸⁸ Iar Ioan Ianolide a aflat de la un deținut, ce l-a îngrijit pe patul de moarte, că Bogdanovici a spus:

„Vă rog să mă iertați! Am greșit. Nu am crezut că se poate ajunge aici. *Nu este permis să cochetezi cu satana*. Mor ca un nemernic și nu am nici o nădejde. Dacă este posibil, iertați-mă. *Nimeni, niciodată să nu facă nici cel mai mic compromis cu satana*. Eu sunt victima greșelilor mele. *Avertizez oamenii să nu facă ce am făcut eu!*”¹⁸⁹

Pentru ceilalți membri ai comitetului de tortură a fost înscenat un proces în care numai Țurcanu și alți cincisprezece au fost acuzați și condamnați la moarte prin împușcare în anul

¹⁸⁶ Dumitru Bacu, *op.cit.*, pp. 62-63

¹⁸⁷ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, p. 230

¹⁸⁸ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 230-231

¹⁸⁹ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 94

1954. Directorul Dumitrescu și colonelul Zeller au dispărut și ei fără urmă. Autorii reali ai planului și-au acoperit astfel culpabilitatea, eliminând martorii.

Înainte de a fi împușcat, aflat la Jilava, Țurcanu pocăindu-se a strigat pentru a fi auzit „Aici Țurcanu, sunt condamnat la moarte, spuneți tuturor cărora le-am greșit să mă ierte.”¹⁹⁰ Dumnezeu să-l ierte.

Experimentul Pitești nu poate fi înțeles pe deplin fără a interpreta teologic ceea ce s-a întâmplat acolo. Analizând duhovnicește acest experiment putem vedea cum oamenii sunt doar niște vase pentru duhuri. Depinde de om dacă se lasă copleșit de rău și face voia satanei sau dacă vrea să săvârșească binele și-i slujește lui Dumnezeu.

Bătut crunt de cei din comitetul de tortură, în urma loviturilor pierzându-și cunoștința, Dumitru Bordeianu înțelege această locuire temporară a duhurilor răutății în trupurile torționarilor: „Și totuși, în clipele acelea, eram convins că nici unul dintre camarazi nu mă atinsese nici măcar cu un deget, ci ființe dintr-o altă lume, pline de ură și cinism, mă loviseră cu bestialitate.”¹⁹¹

Cel mai minunat exemplu în acest sens îl putem vedea în destinul părintelui Gheorghe Calciu Dumitreasa. Student medicinist arestat, părintele Calciu a cedat reeducării devenind și el torționar. Aceasta pentru că nu a mai putut rezista torturilor. Înzestrat cu o memorie excepțională, părintele Calciu a avut curajul să răstoarne întreaga desfășurare a procesului reeducării - o înscenare grosolană a autorităților, ce voiau să demonstreze că nu au avut nici o implicare în experimentele de la Pitești. În timpul procesului ce s-a

¹⁹⁰ *Ibidem*, p. 115

¹⁹¹ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 235

desfășurat în anul 1954, Gheorghe Calciu a afirmat răspicat că reeducarea a fost făcută de generalii Drăghici, Alexandru Nicolski (Boris Grunberg) și Pantiușa (Gheorghe Pintilie, în realitate Pantelei Bodnarenko). Aceștia erau șefii diabolice Securității și ai Ministerului de Interne din acea vreme. Ședința s-a suspendat și după o noapte de bătai, a doua zi părintele și-a menținut declarația. Curajul părintelui Calciu a determinat eșuarea tentativei de falsificare a acestui episod dramatic – reeducarea. Atitudinea sa a salvat multe vieți și planul diabolic nu a mai putut fi acoperit veșnic așa cum ar fi vrut autorii lui.¹⁹²

În prefața lucrării lui Dumitru Bacu, *Pitești-centru de reeducare studențească*, părintele Calciu afirma: „Poate că din toată istoria Piteștiului nu ar trebui să rămână decât: *Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșităilor noștri.*”¹⁹³

2. 5. Diabolismul în închisoare

Cunoscând deja o parte din ceea ce au suferit credincioșii creștini în închisorile comuniste vom da câteva exemple ce aduc în lumină acțiunea demonică în aceste închisori. Se poate vedea că lupta cea mai grea nu s-a dat cu trupurile celor întemnițați ci cu mințile și sufletele lor.

Se cunoaște că furia diavolului nu se manifestă decât asupra celor sporiți în credință și a celor înduhovniciți. Nici nu putem explica altfel, omeneste, atacul dur asupra acestor deținuți, decât prin furia fiarei asupra sfinților lui Dumnezeu. Ei au avut credința de a se ridica și de a se împotrivi Fiarei roșii, care a sărit asupra lor. Ei au știut că Sfântul Apostol

¹⁹² Grigore Caraza, *op.cit.*, p. 290-291

¹⁹³ Dumitru Bacu, *op.cit.*, p. 15

Pavel a lăsat creștinilor învățătura: *Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduhuri.* (Ef.6,12).

Aflând despre reeducare în anul 1963, părintele Steinhardt nota: „Dacă diavolii, îngeri căzuți, puteau născoci chinuri cumplite, numai ordinului șmecheresc al oamenilor i-a putut trece prin minte torturi atât de țicnite și de întortocheate.”¹⁹⁴

Gardianul Georgescu, analfabet ce păzea profesori universitari, spunea celor întemnițați: „- Băeatule, eu sunt Dumnezeuul vostru!; Băete, eu lucrez pe două fire: directorul e director; Securitatea dă ordine, mie nu mi-e frică de director!”¹⁹⁵

Traian Popescu aflat într-o anchetă a Securității în anul 1955 nota: „Mă plimbam prin celulă când plângând, când râzând, încercând să încheg câte o rugăciune din care însă mă întrerupeam cu toate eforturile mele de a dori să o continui. Ceva mai puternic decât dorința și strădania mea, mă oprea, smulgând parcă din mine acele crâmpoșe de rugă în care invocam ajutorul divin. Simțeam cum niște forțe diavolești se jucau cu sufletul și psihicul meu, mulțumite parcă de vremelnica lor stăpânire.”¹⁹⁶

Câteva zile mai târziu el va cădea în deznădejde, hăituit psihic în anchete. „Simțeam că Dumnezeu m-a părăsit întorcându-și fața de la mine, dar nici eu nu-L mai chemam. Sufletul meu nu mai era al Lui ci al necuratului”. Astfel

¹⁹⁴ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 93

¹⁹⁵ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 68

¹⁹⁶ Traian Popescu, *op.cit.*, p. 110

Popescu încearcă să se sinucidă: „Doamne iartă-mă! Mamă iartă-mă! Nu mai pot suporta!”. Dar tentativa sa va eșua iar el va concluziona: „Dumnezeu nu a vrut să mă elibereze din viață, salvându-mi astfel sufletul care și-ar fi pierdut posibilitatea mântuirii. Probabil că El avea altă lucrare cu mine. De nepătruns sunt căile Domnului!”¹⁹⁷

Referindu-se la încercările de distrugere a personalității celor supuși reeducării, Dumitru Bacu afirma: „Surparea eu-lui era rezultatul unui adevărat plan de luptă, pus la punct cu minuțiozitate până în cele mai subtile elemente ale psihologiei și eticii. Numai satana, atotcunoscătorul sufletului omenesc, descoperindu-l în toate fisurile-i posibile ca să-l subjuge, se putea încumeta să pună persoana umană la o asemenea încercare.”¹⁹⁸

S-a observat că în zilele de sărbătoare și în zilele de post (mai ales vinerea) torționarii erau și mai îndrăciți. Deasemenea s-a constatat că în Vinerea Mare, când întreaga creștinătate ține post (cei sporiți, chiar post negru) autoritățile serveau deținuții cu mâncare din carne de porc. Diabolic era și faptul că niciodată în restul anului nu se mai producea o asemenea grijă față de hrana deținuților.

Descriind tipologia unui deținut reeducat, Ianolide ne mărturisește: „Lovea cu sete, fără milă, cu forță nebunească. Privirea îi era îngrozitoare, halucinantă, satanică. Înjura și scotea din gura lui cele mai grave blasfemii.”¹⁹⁹

Ofițerul politic al penitenciarului spital Tg. Ocna îl apostrofază pe Valeriu Gafencu, muribund: „Ești bun numai de moarte! Du-te și mori cu Hristos al tău cu tot. Nu ne

¹⁹⁷ *Ibidem*, p. 112

¹⁹⁸ Dumitru Bacu, *op.cit.*, p. 110

¹⁹⁹ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 128

împiedicăm nici de El și nici de unul ca tine!”²⁰⁰

Trebuie subliniat că Valeriu Gafencu, despre care voi vorbi într-un capitol separat, era cel mai înduhovnicit deținut. El a fost recunoscut de toată lumea ca *sfântul închisorilor*. Numai așa ne putem explica furia cu care sărea diavolul asupra sa prin oameni. Astfel că un inspector venit de la București îi spunea cu ură: „Du-te dracului! a urlat inspectorul. Vom avea grijă să mori încet, chinuit, până ce vei renunța la Hristosul acela cu care vrei să ne sperii. Pe El și pe tine, pe voi toți vă urâm, bă, și vă vom distruge! Aici s-a terminat cu Hristos, și Cel mort și Cel înviat! *Vom avea grijă ca generațiile viitoare să nu mai știe minciunile Lui și ale voastre*. Noi, bă, noi suntem hristosul lumii acesteia.”²⁰¹

Iată cât de bine se vede din aceste afirmații care era duhul ce-i îndemna pe acești bieți politrucii comuniști să acționeze.

Trecând prin reeducare, deținutul Ion se spovedește lui Ianolide (în lipsa preotului) și-i dezvăluie că a fost trimis să-i spioneze pe el și pe Gafencu. „Împreună cu Gafencu, formați rezistența mistică din această închisoare. Nu vor să vă ucidă, ci vor să vă facă să- *L batjocoriți pe Hristos în Care credeți...* Fiara se dezlănțuie aici.”²⁰² Era la Pitești și începuse reeducarea.

Tot Ianolide care ducea o viață duhovnicescă, recunoscută în mediul închisorilor, descrie inspecția a trei indivizi de la Ministerul de Interne. Iată cum îl descrie pe cel ce era șeful: „Ăștia păreau două brute, iar acela era răul însuși,

²⁰⁰ *Ibidem*, p. 144

²⁰¹ *Ibidem*, pp. 145-146

²⁰² *Ibidem*, pp. 264-265

răutatea rece, sadică, venită din milenii de ură.”²⁰³

Țurcanu, cuprins de duhul cel rău, a ordonat organizarea unei blasfemii în ziua de Crăciun și s-a adresat celor care trebuiau să-i asculte demonicele ordine: „Eu, dumnezeu, o ordon ca atotputernic! Și o să vă iasă Dumnezeu și din măduva spinării, nu numai din creierii ăia stricați!”²⁰⁴

Torturat, în plin proces de reeducare, Dumitru Bordeianu afirma:

„Când m-am uitat în cameră și i-am văzut pe toți adunați în fața paturilor, afară de cei bătuți, pentru prima dată mi-a trecut prin minte, fulgerător, un gând și mi-a zis: *Doamne, aceștia nu sunt oameni, sunt curat diavoli.*”²⁰⁵

Dumitru Bordeianu îl descria pe Țurcanu: „Era atât de satanizat că nu mai știai ce să crezi despre el. L-am asemuit unui înger căzut. Voința de putere cu orice chip îl adusese la nebunie. Devenise o brută degradată și satanizată. Pe unde trecea el, prin camerele de tortură, pe coridor, la camera 4 spital, unde se scriau declarațiile obținute prin chinuri, Țurcanu răspândea în jurul lui o groază și o frică încât tot ce era viu înmărmurea.”²⁰⁶

Tot despre Țurcanu spunea: „Înainte de alegerea comitetului de tortură în camera 3 subsol, lui Țurcanu îi dispăruse de pe față orice urmă de omenie. Era un posedat, Dumnezeu știe de câți demoni. Cine altul ar fi putut maltrata și tortura oameni nevinovați, care nu-i făcuseră nici un rău și care pe deasupra mai erau chinuiți și de foame și de frig, neavând nici un mijloc de apărare. Și dacă la Pitești aș fi văzut

²⁰³ *Ibidem*, p. 269

²⁰⁴ *Ibidem*, p. 271

²⁰⁵ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 133

²⁰⁶ *Ibidem*, p. 139

numai un tânăr ucis. Dar au fost uciși zeci, și anume dintre cei ce se nasc la mari intervale de timp, dintre cei mai buni.”²⁰⁷

Referitor la procesul reeducării de la Pitești și Gherla, Bordeianu ca participant direct, concluziona că se urmărea dezumanizarea și demonizarea omului, îndrăcirea lui, pentru că toți cei care au trecut prin Pitești și Gherla au fost posedați: unii, cei care au executat ordinele cu scrupulozitate, în mod ireversibil, iar victimele, numai atât cât a durat teroarea. Cei uciși și cei înnebuniți reprezintă o excepție.²⁰⁸

Inginerul Costică Cristescu, deși ateu și invalid, fără mâna dreaptă, îi făcea următoarea mărturisire: *Văzând acești copii torturați, i-am asemuit cu demonii, îngroziți de porunca lui satan, care-i trimisese pe pământ, ca să înșele oamenii. Îți mărturisesc că și pe fețele studenților, până a plecat Țurcanu din Gherla, am observat aceeași expresie..*²⁰⁹

Virgil Maxim, trecut și el prin reeducare la Gherla, ne prezintă un dialog avut cu cei din comitetul de reeducare:

„-Ce-i cu tine? Ce gândești tu?

Nu le-am răspuns și i-am privit cu indiferență.

- Noi știm ce gândești tu, măi banditule, a zis Pușcașu.

- Tu ne socotești pe noi criminali și trădători, nu-i așa?,

a zis Livinski

- Voi ați zis, le-am zâmbit.

- Răspunde ca Hristos, banditul! m-a lovit peste gură unul.

Duhul cel rău vroia să știe prin ei ce gândesc.”²¹⁰

Un ofițer tânăr ce-l ancheta pe Maxim l-a întrebat:

²⁰⁷ *Ibidem*, p. 171

²⁰⁸ *Ibidem*, p. 180

²⁰⁹ *Ibidem*, p. 309

²¹⁰ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 84

„-Ce faci toată ziua în celulă?

- Mă rog, i-am răspuns fără ezitare.

- I-ai adus în celulă pe Hristos și pe Fecioara Maria? a întrebat el ironic.”²¹¹

Aurel Obreja, ce a trecut prin reeducările de la Gherla, i-a povestit lui Mihai Rădulescu despre îndârjirea împotriva teologilor, pentru a le smulge din ei doctrina creștină și a-i obliga să devină călăi. El a relatat cazul studentului de la Facultatea de Teologie din Sibiu, Leșeanu Aurel. *A fost întins pe dușumea și a fost crucificat*: unul s-a așezat pe un picior al lui; altul pe alt picior; unul pe o mână; și altul pe altă mână. Un al cincilea îl ținea de cap. Țurcanu s-a urcat pe el: cu un picior pe burta lui și cu unul pe piept. Si așa se balansa pe el când pe stomac, când pe coșul pieptului. *Declară, mă!* Și din când în când îi mai punea călcâiul pe beregată.²¹²

Un aspect foarte grav care s-a produs în temnițe, atât în anchete cât și în procesul reeducării a fost folosirea spovedaniei ca armă împotriva omului însuși.

Spovedania impusă de autorii reeducării avea ca scop surparea eului celui reeducat. Se cerea prezentarea unei autobiografii inventate. Cu cât era mai scabroasă, *autobiografia* era considerată mai cinstită și era apreciată de comitetul de tortură.

Autobiografia trebuia începută de la vârsta cea mai fragedă, din momentul în care memoria începe să înregistreze. Viciile și deficiențele trebuiau să apară din primii ani astfel încât construcția defectuoasă să iasă cât mai consecventă.

Reeducatul trebuia să prezinte școala ca pe un loc în care era învățat să fure, să disprețuiască pe săraci. Frecventarea

²¹¹ *Ibidem*, p. 157

²¹² Mihai Rădulescu, *Rugul Aprins*, pp. 19-20

liceului trebuia să adâncească criza interioară, să dezvolte egocentrismul, dragostea de bani, intenția de parvenire prin mijloace incorecte.

Atmosfera putredă în care era crescut elevul trebuia să-l împingă la frecventarea localurilor interzise oficial. Literatura citită nu putea fi decât romanul polițist, literatura pornografică, romanul tendențios scris pentru exacerbarea sentimentului de ură față de muncitori și față de apărătorii clasei proletare.

Pentru a ilustra cât mai plastic decadența morală a mediului din care provenea, studentul trebuia să-și asume toate tarele posibile, toate perversiunile inimaginabile. Cel care nu vroia să recunoască aceste păcate dovedea că nu e pătruns încă de ceea ce înseamnă demascare și cei însărcinați cu reeducarea lui nu pierdeau prilejul de a-i aminti aceasta cu ciomagul.

Până la urmă cel solicitat ajungea, nu numai să recunoască defectele, dar să le povestească cu lux de amănunte. Practici ca pederastia, incestul, onanismul, sau tot ceea ce un student citise sau aflate de oriunde, trebuiau să fie recunoscute drept fapte personale. Nici măcar zoofilia (raportul sexual cu animalele) nu a lipsit din repertoriu.²¹³

În urma unor astfel de *sposedanii* mulți au cedat psihic. Au ajuns să-și însușească toate aceste afirmații și să le exprime permanent. Este edificator comportamentul unuia dintre reeducați. Dorneanu, fost cadru militar, își întâmpină mama la o vizită cu următoarele cuvinte: „Pleacă de aici curvă, din cauza educației care mi-ai dat acasă am ajuns la Canal. Nu vreau să te mai revăd. Eu nu am mamă!”²¹⁴

²¹³ Dumitru Bacu, *op.cit.*, pp. 110-113

²¹⁴ *Ibidem*, p. 104

Și când ne gândim că acești tineri au fost dintre cei mai buni! Aveau o frumoasă educație primită de acasă și de la școală. Înainte de a fi închiși nutreau sentimente naționale deosebite și erau credincioși creștin - ortodocși crescuți în frica lui Dumnezeu. Datorită torturilor au cedat. Iată ce proiecte mărețe aveau comuniștii cu privire la crearea omului nou de tip ateu.

Mulți deținuți înduhovniciți au înțeles din declarațiile anchetatorilor că prin aceștia vorbea însuși diavolul. Pare de necrezut, dar dacă vom vedea câteva exemple de dialog, vom înțelege mai bine că afirmațiile acelor gardieni și anchetatori nu au nimic de a face cu normalitatea. Aceștia chiar se credeau dumnezei.

Într-o noapte un anchetator s-a adresat Nicolei Valery:

- *Dacă nu mărturisești tot adevărul, aici îți rămân oasele!*

- *Cum va fi voia Domnului, i-a răspuns Nicole.*

- *A cui voie? A Domnului?... S-a sfârșit cu El și cu toate tâmpeniile celor ce credeau în El. Eu sunt dumnezeu. Aici fac ce vreau eu și nu ce vrea Dumnezeu. I-a replicat anchetatorul.*²¹⁵

Un altul îi face, în timpul anchetei, propunerea de a accepta să devină amanta lui pentru a o scăpa din închisoare. Iată răspunsul Nicolei:

- *Nu mă grăbesc să-mi regăsesc libertatea. Și nu există alt dumnezeu decât Dumnezeul meu, Dumnezeul cel adevărat. I-a răspuns Nicole.*

- *Vrei să știi! Aici eu sunt dumnezeu. Eu îi bat pe deținuți până când își pierde mințile. Tot eu fac rapoarte despre purtarea lor. Și tot eu îi trimit la carceră. Eu! A*

²¹⁵ Nicole Valery –Grossu, op.cit., p. 48

afirmat anchetatorul Brânzaru.²¹⁶

Iată și răspunsul directoarei închisorii de la Mislea, dintr-un dialog cu o deținută: - *Taci din gură nenorocito! N-am nevoie de rugăciunile nimănui. Eu mă rog lui Lenin și lui Stalin; ei sunt dumnezeii mei!*²¹⁷

Aspazia Oțel își amintește cum, prin deținute aduse în temniță din domiciliu obligatoriu din Bărăgan, spre sfârșitul detenției le-au sosit vești despre ceea ce se întâmplase la Pitești, Gherla, Canal cu reeducarea. „În sfârșit cunoșteam în întregime planul diabolic prin care trebuia distrus tineretul studențesc, de fapt viitorul intelectualității române, pentru că prezentul fusese îngropat deja la Sighet și la Aiud. *Satanismul* cel mai aberant și cel mai experimentat se năpustise cu furie să înece în minciună și în mocirlă rugul de credință care se înălța spre cerul patriei incendiat de flăcările roșii.

De-a lungul veacurilor, Răul absolut își diversificase metodele, constituindu-se în doctrina comunistă, codul de distrugere a lui Homo Religiosus. Ascultând povestirile despre *liturghiile satanice* de la Pitești, am înțeles mai clar ca niciodată cât de grea este lupta cu cel rău. Atât de grea încât, pentru a-i asigura șansa de victorie, însuși Fiul lui Dumnezeu a coborât din cer și S-a făcut Om.... Până la urmă oribilul experiment a fost stopat. Nu pentru că Fiara – om a realizat că rezultatul experimentului nu duce la nimic. Ci pentru că satan a realizat că rezultatul experimentului nu înseamnă victoria sa.²¹⁸

²¹⁶ *Ibidem*, p. 60

²¹⁷ *Ibidem*, p. 92

²¹⁸ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 357

2. 6. Blasfemii

Legat de fenomenul de manifestare a duhurilor răutății asupra celor care și-au declarat credința creștină în închisorile comuniste vom aborda și câteva aspecte privind blasfemiile săvârșite și rostite. Găsim în dicționar explicația cuvântului blasfemie. *Blasfemia* este cuvântul prin care se insultă divinitatea sau religia; defăimare a celor considerate sfinte; hulă.

Bisericele din închisoarea Aiud, după anul 1948 au fost transformate în depozit de cărbuni (cea ortodoxă), depozit de ovăz pentru cai (cea catolică) iar cea protestantă în depozit de lemne de foc. Închisoarea Mislea era amplasată pe locul unei foste mănăstiri. Biserica din curtea închisorii a fost transformată în depozit de provizii pentru bucătărie și ateliere.

Iată cum era descris Mântuitorul Iisus în procesul reeducării: *fachir specializat în India în timpul celor treizeci de ani cât este absent din Evanghelie, șarlatan, mistificator și speculator al credinței*. I s-a negat și existența istorică, fiind prezentat drept *revoluționar socialist utopic care a devenit pretendent la scaunul Iudeii, iar condamnarea Lui a fost rezultatul conflictului pentru putere între El și conducătorii poporului evreu complici cu romanii*. Moralitatea Lui era pusă la îndoială și textele din Evanghelie care se referă la Maria Magdalena erau interpretate pentru a demonstra că acolo este vorba de o dragoste lumească reciprocă.

Fecioara Maria de asemenea era tratată drept *o femeie de moravuri ușoare care ar fi meritat, nu să fie sanctificată, ci trimisă la închisoare pentru adulter*.²¹⁹

Putem observa că multe din aceste infamii se rostesc și

²¹⁹ Dumitru Bacu, *op.cit.*, p. 95

astăzi. Mass media abundă de descoperiri savante și științifice care vor să inoculeze creștinilor ideea că religia lor este fundamentată pe baze false. Sunt alte timpuri, alte personaje, alte vase, însă persistă același duh ce bântuie lumea de două mii de ani: duhul antihristic. Este duhul satanei care caută să-i fure omului mântuirea. Mântuire care atât de simplu și dumnezeiesc a fost adusă în lume de Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos.

Mai mulți autori, martori direcți sau povestite lor de martori, au descris organizarea unor parodii rituale pe seama tuturor practicilor creștine. Au fost modificate textele rugăciunilor, schimbând termenii religioși cu injurii. De subliniat este și faptul că cele mai cumplite blasfemii s-au făcut la marile sărbători ale creștinătății: Învierea și Nașterea Domnului.

Un astfel de ritual satanic este prezentat de Virgil Maxim, referitor la Paștele anului 1950 dintr-o celulă a Piteștiului. Din câteva cearșafuri s-a improvizat *cămașa lui Hristos*. Dintr-o bucată de săpun a fost confecționat un organ genital masculin. Un student teolog a fost obligat să îmbrace cămașa și să poarte falusul din săpun atârnat de gât. El îl *interpreta* pe Iisus. Plimbat prin cameră sub lovituri reale de cozi de mătură, simbolizând drumul Golgotei, fu oprit în cele din urmă lângă fereastră. Acolo, ceilalți studenți au fost obligați să treacă prin fața lui și să se închine sărutând bucata de săpun și zicând: *Mă închin atotputerniciei tale... singurul, adevăratul stăpân al celor care cred....* De menționat că acestea se întâmplau în plină teroare a reeducării. Mulți dintre reeducați aveau voința distrusă, mintea căzută. Ei nu mai puteau raționa. Executau ca niște roboți orice ordin venea de la comitetul de reeducare. Și totuși unul dintre ei, tânărul B., a

refuzat să facă aceste lucruri satanice. A fost bătut de mai multe ori până la stare de leșin.²²⁰

Pentru a înțelege psihologia și starea în care se aflau studenții reeducați, vom reda ceea ce a simțit cel care a povestit aceste aspecte lui Maxim. „La început milă pentru schingiuirea la care era supus B., apoi un fel de ciudă pe faptul că nu ceda, apoi în cele din urmă rușine și dispreț pentru mine însumi. Am încercat însă un adevărat șoc de teroare în clipa în care am surprins că gândeam așa. Dacă cel care mă demascase pe mine și care mai era încă în celulă ar fi aflat ceea ce gândeam în clipa aceea, era în stare să mă sfâșie în bucăți”. La remarcă lui Maxim, că nu ar fi putut afla pentru că era doar un gând al lui, iată răspunsul terifiant al confidentului:

„Nu avea decât să mă pună în poziție de demascare și să-mi ceară să spun ce am gândit când B. a refuzat. În cele din urmă sunt sigur că așa fi spus...”²²¹ Deci nu mai era stăpân pe propriile gânduri. Și acesta este un caz fericit. Studentul și-a revenit cu timpul și a reușit să povestească ceea ce i s-a întâmplat. Dar au fost mulți care nu au mai putut ieși din acest iad al minții. Au rămas cu traume psihice pe viață.

În camera 4 spital de la Pitești, Crăciunul anului 1949, s-a desfășurat cam așa. Pe un perete a fost spânzurat cu niște curele, de două cuie, un tânăr care fusese înainte torturat, dar refuzase orice colaborare cu cei de la reeducare. Țurcanu îl bătuse o zi și o noapte, spunându-i: „Ca pe Hristosul mătii, mă banditul am să te răstignesc, dar tu nu ești Dumnezeu, ca ăla, ca să înviezi, învia-l-ar mama dracului de mincinos, că de la el se trag toate ororile săvârșite de legionari...*din spirit de sacrificiu*, ca El, nu? Bine, o să fiți ca El ... dar nu, n-o să fiți

²²⁰ *Ibidem*, p. 94

²²¹ *Ibidem*, p. 96

ca El, o să fiți ca nimeni în lume! Bă, nu te lăsăm până nu vei spune, cu gura ta, că Hristos a fost un șarlatan care a înșelat lumea! Și nu numai atât, bă, va trebui să-ți răstignești tu singur prietenii, ca să le scoți pe Hristos din capetele alea verzi! S-a terminat cu jertfa! Aici vă facem oameni, bă, oameni, nu bandiți, nu mistici!”²²² Studentul a murit atârnat pe perete.

Iată și ritualul blasfemiator la adresa Nașterii Domnului, organizat de Țurcanu:

„- *Azi e Crăciunul. Bine... Să-l sărbătorim și noi cum se cuvine!... Hei tu, acela, dezbrăcarea!* a ordonat el unui tânăr.

Acela, tremurând, s-a dezbrăcat și era tot trupul lui vânăt și însângerat.

- *Tu ești fecioara cea prea..., a zis Genu. Așază-te în poziție de născătoare! N-ai mai fătat tu până acum, dar acum ai s-o faci și pe asta!*

Tânărul s-a așezat pe dușumea. (...)

- *Iar tu (și arată spre altul) ești preasfântul Iosif. Vom demonstra acum cum s-a putut zămisli Fiul lui Dumnezeu, dracu să-l ia. Deci, fă, Marie pune fundul la bătaie! ... Actul s-a săvârșit. Genu a continuat:*

- *Mai trebuie și îngeri imaculați, boi și măgari, ca să fie legenda verosimilă. Toți la pielea goală. Vreau o orgie, bă, cum nu s-a mai văzut. Eu, dumnezeu, o ordon ca atotputernic!... Apoi să treceți, pe rând să vă cuminecați. ... dacă nu ajunge, avem tineta plină! Atenție, dumnezeu e de față, totul să se petreacă după voia mea și toți să-mi cântați osanale. Executarea!* a ordonat Țurcanu. Și a început un ritual dement.”²²³

La camera 3 subsol, Crăciunul anului 1950 a fost relatat

²²² Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 270

²²³ *Ibidem*, pp. 270-271

de către Dumitru Bordeianu. Acesta povestește cum au fost forțați studenții din acea cameră să cânte colinde cu texte pline de hulă la adresa sfințeniei lui Dumnezeu. Acest lucru s-a întâmplat și în celelalte camere, ne spune Bordeianu.²²⁴

Iată și *sărbătorirea* Învierii, din anul 1951, tot la camera 3 subsol la Pitești. Toată săptămâna Patimilor inclusiv în cele trei zile de Paști, s-a cântat tot timpul pe melodia Prohodului, de cei din comitetul de reeducare, un repertoriu de pornografii, măscări și scabrozități, care depășeau orice imaginație. Misticii, inclusiv Bordeianu, au fost purtați timp de opt zile, în genunchi prin cameră, în frunte cu Ungureanu, închipuind patimile Domnului. Lui Ungureanu i-au făcut coroană de spini iar celorlalți li s-au dat cutii de conserve cu mangal arzând, pentru tămâiere. „L-am văzut pe Ungureanu plângând ca niciodată, îngrozit de ceea ce ne-au forțat să facem... La sfârșitul celor opt zile de chin și umilință, de dimineța până seara, distruși sufletește, scârbiți de noi înșine, de neputința și slăbiciunea noastră, imploram Cerul să ne ia zilele.”²²⁵

Am relatat în *Argument* ceea ce a povestit pastorul Wurmbrand despre un Paști în închisoare: „Preotul ortodox a fost azvârlit într-un hârdău plin de excremente care îi ajungeau până la brâu. Într-o mână ținea o gamelă plină cu excremente și în cealaltă o gamelă plină cu urină. L-au constrâns să celebreze slujba de Înviere în această postură, în fața celor condamnați, și să le dea împărțășania dintr-una din cele două gamele.”²²⁶

În timpul unei anchete de noapte Nicole Valery Grossu i-a pomenit de Dumnezeu anchetatorului. Acesta s-a înfuriat și

²²⁴ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 199-200

²²⁵ *Ibidem*, pp. 254-255

²²⁶ Mircea Eliade, *op.cit.*, p. 556

toată noaptea i-a adresat înjurii, găsind, în limbajul lui murdar, un repertoriu bogat și variat de invective împotriva lui Dumnezeu și a tot ce e sfânt. „Niciodată n-am fost atât de înspăimântată ca în noaptea aceea. Mă învinuiam că prin cuvintele mele l-am incitat pe acest om la ură și blasfemie împotriva Creatorului.”²²⁷

Iată care este scopul satanei, cel mai virtuos dintre îngeri, care a căzut din mândria de a se crede Dumnezeu. Lupta lui este de a atrage oamenii neconținut în aceeași capcană în care a căzut el. Astfel prin patimi oamenii se fac, știut ori neștiut, slujitori ai pierzătorului de suflete. Vedeți că satana s-a specializat în 2000 de ani de creștinism. El vrea să-i facă pe oameni să creadă că nu există și să-i ignore acțiunile. Și, atenție, nu mai vrea trupurile ci mințile și sufletelor oamenilor. Cei care au pus la punct acest plan diabolic al reeducării ar fi putut să-i omoare pe toți. Dar nu, scopul lor era să-i facă pe cei mai credincioși dintre ei să cadă în necredință. Și aceștia, căzuți, să fie pildă pentru ceilalți mai căldicei, ca să nu mai creadă.

Însă Dumnezeu a îngăduit, într-o iconomie a Sa, toate acestea. Dar nu până la sfârșit. *Căci în har sunteți mântuiți, prin credință, și aceasta nu este de la voi: este darul lui Dumnezeu; Nu din fapte, ca să nu se laude nimeni.* (Ef. 2,8-9). Vom vedea cum, acești oameni, chiar trecuți prin reeducare, s-au ridicat și cu ajutorul harului divin au învins! Au înviat din morți, pentru că morți au fost, dar au crezut până la capăt în Hristos cel Răstignit, Cel ce a înviat a treia zi cu moartea pe moarte călcând.

²²⁷ Nicole Valery-Grossu, *op.cit.*, p. 48

3. Temnița ca loc de purificare și întâlnire cu Hristos

3. 1. Trăiri creștine în temnițe

Departat de a crede că temnița a fost doar un loc de groază, de umilință și mortificare, putem observa la totalitatea celor care au trăit și au scris despre viața din temnițe, o interpretare din perspectivă creștină a tuturor acestor suferințe și încercări. Majoritatea dintre ei, fiind tineri când au intrat în temnițe, aveau niște idealuri și concepții privind viața creștină conforme cu vârsta lor. Temnița i-a înțelepțit, i-a transformat brusc în niște adevărați asceți cu trăiri interioare profunde și cu o maturitate a gândirii ce se poate compara cu cea a călugărilor pustiei. Asprimea traiului, torturile fizice și psihice, au dus la o înălțare duhovnicească a acestor tineri ce nu poate fi asemănată cu trăirea în libertate.

Majoritatea mărturiilor ne prezintă temnița ca pe o adevărată mănăstire iar monahii care au trăit în temniță au afirmat că acolo au trăit o călugărie mai adâncă duhovnicește decât cea din mănăstiri. Având și timpul și mediul propice pentru aplecarea asupra sufletului, cei preocupați au urcat adevărate trepte ale desăvârșirii. Deși buni creștini și înainte, unii au înțeles abia în temniță ce este păcatul și ce înseamnă adevărata pocăință. Majoritatea au început urcușul duhovnicesc printr-un examen sever al conștiinței și printr-o perioadă de conștientizare a stării de păcătoșenie. Pocăința la care au ajuns a fost cu adevărat transfiguratoare. Fără această etapă nici un creștin nu poate înainta pe treptele desăvârșirii.

Trebuie subliniat și faptul că etapele de curățire s-au realizat în perioade lungi de reflectare și macerare. Nimic nu se dobândește fără o reală preocupare și aplecare, și fără multă, multă răbdare. Iar în temnițe deținuții au învățat ce înseamnă să ai răbdare, răbdare, răbdare...

Unii au acceptat de la început *temnița ca pe o*

*universitate a dăruirii și a jertfei, cât și ca prilej de studiu și meditație.*²²⁸ Astfel Ianolide, prieten cu Valeriu Gafencu, descrie etapele unor trăiri interioare ce au dus la o cunoaștere de sine și la înlocuirea patimilor cu virtuți, după modelul Sfinților Părinți.

„Am ajuns la conștiința păcatului și am plâns amar greșelile personale, cât și păcatele colectivității...Lucrurile s-au agravat în ziua în care am suferit o mare înfrângere a orgoliului din mine, încât, rușinându-mă de mine însumi, am putut să-mi spun: *sunt un ticălos!* Și am simțit nevoia să mă mărturisesc sincer în fața tuturor, dintr-o sete de umilință pe care nu o avusesem până atunci. Astfel am ajuns la *prima spovedanie adevărată*, povățuit fiind de un bun duhovnic și sprijinit cu râvnă de un grup de prieteni cu care ne străduiam împreună în cele duhovnicești.

Am început să descopăr comorile duhovnicești ale Ortodoxiei și m-am însuflețit. Se făcea lumină înlăuntrul meu. Am avut o perioadă de închidere în sine, când eram atent numai la mine. Eul meu murea sieși și via în Hristos. Atmosfera religioasă tainică, duhovnicească, era acum în mine. Am eliminat păcatele cu ușurință, deoarece năvălea în mine lumina. Virtutea nu era un principiu, ci lumină și viață, era conturarea tot mai deplină a lui Hristos în mine. Mă călăuzeam după Filocalie și Sfânta Scriptură. Tot ce e frumos și bun inunda sufletul meu. Eram uimit de prea multa frumusețe. *Regăseam lumea într-o nouă înfățișare.* Mă copleșeau bucuriile lăuntrice. *Trăiam aevea, real, treptat și tainic nașterea din nou.*”²²⁹

Asemenea Sfântului Ioan Botezătorul în pustie, Valeriu

²²⁸ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 30

²²⁹ *Ibidem*, pp. 40-41

Gafencu îi îndemna pe ceilalți colegi de suferință:

„*E vremea, e vremea pocăinței! Aveți credință în voi! Oamenii ne-au părăsit. Izbăvirea va veni de la Dumnezeu. Jertfele de aici nu vor rămâne fără rod!*”²³⁰

A fost de mare folos măsura diferită de credință a celor întemnițați. Așa, cei care erau mai sporiți duhovnicește i-au putut îndruma pe ceilalți și împreună, în comunitatea creată, au urcat pe treptele duhovniciei. Părintele Steinhardt spunea despre acest lucru: „Am, din fericire, drept sprijin pe nașul meu și pe cuviosul Mina. Viața de mănăstire (și poartă rasa de când era flăcăiandru) l-a pregătit de minune pe călugăr pentru închisoare și l-a învățat ceea ce este esențial pentru a răbda: să știi să taci, să nu te mire și să nu te necăjească nimic, să fii surd, să fii hotărât a îndura totul fără a crâcni, cu o egalitate oarbă...”²³¹

În anul 1961 la Jilava, același autor nota: „Perioadă de înăsprire a regimului. *Câți oameni admirabili în jurul meu! Și sfinți, o mulțime de sfinți!* Și parcă așa s-ar cuveni să fie, acceptată cu simplitate. Suferința, ori de câte ori e îndurată sau cugetată cu vrednicie, dovedește că răstignirea nu va fi fost inutilă, că jertfa lui Hristos e roditoare.”²³²

De o deosebită acuratețe sunt însemnările părintelui Liviu Brânzaș. El descrie un proces de suferință exterioară prin foame, inactivitate, frig ce se transformă într-un frig interior. Suferința fizică declanșează un resort misterios ce produce o forță și o efervescentă interioară nemaiîntâlnită. Apar foarte multe gânduri pe care părintele începe să le ordoneze mental și prin repetări și le *notează* ca într-un jurnal.

²³⁰ *Ibidem*, p. 80

²³¹ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 139

²³² *Ibidem*, p. 276

„Prima stare sufletească pe care am trăit-o în catacombă a fost părerea de rău pentru viața mea anterioară, regretul că nu am fost așa cum, în mod ideal, ar fi trebuit să fiu. Mi-a apărut atât de clară toată mediocritatea și superficialitatea mea în realizarea idealului moral. Toată adolescența mea a fost călăuzită de steaua polară a desăvârșirii de sine. Acum îmi dădeam seama cât de departe eram de acest ideal și cât de plin de defecte eram. Vedeam limpede că nu trăisem conform credinței și virtuții, ci pe bază de instinct și orgoliu. Zidul din fața mea, întunecat și sumbru, parcă devine o oglindă în care mă văd în toată realitatea mea. Cât de clar se vede în această beznă!

În sens duhovnicesc, parcurg etapele dramei interioare ale fiului risipitor. Simt nevoia de o renaștere. Orice renaștere sufletească are la bază o zguduire interioară de mare amplitudine, în genuna părerilor de rău.

Noi credem că Dumnezeu aude rugăciunea tăcută a sufletului nostru. Atunci înseamnă că știe toate gândurile noastre. Noi însă, ne permitem să gândim orice, ca și cum atotștiința lui Dumnezeu ar fi absentă în cazul gândurilor rele. Aceasta este una din mentalitățile curente ale creștinilor, deficiență care îi face inapți pentru *războiul interior* al curățirii.

Fiara care trebuie învinsă este cea din sufletul nostru. Orice pretenție de luptă împotriva răului, începe cu înfrângerea lui din noi.

Din punct de vedere creștin, omul trebuie să năzuiască, să fie asemenea lui Hristos. Toată *Filocalia* nu este decât o învățătură, o pedagogie a modului în care putem deveni asemenea lui Hristos. În măsura în care ne asemănăm cu Hristos, în măsura aceea ne apropiem de mântuire. Este nevoie

de o transfigurare, de o schimbare la față a sufletului nostru. Din om natural, creștinul să devină omul cu Har.”²³³

Părintele Brânzaș vorbește despre necesitatea acceptării suferinței. Suferința acceptată cu dragoste și adevăr pentru Hristos va fi binecuvântată în chip tainic de mângâierea harului. El afirmă că cea mai reprezentativă inscripție care s-ar putea așeza pe frontispiciul închisorilor ar fi: „După cum nici un om nu poate fi profund dacă nu va trece prin împărăția tăcerii, tot așa nimeni nu poate fi om adevărat dacă nu va trece prin împărăția durerii... Aici am găsit *împărăția tăcerii* care face pe om mai profund și *împărăția durerii* care face pe om tare.”²³⁴

Preotul Brânzaș afirmă că în marile închisori, mai ales la Aiud, a regăsit la mulți frați de suferință ideea că *celula închisorii era chilie de mănăstire*. Astfel închisoarea era considerată un dar divin, iar executarea condamnării, un stagiu necesar pentru renașterea sufletească și o școală eficace pentru a deveni un luptător creștin desăvârșit.

Deținuții au înțeles că nu le rămânea decât împăcarea cu destinul din temnițe, ca fiind voia lui Dumnezeu. Ei au învățat să aibă tăria hotărârii de a se bucura *în slăbiciuni, în defăimări, în nevoi, în prigoniri, în strâmtorări pentru Hristos*. (II Cor. 12,10). Taina suferinței nu putea fi pătrunsă decât privind Crucea. Suferința creează măreția morală, fiind ca un catalizator al elanurilor nobile și superioare ale sufletului omenesc.²³⁵

Părintele Grebenea mărturisea asemenea Sfântului Apostol Pavel:

²³³ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, pp. 22-24

²³⁴ *Ibidem*, pp. 31-33

²³⁵ *Ibidem*, pp. 36-40

„Am stat cu picioarele în apă rece atâtea ceasuri câte mi s-au cerut, am stat într-un picior cu fața la perete în dese rânduri, am primit carcera de mai multe ori și apoi intrarea în mină. Am suferit și ocări și insulte. *M-am nimerit în zi de sărbătoare în carceră și m-am bucurat că am prilejul să meditez în liniște și să mă rog.*”²³⁶

Mărturisorul Virgil Maxim ne descrie modul în care a interpretat el torturile și cum reușea să le biruie:

„În această perioadă mă rugam în mine lui Dumnezeu să pot rezista sau să mor necompromis. Era ca o nebunie plăcerea de a mă simți torturat. Așa rezistam, la cele mai îndelungate și mai feroce schingiuri. Faptul îi uimea pe torționari, alteori îi indigna, întărâtându-i în răutate. Chinurile trupești nu-mi distrugau rezistența morală. Atunci mă puneau în așa zisele *poziții*, care aveau ca scop să mă obosească din punct de vedere nervos: șezând, cu picioarele întinse și cu mâinile pe genunchi, cu ochii țintă într-un bec sau privind la vârful picioarelor, fără să închizi ochii. *Rugăciunea inimii* era puterea salvatoare în toate aceste suplicii.”²³⁷

O scenă zguduitoare ne prezintă Virgil Maxim de la închisoarea din Gherla. Aflând despre existența a doi deținuți izolați într-o celulă, el ia hotărârea să-i tundă și să-i bărbierească. Situația lor era dramatică. Unul din ei, Vasile Socaci, fusese luptător în Munții Retezatului și, căzând în capcană, fusese încercuit de Securitate. În lupta ce s-a dat, acesta a fost împușcat cu o ploaie de gloanțe, ce i-au străpuns mai multe părți ale trupului. Un glonte i-a intrat în cap, dar n-a murit. A fost arestat și băgat la închisoare pentru 20 de ani. Stare lui era jalnică: paralizat de ambele mâini, ambele

²³⁶ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, p. 254

²³⁷ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 82

picioare, o paralizie facială, nemaiputând articula nici un cuvânt, abia târându-se.

Celălalt era un fost parlagiu (tăietor de animale) ce fusese prins furând o bucată de carne pentru copiii lui. Împotrivindu-se gardienilor, parlagiul a fost bătut până la mutilare. Fusese distrus fizic dar sufletul îi rămăsese întreg. Astfel el îl ajuta cu mari eforturi pe Socaciu să mănânce. Amândoi erau puși în lanțuri și cu cătușe pe mâini. Vă dați seama în ce grad de suferință se aflau aceștia dacă l-au impresionat pe Maxim, el însuși deținut torturat și suferind.

„Plângeam împreună cu el și mi se părea că ating cu mâini spurcate moaștele vii ale acestui sfânt: Dumnezeu îl punea înaintea mea ca să-mi umbrească orice mugur de îngâmfare care mi-ar fi putut miji vreodată în minte. După ce i-am bărbierit pe amândoi, i-am sărutat, le-am sărutat mâinile, lanțurile și cătușele, și am ieșit plângând, închinându-mă.”²³⁸

Mircea Eliade relatează întâlnirea cu doi soți ce au făcut câte 16 ani de detenție. „Întâlnesc pe Harry Brauner și Lena Constante condamnați prin 1947-48 în procesul Pătrășcanu, și eliberați doar acum câțiva ani. Lena a făcut opt ani de celulă. Singură. N-a vorbit și n-a văzut pe nimeni. Ca să nu înnebunească a compus piese pentru copii. Nu se grăbea: scria, în gând, o piesă în câteva luni.

Amândoi laudă existența pe care au descoperit-o în temniță. Mărturisesc că nu regretă acești cincisprezece-saisprezece ani de pușcărie. El, Brauner, învăța pe de rost poeziile (mistice) pe care i le comunica Nichifor Crainic, prin alfabetul Morse, bătând cu pumnul în peretele celulei vecine. Și acestor poeme religioase, Brauner le compunea muzica. Totul în minte. Regăsirea funcției primordiale a

²³⁸ *Ibidem*, pp. 142-144

memoriei...”²³⁹

Plină de învățămintă este convertirea la credința creștină a deținutei Nicole Valery. În prima parte a lucrării sale *Binecuvântată fii, închisoare...*, autoarea ne prezintă *etapele întoarcerii la Hristos*. Crescută într-o familie de creștini ortodocși cu o mamă practicantă, Nicole recunoaște starea de necredință din libertate. În timpul petrecut la anchete, în celula 24 de la subsolul Ministerului de Interne, singură doar cu propria conștiință, Nicole se transformă profund. Ea prezintă cum, în devălmășia gândurilor tulburi provocate de noua situație de arestată, s-a produs la un moment dat o limpezire. Au lucrat cuvintele rostite cu ani în urmă de o prietenă Sabina, evreică convertită la creștinism (soția pastorului Richard Wurmbrand). *Viața omului pe pământ nu are sens decât dacă e trăită pentru a te bucura de veșnica Împărăție a cerurilor*. Aceste cuvinte L-au adus pe Iisus în gândul ei.

„Dar, pe măsură ce gândurile mi se îndreptau spre El, în sufletul meu își făcea apariția un fel de judecător sever ce începea să scoată la iveală, din străfundurile conștiinței și din anii cei mai îndepărtați ai vieții mele, toate păcatele, toate greșelile și toate slăbiciunile învăluite într-o întunecată uitare. Îmi aduc aminte, că noaptea următoare, stând întinsă pe pat în poziție reglementară, am început să-mi analizez, moment cu moment, toți anii trăiți înainte de a-mi închina viața lui Hristos. Trăindu-mi din nou viața, cronologic, zi după zi, grație unei treziri subite a memoriei, izbutii să scot la lumină toate faptele ce mă îndepărtaseră de la drumul cel drept. Toate actele, gândurile necinstite, nedrepte, uitate sau ascunse mie, ieșiră la suprafață, în fața *instanțelor de judecată*. Eram singură în fața lui Dumnezeu. Lucrurile cele mai mărunte,

²³⁹ Mircea Eliade, *op.cit.*, Volumul I, p. 594

pierderea de vreme, cuvintele nelalocul lor (fără să mai vorbesc de greșelile grave pentru care cerusem iertare încă de la prima întâlnire cu Iisus), toate aceste fapte considerate de către mulți oameni normale și naturale au fost pentru mine, când le-am trecut prin minte cu de-amănuntul, timp de nouă nopți, prilej pentru a doua convertire sau, dacă pot să spun astfel, pentru a doua etapă a vieții mele spirituale. Trebuie să mai adaug că nu mai eram cinică precum altădată față de aceste defecte și greșeli, iar conștiința mea de acum mă făcea să plâng amar și să adresez rugi Singurei Ființe ce putea să domolească focul ce mă ardea...

Când la capătul celei de-a doua nopți, scosesem totul la lumină, și când, în hohote de plâns, încheiasem judecata printr-o rugăciune în care imploram și grația divină, o pace de nedescris îmi cuprinse sufletul până în adânc. Dar asta n-a fost tot: mi se păru, dintr-o dată, că nu mai eram așa cum fusesem cu trei zile în urmă. Și, lucru greu de exprimat, aveam impresia, care a durat ani de zile, că o parte din *greutatea mea spirituală specifică* dispăruse...Eram mai ușoară. Părea că o dulce bucurie umplea un gol. Da, în mine exista un gol ce trebuia umplut, ca și cum, după ce scosesem afară răul, rămăsese săpată o cavitate....

Deodată mi se păru că aud un verset repetat de nenumărate ori la reuniunile de la Sabina: *Domnul e cu mine, deci nu mă tem de nimic; ce pot să-mi facă niște oameni?* (Psalmul 117.6). E greu de exprimat tot ceea ce spun aceste cuvinte sfinte. Cine mi le adusesese din nou în memorie și cât de bine se potriveau cu momentele prin care treceam! Ele aveau să mă călăuzească fără încetare și să devină deviza pe care o repetam de fiecare dată când, cu ochii acoperiți, eram dusă la anchetă. Mai mult încă, mi le spuneam în gând, în timpul interogatoriului, atunci când amenințările, loviturile și alte torturi fizice și morale se abăteau asupra mea....

Acum, în liniștea din celulă, după primul meu contact cu anchetatorii, îmi dădeam seama că toate acuzațiile lor sunt legate de activitățile mele politice. În mine se născu o nouă *autoacuzatie*: aceea de a-mi fi pierdut timpul rămânând *credincioasă până la capăt unui partid politic*, când de fapt n-ar fi trebuit să-mi leg viața decât de Iisus...

În ciuda slăbiciunii mele fizice și poate chiar mentale, îmi stabilisem în timpul acestor zile indescritibile petrecute în celulă, un fel de îndreptar pe care mă străduiam să-l am întotdeauna în minte. Îl repetam mereu ca să mi se întipărească în creier, astfel ca în cazul când călăii mei ar fi izbutit să-mi domine trupul golit de substanță și, în parte, chiar și rațiunea, să fiu salvată grație acestui îndreptar încrustat în adâncul ființei mele. El mă va ajuta să mă stăpânesc și să-mi păstrez cu hotărâre credința și devotamentul pe care voiam să le nutresc mereu față de Hristos. Iată îndreptarul:

- *Dumnezeu este iubire.*

- *Domnul nu va îngădui să mă îndepărteze de drumul ce duce spre El.*

- *Mă află în închisoare pentru că Iisus mă pregătește pentru o sfântă întâlnire, dându-mi prilejul să mă purific, să-mi întăresc credința și să mă ridic din punct de vedere spiritual.*

- *Nu trebuie să mă rog niciodată să scap de suferință și nici chiar de condamnare la moarte. După cum un bijutier ce ține în flacără o bucată de argint pentru a face din ea un obiect de artă trebuie s-o țină cu cleștele și să n-o scoată din foc decât în momentul când este destul de maleabilă ca să i se poată da forma dorită, tot astfel Iisus mă va face să trec prin focul suferințelor până când mă voi modela după voia sa. M-a dus în închisoare, trebuie să aștept cu supunere ca El să-mi dea forma voită. Întocmai ca bijutierul, El mă va scoate din focul durerilor când mă va socoti aptă să mă transform, în*

întregime, după voința Sa.

- Dumnezeu nu ne pune niciodată la vreo încercare care să ne depășească puterile. Deci nu trebuie să spun niciodată: Nu mai pot sau Scapă-mă, Doamne!

- Trebuie să profit de timpul petrecut în spatele gratiilor ca să mă schimb din punct de vedere spiritual, să fiu folositoare celorlalți, să învăț ce-i răbdarea și valoarea sacrificiului făcut pentru aproapele meu și să nu simt niciodată nici cea mai mică urmă de ură față de cei care mă torturează...

Am părăsit mica celulă ce fusese pentru mine, timp de nouăzeci și patru de zile, un colț de rai de lumină, de liniște sufletească, lăsând aici o parte din sufletul meu și amintirea splendidei experiențe spirituale al cărei teatru fusese.”²⁴⁰ Nicole era pregătită pentru a suporta cei patru ani de detenție și pentru a-i apropia și pe alții de Unicul Salvator Iisus Hristos.

Folositoare pentru suflet sunt și două exemple de *întoarcere la Hristos* ale unor deținute îndrumate de Nicole Valery.

„Într-o după-amiază, în timpul plimbării, Gina veni spre mine și făcurăm câțiva pași împreună. Îmi zise:

- Vreau să-ți spun că printre altele păcatul care mă apasă mai tare este acela de a fi făcut foarte multe avorturi. De când citesc Biblia, simt și recunosc că am greșit în fața lui Dumnezeu, împiedicînd să se nască niște ființe menite să trăiască pe acest pământ. M-am opus planurilor lui Dumnezeu. Crezi că Dumnezeu mă va ierta vreodată?

- Cred că acela care este conștient că a păcătuit, se căiește și crede în puterea mântuitoare a sîngelui lui Iisus

²⁴⁰ Nicole Valery –Grossu, *op.cit.*, pp. 26,30,38,46,58

este iertat.

- Dar cum pot repara răul făcut?

- *Când ți-ai ispășit păcatul prin suferință, treci pe treaptă superioară; putem contribui la repararea răului prin acțiuni constructive, în sensul spiritual al cuvântului.*

- Crezi că voi putea să mai am un copil?

- *De ce nu? Și apoi, noi nu cunoaștem căile Domnului. Poți repara și altfel răul făcut. Poate în alt fel.*

- Mă rog fără încetare. Nu știu să spun rugăciuni, dar îmi perind prin minte toate gândurile ce mă apasă, ca într-un fel de plângere, și asta numesc eu rugăciune.

- *Și nu te simți mai ușurată după ce faci asta?*

- O, da. Uneori. Dar știu că trebuie să perseverez. Roagă-te și tu pentru mine.

- *Știi bine că o fac de mult timp. Apoi ne-am îmbrățișat.*”²⁴¹

Deținuta Ana avea tatăl, general de armată, și soțul deportați în Rusia iar acasă le rămăseseră patru copii. Stătea închisă în suferința ei. Nicole se hotărăște și încearcă să-i vorbească într-o zi. Abia a apucat să-i spună că Dumnezeu nu putea să lase în voia sorții niște bieți copii nevinovați, când Ana i-a reproșat: „- Te rog, lasă-mă în pace cu toate prostiile astea. Dacă Dumnezeu există, de ce îngăduie asemenea cruzimi împotriva familiei mele și a altora? Dacă există un Dumnezeu, cel mai bun lucru pe care L-ar putea face ar fi să mă lase să mă întorc acasă și să mă ocup de copiii mei.

Din cuvintele Anei și din scurtele conversații pe care le aveam cu majoritatea femeilor din dormitor, am înțeles cât de fragilă este temelia pe care se sprijinea credința creștină și

²⁴¹ *Ibidem*, pp. 110-111

nădejdea în Dumnezeu a fiecăruia.”²⁴²

A trecut o perioadă de timp în care un grup de deținuți se organizaseră într-un lanț de rugăciune continuă. Cu o noapte înainte avusese loc și o percheziție brutală și traumatizantă, când deținutele crezuseră că vor fi împușcate. Ana a venit la Nicole pentru a-i mărturisi cu lacrimi în ochi:

„- Am spus atâtea lucruri rele până acum! Credeam că Dumnezeu n-avea putere! Dar dacă El m-a ocrotit în noaptea asta, așa cum am îndrăznit să I-o cer, sunt sigură că are grijă și de copiii mei. Vreau să vin în grupul vostru, a tuturor celor ce credeți în El. Dar, te rog, organizează și o zi de rugăciune pentru copii mei și pentru mine.

- Vom face toate astea când ni te vei alătura. E multă vreme de când noi ne rugăm pentru tine și pentru copiii tăi.

În noaptea următoare am trezit-o pe Ana ca să participe la rugăciunea comună.”²⁴³

Deosebite au fost întoarcerile la credință ale unor deținuți ce se declarau atei. De regulă, aceștia fuseseră socialiști, ce căzuseră pradă acțiunilor răzbunătoare ale unor comuniști. Părintele Grebenea ne prezintă cazul avocatului comunist și ateu convins Petre Pandrea. Acesta i se destăinuie: „Viața aici e grea. Te-aș ruga ceva, vreau să cred în Dumnezeu. Dă-mi un ajutor spiritual. Eu acum sunt ateu, dar vreau să cred. Credința e de mare ajutor în temniță.”²⁴⁴ Părintele s-a minunat cum Dumnezeu îi aducea pe comuniști la credință și l-a ajutat să înțeleagă rostul suferinței și să se roage.

Părintele Todea a istorisit lui Dinu P. modul în care a

²⁴² *Ibidem*, pp. 93-94

²⁴³ Nicole Valery-Grossu, *op.cit.*, p. 121

²⁴⁴ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, pp. 174-175

murit socrul său, social democratul Gh. Ene- Filipescu în temnița-spital TBC de la Tg. Ocna. Inițial își proclamase ideile socialiste și atee în cameră. Dar tinerii din jur l-au îngrijit cu atâta afecțiune, i-au arătat atâta dragoste și într-atât l-au respectat încât i-a fost înmuiată inima. A devenit credincios creștin. Înainte de a muri a fost spovedit și împărtășit de părintele Todea.²⁴⁵

Un alt moment deosebit este relatat de Virgil Maxim. „În închisoarea Gherla, într-o celulă vecină erau trei deținuți: un muncitor, un țăran și un doctor necredincios. Țăranul se opusese colectivizării și fusese întemnițat. Om credincios simplu, țăranul se ruga zilnic, rostea Acatistul Maicii Domnului și mulți psalmi ce-i știa pe de rost. Muncitorul era bolnav, foarte slăbit și orb din cauza unui diabet zaharat. Țăranul, slăbit și el, îl ajuta, îl hrănea și de multe ori îi dădea din propria mâncare. Doctorul asista cu un aer superior la aceste scene și chiar îl apostrofa pe țăran că n-ar trebui să se priveze de propria hrană. - *Da, domnule doctor, văd și eu că moare, dar n-aș vrea să constate pe lumea cealaltă că aici nimeni nu l-a iubit.* Și țăranul și-a continuat rugăciunea în genunchi la capul muribundului. Atunci doctorul a fost străpuns de o milă ce i-a provocat plânsul în hohote. După moartea muncitorului, doctorul l-a rugat pe țăran să-l învețe rugăciuni și se rugau împreună. Ulterior doctorul a făcut un act de penitență din a povesti tuturor cele întâmplate în celulă.”²⁴⁶

Părintele Zosim Oancea povestește despre relația specială a învățătorului Toțea față de colonelul Manciu. Toțea fusese condamnat de colonel la 8 ani închisoare. Colonelul

²⁴⁵ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 184

²⁴⁶ *Ibidem*, p. 194

ajunge și el la închisoare, lucru obișnuit în acele vremuri. Astfel el se ruga de cei pe care-i întâlnea să-l ierte pentru condamnările date. Toțea l-a iertat și mai mult decât atât. Când colonelul a murit, s-a rugat la căpătâiul mortului pentru iertarea păcatelor. *Adevărat act de creștin!*²⁴⁷

Mircea Eliade este impresionat de un alt episod petrecut în temnițe. „Aș fi vrut să mai consemnez anumite detalii din ceea ce i-a relatat lui Brutus pastorul Wurmbrand. Acel preot bătut și torturat îngrozitor de un agent al Securității, care va fi el însuși arestat puțin timp după aceea, torturat, și care era pe patul de moarte. Dar spunea că *nu poate să moară dacă preotul nu îl iartă. Preotul se târâie în patru labe până la el, îl îmbrățișează, îl iartă – și agentul moare ușurat!*”²⁴⁸

Iată două prototipuri de oameni care merg pe calea mântuirii: unul, fostul torționar, se pocăiește în ultima clipă a vieții asemenea tâlharului de pe cruce și cere iertare de la cel căruia i-a greșit; celălalt se ridică la înălțimea poruncii dumnezeiești *iubește-ți vrăjmașul și binecuvintează pe cel ce te blesteamă* și-i dă binecuvântarea de a muri în pace celui care l-a prigonit. Fiecare pe treapta lui și-a câștigat un loc în Împărăția Cerurilor unde Hristos guvernează cu binecuvântarea Tatălui - Dumnezeu.

Ioan Ianolide a prezentat câteva tipuri de oameni ce au trecut prin reeducare. Unul din acestea era cazul B.. Tipul de om superficial care credea, dar nu se ducea la biserică. După reeducare, B. a devenit alt om. Acum Îl descoperise pe Dumnezeu înlăuntrul său ca o Biserică vie. El se ruga acum, cădea înaintea lui Dumnezeu și își jelea păcatele. *Pocăința*

²⁴⁷ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, p. 177

²⁴⁸ Mircea Eliade, *op.cit.*, Volumul I, p. 557

*este prima treaptă a unui adevărat creștin.*²⁴⁹

În urma unui dialog purtat cu Valeriu Gafencu, pastorul Wurmbrand, evreu convertit la creștinismul luteran, afirma în spitalul de la Tg. Ocna:

„Aici L-am cunoscut cu adevărat pe Hristos, aici i-am întâlnit pe adevărații creștini. Lenin cu încă trei - patru tovarăși au întocmit într-un parc din Elveția planurile prin care au răsturnat jumătate din Europa. Eu, dacă aș avea o sută de oameni ca aceștia de aici, aș putea să schimb fața lumii!”²⁵⁰

3. 2. Postul și rugăciunea

Rugăciunea și postul fac parte din faptele creștinului care vrea să urce pe drumul desăvârșirii duhovnicești. Ele sunt menționate de Mântuitorul în predicile Sale de învățătură. Tot de la Iisus aflăm și cum trebuie să postim în smerenie și fără mândrie față de cei din jur: *Când postești, nu fiți triști ca fățarnicii... Tu însă, când postești, unge capul tău și fața ta o spală, Ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție.*(Mat.6,16-18).

La fel, rugăciunea trebuie făcută în primul rând în intimitatea inimii noastre: *Tu însă, când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău care vede în ascuns îți va răsplăti ție.* O altă formă de rugăciune este și cea în comuniune cu ceilalți credincioși: *Că unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, Acolo sunt și Eu în mijlocul lor* (Mat.18,20).

Împlinirea postului cu rugăciunea ajută la înfrânarea trupului, înlăturarea patimilor (despățimirea) și crearea

²⁴⁹ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 101

²⁵⁰ *Ibidem*, p. 169

condițiilor pentru a fi înlocuite cu virtuți. Acest proces este complex, cu multe urcușuri și coborâșuri. Importantă este voința credinciosului. În temnițe erau create multe din condițiile propice pentru un urcuș duhovnicesc. Înfometarea, izolarea, tortura fizică și psihică făceau parte din viața deținutului. Necesitatea comunicării cu Dumnezeu, prin rugăciune, se făcea simțită.

Regimul de hrană din temnițe nu a îngăduit permanentizarea postului ca faptă creștină. Înfometarea zilnică și permanentă a deținuților, gradul avansat de degradare fizică nu mai puteau permite acestor oameni să se mai nevoiască și prin postire. Regimul lor alimentar era deja o postire continuă. Dar ea, fiind forțată, nu poate fi considerată ca jertfă adusă lui Dumnezeu. Sunt totuși remarcate multe situații în care deținuții renunțau și la puțină hrană ce o primeau. Iar în marile posturi ale Crăciunului și Paștelui, deținuții posteau după puțină trupească a fiecăruia.

Părintele Iustin Pârvu prezintă jertfirea celor care mai aveau ceva resurse de vitalitate, față de cei epuizați, aflați pe patul de moarte. Erau deținuți care renunțau la porția lor de mâncare, *posteau câteva zile pentru a salva de la moarte câte un semen de-al lor.*²⁵¹

Preotul Brânzaș consemnează: „În Vinerea Mare se ține *post negru*. Nu se mănâncă nimic și nu se bea apă, deși în adâncul ocnei, se lucrează din greu și, în multe locuri, în căldură tropicală. Nu-i nimic! În ziua în care Stăpânul ceresc a răbdat pentru noi, trebuie să răbdăm și noi!”²⁵²

Părintele Steinhardt a sărbătorit Învierea anului 1961 de la Gherla, prin împărtășirea cu Sfintele Taine. Împreună cu

²⁵¹ Adrian Alui Gheorghe, *op.cit.*, p. 94

²⁵² Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, p. 118

ceilalți doi deținuți care au hotărât să se împărtășească, *a ajutat sâmbătă și duminică dimineată*. Cu mîncarea păstrată astfel au încropit și o masă pascală.²⁵³

În Vinerea Patimilor, la Zarca Aiudului în anul 1963, majoritatea deținuților au refuzat mîncarea pentru că *se hotărâseră să țină post negru toată ziua*. Chiar în acea zi administrația le-a servit la masă iahnie de fasole cu carne de porc, ceea ce nu se mai întîmplase până atunci.²⁵⁴

Și la mina Baia Sprie, în anul 1951 în Vinerea Mare, deținuților li s-a servit după ciorbă cea mai bună mîncare cu friptură. Dar aceștia *au preferat să postească*.²⁵⁵

Părintele Dimitrie Bejan spune că *miercurea și vinerea prefera să dea mîncarea la alții care aveau nevoie*. Fiind o fire postitoare, a trecut prin pușcărie fără să aibă sindromul înfometării de care au suferit alți deținuți. Atunci când a stat cu un învățător care nu se sătura niciodată, i-a dat acestuia jumătate din porția lui.²⁵⁶

Viorica Stănulețiu Călinescu își amintește de maica Nicodema de la Mănăstirea Tismana. Era oricând gata să-și dea porția de mîncare ori cămașa celor ce erau lipsite. *Zilele de post* le ținea în felul ei: mîncă o înghițitură din fiecare fel de mîncare și atât. Considera că, drept exercițiu de înfrînare, e mult mai greu când ți-e foame să mănânci o înghițitură, decât să nu mănânci nimic.²⁵⁷

Aspazia Oțel povestește despre un moment dramatic de

²⁵³ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 205

²⁵⁴ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 195

²⁵⁵ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, p. 225

²⁵⁶ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței*, p. 91

²⁵⁷ ***, *Lacrima prigoanei*, p. 199

la Mislea, când câteva deținute au fost anchetate pentru a se dovedi vinovăția directoarei închisorii. Pentru aceste năpăstuite, mai multe deținute s-au rugat și au ținut *post de trei zile* numai cu porția de pâine și cu apă.²⁵⁸

Într-o altă anchetă a fost crunt bătută de anchetatori. În urma acestei mutilări fizice, Aspazia a trecut printr-o cădere sufletească. „Mi-am propus să țin *post negru* până la amiază *timp de 40 de zile* ca să fiu eliberată de ura și revolta care clocoteau în sufletul meu. Mă rugam mult în colțul camerei ferit de vizetă. Fetele îmi înțelegeau impasul, mă rugam cu disperare ca să mă ajute. Gica F. m-a învățat să cânt *Îngerul a strigat* după glasul bisericesc știind că-mi place foarte mult. Nana m-a învățat *La râul Vavilonului* considerând că mă va ajuta să trec pragul acestei încercări.”²⁵⁹

Rugăciunea a fost cea care i-a susținut pe toți acești oameni condamnați pentru curajul de a înfrunta comunismul. Dovada este și faptul că toți cei care au scris despre acele vremuri, au subliniat în mod deosebit importanța rugăciunii, fie particulară, fie în comun.

Aflat în anchetă Traian Popescu, într-o stare de deznădejde cade în genunchi și plângând rostește: „Doamne, Doamne, dacă ești, pentru ce m-ai părăsit? Eu nu mai sunt în stare să mă mai rog, poate de aceea nu vrei să mă mai ajuti, fă ceva și ia-mi viața!”²⁶⁰ Popescu a avut tăria să scrie aceste rânduri pe care le gândea atunci.

Înainte cu doar câteva zile aflate, prin bătăi morse în perete, că alături de celula lui era închisă maica Teodosia de la Vladimirești pe care a implorat-o: *Maică, rugați-vă și pentru*

²⁵⁸ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 239

²⁵⁹ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 372

²⁶⁰ Traian Popescu, *Experimentul Pitești*, p. 47

*mine că eu nu mă mai pot ruga!*²⁶¹

Peste un an, la Jilava, el a rostit în Vinerea Patimilor, tot într-un moment greu: *Doamne Tu mi-ai dat această zi, ajută-mă ca rugându-mă să o trec cu bine*. Dumnezeu i-a ascultat ruga și astfel a venit și sâmbătă noaptea când a cântat împreună cu ceilalți *Hristos a înviat!*²⁶²

Fiind în celulă cu Valeriu Gafencu, în anul 1949 la Pitești, Popescu dezvăluie că a învățat de la acesta psalmul 50 și rugăciunea inimii: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul*. Aceste rugăciuni îl vor ajuta tot timpul petrecut în închisoare.²⁶³

Relatând, din anul 1957, episodul asasinării lui Popa T. Ioan, în văzul multor deținuți de la Aiud, același autor descrie starea de tensiune ce s-a creat între deținuți și apoi cum s-au liniștit. „Încet, încet disperarea ajunsă la revoltă a făcut loc răbdării și călăuzitoarelor rugăciuni care fortificau dând puterea rezistenței: *Doamne, iartă-i că nu știu ce fac!!*!”²⁶⁴

În ianuarie 1957, aflat la infirmieria T.B.C. din Aiud, tot Traian Popescu ne relatează: „De această dată ceva mai destins am început a-L invoca în *rugăciunile* mele pe Bunul Dumnezeu, care mă salvase...”²⁶⁵

Părintele Steinhardt, aflat la Jilava în anul 1962, afirmă că „Abia de la profesorul Tomescu învăț rugăciunea de seară, *Lumina lină*, al cărei farmec inefabil mă cucerește de prima dată.... *Lumina lină a sfintei slave*: mai e alt vers deopotrivă

²⁶¹ *Ibidem*, p. 111

²⁶² *Ibidem*, p. 79

²⁶³ *Ibidem*, p. 92

²⁶⁴ *Ibidem*, p. 103

²⁶⁵ *Ibidem*, p. 117

acestui în limba română?”²⁶⁶

La Gherla, în celula 44, părintele Steinhardt se destăinuie: „Noaptea, mergând spre tinetă, se întâmplă să-l văd pe firavul părinte Traian Pop în capul oaselor, pe saltea; nu doarme, *se roagă*; din ochii pe jumătate închiși i se preling lacrimi: *fața îi este luminată extatic*.”²⁶⁷

Aflat arestat, în anchetă, la Securitatea din Oradea Liviu Brânzaș își organizează viața interioară și hotărăște că *primul program este cel al rugăciunii*.²⁶⁸

În celula 260 la Aiud notează: „Toți avem aceeași formație morală și aceleași preocupări. În primul rând se organizează viața religioasă a celulei. În fiecare zi recităm împreună, cu fața spre zidul dinspre răsărit, *Acatistul Domnului nostru Iisus Hristos și al Maicii Domnului*, alternativ.”²⁶⁹

Dumitru Bordeianu, în camera 3 subsol de la Pitești, află ordinul lui Țurcanu de a-și bate proprii colegi de celulă în cadrul procesului de reeducare. „Când am auzit aceste ordine, m-am înspăimântat în așa hal, de parcă eram osânditul căruia călăul îi va tăia capul. Și am strigat din adâncul ființei mele: *Doamne fie-Ți milă de mine și învață-mă ce să fac!* Răspunsul a fost scurt: *Ce vrei*.”²⁷⁰ Iată că Dumnezeu l-a lăsat să aleagă singur ce trebuie să facă în această încercare. Aceasta este libertatea voinței.

Căzut în deznădejde, după reeducare, Bordeianu îl

²⁶⁶ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 135

²⁶⁷ *Ibidem*, p. 299

²⁶⁸ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, p. 19

²⁶⁹ *Ibidem*, p. 194

²⁷⁰ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 168

întâlnește la Gherla pe Gheorghe Jimboiu, un trăitor al temniței. Se aflau în camera 1 secție, în anul 1954. „M-a întrebat dacă îmi fac rugăciunea.- *O fac, dar nu simt nimic; mi-e inima de piatră*, a fost răspunsul meu. - *De când te rogi, I-ai cerut iertare lui Dumnezeu?* La răspunsul meu negativ, a continuat: - *De plâns, ai plâns?* Din nou, - *Nu.*” Atunci Jimboiu l-a povățuit să-I ceară iertare lui Dumnezeu și l-a asigurat că Acesta nu l-a părăsit, ci că el L-a ofensat pe Dumnezeu. Astfel de convorbiri duhovnicești l-au ajutat pe Bordeianu să-și revină.²⁷¹

Iată cum descrie propria revenire la Învierea din același an 1954. *S-a rugat* la miezul nopții: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, mărturisesc că Te-am ofensat, dar Tu Doamne, știi că am ajuns la marginea suferinței și răbdării. Nu mai pot! Fă cu mine ce vrei Tu! Eu am fugit de la Tine, Doamne, dar mă rog Ție din toată ființa mea, de este cu putință, iartă-mă și învie sufletul meu pentru că eu cred nelimitat în Învierea Ta.”

După această rugăciune fierbinte, pe Bordeianu îl podidesc șuvoaie de lacrimi. El prezintă modul în care s-a vindecat sufletește: „Tot trupul mi-a fost cuprins de un tremur și o zvârcolire ca a posedaților și am simțit cum din sufletul și trupul meu a ieșit și m-a părăsit o putere străină. Era duhul satanei care mă muncise și mă stăpânise, timp de patru ani de zile.”²⁷²

Rugăciunea sinceră, însoțită de lacrimi de pocăință, este prezentată și experimentată de Sfinții Părinți de-a lungul veacurilor creștine.

Părintele Grebenea vorbește despre înrăutățirea

²⁷¹ *Ibidem*, p. 377

²⁷² *Ibidem*, pp. 381-382

condițiilor de detenție la Aiud din noiembrie 1948. Deținuții evitau orice acțiune ce le-ar fi determinat pierderea energiei fizice mult diminuată. „Pentru liniște și ajutor de sus, *rugăciunea în taină*, fiecare singur. E interzisă public, să o facem deci discret, ca să nu trezim furia celor ce ne pândesc la vizetă.”²⁷³

Aflat la mina Nistru, părintele Grebenea l-a sprijinit spiritual pe fostul plutonier de jandarmi Bold. Acesta căzuse într-o stare de deznădejde încât uitase și rugăciunea *Tatăl nostru*. Atât era de zbuciumat sufletul lui Bold. Părintele vorbește cu el și timp de o săptămână îl reînvață *Tatăl nostru*.²⁷⁴

Bolnav sufletește era și fostul colonel Ortinski. Îndrumat duhovnicește de părinte, acesta și-a revenit. „Firește, a trebuit să învețe și câteva *rugăciuni* pe care să le spună zilnic de două ori. Mergea bine și, treptat, își câștiga liniștea.”²⁷⁵

La Aiud părintele a primit o nouă izolare de 70 de zile. Deja obișnuit cu anii de detenție, el privea această pedeapsă ca pe o perioadă în care să sporească duhovnicește. „Singur, faci rugăciunea mai cu ardoare și meditația e mai susținută. Omul singur găsește în Dumnezeu pe Tu-ul cu care se întreține.... Rugăciunea inimii: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!* o spuneam și eu, dar nu în continuu, ci numai de câteva ori în 24 de ore.”²⁷⁶

Se asemănau monahilor din obște care în anumite momente ale vieții se retrag pentru un timp la sihăstrie, pentru a fi singuri cu Dumnezeu.

²⁷³ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, p. 192

²⁷⁴ *Ibidem*, p. 244

²⁷⁵ *Ibidem*, p. 248

²⁷⁶ *Ibidem*, p. 284-285

Virgil Maxim descrie programul duhovnicesc organizat în postul Crăciunului din anul 1949 la închisoarea Târgșor. Programul cuprindea *rugăciunile și psalmii dimineții*, făcute în comun; citirea unui capitol sau a unei pericope evanghelice, din memorie; comentariu exegetic al pericopei, apoi rugăciunea inimii cunoscută celor mai vechi în închisoare din scrierile Sf. Părinți Grigorie Palama și Teodor Studitul, exersată sub îndrumarea preoților Vasile Serghie, Ion Marinescu sau a mirenilor cu care își verificau acest drum greu, dar plin de bucurii duhovnicești: Anghel Papacioc (viitorul părinte Arsenie Papacioc), Trifan Traian, Valeriu Gafencu.²⁷⁷

La Jilava, într-o zi geroasă, un grup de deținuți au primit o bătaie cruntă de la polițiști și apoi au fost dezbrăcați complet și aruncați într-o cameră înghețată cu mocirlă de fecale pe jos. Deținuții s-au salvat astfel: s-au adunat în grup, lipindu-și trupurile pentru a se încălzi și au rostit *Rugăciunea inimii*.

„Ne întărea rugăciunea inimii, pe care o rostea fiecare dintre noi în șoaptă, cu capul plecat pe ceafa celuiilalt: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!*. Șoptită așa, rugăciunea se făcea auzită din toate inimile într-una și dintr-una în toate, încât și d-l Puiu Teodorescu, și evreul Rubin, și căpitanul T., și polițistul Ghițescu făceau parte din acest întreg de mădulare ale lui Hristos, cerându-I îndurare și oferindu-I suferința ca jertfă de ispășire și mulțumire pentru cinstea ce ne-a făcut-o de a fi aleși să- L mărturisim.”²⁷⁸

Cei menționați de Maxim erau: unul evreu iar ceilalți atei declarați. Mărturisitorul vrea să ne sublinieze efectul

²⁷⁷ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 37

²⁷⁸ *Ibidem*, p. 64

binefăcător și salvator al rugăciunii, inclusiv asupra unor necreștini. Rugăciunea comună i-a salvat. Iată cum s-au adevărit cuvintele Mântuitorului: *Că unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor.*(Mat.18,20).

Aflat în plin proces de reeducare la Gherla în 1951, Virgil Maxim notează: „În această perioadă mă rugam în mine lui Dumnezeu să pot rezista sau să mor necompromis.... *Rugăciunea inimii* era puterea salvatoare în toate aceste suplicii.”²⁷⁹

Torționarii vroiau să-l determine să spună tot ce gândește. Înceau *sposedania* forțată despre care am vorbit. Peste noapte, Maxim se gândea ce să le spună tinerilor din cameră. „M-am rugat să pot face iarăși o mărturisire a Adevărului dumnezeiesc și să descopăr lucrarea satanică, îndemnând pe toți, ca mai bine să murim decât să ne pierdem sufletele”. Și Dumnezeu i-a dat puterea să facă această mărturisire doua zi.²⁸⁰

Părintele Voicescu ne relatează de la Tg. Ocna despre tânărul Traian Maniu care era grav bolnav și avea patul alăturat de cel al lui Valeriu. În urma unui dialog duhovnicesc cu Maniu, Gafencu a inițiat *un lanț neîntrerupt de rugăciune pentru a fi readus în stare de pocăință și de pregătire pentru a primi moartea creștinește*. Scopul a fost atins și tânărul, la foarte puțin timp a cerut să se mărturisească preotului Viorel Todea, primind și Sfânta Împărtășanie.²⁸¹

Despre acest eveniment ne povestește și Ioan Ianolide cum că studentul M., trecut prin reeducarea de la Pitești, se

²⁷⁹ *Ibidem*, p. 82

²⁸⁰ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 84

²⁸¹ Ioana Iancovescu, *op.cit.*, pp. 127-128

afla pe patul de moarte. Cei din cameră, alături de Valeriu Gafencu, au hotărât să facă rugăciuni speciale pentru M. care *a murit împăcat cu Dumnezeu și cu cei din jur.*²⁸²

Gheorghe Jimboiu, ajuns bolnav grav de ciroză și T.B.C. la Tg. Ocna, se ruga zilnic. Pe lângă rugăciunile obișnuite, rostea de cincizeci de ori Psalmul 50, dedicându-l de fiecare dată unui om sau unei cauze. Aflând de *Rugăciunea inimii* de la grupul lui Gafencu, Jimboiu a început să o practice. A ajuns la măsuri înalte.²⁸³

Părintele Dimitrie Bejan relatează că *rugăciunea era comună* seara și dimineața. Unul o rostea și ceilalți o ascultau. Se făcea și o *rugăciune personală* înainte de culcare.²⁸⁴ El menționează că a cunoscut doi deținuți care se rugau în mod deosebit.

„Doi țărani: Tudor Popescu de lângă Podu Iloaiei, Iași și Ion Moldoveanu de lângă Cluj. *Le strălucea fața când se rugau.* De ce? Se predau total rugăciunii și prin ea lui Dumnezeu.”²⁸⁵ Asemenea stări ale rugăciunii mai întâlnim în filele de pateric la părinții pustiei.

Părintele Iustin Pârvu spune că la mina de la Baia Sprie: „La începutul șutului, noaptea, *se făceau rugăciuni.* Din cei 5-6 deținuți unul rămânea la intrare și se ruga, fiecare lăsa câte o rugă pentru cei dragi de acasă, pentru copii, pentru părinți, pentru soții și pentru ocrotirea lor în acel loc deosebit de periculos. Se spuneau acatiste, paraclise, psalmi. În adâncurile pământului erau cele mai puternice, cele mai smerite și cele

²⁸² Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 130

²⁸³ *Ibidem*, pp. 152-153

²⁸⁴ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței*, p. 87

²⁸⁵ *Ibidem*, p. 92

mai trăitoare rugăciuni.”²⁸⁶

Fiind dus la Zarca Aiudului părintele Zosim Oancea propune celor din noua celulă să înceapă cu *o rugăciune*. „Mi s-a părut că propunerea era așteptată de toți, după felul cum au reacționat, luând cu toții poziția de rugă. *Așa s-a transformat și această celulă într-un mic Tabor de transpunere sufletească în lumina nepieritoare a lui Dumnezeu*. Și începutul făcut de mine l-a continuat profesorul (Nichifor Crainic), prin cea mai frumoasă rostire pe care am auzit-o vreodată a Psalmului 50: *Miluește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta ...*”²⁸⁷

De la Periprava, în Deltă la stuf, părintele Zosim își amintește:

„Așa s-au scurs cea mai mare parte din zile, cu muncile din exterior și interior, *cu rugăciunile fiecăruia în parte, ca și în comun*, cu oamenii de încredere totală și cu meditații, de zi și de noapte, asupra adevărului creștin.”²⁸⁸

Din anul 1958, comandantul închisorii Aiud, colonelul Crăciun, a inițiat o perioadă nouă de exterminare. Prin anul 1959 a venit de la București o comisie de anchetă. Comisia a vizitat și secția T.B.C. și a găsit niște schelete vii cu piele pe ele. „Șeful comisiei, un colonel din Comitetul Central întrebă cu uimire:

- *Cum nu mor ăștia, mă, în halul în care sunt; afară oamenii cu posibilități de tratament se prăpădesc rapid?*

- *Tov. Colonel, păi ăștia se roagă toată ziua. Pesemne, asta-i ține!* Răspunse milițianul fie din naivitate, fie vrând să-și arate vigilența. Colonelul a rămas o clipă perplex. Apoi s-a răstit la cei ce-l însoțeau:

²⁸⁶ Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, p. 111

²⁸⁷ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, p. 127

²⁸⁸ *Ibidem*, p. 223

- *Să le interziceți să se mai roage! Ați înțeles?*”²⁸⁹

Rugăciunea este cea care le-a ținut și pe femeii în închisoare. Nicole Valery își amintește cum, aflată singură în celula 24 în timpul anchetelor, a văzut la un moment dat o rugăciune gravată pe perete. Fusese scrisă de un alt deținut ce trecuse pe acolo. Aceste cuvinte au întărit-o și a luat hotărârea să scrie la rândul său rugăciuni pe perete. Astfel a scris tot *Psalmul 90* și versetul care o salvase din căderea sufletească de la începutul anchetelor: *Domnul este cu mine, deci nu mă tem de nimic; ce pot să-mi facă niște oameni?* Mult mai târziu va afla că o altă deținută a reușit să treacă peste teroarea anchetelor rostind rugăciunile scrise de Nicole pe perete.²⁹⁰

Cu prilejul sărbătoririi Învierii, la Mislea deținutele dintr-o celulă au luat hotărârea de a începe un *lanț de rugăciune*. Rugăciunile începeau la ora 5 dimineața și se terminau la miezul nopții. În timpul zilei fiecare se ruga timp de zece minute, după care era anunțată o altă colegă să preia rugăciunea. La miezul nopții, cea care era ultima verigă a acestui lanț le trezea și pe celelalte. Mai mic la început, grupul a câștigat foarte multe adepți. Tema rugii era mereu alta: o dată se rugau pentru familiile lor, altă dată pentru deținutele din dormitor, pentru cele din carceră, pentru toți cei din închisoare, pentru deținuții din toate închisorile, *pentru mântuirea sufletelor celor ce le osândeau*, pentru eliberarea țării. În acest cerc de rugăciune au intrat și două evreice care doreau și ele să se roage *Dumnezeului lor*.²⁹¹

La o percheziție de noapte toate deținutele au fost scoase afară și încolonate în fața unui zid iar milițienii au ținut

²⁸⁹ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 179

²⁹⁰ Nicole Valery-Grossu, *op.cit.*, pp. 52,56

²⁹¹ *Ibidem*, p. 114

armele înspre ele. Pe moment toate au crezut că vor fi omorâte. În acele clipe Nicole a simțit nevoia să-și spună repede *ultima rugăciune*: „Doamne, mă încredințez Ție. Voia Ta e ca să mor acum; iartă-mi toate păcatele, privește-mi cu milă ființa pieritoare, binecuvântează iubirea ce mă leagă de Tine, uită toate păcatele mele. Rămâi lângă cei pe care îi iubesc. Dă putere tuturor tovarășelor mele de suferință și tuturor celor ce vor trece prin clipe și prin emoții asemănătoare. Îmi încredințez sufletul în mâinile Tale.”²⁹²

Viorica Stănuțiu Călinescu își amintește cum în arestul Securității din Craiova, deținutele învățau noi rugăciuni de la două maici (maica Nicodema - ortodoxă și maica Vianeea - greco-catolică) ce se aflau și ele în anchete. La sugestia maicilor au format un *cerc de rugăciune comună*. „Cu rugăciuni consacrate, dar și cu unele improvizate, pornite din străfundul sufletului îi pomeneam pe toți cei cunoscuți în suferință, închiși ca și noi. Ne rugam când una din noi era luată la anchetă, ne rugam când auzeam gemete și țipete înăbușite pentru cei chinuiți. Ne rugam pentru cei dragi de acasă, pentru ca bunul Dumnezeu să-i apere de rău, să-i întărească și să-i ajute în toate cele bune. Ne rugam pentru vrăjmași, pentru sănătatea și luminarea lor, pentru îmblânzirea și întoarcerea lor la dreapta credință. Făceam rugăciuni de mulțumire lui Dumnezeu atunci când liniștea și pacea coborau în adâncul inimii noastre.”²⁹³

În arestul Securității din Alba Iulia, în timpul anchetelor, deținutele își făceau programul de cântece, încheiat cu rugăciunile obișnuite: *Lumină lină, Ridica-voi ochii mei la*

²⁹² *Ibidem*, p. 118

²⁹³ *** , *Lacrima prigoanei*, p. 197

ceruri, *Cu noi este Dumnezeu.*²⁹⁴

În arestul tribunalului de la Cluj, Aspazia Oțel povestește cum un grup de *evrei sioniști* de pe același etaj le-au trimis femeilor un bilețel lăsat la spălător. „Doreau să facem rugăciuni pentru ei ca să aibă un proces ușor. Credeau foarte tare în rugăciunile noastre. *Spuneau că ortodocșii sunt ascultați de Dumnezeu.* Promiteau că și ei se vor ruga pentru noi. Erau credincioși deoarece în fiecare seară îi auzeam rugându-se.”²⁹⁵

Mutată într-o altă celulă la Mislea, Aspazia notează: „Deși componența camerei era eterogenă - românce, evreice, sârboace, franțuzoace, maghiare, germane - dimineața se spunea o *rugăciune ortodoxă*. La venirea mea s-a adăugat rugăciunea de eliberare din temniță pe care o știam.”²⁹⁶

La un moment dat una dintre deținute s-a îmbolnăvit grav. Avea puseuri de temperatură de 40 grade și frisoane. De tratament nu putea fi vorba întrucât lipseau medicamentele. Medicii care au consultat-o n-au reușit să stabilească un diagnostic. Singura soluție a rămas rugăciunea. Deținutele au organizat timp de *40 de zile o rugăciune continuă*. Fiecare deținută se ruga timp de 20 de minute și următoarea din acest lanț o continua. Rezultatul a fost însănătoșirea deținutei bolnave. Dumnezeu le-a ascultat această rugăciune continuă.²⁹⁷ Iată cum au urmat deținutele îndemnul Apostolului Iacov: *rugați-vă unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului*(Iac.5,16).

²⁹⁴ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 76

²⁹⁵ *Ibidem*, p. 126

²⁹⁶ *Ibidem*, p. 241

²⁹⁷ *Ibidem*, p. 376

Când, spre sfârșitul detenției, deținutele au aflat despre experimentul reeducării de la Pitești și Gherla, Aspazia relatează. *„Ne-am rugat în comun și, mai ales, ne-am rugat în parte, în taină, pentru toți cei care au fost supuși cruntului experiment. Și am mulțumit bunului Iisus că ne-a chemat la o suferință înfinit mai ușoară ca a lor. Ar fi trebuit să ne rugăm și pentru călăi. Într-un fel, și aceștia erau torturați ai satanei, dar în ce mă privește, mărturisesc că-mi era cu neputință s-o fac. Dar m-am rugat intens, cu convingere și, în unele cazuri, cu disperare ca să-mi ferească Dumnezeu sufletul de ură. Nu m-am rugat atât de mult pentru eliberarea mea cât m-am rugat să fiu scutită de ură.”*²⁹⁸

Maria Hâncu Rotaru ne vorbește despre *rolul rugăciunii în temnițe*. *„Rugăciunea a fost pentru deținuții politici pârghia de echilibru care a dat fiecăruia dintre noi puterea să înfruntăm încercările, ce n-au fost nici puține, nici ușoare. Ea a săvârșit minuni în viața fiecăruia. Uneori anchetatorii simțeau tăria credinței noastre. Simțeau că ne rugăm și că Dumnezeu este cu noi. Atunci deveneau adevărate fiare sălbatice manifestându-și cele mai demonice practici pentru distrugerea noastră.”*²⁹⁹

3. 3. Ajutorul și milostenia în temniță

Adevărata credință creștină trebuie să se materializeze în faptele pentru semenii noștri. Căci ne spune Apostolul Iacov: *Dacă un frate sau o soră sunt goi și lipsiți de hrana cea de toate zilele...dar nu le dați cele trebuincioase trupului, care ar fi folosul? Așa și cu credința: dacă nu are fapte, e moartă în ea însăși.*(Iac.2,15-17).

²⁹⁸ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 358

²⁹⁹ ***, *Lacrima prigoanei*, p. 146

Însuși Mântuitorul ne învață cum trebuie să ne fie fapta creștină. *Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine.*(Mat.25,35-36). După faptele lor sunt recunoscuți și adevărații profeți în contrast cu profeții mincinoși. După fapte va fi judecat fiecare la Judecata de apoi.

Fapta creștină trebuie să fie în concordanță cu învățătura creștină. Ea se face cu smerenie, fără mândrie, cu devotament și mai ales cu dragoste. Căci spune Sfântul Apostol Pavel: *Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată.* (I Cor 13,4-8).

Părintele Iustin Pârveu ne spune: „*Au fost foarte mari luptători și eroi în închisorile noastre politice, acolo s-a concentrat la un moment dat ce avea mai bun nația asta. Caracterele frumoase de afară rămâneau adevărate caractere și înăuntru. Dar acolo în închisoare, ca să faci o faptă de ajutorare pentru colegul tău, era și un risc mare.*

Era, de exemplu, un băiat, Gogea Vasile, din Dobrogea...! Ei bine băiatul acesta, student în anul trei la medicină, numai cu asta se ocupa, *să-i ajute pe cei bolnavi*, pe cei în suferință. Se ocupa să găsească un medicament într-o celulă și să-l transfere în altă celulă, acolo unde era nevoie. Dacă era cazul, intra până și în celula unde se găsea cel bolnav, prindea el un moment când caraliul se îndepărta câțiva

metri. Și timp de trei ani de zile n-a fost prins în toată acțiunea asta a lui. Numai Dumnezeu îl apăra...!”³⁰⁰

În plin proces de reeducare, torturat și înfometat, Traian Popescu primește într-o noapte ajutor de la un deținut ce asigura planșonul. Levițchi Mihai a constatat că, datorită bățăilor, Popescu urina sânge. „*Mi-a dat să beau apă și am înghițit pe nerăsuflăte șapte gamele. Aveam senzația că apa pătrunde în toți porii ca într-un burete. Mi-a pus în mână o bucată de săpun și o sârmă, șoptindu-mi că dacă vine Țurcanu să-i spun că am cerut să scriu nume de persoane nedecarate la anchetele de la Securitate.*”³⁰¹ A doua seară a fost ajutat de un altul, elev din Ardeal, Henteș. De remarcat că aceștia trecuseră prin reeducare dar nu cedaseră total, păstrându-și omenia.

La Jilava, prin 1951, Traian Popescu își amintește: „Știu că pe atunci din camera aceasta lucrau noaptea la bucătărie mămăliga, avocatul Mociulschi și un evreu librar sau legător de cărți, Mendelbaum. Ambii când se întorceau către zorii zilei își băgau pe dedesubt, pe sub zeghe, coji de mămăligă arse, prinse pe pereții și fundul cazanelor.”³⁰² Pentru că fapta lor ar fi fost aspru pedepsită, lucrau cu precauție. Ei aveau încredere în Popescu și-i încredințau aceste resturi pentru a le împărți, în primul rând, celor suferinzi și mai în vârstă.

La Aiud, Traian Popescu primește o pedeapsă de 24 de zile de izolare la beci. În cea de-a 18-a zi a leșinat. A fost dus într-o cameră izolată la parter. Prin sistemul de bățăi morse, ia legătura cu ceilalți și este anunțat să caute în spatele rezervorului de apă, când este scos la WC. „*Câteva zile am găsit acolo pâine pentru refacere...* Avea dreptate bunul meu

³⁰⁰ Adrian Alui Gheorghe, *op.cit.*, p. 93

³⁰¹ Traian Popescu, *Experimentul Pitești*, p. 36

³⁰² *Ibidem*, p. 75

prieten Dan Gheorghiu care îmi mărturisea o dată că îi este dor de Aiud.”³⁰³

Aflat la Reduit la Jilava în februarie 1962, părintele Steinhardt consemna. „O percheziție îmi confiscă singura sticlută în care îmi păstram lichidul negru care - spre norocul meu - ni se servește acum dimineața drept cafea în locul mai consistentului terci. Deoarece nu mănânc nimic din câte ni se dă, *cafeaua* îmi este o prețioasă rezervă. Confiscarea sticlei ia proporții de pierdere catastrofală.... Seara la ora stingerii, când dau pătura la o parte, găsesc dedesubt o sticlă, mai mare decât cealaltă... Absoluta discreție recomandată de Mântuitorul e prezentă neîntinată. *Gestul acesta mă copleșește*, mă trec fiorii orgoliului, mă clatin și - s-ar fi putut altminteri? - îmi ud așa zisa pernă cu dulcile lacrimi fierbinți ale fericirii.”³⁰⁴

Tot părintele notează în jurnalul său redactat din amintiri:

„N-a fost cameră în care tinerii să nu-mi vină în ajutor și să nu-mi dea *cafeaua* de dimineață și feliuța bisăptămânală de pâine - odoare fără preț pentru un bolnav de intestine - în schimbul ciorbei de murături putrede, al fasolei negătite, al cartofilor fierți cu coajă și pământ cu tot, ori al verzei crude la care și lighioanele s-ar uita cu silă - singurele alimente ce le puteam oferi.”³⁰⁵

Fierbințeala verii le făcea deținuților și mai amare zilele de detenție. Apa era viermănoasă și în cazul părintelui Nicolae ar fi determinat diareea cronică. De aceea se ferea s-o bea. Îl chinuia setea.

³⁰³ *Ibidem*, p. 130

³⁰⁴ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 34

³⁰⁵ *Ibidem*, p. 136

„Valentin Gligor, un băiat din Sibiu, arestat cu doi ani în urmă când se pregătea să plece din curtea regimentului, îmi oferă firimituri de pâine, sfătuindu-mă să le sug încet: conțin și apă.

Gestul, înduioșător, are într-însul ceva absurd ... Pentru mine însă nu e nici ridicol, nici absurd. *Și nădăjduiesc să-i fie socotit lui Valentin Gligor drept paharul de apă despre care Hristos zice că, dacă a fost dat însetatului în numele Său, nu va rămâne fără de răsplată.*”³⁰⁶

La începutul detenției sale, preotul Liviu Brânzaș, pe atunci doar un tânăr elev de liceu, întâlnește în celulele Securității din Oradea un arestat Dumitru Ciubotă, grefier la Judecătoria. Fusese ridicat, fără să mai apuce să se îmbrace complet. Neavând chiloți și fiind foarte cald, pentru bietul om devenise insuportabil purtatul pantalonilor, ce i se lipeau de pielea umedă de transpirație.

„Văzând situația domnului Ciubotă, mă gândesc să-i dau o pereche de indispensabili din cei primiți de curând de acasă. Începe o luptă în sufletul meu: un glas mă îndeamnă să-i dau, alt glas, care se prezintă în numele prudenței și grijii pentru viitor, mă îndeamnă să renunț la primul impuls... Cu un gest hotărât, caut în traistă și îi întind ceea ce aici, în atmosfera tropicală din celulă, *sunt cu adevărat indispensabili*. Îi primește cu vădită bucurie. Îl aud murmurând: *Acesta este un gest cu adevărat creștinesc!*”³⁰⁷

Gesturi simple, aparent banale, primeau acolo dimensiuni divine. Aflat la izolare, la Gherla prin 1954, preotul Liviu Brânzaș primește într-o zi de la plantonul ce împărțea mâncarea în celule, două polonice de mâncare (porție

³⁰⁶ *Ibidem*, p. 272

³⁰⁷ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, p. 60

dublă). Gardianul încearcă să se opună *gestului* plantonului (deținut de drept comun). Acesta îi replică: *Lăsați don' plutoner, că-i de mult aici săracu'!*

Impresionat, Brânzaș se retrage într-un colț al celulei și începe să plângă. „O, tu, binefăcător necunoscut, hoț de meserie sau victimă a vreunei drame, nici nu știi că astăzi, prin gestul tău, ai reabilitat în sufletul meu speța umană, pe care am văzut-o de atâția ani numai sub chipul fiarei, gata întotdeauna de a face doar răul. Ai restaurat încrederea mea în oameni și omenie.”³⁰⁸

Un alt exemplu este cel al lui Puiu Berianu anchetat la Securitatea din Oradea. Fiind bătut, hăituit, înfometat are un semn de la Dumnezeu care îi arată că nu l-a părăsit. *Primește pe furiș de la un gardian o bucată de pâine* câteva zile la rând. Berianu îl întreabă care-i este numele, pentru a-l pomeni la rugăciune, iar acesta îi răspunde: „Nu contează, dar te rog să nu uiți că am patru copii! Și ușa se închide încet, lăsându-l pe Puiu Berianu în beznă, cu fața inundată de lacrimi. Pentru o clipă s-a făcut lumină în catacombă. Parcă un fulger a căzut din cer.”³⁰⁹

Părintele Brânzaș aflat la Zarca, de Crăciun primește o nouă pedeapsă de 7 zile de izolare într-o celulă cu beton pe jos, neîncălzită. După cinci zile, epuizat de frig și de foame, el primește un ajutor nesperat. Un gardian omenos, plutonierul Gheorghe Olteanu, îl ia din celula friguroasă și-l mută într-o celulă mai bună, cu podea de lemn pe jos. Surpriza a fost că, în noua celulă, Brânzaș *a găsit 4 bucăți de turtoi puse acolo de plutonier.*³¹⁰

³⁰⁸ *Ibidem*, p. 154

³⁰⁹ *Ibidem*, p. 228

³¹⁰ *Ibidem*, pp. 289-290

Voi povesti pe larg în subcapitolul despre *Învierea în temnițe* despre modul în care *a fost împărțit un pachet* primit de un deținut, de Paște la Pitești în 1949. Toți deținuții au primit câte un mic fragment din acel pachet de alimente în greutate de 10 kg; un ou roșu fiind împărțit în 24 de părți. Deși mai mult simbolic, gestul studentului creștin a fost sublim.³¹¹

Dumitru Bordeianu povestește cum, în camera 3 subsol de la Pitești, câțiva colegi de cameră *i-au propus acestuia să-i dea terciul lor drept cadou* de 26 octombrie 1950. „Am considerat că, refuzând, le-aș putea leza sentimentele și am acceptat darul.... De la sărbătoarea de Sfântul Dumitru a anului 1950 din închisoarea Pitești și până în momentul când scriu aceste rânduri, nici o altă zi a numelui meu n-a atins intensitatea trăirii de atunci. Nu terciul acela banal pe care l-am savurat mă uluise, ci *sacrificiul* pe care l-au făcut pentru mine.”³¹²

Tot despre momentele grele din timpul reeducării, Bordeianu afirmă că: „Nebunia, delirul colectiv al disperării, s-a manifestat prin acțiunea reciprocă de tortură, administrată de cei care deveniseră din victime, torționari.... Cine ar putea înțelege că, atunci când unul era pus să-și bată camaradul, plângea frânt de durerea, de chinul pe care-l provoca celui torturat?... Ciudat era și că, uneori, victimile cereau celor care-i băteau să dea mai tare, după ordinele comitetului de tortură. *Unii băteau și plângeau de suferința celui torturat*, în timp ce victima cerea să fie lovită mai tare.”³¹³

La mina Baia Sprie, părintele Grebenea a ridicat glasul la o adunare a deținuților, cerând conducerii îmbunătățiri la

³¹¹ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 101-102

³¹² *Ibidem*, p. 159

³¹³ *Ibidem*, pp. 233-234

locul de muncă și la regimul de alimentație. Răspunsul a fost cel cunoscut deja de deținuți: *Nu noi, Bucureștii hotărâsc regimul dumneavoastră.*

Părintele a fost pedepsit cu izolarea timp de 10 zile. Deținuții i-au sărit în ajutor aducându-i pe furiș o pătură. Apoi, zilnic, i-au adus pâine și cam 100 grame de zahăr. A fost un ajutor de mare preț pentru părinte.³¹⁴

La Aiud, în anul 1959, părintele Grebenea primește o altă pedeapsă de 8 zile de izolare. După pedeapsă, ce presupunea și un regim de înfometare, fiecare coleg de celulă i-a oferit porția de pâine pe o zi. Încercând să respingă, ei l-au amenințat că dacă refuză gestul lor aruncă pâinea la tinetă.³¹⁵

Părintele Iustin Pârvu ajunsese la un moment dat în închisoarea din Aiud fără îmbrăcăminte și desculț. Era iarnă și frigul mușca din trupul dezbrăcat. Gardienii îi dau voie să trimită acasă o carte poștală prin care să ceară încălțăminte. În câteva săptămâni părintele primește o pereche de bocanci noi nouți. Însă în acele zile a sosit în celula părintelui și un băiat ce târâia o pereche de bocanci care nu mai aveau tălpi. Bietul băiat abia mai mergea din cauza rănilor de la picioare. Părintele ia bocancii lui noi și-i dăruiește băiatului: - *Iată măi frate, ține această încălțăminte și bucură-te de ea, că mie nu-mi mai trebuiește, eu sunt mai vechi aici și mă descurc...!*³¹⁶

În toamna anului 1953 Grigore Caraza a primit o pedeapsă cu izolarea la carcera din Zarca Aiudului. Era înfrigurat și înfometat, ca toți cei care treceau prin izolare. Dumnezeu îi trimite un ajutor neașteptat. Gardianul Alexa îi strecoară o gamelă plină de fasoale boabe, ceea ce nu primea

³¹⁴ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, p. 237

³¹⁵ *Ibidem*, p. 306

³¹⁶ Grigore Caraza, *op.cit.*, p. 357

nici în condiții obișnuite. Seara, același gardian cu suflet de creștin i-a dat lui Grigore propria șubă cu care să se învelească. Se pare că Alexa ajuta mulți deținuți, întrucât peste patru ani a fost pârât de cineva și prins cu scrisoarea unui deținut adresată familiei. Corespondența era interzisă și Alexa ar fi expediat-o din afara închisorii. Pentru acest fapt, gardianul Alexa a fost condamnat și închis în aceeași închisoare.³¹⁷

La închisoarea civilă din Constanța, prin anul 1959, gardienii luaseră obiceiul de a privi prin vizetă deținuții și din diverse pricini inventate scoteau câte un deținut la bătaie. Băteau din plăcere. Într-un rând a căzut victimă preotul Constantin Stoicescu. A fost bătut crunt, tot corpul era o vânătaie prin care năclăia sângele. Bietul preot stătea căzut moale pe podea lângă ușă, unde-l lăsase gardianul. Grigore Caraza, înlănțuit fiind, s-a dus și l-a ridicat punându-l pe pat. Apoi dezbrăcându-l i-a aplicat două prosoape umede pe trupul sfârâmat. Prosoapele se înfierbântau și trebuiau des răcite în apă. Cu riscul de a fi luat și el la bătaie, l-a îngrijit cu dragoste pe preot. Minune a fost faptul că gardianul nu a mai intervenit pentru a-l pedepsi și pe Grigore.³¹⁸

În toamna anului 1949 Valeriu Gafencu are, la Aiud, prima hemoptizie cauzată de TBC pulmonar. A căzut la pat. Un prieten *i-a oferit o coajă de pâine* din rația lui, dar Valeriu a refuzat-o pentru a nu slăbi și mai mult și colegul său. Valeriu îi va mărturisi mai târziu lui Ianolide că *acest suflet nobil continua să îi strecoare peste noapte o parte din rația sa, furișându-i-o în traistă ori în gamelă*. În fața unei atât de mari puteri de dăruire, Valeriu se simțea ocrotit de mila lui

³¹⁷ *Ibidem*, pp. 181-183

³¹⁸ Grigore Caraza, *op.cit.*, pp. 139-140

Dumnezeu.³¹⁹

Ioan Ianolide povestește cum a ajutat doi studenți aduși de la reeducarea de la Pitești, la Tg. Ocna. „Într-o zi *i-am spălat pe amândoi pe mâini și pe picioare*. Cruste groase de mizerie și sânge le acopereau pielea. Am încălzit apă și cu răbdare am încercat să înmoi și să îndepărtiez crustele. Riscam însă să fac răni, așa încât am recurs la mai multe spălături, până ce am ajuns la pielea curată.” Unul din ei, M., i-a spus:

„- *Știi că vă așteptam să intrați în tură și că v-aș fi ucis cu aceste mâini?*

Sufletul îmi tremura de emoție, de milă, de durere. Ce puteam să-i spun?

- *Taci, i-am zis, totul a trecut! Ne-a scăpat Dumnezeu! Dacă poți, roagă-te!*

Emoționat, el mi-a prins mâna și mi-a sărutat-o. Mă va arde toată viața acel sărut fantastic.”³²⁰

Ajuns în ultimul stadiu al bolii, Gafencu *a fost ajutat* de prietenul său Ianolide. „Când slăbise foarte mult și nu mai putea mesteca, luam carnea cea mai bună, o mestecam eu până ce o făceam ca o pilulă și așa i-o dădeam în gură. Celelalte alimente i le dădeam cu lingura, ca la copii.”³²¹

Într-o zi sosește la Tg. Ocna, după ce fusese ținut doi ani în beciurile Securității, pastorul evreu Richard Wurmbrand. Iată stadiul în care a fost adus: „Purta un costum albastru de stofă, care de sus până jos era murdar și infectat de puroiul ce curgea din ganglionii de la gât. Cămașa albă putrezise, asemenea și hainele. Era nebărbierit și plin de mizerie pe cap. Fața și mâinile erau scorojite de un amestec de tegument,

³¹⁹ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 81-82

³²⁰ *Ibidem*, p. 129

³²¹ *Ibidem*, p. 137

puroi, sânge și murdărie. Avea – cum vom afla în scurt timp – caverne în ambii plămâni, abcese reci în omoplați și coaste, care și acelea puroiau.”³²²

Ajuns în cameră, *a fost imediat ajutat* de ceilalți deținuți. S-au adunat haine din puținul pe care-l avea fiecare. Trei deținuți s-au prezentat cu un lighean cu apă fiartă, cu prosoape, scule de bărbierit și pachetul de schimburi. Wurmbrand *a fost spălat cu dragoste, i-au fost îngrijite rănila și a fost îmbrăcat*.³²³

Părintele Dimitrie Bejan afirmă: „Cunosc un preot de la Aiud care în fiecare zi *trimitea la un deținut bătrân*, de la secția a II a, porția lui de turtoi, iar el se hrănea numai cu ceaiul din gamelă. Turtoiul îl trimitea, cum am spus, în fiecare zi basarabeanului Gherman Pânteau.”³²⁴

Părintele Zosim Oancea s-a îmbolnăvit de avitaminoză datorită regimului de hrană catastrofal din închisoarea Aiud. Deși foarte slab, avea mâinile și picioarele umflate. Ieșind din celulă pentru a aduce apă, s-a întâlnit cu părintele Baba, care i-a dat diagnosticul bolii. La o oră după întâlnire, un tânăr infirmier ce avea acces pe holurile închisorii i-a aruncat prin vizetă un pachet ce conținea vitamine. *Ajutorul* trimis de preotul Baba a venit la timp și părintele s-a vindecat.³²⁵

Un moment deosebit a fost următorul. Și Valeriu Gafencu și Wurmbrand erau bolnavi în ultimul stadiu de TBC. Amândoi ar fi avut nevoie de tratament, mai mult decât toți ceilalți. Deținutul R. a primit în pachet 10 grame de streptomycină. Acesta era un lucru neobișnuit, deși toți de la

³²² *Ibidem*, p. 155

³²³ *Ibidem*, pp. 156-158

³²⁴ Pr. Dimitrie Bejan, *op.cit.*, p. 92

³²⁵ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, p. 90

Tg. Ocna erau bolnavi de TBC și ar fi avut nevoie de acest tratament.

R. a decis să-i dea lui Valeriu medicamentul salvator, considerând că el este mai puțin bolnav iar celălalt în ultimul stadiu de boală. Gafencu refuză gestul și-i recomandă să-l dea lui Wurmbrand. Dar R. insistă și atunci Valeriu a rezolvat într-un mod inedit situația. Acceptă streptomicina dăruită de R. pentru care-i mulțumește și apoi *o dăruiește*, la rândul său, lui Wurmbrand care astfel a fost salvat de la moarte.³²⁶

Dumitru Bordeianu prezintă din amintire, o listă cu cei care *au preferat să fie torturați decât să-i tortureze pe alții*, în perioada reeducării de la Pitești: Ion Pintilie, ucis, Reus Gheorghe, Gelu Gheorghiu, care au încercat să se sinucidă, Aristide Nedelcu, care a încercat și el să se sinucidă și și-a ieșit din minți, Dinescu, Ghiță Andreșan, Popescu Paul, Ion Grigoraș, care s-au sinucis, Ion Mutuleac, Ion Sântimbreanu, Virgil Mitran, Romică Proistesescu, Eneea, Vlad Drăgoescu și Ionescu, torturați până la starea de nebunie, și alții.³²⁷

Părintele Marcu se afla în infirmeria închisorii împreună cu Petre Țuțea și cu părintele Ioan Negruțiu. Părintele Ioan ajuta un bolnav ce nu se putea mișca de loc, hrănindu-l zilnic. Într-una din zile bolnavul s-a scăpat pe el, eliminând o cantitate mare de urină (aproape o găleată) ce a umplut toată podeaua camerei. Părintele Marcu a strâns totul de pe jos. Văzând acest fapt Țuțea a exclamat: *Mare examen a dat omul ăsta! Mare examen!*³²⁸

Alexandrina Teglariu Voinea povestește de la arestul din penitenciarul Galați. Ea era izolată și nu putea primi în vizită

³²⁶ Ioan Ianolide, *op.cit.*, pp. 177-178

³²⁷ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 184

³²⁸ Monahul Filoteu, *op.cit.*, p. 58

pe nimeni. Maicile de la Vladimirești aveau dreptul la vorbitor și-i făceau rost de hidrazide, calciu și vitamine pe care i le aruncau pe fereastra celulei.³²⁹

În timpul anchetelor de la Alba Iulia, deținutele dintr-o celulă au hotărât ca în fiecare vineri să renunțe la porția lor de pâine și să o trimită în camerele bărbaților, pentru cei mai bolnavi.³³⁰

După o perioadă de pedeapsă cu izolare în luna februarie, Aspazia a fost mutată într-o celulă nouă. La izolare nu exista nici o sursă de căldură. Ca urmare Aspazia a degerat de frig. Dragostea celor din celulă și ajutorul imediat au salvat-o. „M-au dezbrăcat și m-au spălat în stilul spartan cunoscut ca peste tot și, deci, și în această celulă. Cu o gamelă de apă rece ca gheața, cu un prosop ud au reușit să mă curețe, să mă fricționeze ca să-mi pună sângele în mișcare. Any mi-a aplicat un masaj binefăcător, ajutată de Ioana – soră medicală – dar mâinile lor pricepute n-au reușit să-mi rezolve problema cu picioarele. Dezgustător de vinete și de tumefiate, rămâneau reci, adevărate sloiuri de gheață.”³³¹ A fost ajutată de o altă deținută, Mărioara Goleșcu, care i-a descălțat picioarele și așa goale le-a pus pe epigastrul său, locul cel mai cald al corpului omenesc.

„Mă întrebam cum putea să suporte sloiurile de gheață ale picioarelor mele când într-o cameră neîncălzită și o iarnă aspră păstrarea căldurii propriului corp era o problemă. Cu mâna ei bolnavă, în timp ce povestea, îmi masa ușor picioarele pentru ca trecerea la starea normală să fie mai puțin dureroasă. Și astfel încet, încet a reușit să-mi dezmoștească sloiurile de

³²⁹***, *Lacrima Prigoanei*, p. 211

³³⁰ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 81

³³¹ *Ibidem*, p. 237

gheață și să-mi aducă picioarele la o stare normală.”³³²

Tot într-o perioadă de izolare una din gardienele mai omenoase a ajutat-o pe Aspazia. „Coana Mărguța *îmi ascunsese sub pernă două mere de vară, rumene, și parfumate*. Le-am mângâiat luciul răcoros, gestul acesta de omenie în pustiul de ură în care fusesem azvârlită merita o rugăciune. Am ingenuncheat și, după atâtea zile de secetă sufletească, am putut să mă rog cu lacrimi. Femeia aceasta cumsecade nici nu s-a gândit cât risca... Coana Mărguța îmi mai făcea o favoare, la fel de riscantă. Când era de serviciu ziua, îmi punea în gamelă mâncarea de regim, pregătită pentru deținutele bolnave, internate în camera mare a spitalului.”³³³

Impresionată de foamea pe care o avea o colegă de celulă, Nicole Valery îi *oferă acesteia jumătate din porția sa de mâncare*. Într-o altă situație, Nicole s-a oferit să spele podelele din dormitor în locul unei colege bolnavă de tuberculoză. Iar atunci când a primit un pachet de alimente de acasă a luat jumătate din ele și le-a încredințat unei alte deținute pentru a le arunca deținutelor legionare care aveau un regim aspru de hrană (un sfert din porția unei deținute politic obişnuită).

„- Cum poți să faci așa ceva? Mă întrebă ea. În primul rând, e prea mult și apoi acolo nu sunt decât legionare. Cred că știi că printre ele nu se află nici măcar o țărănistă...”

- *Sigur că știi. Dar ce contează? Le este foame: este singurul lucru care mă interesează.*

- Da, înțeleg, totuși...

- *Te rog, ia săculețul și nu vorbi în dormitor despre asta. Dacă aș fi avut experiența ta, l-aș fi aruncat eu singură; dar,*

³³² *Ibidem*, p. 237

³³³ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, pp. 347-348

pentru moment, nu știu deloc cum trebuie să procedez; de aceea mă adresez ție.”³³⁴

Toți aceștia și mulți alții neștiuți au dovedit că *în ceea ce privește dragostea față de aproapele tău nu există limite.*

3. 4. Minuni petrecute în închisori

Minunea este un fapt ieșit din comun care nu poate fi explicat de rațiunea omenească și care poate fi înțeles numai prin credință. Minunea demonstrează intervenția divinității în existența terestră. Pentru un om credincios minunile sunt la tot pasul. Zilnic, omul credincios poate constata influența divinității în viața sa și a semenilor. Datorită raționalismului și interpretării greșite a descoperirilor științifice, omul se crede din în ce mai îndreptățit să considere minunea un act al înțelegerii minții sale. Astfel, omul îl înlătură pe Dumnezeu și-L înlocuiește cu Omul ridicat la rang de divinitate.

Aflați într-un spațiu izolat și în colective restrânse, având mintea și sufletul permanent la Dumnezeu, mulți deținuți au reușit să deslușească intervenția divină în aspecte ale vieții de celulă și să o recunoască în adevăratul sens: acela de minune.

Părintele Steinhardt afirma: „*Minuni* vor fi în cursul anilor de închisoare cu duiumul. Cine a trecut prin închisoare nu numai că nu se îndoiește de minuni, ci se miră că nu sunt recunoscute de toată lumea ca lucrul cel mai normal.”³³⁵

În temniță el a avut un *vis minunat*: „În noaptea următoare adorm frânt. Și atunci, în noaptea aceea chiar sunt dăruit cu un vis miraculos, o vedenie. Nu-L văd pe Domnul Hristos întrupat, ci numai o lumină uriașă- albă și

³³⁴ Nicole Valery-Grossu, *op.cit.*, pp. 67,84,95

³³⁵ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 81

strălucitoare- și mă simt nespus de fericit. Lumina mă înconjoară din toate părțile, e o fericire totală, și înlătură totul; sunt scăldat în lumina orbitoare, plutesc în lumină, sunt în lumină și exult. Știu că va dura veșnic, perpetuum immobile. *Eu sunt*, îmi vorbește lumina, dar nu prin cuvinte ci prin transmiterea gândului. *Eu sunt*: și înțeleg prin intelect și pe calea simțirii - înțeleg că e Domnul și că sunt înlăuntrul luminii Taborului, că nu numai o văd, ci și viețuiesc în mijlocul ei.”³³⁶

Părintele Marcu descrie *mai multe vise și vedenii dumnezeiești* pe care le-a avut în temnițe. Tot el a trăit o minune în timpul anchetelor de la Ploiești. Se ruga singur în celulă cu spatele la gratiile de la intrare. Gardienii au introdus printre gratii un tub ce avea la celălalt capăt o pâlnie. Prin tub au suflat în celulă un praf strălucitor. Praful a umplut celula și părintele a început să se sufoc. În acel moment de sufocare *L-a simțit pe Mântuitorul în dreapta sa*. Prezența a fost mai puternică decât dacă ar fi văzut cu ochii sau ar fi auzit pe cineva în mod real. Imediat mintea i s-a luminat și a luat o gură de apă pe care a pulverizat-o în celulă. Astfel praful ucigaș din celulă a dispărut. Hristos îl salvase pe părintele Marcu.³³⁷

Părintele Brânzaș ne istorisește *o întâmplare minunată*, la care a fost martor ocular. În mină la Cavnic, în abataj, deținutul Jean Voinea muncea la căutatul bucăților de minereu printre roci de steril. Umpluse covata cu bucăți și ieșea din tunelul unde pătrunsese. În acel moment, în care el pășea să iasă, un bloc de rocă de aproximativ trei metri cubi s-a desprins din plafon și s-a prăbușit peste locul pe care-l

³³⁶ *Ibidem*, pp. 96-97

³³⁷ Monahul Filoteu, *op.cit.*, p. 55

părăsea. Frațiuni de secundă i-ar fi fost fatale.³³⁸

O altă întâmplare, tot din mina de plumb. Un bătrân țaran se odihnea pe galerie. Preotul Brânzaș supraveghea să nu apară vreun gardian care i-ar fi pedepsit. Zărind o lumină în întunericul galeriei, *Brânzaș l-a avertizat pe bătrân care s-a ridicat și a părăsit locul*. Imediat, în urmă, pe locul pe care stătuse bătrânul a căzut un bolovan de câteva zeci de kilograme, care l-ar fi zdrobit.³³⁹

Cu doar câteva zile înainte de a începe reeducarea la Pitești *un tânăr curat ca o fecioară*, Iosub Mihai a avut vise negre și coșmaruri. Dumnezeu i-a dăruit *presimțiri* privind urgia ce urma să se abată asupra tuturor *datorită curăției sale sufletești*. Iosub Mihai avea să fie ucis în reeducare.³⁴⁰

Dumitru Bordeianu notează faptul că timp de nouă luni, cât au durat bătăile și torturile din reeducare, la care a fost martor, nici un deținut nu s-a spălat și nu a fost scos la cabinetul medical. *Cu răni adânci pe ei, nici unul nu a suferit vreo infecție a acestor răni. Nici plaga de la gâtul lui Gelu Gheorghiu nu s-a infectat*, deși nu a fost tratată ci doar pansată cu niște cârpe murdare de un coleg de suferință. Gelu încercase să-și taie venele de la gât pentru că nu mai suporta chinurile, dar încercarea lui a eșuat, neatingând decât superficial venele. *Pesemne că, unde vrea Dumnezeu, se biruie legea firii*, concluzionează Bordeianu.³⁴¹

Părintele Grebenea relatează *o întâmplare deosebită*. Cu o noapte înainte de moartea preotului Șerban, avocatul Nelu Rusu a visat trei lumânări aprinse într-un loc în lagăr, dintre

³³⁸ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, p. 121

³³⁹ *Ibidem*, p. 122

³⁴⁰ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 124

³⁴¹ *Ibidem*, p. 278

care una s-a stins pe neașteptate. Povestind visul dimineață, Ion Hegheduș l-a tălmăcit astfel: *Astăzi o moarte fulgerătoare se va petrece printre noi*. Preotul Șerban a suferit moarte martirică în acea zi.³⁴²

În celulă, la Aiud, prin 1955 Traian Colhan, un coleg al părintelui Grebenea avea din când în când *vise în care îi apărea Sfânta și Preacurata Fecioară Maria*. Acesta se ruga foarte mult și avea o pace a duhului.³⁴³

În vara anului 1956, Părintele Grebenea a avut *un vis cu Mântuitorul Iisus Hristos*. Domnul împreună cu un bătrân ridicau o cruce aflată la mijlocul înălțimii unui stejar. Crucea a fost ridicată până peste vârful stejarului. Părintele Grebenea a interpretat visul. El și-a dat seama că este vorba de jumătatea drumului din pușcăriile comuniste. Trecuseră opt ani de la masivele arestări din 1948. Astfel, din acel moment, a concluzionat că peste alți opt ani se va produce eliberarea. Părintele a fost eliberat pe 28 iulie 1964, ceea ce a confirmat visul premonitoriu.³⁴⁴

Am povestit deja episodul bății și aruncării în camera înghețată, cu fecale pe jos, a unui grup de deținuți de la Jilava. Virgil Maxim ne subliniază *efectul minunii* de a fi supraviețuit acestui tratament: „Mai mulți gardieni și deținuți de drept comun, cu târgi de lemn, s-au profilat în semiîntunericul din ușa deschisă. *Mirarea și groaza le mărea chipurile aproape înlemnite. Veniseră să ne ducă la groapa comună, dar spectacolul pe care li-l ofeream îi blocase în uimire.*”³⁴⁵ Aceștia supraviețuiseră, ajutați de harul divin, deasupra logicii

³⁴² Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, p. 209

³⁴³ *Ibidem*, p. 268

³⁴⁴ *Ibidem*, p. 269

³⁴⁵ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 65

umane.

Referindu-se la reeducare și la efectele ei, Maxim constată peste ani *o minune mare*: „Nici unul dintre cei care au fost siliți prin schingiuri să facă rău altora, să schingiuiască pe frații lor, după ce n-au mai avut lângă ei torționari n-au continuat greșeala; smerit s-au întors tăcând, la picioarele lui Hristos. Numai cei ce au făcut din proprie inițiativă răul, continuând fără să fie siliți din afară de cineva, și-au asumat responsabilitatea pentru îndrăcirea în care trăiesc. Aceștia au fost foarte puțini. Numai ei au pierdut posibilitatea revenirii la Tatăl ceresc.”³⁴⁶

Tot Maxim ne-a descris modul de torturare a lui Costache Opreșan. Țurcanu s-a ridicat cu picioarele pe pieptul lui și-l apăsa până ce se prelingea la colțul gurii, sânge din plămâni. După scurt timp, procedeul era reluat. Ceilalți credeau că Opreșan va muri, dar n-a fost așa. „Opreșan s-a sculat cu greu. *Era o minune: Învierea din morți!* Nu mai văzusem niciodată un astfel de supliciu.”³⁴⁷

Ați aflat povestea parlagiului și a lui Vasile Socaciu și cum au fost îngrijiți de Maxim. În momentul arestării, Socaciu fusese împușcat în cap, și ca urmare paralizase și muțise. După ani, Virgil Maxim a aflat *minunea* care s-a produs cu acest om. Încet, încet a început să se miște și să i se dezlege limba. „Cu 3-4 luni înainte de eliberare, a simțit într-o dimineață pe osul capului, sub piele, deasupra cefei, spre urechea dreaptă, un corp dur ca un sâmbure”. Era glonțul ce-i pătrunsese în cap. Acesta nu-i afectase creierul ci doar presase asupra centrilor nervoși. Organismul l-a eliminat, în timp, ca pe orice corp străin. „La spitalul închisorii i s-a făcut o incizie și

³⁴⁶ *Ibidem*, p. 84

³⁴⁷ *Ibidem*, p. 89

Dumnezeu a mai făcut o minune, scoțându-l întreg și trupește și sufletește.”³⁴⁸

Tot Virgil Maxim ne mai istorisește *o faptă minunată* din perioada noii reeducării din 1958. Deținutul Luca fusese legat cu acea cămașă de forță descrisă anterior. Doi milițieni l-au torturat timp de trei ore strângând treptat legăturile cămășii timp de 15-20 de minute până la sufocarea iminentă a victimei. Aceasta se repetase deja de patru ori în cele trei ore de tortură. Leșinat, Luca este trezit cu o găleată de apă aruncată peste trupul lui și este luat în tură de ofițerul politic. Maxim a văzut cum timp de 30 de minute acesta și-a strâns victima în cămașă de forță.

„Așteptam ca sângele să-i țâșnească pe gură și pe nas și omul să-și dea duhul. Dar *Dumnezeu a vrut să facă o minune*, mai ales pentru cei care ne asupreau, fiindcă ei trebuiau să înțeleagă Adevărul și lucrările Lui.... L-au dezlegat și a rămas un timp pe cimentul gol. *Apoi s-a ridicat ca și cum nimic nu i s-ar fi întâmplat și-a făcut semnul Sfintei Cruci* și a fost dus din celulă.”³⁴⁹

Uimirea gardienilor la vederea condițiilor în care cei din Zarca Aiudului erau ținuți prin 1963 se poate vedea din scurtul dialog:

„- Cum or fi trăind, măi frate, că eu cred c-aș fi murit din prima zi dacă m-ar ține cineva așa!

- *Nu știu, mă, cum trăiesc! Da văd că nici de murit nu mor!*”³⁵⁰

În iarna 1963/1964, de la 1 decembrie până la 1 martie, Maxim a fost ținut în camera rece. Refuza în continuare

³⁴⁸ *Ibidem*, p. 144

³⁴⁹ *Ibidem*, pp. 176-177

³⁵⁰ *Ibidem*, p. 195

reeducarea comunistă. Iată cum descrie acesta ultima din seria de pedepse de izolare trăite personal:

„După două săptămâni, cu lanțuri la picioare și cătușe la mâini, la trei zile cu o cană de terci, nu am mai simțit nici un fel de durere, de foame sau oboseală. Tot timpul mă rugam și cântam psalmi și nu-mi dădeam seama când venea milițianul seara, să-mi scoată cătușele pentru culcare. *Nu-mi era frig, nu răcisem, nici măcar un strănut.* Mă deșteptam proaspăt la suflet și la trup, deși mai toată noaptea o petreceam în priveghi.”³⁵¹

La Pitești, în decembrie 1949, Traian Popescu a fost martorul *întoarcerii dintre cei morți* a lui Valeriu Gafencu. Grav bolnav, starea lui se cronicizase în ultimile trei săptămâni. Seara, începuse să se răcească de la picioare în sus și-i anunțase pe cei din celulă: *Sunt fericit, mă duc la Dumnezeu. Rugați-vă împreună cu mine pentru sufletul meu și al vostru.* Spre dimineață, trupul a început să se reîncălzească și astfel Valeriu a revenit treptat la viață. El va mărturisi: „Domnul nu m-a vrut, nu sunt încă vrednic de Împărăția Lui.”³⁵²

În noaptea de Crăciun a anului 1951, cu două luni înainte de moarte, Valeriu Gafencu a avut o *viziune* povestită imediat prietenului său Ianolide. Era treaz, lucid și senin. A *văzut-o pe Maica Domnului*, îmbrăcată în alb, în picioare, vie, reală. Ea i-a transmis lui Valeriu, următorul mesaj:

„Eu sunt dragostea ta! Să nu te temi. Să nu te îndoiești. *Biruința va fi a Fiului meu. El a sfințit locul acesta acum pentru cele viitoare.* Puterile întunericului cresc și încă vor mai înspăimânta lumea, dar vor fi spulberate. Fiul meu

³⁵¹ *Ibidem*, p. 201

³⁵² Traian Popescu, *Experimentul Pitești*, p. 93

așteaptă pe oameni să se întoarcă la credință. Azi sunt mai cutezători fiii întunericului decât fiii luminii. Chiar de vi se va părea că nu mai e credință pe pământ, să știți că totuși izbăvirea va veni, dar ca prin foc și prin pârjol. Lumea mai are de suferit. Aici însă e multă credință și am venit să vă îmbărbătez. *Îndrăzniți, lumea e a lui Hristos.*”³⁵³

Această *vedere minunată* este confirmată și de mărturia doctorului Mihai Lungeanu, pomenită de preotul Constantin Voicescu.³⁵⁴

Părintele Iustin Pârvu, ne povestește o *întâmplare minunată* ce i s-a petrecut în mină la Baia Sprie. Obosit de muncă, s-a retras pe o galerie și s-a întins pe jos. „Ei bine, cum stăteam eu așa cu fața în sus, se făcea în dreapta mea parcă o galerie, o adâncime întunecoasă, numai o scânteie ca un ochi de șoarece se vedea în fundul acela al galeriei. Și parcă mă văd acum mergând prin galeria asta, fără lampă de miner, fără nimic, așa. Și în sfârșit am ajuns la clipirea aceea de lumină și unde ies? *Ies, dragul meu, la 200 metri lângă casa unde m-am născut*”.

A revenit la realitatea minei în zgomotul bățăilor cu o vargă de fier a confrăților ce-l chemau la muncă. Le-a relatat cele întâmplate și i-a asigurat: „Măi, să știți că n-o să murim aici. Stați liniștiți.”³⁵⁵ Și așa a fost.

Într-o celulă la Aiud, deținuții aveau ascunsă o Biblie: *Cartea* cum îi spuneau ei. Cartea era tănuțită sub o scândură din podeaua celulei. Era scoasă cu precauție și deținuții citeau pasaje din ea pe care le comentau. Într-una din zile, când citeau din carte, gardianul a intrat brusc în celulă și i-a scos

³⁵³ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 180

³⁵⁴ Ioana Iancovescu, *op.cit.*, pp. 25-26

³⁵⁵ Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, pp. 127-128

afară. A intrat apoi singur și a făcut o percheziție printre lucrurile lor. *Cartea* rămăsese pe patul unuia sub câteva cârpe, la căpătâi. Deși toate căpătâiele fuseseră răscolite, inclusiv cel sub care era *Cartea*, *aceasta era acolo cu o altă cârpă deasupra. Gardianul nu o văzuse.*

*Era semn de la Dumnezeu, Care a vrut ca Sfânta Carte să mai rămână cu noi, notează părintele Zosim Oancea.*³⁵⁶

O minune pentru părintele Zosim a fost faptul că Dumnezeu i-a dăruit capacitatea de a reda din memorie întreaga slujbă a Sfintei Liturghii. Până la arestarea sa, părintele fusese profesor de religie, și slujise doar o dată pe lună la Catedrala din Sibiu. Nu-și propusese niciodată să memoreze această slujbă. *În arest, din momentul în care s-a gândit la slujbă, aceasta i-a curs în minte de la un capăt la altul.*³⁵⁷

Tot părintele Zosim ne descrie *un vis minunat*. Era la ușa din dreapta a unui sfânt altar și oferea pâinea și vinul ca daruri Maicii Domnului așezată pe scaunul arhieresc. Aceasta i-a primit părintelui Sfintele Daruri. Apoi o voce i-a spus în vis că altarul în care o văzuse pe Maica Domnului era al Catedralei din Timișoara. După detenție, părintele va vizita Timișoara și se va convinge cu ochii de adevărul revelat în vis. Acela era altarul.³⁵⁸

La plimbarea prin curtea închisorii Aiud, părintele s-a întâlnit cu un cunoscut de la care a aflat primele vești despre starea soției și a copiilor pe care-i lăsase acasă. (Menționez aici că în momentul arestării soția era însărcinată cu băiatul care va deveni peste ani preotul Dorin Oancea, profesor la

³⁵⁶ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, p. 89

³⁵⁷ *Ibidem*, p. 143

³⁵⁸ *Ibidem*, p. 151

Facultatea de Teologie din Sibiu.) La aflarea veștii că are un băiat, starea de bucurie a părintelui a atins trăiri înălțătoare. Întors în celulă se ruga cu intensitate și a avut o *vedenie*: „L-am văzut pe Mântuitorul, tot în vis, plutind în spațiul închis dintre cele două paturi suprapuse ale celulei și umplând uriașa clădire a celularului.”³⁵⁹

La Noua Culme, moș Varga i-a destăinuit părintelui Oancea că, *treaz fiind, îl vedea ziua pe Domnul Hristos*. „De multe ori stă în picioare, rezemat de speteaza patului meu, și mă privește cum stau, iar împrejurul capului are o strălucire de raze cum n-am mai văzut nici în icoană.... De asemenea, apar niște mirosuri care nu sunt din cele pe care le cunoaștem noi, din florile pământului...”.

Într-una din zile moșul s-a rugat ca să simtă și ceilalți mirosurile. Fără să știe, aceștia *au simțit un miros deosebit de frumos*. Recunoșteau că nu au mai simțit așa miros și erau nedumeriți pentru că nu aveau nici o floare în cameră. Era și în toiul iernii. Numai el și duhovnicul său, părintele Zosim, cunoșteau adevărul.³⁶⁰

Același gen de *experiență* au trăit împreună la Tg. Ocna, viitorii preoți Mihai Lungeanu și Constantin Voicescu. „Parcurgeam mental toate etapele Sfintei Liturghii, inclusiv Sfânta Proscomidie. La un moment dat, l-am auzit pe părintele Voicescu că *simte mirosul de smirnă și de regina nopții*. I-am spus că *și eu percep același miros deosebit*. N-am comentat și ne-am continuat rugăciunile până la sfârșit. Am fost convinși amândoi de *prezența Sfântului Duh în rugăciunea noastră*.”³⁶¹

În timpul iernii 1958-1959 în lagărul de muncă de la

³⁵⁹ *Ibidem*, pp. 155-156.

³⁶⁰ *Ibidem*, p. 215

³⁶¹ Ioana Iancovescu, *op.cit.*, p. 143

Salcia, Năstase Grimbaș a trăit *o minune*. Împreună cu monahul Sebastian și cu un frate de mânăstire au fost prinși de un gardian în timp ce se rugau. Pedepsa a fost scoaterea lor în curtea lagărului și dezbrăcarea. Pe un ger năprasnic au rămas în cămăși, indispensabili și obiele de pânză în picioare. Apoi gardianul le-a ordonat să se așeze pe pământul înghețat iar el a plecat înăuntru la căldură. *Minunat a fost faptul că Grimbaș nu a răcit*, deși înainte și după perioada de detenție, la cea mai mică înfundare a nasului, făcea și febră. Mâna lui Dumnezeu îi ținea pe acești mărturisitori.³⁶²

O minune s-a produs la Mislea când una dintre deținute s-a îmbolnăvit. Medicii închisorii n-au reușit să-i stabilească un diagnostic. Fără medicamente sau vreun fel de tratament, *deținuta Lilica a supraviețuit în mod miraculos*. Deținutele din celulă au organizat un lanț de rugăciune cotinună timp de patruzeci de zile. În urma acestor rugăciuni comune, bolnava s-a vindecat. Un medic inspector ce cunoștea cazul, venind în vizită, a rămas uimit de însănătoșirea inexplicabilă a Lilicăi.³⁶³

O mare minune ne prezintă părintele Iustin Pârvu. Minunea s-a întâmplat în ziua de 30 ianuarie 1962, la praznicul Sfinților Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan. Era un detașament de 86 de deținuți la Periprava, în Deltă, la recoltat de stuf pentru export. Au fost obligați să intre până la brâu în apa rece a unui lac, pentru a aduce de acolo de trei ori câte două mănunchiuri de stuf. La refuzul unora de a executa ordinul, au primit amenințarea cu împușcarea. Acești năpăstuiți au lucrat în apa rece de dimineață până la ora amiezii. Frigul și umezeala le pătrunsese în oase.

„Dragii mei, lucrul important este că atunci când ne-am

³⁶² Mihai Rădulescu, *Rugul aprins*, pp. 106-107

³⁶³ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, pp. 376-377

întors cu al treilea mănunchi, *soarele a ieșit, a luminat și a încălzit la peste 25 grade Celsius. A fost o minune care ne-a dat cea mai mare bucurie. Gardienii erau amărâți*”. S-au putut dezbrăca să-și stoarcă hainele și să le usuce și nici unul nu a răcit ulterior. *Noi am plecat de acolo cu emoția că Dumnezeu, pentru neputința noastră de a mai îndura, săvârșise o minune, concluzionează părintele Iustin.*³⁶⁴

3. 5. Învierea în temnițe

Dacă nu este înviere a morților, nici Hristos n-a înviat. ...Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința voastră, sunteți încă în păcatele voastre; ...Dar acum Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți. (I Cor. 15,13-20).

Sărbătoarea Învierii, momentul culminant al vieții liturgice a tuturor credincioșilor creștin ortodocși, a fost trăită și de cei întemnițați. Credincioșii practicanți cunosc stările deosebite pe care le simt după o perioadă de mortificare a trupului și de pocăință din timpul Postului Mare. Învierea Mântuitorului aduce pentru mulți creștini practicanți și învierea sufletelor lor. Vă dați seama atunci, cum trăiau această sărbătoare întemnițații care mai aveau o singură nădejde: credința că sufletele lor vor învia, așa cum Hristos a înviat din morți. Există două feluri de înviere. Una a sufletului în viața trupească, atunci când credinciosul urcă niște trepte ale desăvârșirii. Cealaltă înviere este cea promisă după Judecata de apoi. Cel ce învie în timpul vieții în trup, rămâne înviat și după moartea trupească.

După o adevărată săptămână a patimilor, în care se desfășurase procesul de la Cluj, cu anunțarea sentințelor chiar

³⁶⁴ Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, pp. 197-199

în Sâmbăta Mare, Aspazia Oțel are un moment de bucurie sufletească. „Ca un răspuns la tristețea și îngrijorarea mea au început să bată clopotele la Catedrala ortodoxă care se afla peste drum de tribunal. După primul dangăt puternic și vibrant, a izbucnit un frumos *Hristos a înviat!*. Cântau preoții cu vocile lor frumoase. Din repetare în repetare *Hristos a înviat!* a cuprins toată închisoarea. Amplificat cutremurător, imnul urca din temniță spre cerul înstelat făcând să vibreze sfânta noapte a Învierii din primăvara anului 1949.”³⁶⁵

Traian Popescu ne descrie sărbătorirea *Învierii* în anul 1949 în închisoarea Pitești. Săptămâna Mare au trăit-o cu evlavie, liniște și pace sufletească. „Și iată noaptea de Înviere. Odată cu bătaia clopotelor care răzbea până la noi au început să apară lumânări aprinse în stradă dincolo de casele lipite de zidul închisorii. Acest decor care pentru noi luase proporții cosmice, avea însă și semnificația mesajului spiritual al acelor care nu ne uitaseră și care acum doream să știm că sunt împreună cu noi sufletește. Nu le-am putut răspunde decât cu un *Hristos a înviat!* care a început discret, apoi s-a dezlănțuit din cele aproximativ 800 de glasuri. Dacă cineva ar fi putut asista la acel moment, l-ar fi asemuit cu o imensă catedrală în care sutele de lumânări din stradă împreună cu glasurile noastre marcau *Învierea Domnului, cu moartea pre moarte călcând*. Totul vibra: aerul, ferestrele, ușile dar mai ales inimile noastre fără a ne imagina ce cataclism va veni peste ele nu după mult timp. Când s-a așternut liniștea ostașul din post a spus *Adevărat a înviat!*”³⁶⁶

Dumitru Bordeianu ne descrie sărbătorirea Paștilor anului 1949 în celula 18. Pe atunci încă se mai primeau

³⁶⁵ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 135

³⁶⁶ Traian Popescu, *op.cit.*, pp. 65-66

pachete trimise de rude. Numai arareori în 1948 și 1949 s-a întâmplat acest lucru. Un coleg de celulă a primit pe căi lăturalnice un pachet de alimente de aproximativ 10 kg. Din acest pachet s-au înfruptat toți studenții de la muncă silnică și temniță grea. Cantitatea a fost simbolică, dar cu un efect moral impresionant. Pentru a înțelege modul cum a fost împărțit pachetul, de exemplu un ou a fost împărțit în 24 de porții fiecare cu o bucată de coajă roșie ca simbol al sărbătorii *Învierii*. Pachetul conținea și prescuri pentru anafură, de luat cu ocazia Paștilor.³⁶⁷

Grigore Caraza ne povestește sărbătorirea *Învierii* în anul 1950 la închisoarea Galata din Iași. Un preot catolic a ținut slujba iar deținuții ortodocși i-au dat răspunsurile din timpul slujbei. „Era atâta înduhovnicire acolo, încât până și gardienii au asistat la slujbă într-o liniște desăvârșită, stând cu coatele pe geam. A fost o *Învierie* tristă, dar cu o trăire cum nu am întâlnit de multe ori în viață...”³⁶⁸

Părintele Dimitrie Bejan afirma despre *Învierea* de la Aiud:

„Imaginați-vă cum făceam noi Paștele! Când cânta toată pușcăria *Hristos a înviat!*, milițienii ne suduiau, stăteau cu parii pe noi, dar noi tot cântam! Acolo am trăit cel mai intens bucuria *Învierii*.... Era directorul care-i îndemna: *Bateți-i măi. Nu vedeți că sunt creștini?*”³⁶⁹

Sărbătorirea *Învierii* a avut un caracter aparte în minele de plumb. Acolo au fost detașați o parte din deținuții din închisori care erau *apți* de muncă. Munca în mină avea avantajul unei anumite libertăți a deținuților în abataje, pentru

³⁶⁷ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 101-102

³⁶⁸ Grigore Caraza, *op.cit.*, p. 44

³⁶⁹ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței*, p. 88

că nu aveau unde să fugă. De aceea cele mai multe mărturii despre *Învierea* în temnițe sunt relatate din această perioadă a anilor 1950-1954.

Am găsit mai multe relatări despre *Învierea* anului 1951 petrecută de cei care s-au aflat în schimbul de noapte la mina Baia Sprie. Părintele Iustin Pârvu, părintele Nicolae Grebenea, aviator Vasile Boaru, dr. Florin Strejnicu sunt unii din cei care și-au amintit acele momente. Slujba s-a desfășurat într-o grotă mai mare, ce părea o catedrală, la 560 metri sub pământ. A fost pregătită o cruce mare din bârne. Au fost improvizate și clopote din sfredele de diferite dimensiuni, atârinate pe sfori. La bătaia lor s-au adunat deținuții de prin galeriile minei, de la locurile de muncă.

Soborul de aproximativ 20 de preoți și diaconi, ortodocși și greco catolici, era compus din pr. Vasile Antal, pr. Iustin Pârvu, diacon Teodor Bej, Nicolae Grebenea, pr. Sebastian Popescu, pr. Lazarov, pr. Costache și alții. Numai preotul Antal avea, drept epitrahil, un ștergar alb de casă. Ceilalți erau în salopete. În locul lumânărilor, credincioșii deținuți au folosit lămpile cu carbid, la chemarea preotului Antal: *Veniți de luați lumină!*. Diaconul Bej avea o memorie excepțională și cu ajutorul lui s-a întocmit o slujbă aproape completă. Din toate piepturile răsuna: *Hristos a înviat!* și *Adevărat a înviat!*. Slujba era ascultată în genunchi. La sfârșit toți deținuții au primit anafură, pregătită dinainte.

„Cred că niciodată n-a răsunat mai bine *Hristos a înviat!*, cred că niciodată o liturghie n-a fost mai bine primită de Dumnezeu”³⁷⁰, spune părintele Iustin Pârvu.

Preotul Liviu Brânzaș a trăit *Învierea* în singurătatea celulei de anchetă din închisoarea din Oradea. În 19 aprilie

³⁷⁰ Adrian Alui Gheorghe, *op.cit.*, p. 84

1952 el nota: „Mă simt în profunzime altul.... Această *înviere sufletească* a mea se petrece în chiar aceste zile ale sărbătorii *Învierii Domnului*.³⁷¹

Tot părintele Brânzăș ne descrie noaptea *Învierii* la mina Căvnic. Sfredelele, ca și la Baia Sprie, au fost folosite drept clopote. „Sunt clopotele ocnei! Niciodată nu am auzit dangăte mai vibrante și mai tulburătoare. Totul este amețitor. Nimic nu lipsește din majestatea Noptii Sfinte: lumini, cântări, clopote...

Cine a trăit o asemenea noapte trebuie să devină un alt om! Aici, în adâncul acestei catacombe, cu întunericul ei copleșitor, răsare o rază de lumină de care nu te poți împărtăși nicicând și nicăieri în altă parte. *Raza din catacombă!* Ce fericire! A meritat să suporti toate chinurile de până acum, numai să te învrednicești de un asemenea har!³⁷²

Oprea Tărăban amintește despre *strigătul Golgotei în noaptea de Înviere din 1957, în închisoarea din Gherla* când aproximativ 7000 de deținuți au cântat o noapte întreagă *Hristos a înviat!*³⁷³

O altă sărbătoare a *Învierii*, de la Reduitul din Jilava, din anul 1957, este pomenită de Vasile Cristea.³⁷⁴

Și părintele Steinhardt descrie sărbătorirea *Învierii* la Gherla în 1961. După ce au postit, deținuții s-au împărtășit în liniște. „După deșteptare, încercarea de a cânta în surdină *Hristos a înviat!* fusese brutal reprimată de gardieni. Acum însă, la prânz, ne dau pace și din câte un colț, de sus de unde suntem cocoțați auzim - ca din văi, de acolo, de dincolo - câte

³⁷¹ Pr. Liviu Brânzăș, *op.cit.*, p. 44

³⁷² *Ibidem*, p. 118-119

³⁷³ Mihai Rădulescu, *Rugul Aprins*, p. 69

³⁷⁴ *Ibidem*, p. 67

o îngânare de cântec și o reluăm și noi, șușotind.”³⁷⁵

De la Mislea, Aspazia Oțel își aminește două sărbători ale Învierii.

„În ziua Învierii ne-am adunat toată temnița *liberă* (cele care au lucrat o perioadă la atelierele de croitorie) în sala de mese unde corul condus de Marga a făcut o liturghie originală, alcătuită numai din răspunsurile la Sfânta Liturghie, orânduite după canon de Nana.”³⁷⁶

„Ne-am putut sărbători în liniște zilele legate de Sfintele Patimi, de Sfânta Înviere. Am reconstituit din memorie câteva evanghelii, câteva stihuri din stările prohodului, am făcut din soba noastră un altar în jurul căruia ne-am adunat ca să-L primim cum se cuvine pe Mântuitorul sufletelor noastre. Am reușit să cântăm și *Mergi la cer și te așază, Hristos a înviat* și stihuri din Sfânta Liturghie. Executate *pianissimo* cântecele noastre răsunau foarte înăbușit în mizerabila noastră temniță, transfigurată într-un spațiu celest în care sufletele puteau să-și ia cuminecarea în miracol, caracteristică acestor Sfinte zile.”³⁷⁷

Din amintirile Nicolei Valery aflăm despre serbarea Învierii într-o altă celulă a închisorii Mislea. Când în satul din apropiere au sunat clopotele, mai mult de cincizeci de deținuți erau în picioare. Maica Eudoxia, așezată într-un pat suprapus, domina întreaga adunare. Maica a citit toate pericopele evanghelice privitoare la minunea Învierii. (Nicole Valery descoperise o Biblie în fosta biserică transformată în depozit. Biblia a fost fragmentată în fascicule ce au circulat în mare taină și cu mult folos printre deținuți.) Apoi toate au cântat

³⁷⁵ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 205

³⁷⁶ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 186

³⁷⁷ *Ibidem*, p. 265

Hristos a înviat!

„Fără să ne mai temem că vom fi auzite am cântat, într-un singur glas, minunatul cântec ortodox *Hristos a înviat din morți...*, pe care l-am repetat de trei ori....după ce, îmbrățișându-ne ca niște surori, ne-am spus una alteia, din nou *Hristos a înviat!*, fiecare s-a întors în patul ei. Departe de ai noștri și nevoite să trăim într-un loc mizerabil, ne simțeam mai aproape de Dumnezeu și înțelegeam mai bine misterul Învierii decât pe vremea când sărbătoream Paștele în libertate. În aceea zi, am înțeles cu adevărat minunata lui frumusețe.”³⁷⁸

Desigur aceste gesturi creștine au fost de multe ori drastic sancționate de conducerile închisorilor. Dar acestea nu au putut umbri bucuria de manifestare a credinței în Învierea lui Hristos. Considerați morți de regimul comunist, pomeniți la morți de rudele din afară ce nu mai aveau vești de la ei, întemnițații au dovedit că Învierea este un act real și posibil. Atât cei care au murit în închisori cât și cei care au supraviețuit au biruit moartea. Dovada învierii lor este că la acest moment regimul comunist a fost înfrânt. Acești întemnițați ne-au demonstrat în timp că biruitor nu poate fi decât Iisus Hristos împreună cu toți cei care cred în Învierea Sa.

³⁷⁸ Nicole Valery –Grossu, *op.cit.*, p. 114

4. Sfintele Taine săvârșite în temnițe

Biserica Ortodoxă are rânduite în cadrul cultului șapte Sfinte Taine: Botezul, Mirungerea, Împărtășirea, Spovedania, Preoția, Nunta și Maslul. Acestea sunt lucrările văzute, instituite de Însuși Mântuitorul și predate Sfinților Apostoli. Astfel Biserica ce și-a început activitatea de la Pogorârea Duhului Sfânt asupra Apostolilor a operat cu Sfintele Taine. Aceste lucrări văzute tăinuiesc tocmai lucrarea nevăzută a harului Sfântului Duh prin săvârșirea lor. Scopul lor este sfințirea și mântuirea celor care le primesc prin credință.

Trei dintre aceste Sfinte Taine au fost prezente și în viața duhovnicească din temnițele comuniste. Întrucât Împărtășirea este strâns legată de Sfânta Liturghie, în cadrul căreia se produce prefacerea darurilor în Sfânta Împărtășanie, am prezentat un subcapitol separat despre aceasta.

Binecuvântarea lui Dumnezeu a fost prezența permanentă a preoților amestecați printre ceilalți deținuți. Astfel, aceștia au avut posibilitatea să-și continue misiunea și după gratii. Cei mai mulți dintre acești preoți au recunoscut că niciodată și niciunde nu au avut trăiri mai intense ca în timpul săvârșirii Sfintelor Taine în temnițe. Mai greu a fost pentru femei care nu au întâlnit nici un preot pe perioada detenției.

4. 1. Botezul

Sfânta Taină a Botezului reprezintă intrarea credinciosului în comunitatea Bisericii. Ea este încununarea credinței în Hristos. Ca temei scripturistic al acestei taine stau cuvintele Mântuitorului: *Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.*(Mat. 28,19).

La începuturile creștinismului, botezul se administra mai mult adulților. Existau două categorii distincte: cei chemați și

credincioșii. Cel chemat, care auzise de Hristos și vroia să devină creștin, trecea printr-o perioadă de cunoaștere și probe. Se cerea o perioadă de catehizare în care cel chemat învăța și conștientiza în cine crede și cum crede. Pentru cei chemați, participarea la Sfânta Liturghie era îngăduită numai până la anunțul preotului: *Cei chemați ieșiți!*. Li se îngăduia prezența numai în prima parte a slujbei. După citirea Apostolului și a pericopei din Evanghelie ei părăseau biserica. Numai credincioșii participau la săvârșirea Sfintei Euharistii.

La Taina Botezului proaspătul botezat rostea singur și mărturisirea de credință, Crezul. Abia atunci acesta era cu adevărat credincios al Bisericii.

Și în temniță Dumnezeu a rânduit, deși majoritatea deținuților erau botezați, să existe oameni aparținând altor religii, care au putut *botezul creștin ortodox*.

Unul este cazul evreului convertit la creștinism, Nicolae Steinhardt. Preocupat de găsirea adevărului, el a fost convins de mântuirea prin credință creștină și a luat hotărârea de a se boteza în închisoare. Mărturisirea părintelui Steinhardt făcută unui coleg de suferință și frate creștin este plină de învățăminte teologice: „Gavriluță, am simțit ceva în mine, erau niște mișcări, până în cap și din cap înapoi în picioare; *nici într-o religie n-am găsit ce spune Hristos*. Dinte pentru dinte și ochi pentru ochi, cele rostite în Vechiul Testament, deci răzbuarea, moartea, nu le-am iubit dar *când am văzut iertarea, dragostea și tot ce propovăduiește Hristos am spus că aici e locul meu*.”³⁷⁹

Taina botezului s-a săvârșit în data de 15 martie 1960, în celula numărul 18 a închisorii Jilava. Părintele Mina Dobzeu acceptă să-i fie îndrumător spiritual și preot slujitor la botez.

³⁷⁹ Constantin Hrehor, *Muntele mărturisitor*, Ed. Timpul, Iași, 2002, p.244

Părintele Steinhardt era deja familiarizat cu multe aspecte privind cultul creștin ortodox, el frecventând în libertate diferite biserici ortodoxe din București. Timp de o săptămână, zi de zi în celulă, are loc catehizarea. Botezul s-a desfășurat în condiții de celulă, cu pericolul de a fi prinși de gardieni. Naș de botez a fost ales avocatul Emanuel Vidrașcu, cunosător de latină și greacă, condamnat pentru redactarea ordinului de zi emis de generalul Ion Antonescu *Vă ordon, treceți Prutul!*.

Iată descrierea părintelui privind săvârșirea tainei Botezului:

„La repezeală - dar cu acea iscusință preotească unde iuțea nu stânjenește dicția deslușită- părintele Mina rostește cuvintele trebuincioase, mă înseamnă cu semnul crucii, îmi toarnă pe cap și pe umeri tot conținutul ibricului (cânița e un fel de ibric bont) și mă botează în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. De spovedit, m-am spovedit sumar: botezul șterge toate păcatele. Mă nasc din nou, din apă viermănoasă și din duh rapid.”³⁸⁰

Urmează retragerea de pe patul de sus, unde se săvârșise botezul pentru a nu fi observați, și rostirea mărturisirii de credință ortodoxă: *Crezul*. La ieșirea din închisoare trebuia să se prezinte la un preot numit de părintele Mina pentru a face și mirungerea (ceea ce a și făcut), deși botezul era valabil, având în vedere condițiile.

Este minunată mărturia părintelui privind starea harică de după botez, stare împărtășită de toți cei care primesc botezul la maturitate. „*Va să zică este adevărat: este adevărat că botezul este o sfântă taină, că există sfintele taine. Altminteri fericirea aceasta care mă împresoară, mă cuprinde, mă îmbracă, mă învinge n-ar putea fi atât de*

³⁸⁰ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, pp. 84-85

neînchipuit de minunată și deplină. Liniște. Și o absolută nepăsare. Față de toate. Și o dulceață. În gură, în vene, în mușchi. Totodată o resemnare, senzația că aș putea face orice, imboldul de a ierta pe oricine, un zâmbet îngăduitor care se împrăștie pretutindeni, nu localizat pe buze. Un simțământ de siguranță absolută ... Și noutatea: nou, sunt un om nou; de unde atâta prospețime și înnoire?”³⁸¹

În lucrările de memorii privind închisorile comuniste mai găsim o relatare privind un *botez ortodox*. Ioan Ianolide povestește despre botezul făcut de către el evreului Wurmbrand. Deși botezat luteran, se pare că Wurmbrand a rămas profund impresionat de viața duhovnicească din spitalul Tg. Ocna și mai ales de trăirea lui Valeriu Gafencu. După moartea acestuia (18 feb. 1952) Wurmbrand i-a cerut lui Ianolide să-l boteze ortodox cu numele *sfântului închisorilor: Valeriu*. Prudent, Ianolide l-a amânat din februarie până în vară pentru a cugeta mai bine la acest pas. „El însă dorea cu ardoare viața în Hristos cel Adevărat. Dorea să se mântuiască, fiindcă văzuse aieva cum poate intra un om în Împărăția veșnică. În urma stăruințelor lui i-am îndeplinit dorința... Atâta vreme cât am fost împreună, el creștea în adevăr, iubire și smerenie.”³⁸²

Dureros este faptul că aceștia s-au despărțit în toamna lui 1952, iar Wurmbrand a fost eliberat în 1955, frecventând tot luteranii. Rearestat în anul 1958 va fi eliberat odată cu ceilalți, în anul 1964. Acesta nu se va mai recunoaște ortodox și va deveni pastor luteran.

Deosebit este totuși faptul că, fiind evreu și sprijinit de creștinii protestanți majoritari din S.U.A. și de luteranii

³⁸¹ *Ibidem*, pp. 85-86

³⁸² Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 191

suedezi, Richard Wurmbrand va forța regimul comunist din România să-i aprobe emigrarea în S.U.A.. Aici, folosind ca dovadă propriul trup, plin de cicatrice provocate de torturile din temnițe, se prezintă în fața Senatului american. A fost prima dovadă vie că în România se făcuse închisoare pentru credință. Acest lucru a fost tănuțit cu mare grijă de regimul comunist, inclusiv de oficialii Bisericii Ortodoxe care mergeau la conferințe în afara hotarelor fără a rosti vreun cuvânt despre aceste aspecte.

Au existat și cazuri de *botezuri ale copiilor născuți în temnițe* de deținuțele ridicate de la casele lor chiar pe timpul sarcinii. Botezul copiilor a fost stabilit mai târziu de Sfinții Părinți ai Bisericii. El a părut ca o necesitate firească din momentul în care comunitatea a devenit predominant creștină. Copiii trebuiau botezați de mici pentru ca Duhul Sfânt să vieze și să lucreze în ei de la începutul vieții pământene.

Botezul unui copil născut în temniță ne este prezentat de Aspazia Oțel. După ce a născut la închisoarea spital Văcărești, deținuța Olimpia P. a revenit la Mislea. Aici deținuțele au înconjurat cu dragoste mama și fetița nou născută. La un moment dat fetița nu mai mânca cum trebuie și scădea în greutate. Speriate, deținuțele au luat hotărârea să o boteze. În taină, într-un colț mai retras al celulei, taina botezului a fost săvârșită de o maică greco-catolică soeur Marghita. Nașă i-a fost Aspazia. Ea a ținut-o în brațe, *a rostit Crezul, s-a lepădat de trei ori de satana și s-a unit de trei ori cu Hristos*, așa cum se face la orice botez. Fetița Zoe a fost astfel botezată în închisoare.³⁸³

Maria Hâncu Rotaru arestată pe cînd se afla în luna a patra de graviditate a născut la închisoarea spital Văcărești. O

³⁸³ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 203

deținută bolnavă din salonul vecin, mama Leana, a botezat copilul nou născut. *L-a stropit cu apă rostind: se botează pruncul Florin în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, Amin!*

Iată exemple care ne arată că viața creștină a mers înainte simplu și firesc, așa cum a făcut-o acest popor de-a lungul istoriei, și în condițiile cele mai draconice ale comunismului lipsit de Dumnezeu.

4. 2. Spovedania

Spovedania sau mărturisirea este tot o Sfântă Taină a Bisericii Ortodoxe. Prin spovedanie credinciosul își dovedește pocăința și recunoașterea păcatelor în fața lui Dumnezeu, fiind pregătit să primească, prin milă dumnezeiască, iertarea păcatelor mărturisite. Mântuitorul și-a început activitatea de propovăduire prin cuvintele anunțate și de Sfântul Ioan Botezătorul: *Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor!*(Mat.4,17). Deci fără pocăință nu se poate intra în această Împărăție. Ca argument al Tainei Spovedaniei avem și îndemnul Sfântului Apostol Iacov: *mărturisiți-vă deci unul altuia păcatele*(Iac.5,16). Această taină se face prin mijlocirea preotului ce are primit prin harul hirotoniei și dreptul de a dezlega sau a ține legate păcatele credinciosului creștin, după porunca Mântuitorului: *Luați Duh Sfânt; Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute.* (Ioan 20,22-23).

Și pentru că Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului ci îndreptarea lui, preotul, aplicând principiul iconomiei, dă penitentului un canon. Canonul este, și prin definiție, un îndreptar care corectează sufletul credinciosului pocăit și-l ajută să se îndepărteze de păcat și să se apropie și mai mult de Dumnezeu.

În temnițe, ca și celelalte forme de manifestare creștină,

spovedania era aspru pedepsită. Preoții au făcut această Sfântă Taină pe furiș și cu riscuri mari. Mulți au plătit cu izolare și bătai îndrăzneala de a ușura sufletele împovărate ale deținuților. În capitolele anterioare am prezentat modul în care satana a speculat nevoia de spovedanie a deținuților, folosind-o nu pentru salvarea acestora, ci pentru distrugerea și pervertirea lor. Iată cum ni se relevă contrastul dintre lucrarea dumnezeiască și contrariul ei, lucrarea diavolească.

Aflată în penitenciarul din Cluj, în timpul simulacrului de proces de după anchetele istovitoare din Alba Iulia, Aspazia Oțel are parte de o mare binecuvântare din partea lui Dumnezeu. O spovedanie neașteptată. Chiar în dimineața pronunțării sentințelor, în sâmbăta Sfintelor Patimi, un preot din celula alăturată anunță printr-o crăpătură a ușii că are Sfintele Taine uscate asupra lui. Toate deținutele din celulă au îngenunchat cu fața spre ușă și fiecare în gând și-a făcut examenul de conștiință, mărturisind doar în fața lui Dumnezeu păcatele. Apoi preotul le-a dat dezlegarea pentru a se putea împărtăși: *...cu harul ce mi s-a dat, vă iert și vă dezleg...* A fost ultima taină a spovedaniei făcută conform canoanelor. Pentru Aspazia au urmat 14 ani de temniță în care n-a mai întâlnit nici un preot.³⁸⁴

Am văzut deja cum părintele Steinhardt *s-a spovedit* la botezul său. Tot el ne relatează din ceea ce-și amintește, cum *se spovedea* părintelui Haralambie, pentru a înțelege un vis minunat pe care l-a avut. Se vede preocuparea duhovnicului Haralambie de a păstra sufletul credinciosului Nicolae pe o linie de mijloc și de a nu cădea în ispita mândriei, datorită unor vise cu mesaj divin deosebit.³⁸⁵

³⁸⁴ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 133

³⁸⁵ Nicolae Steinhardt, *op. cit.*, pp. 96-97

Părintele mai descrie un episod, prezentat anterior și de Virgil Maxim, privind întoarcerea la credință a social - democratului ateu Gh. Ene Filipescu. Acesta, muribund fiind, *se spovedește* părintelui Todea.³⁸⁶

Părintele Nicolae Grebenea ne dezvăluie necesitatea sufletului uman de a se descărca de povara păcatelor. Deși nu era încă preot, dar cu viață duhovnicească (era absolvent de Teologie și a fost hirotonit după eliberare), colonelul Ortinski i se destăinuie. Acesta îi *mărturisește* păcatele făcute în profesia sa de cadru militar. Părintele Grebenea îl povățuiește și-l liniștește sufletește. „Mi-a mulțumit. Apoi ne întâlneam zilnic și discutam într-o discretă retragere, cele ce mi se păreau potrivite pentru mersul lui înainte spre câștigarea liniștii și a păcii lăuntrice. Firește, a trebuit să învețe și câteva rugăciuni pe care să le spună zilnic de două ori. Mergea bine și, treptat își câștiga liniștea.”³⁸⁷

Momente dramatice ale sufletului uman ne relatează și Ioan Ianolide. Acesta ne descrie cazul unui tânăr de 22 de ani, M., care trecând prin reeducare a ajuns el însuși torționar. Bolnav de T.B.C. a ajuns la Tg. Ocna. Iată, ca muribund, ce le *mărturisea* celor din celulă:

„Dacă vă este cu putință, iertați-mă! Rog pe toată lumea să mă ierte! Am ucis! Sunt un criminal! Am săvârșit cele mai înspăimântătoare ticăloșii. Nu știu dacă pot fi iertat. Rugați-vă pentru mine...!”³⁸⁸

Ianolide ne descrie stările sufletești contradictorii ale muribundului și lupta între bine și rău ce se dădea în interiorul acestui om. Înainte de a-și da sufletul, ușor ca un pui, el a

³⁸⁶ *Ibidem*, p. 136

³⁸⁷ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, pp. 247-248

³⁸⁸ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 131

*mărturisit: Iertați-mă! Cred în Dumnezeu și în viața veșnică. Nu mă părăsiți! Vă rog... vă rog...! Ianolide ne spune că nu a mai văzut pe cineva murind în condiții atât de cutremurătoare.*³⁸⁹

Tot Ianolide ne descrie modul în care se *spovedea* Valeriu Gafencu. După moartea lui, duhovnicul, un preot obișnuit le-a povestit celorlalți:

„Sunt impresionat! *Spovedania* lui era o cercetare amănunțită a adâncurilor sufletești, o fină deosebire a duhurilor și o dovadă a statornicirii lui în cea mai aleasă viațuire creștină. Deși nu păcate avea de mărturisit, ci trăiri, unele mai înalte ca altele, totuși se smerea pe sine cu asprime. Îmi zicea: *Doresc să nu am nici o clipă de îndoială, în așa fel încât să nu vină satana și să-mi ia sufletul chiar atunci.* ... Hristos era viu în el.”³⁹⁰

Au fost multe situații în care nu erau preoți în celulă. Atunci *spovedania* se făcea prin metode de comunicare improvizate. Semnalele Morse au fost învățate și folosite pentru comunicarea între deținuții aflați în celule diferite. Bătăia în perete, bătăile în țeava de la calorifer, acolo unde existau calorifere, sau *tușirea* în ritmul morse au fost folosite ca înlocuitor al comunicării prin vorbirea articulată între oameni.

Ioan Ianolide ne povestește cum *s-a spovedit* în ajunul de Crăciun al anului 1949, la Pitești. Preotul dintr-o celulă vecină a rostit rugăciunile pentru Sfânta Spovedanie, inclusiv dezlegările. Având în vedere condițiile limită din temniță, dezlegările și iertarea păcatelor erau valabile fără a se mai da un canon pentru păcatele săvârșite. Era mai importantă

³⁸⁹ *Ibidem*, pp. 131-132

³⁹⁰ *Ibidem*, p. 142

eliberarea sufletelor de apăsarea păcatelor decât continuarea viețuirii în stare de păcătoșenie. La un semnal dat de preot, prin țeava de la calorifer, fiecare se interioriza și își mărturisea păcatele în fața lui Dumnezeu.³⁹¹

Iată cum credincioșii ortodocși s-au adaptat la condițiile de detenție și au păstrat și tradiția bisericească de a folosi harul preotului de săvârșire a tainei spovedaniei.

O modalitate inedită de spovedanie era și aceea de a realiza o *mărturisire* în camera lăuntrică, începută și terminată cu câteva rugăciuni și cu rugăminți fierbinți, adresate lui Dumnezeu, pentru a fi iertat. Mai târziu, când deținutul se întâlnea cu un preot, *se mărturisea* după rânduială.³⁹²

Preotul Mihai Balica *spovedea* prin *morsele tușit*. Metoda de înlocuire a punctelor și liniilor bătute în sistemul morse era dificil, dar util în condițiile de izolare. La un semnal al preotului, fiecare își începea în gând spovedania și comunica printr-un semnal specific identitatea lui, pentru a fi pomenit de preot în rugăciunile de dezlegare. *Oare va mai fi fost vreun preot care să dezlege prin tușit mărturisirea tușită a păcatelor?*³⁹³

De remarcat faptul că, în multe situații preotul și cel spovedit nu se cunoșteau deloc. Mulți s-au reîntâlnit peste ani, fie în alte celule sau închisori, fie după eliberare și s-au recunoscut doar după reconstituirea evenimentelor trăite.

Părintele Zosim Oancea ne descrie propriul sistem de *mărturisire*. După atenționarea cu trei lovituri în țeavă, urma *spovedania*. La a doua atenționare, toți știau că le rostește *rugăciunea de spovedanie*. La a treia, știau că e momentul

³⁹¹ *Ibidem*, p. 263

³⁹² Mihai Rădulescu, Irineu Slătineanu, *op.cit.*, p. 17

³⁹³ *Ibidem*, pp. 21-23

spovedaniei și-și spuneau păcatele în gând. Iar la a patra, știau că le citește *rugăciunile de dezlegare*.³⁹⁴

Și părintele Dimitrie Bejan descrie modul de *mărturisire* prin perete. În închisoarea Aiud, vorbea cu gura la perete iar celălalt pune urechea lipită de perete în același loc. Prin perete se transmiteau sunetele. Mai întâi pune preotul urechea la perete și le asculta spovedania. Pe urmă puneau ei urechea și le dădea sfaturi. Dezlegarea se făcea tot prin perete. Astfel a spovedit părintele sute de deținuți. În celulă, spovedania se desfășura normal și folosea ca epitrahil un prosop sau puneau mâinile peste ei în timpul spovedaniei, considerând că tot prin punerea mâinilor a primit și el darul preoției.³⁹⁵

Părintele Constantin Voicescu își amintește că la Aiud:,, Într-un post al Sfintelor Paști, părintele arhimandrit Benedict Ghiuș, la o anumită oră comunicată anterior, a dat dezlegare, prin morse, celor care atunci, la acea oră, *își mărturiseau* păcatele în gând. Sunt sigur că acea spovedanie a fost valabilă.”³⁹⁶ În acest mod s-au spovedit atunci 3000 de deținuți.

Preotul Liviu Brânzaș amintește de *spovedania* făcută de preoți la mina Cavnic în Săptămâna Mare. Pe atunci nefiind preot, Brânzaș s-a spovedit la preotul Aurel Lazarov.³⁹⁷

Aflat în Zarca Aiudului părintele Brânzaș își amintește: „La marile sărbători *ne mărturisim* și suntem împărtășiți de părintele Ioan cu Sfintele Taine. Ca preot și duhovnic, părintele Ioan Iovan (de la Mănăstirea Vladimirești, acum la Mănăstirea Recea) a fost cu predilecție misionarul

³⁹⁴ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, p. 183

³⁹⁵ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței*, p. 91

³⁹⁶ Ioana Iancovescu, *op.cit.*, p. 142

³⁹⁷ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, p. 116

spovedaniei.”³⁹⁸

Dumitru Bordeianu ne relatează cum a fost salvat la Gherla, după ce căzuse în mlaștina disperării la reeducarea de la Pitești. În lipsa unui preot, el îl întâlnește pe tânărul Gheorghe Jimboiu care dobândise o înaltă trăire duhovnicească. Acesta îl determină pe Bordeianu *să i se mărturisească* și prin asistență duhovnicească susținută reușește să-l salveze din starea de cădere sufletească.³⁹⁹

Putem concluziona că spovedania a fost o prezență activă în viața credincioșilor închiși în temnițe. Este admirabil modul în care, deși căzuți pe rând, se ridicau unii pe alții prin sfaturi duhovnicești și prin mărturisirea reciprocă a gândurilor și a credinței în Hristos.

Ar trebui să fie o pildă pentru noi, cei ce n-am trăit privarea de libertate, ca să folosim fiecare prilej prielnic pentru a ne spovedi. Ei ne-au demonstrat cât de prețioasă poate fi mărturisirea la preot și dezlegarea conștiinței de păcatele săvârșite sau gândite.

4. 3. Împărtășirea

Împărtășirea sau Taina Euharistiei se află într-o strânsă legătură cu Taina Spovedaniei. Numai după o stare de pocăință și de conștientizare a păcatelor săvârșite, credinciosul poate primi dezlegare pentru a fi în părtășie cu Hristos cel Înviat. Sfânta Taină a Împărtășirii este punctul culminant al vieții creștinului. Prin ea se realizează unirea deplină a credinciosului cu Hristos cel Întrupat.

Această sfântă Taină a fost rânduită tot de Iisus Hristos, la Cina cea de taină. A luat pâine și dat Sfinților Săi Ucenici și

³⁹⁸ *Ibidem*, p. 284

³⁹⁹ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, p. 376

Apostoli, zicând: *Luați mâncăți, acesta este Trupul Meu Care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor*. Apoi a luat paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: *Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu al Legii celei noi, Care, pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor*. Și tot Mântuitorul adaugă: *Aceasta să faceți spre pomenirea mea*. (Mat.26,26-28; Marc.14,22-24; Luc.22,17-20)

Și împărtășirea a îmbrăcat forme inedite în închisori. Procurarea vinului, pâinea fiind mai la îndemână, a fost de multe ori dificilă. În unele cazuri anumiți gardieni credincioși aduceau de acasă vin special pentru împărtășanie. Au existat și situații de ispită când unii deținuți propuneau pregătirea împărtășaniei din turtoiul de mălai însă preoții, conștienți de responsabilitatea avută, s-au opus unor astfel de soluții.⁴⁰⁰

Sfânta Împărtășanie se poate obține numai prin săvârșirea unei alte taine a Bisericii, Sfânta Liturghie, ce are ca moment culminant tocmai transformarea Cinstitelor Daruri (a pâinii și a vinului) în Trupul și Sângele Domnului: Împărtășania. Unii deținuți au avut ascunse, în căptușeala hainelor, părțile mici, uscate, din Sfânta Împărtășanie pe care le foloseau la mare nevoie.

Aspazia Oțel Petrescu povestește cum, în penitenciarul din Cluj chiar în ziua pronunțării sentinței, după ce preotul din celula alăturată le-a rostit rugăciunile de dezlegare a păcatelor, deținutele s-au împărtășit. Părintele necunoscut le-a strecurat prin crăpătura de la balamalele ușii, Sfânta Împărtășanie uscată și împărțită în particule minuscule, învelită cu mare grijă într-o foiță de hârtie. După ce s-au împărtășit cu binecuvântarea părintelui, deținutele au primit de la acesta și un cuvânt de folos în versuri. Abia după eliberare, după 14-15

⁴⁰⁰ Mihai Rădulescu, Irineu Slătineanu, *op.cit.*, p. 22

ani de detenție, s-au mai putut împărtăși aceste deținute.⁴⁰¹

Părintele Iustin Pârvu ne descrie un moment dificil când unul din deținuți, grav bolnav, avea nevoie pentru a fi împărtășit. Nu primise *Sfânta Împărtășanie* de patru ani. Erau la Aiud, în primii ani de înfometare extremă. Au cerut de la doctor puțin vin ca medicament tonic sub pretextul că erau foarte slăbiți. *Apoi, cu o mică bucătică de pâine pe care o aveam și cu toate rugăciunile pe care le știam, într-un colț, în afara suprafeței ce putea fi văzută prin vizetă, singur, am oficiat Sfânta Liturghie.* Spovedit și împărtășit, omul a murit trei zile mai târziu.

Tot renumitul duhovnic de la Petru Vodă ne spune: „Oricând aveam ocazia, puneam câteva firimituri de pâine în cusături. Așa, dacă reușeai să ascunzi 20 sau 25 de grame de pâine în cusături, era suficient să prepari *Sfânta Împărtășanie* pentru 100 de oameni.”⁴⁰²

Părintele Steinhardt povestește cum *s-a împărtășit* la Gherla, de Paște din anul 1961. Marinică P. avea păstrate într-un colț de batistă, câteva fărâme de împărtășanie, primite de la părintele Ioan Iovan cu vreo trei ani în urmă. Marinică știa la perfecție toate rugăciunile de împărtășanie. Au hotărât ca trei dintre ei să se cuminece de Paști, în lipsa unui preot.

Au ajuns și s-au rugat sâmbătă și duminică dimineăta, apoi: „Duminică la prânz ne urcăm la etajul al patrulea unde e patul lui Sile. Marinică recită pe îndelete întregul șirag al rugăciunilor. Apoi spunem fiecare: *Cred Doamne și mărturisesc...și Luați mâncăți...* De pe podul palmei, cu grijă spălată, înghițim fiecare câte o firimitură de grijanie; firimiturile sunt necrezut de mici, aproape invizibile. Marinică

⁴⁰¹ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 133

⁴⁰² Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, pp. 97-99

rostește rugăciunile de mulțumire.”⁴⁰³

Virgil Maxim ne descrie noaptea Învierii la Jilava, în anul 1951. Deținuții trăiau sub teroarea anchetelor, a bățăilor și a unei continue tensiuni nervoase. Toată Săptămâna Mare și-au impus un program de tăcere, meditație, și rugăciune. În noaptea Învierii, s-au trezit la miezul nopții. „O parte dintre copii, cărora le destăinuiseam că am *Sfânta Împărtășanie*, au primit câte o firimitură, cuminecându-se. Cei mai mulți, nu s-au socotit vrednici de primirea ei. O, dacă am fi totdeauna așa de riguroși cu noi înșine!”⁴⁰⁴

Au cântat împreună *Hristos a înviat!* și apoi s-au culcat în pace. Dimineăța toți au făcut rugăciunea de mulțumire lui Dumnezeu, pentru că în acea noapte scăpaseră de furia vrăjmaților văzuți și nevăzuți și au cântat din nou *Hristos a înviat!*.

Părintele Constantin Voicescu povestește că la Tg. Ocna părintele Todea avea *Sfânta Împărtășanie* uscată. „Făceam spovedania, împărtășania, ca-n catacombe, într-o baie, undeva. Sau ne plimbam și ne spovedeam și-ntr-un colț ne împărtășeam.”⁴⁰⁵

Părintele Marcu de la Sihăstria își amintește cum s-a spovedit și apoi a luat Sfânta Împărtășanie de la părintele Ioan Iovan.⁴⁰⁶

Părintele Dimitrie Bejan se destăinuie: „Iată, eu aveam *Împărtășanie*. O țineam ascunsă în gulerul cămășii și, când mă pregăteam, mă împărtășeam. Iar dacă cineva dintre deținuți era bolnav sau era pe moarte, îl spovedeam și-l împărtășeam pe

⁴⁰³ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 205

⁴⁰⁴ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 58

⁴⁰⁵ Mihai Rădulescu, *Rugul Aprins*, p. 234

⁴⁰⁶ Monahul Filoteu, *op.cit.*, p.59

ascuns și așa pleca la Hristos. Mie îmi aducea un milițian, într-un pachetel împărtășanie uscată pentru bolnavi... Un preot din oraș ne-o trimitea.”⁴⁰⁷

Părintele Zosim Oancea, după prefacerea Sfintelor Daruri în slujba Sfintei Liturghii, despre care vom relata mai jos, se ocupa cu trimiterea Sfintei Împărtășanii. „O dată făcută *Sfânta Împărtășanie*, intrau în funcțiune *parașutele*, ca s-o trimitem la toate etajele. Pentru fiecare în câte o punguliță, din care cel ce o primea, de la fiecare etaj, o împărțea pe orizontală. Se făceau zilnic pilule din pâine frământată, în care se punea o fărâmă de Sfântă Cuminecătură, ajungând în felul acesta la mai mulți.”⁴⁰⁸

Împărtășirea se făcea după același *ritual* ca și spovedania. *La primele băți* se făcea rugăciunea; *la următoarele băți*, fiecare înghițea pilula; iar *la bățile de la urmă*, știau toți că preotul rostește rugăciunile de după Sfânta Împărtășanie.

Ioan Ianolide ne povestește cum *s-a împărtășit* de Crăciun, la Pitești, în anul 1949. După spovedania prin țeava de la calorifer s-a decis să se împărtășească. „Se spusese de către preot și rugăciunile pentru Taina Sfintei Împărtășanii. Am căutat într-o cută a hainei cu zeci de petice puse unul peste altul și dintr-un săculeț minuscul de mătase am scos o bobită de Sfinte Taine mică, ascunsă într-un bob de mei, pe care o păstram ca pe cel mai scump odor. Sfintele pătrunseseră în temniță pe căi ocolite și primejdioase, printr-un călugăr arestat cu vreo doi ani în urmă și care încredințase Pâinea și Vinul deținuților ce doreau să se împărtășească.

Voind deci să iau fărâmitura de cuminecătură, nu știu

⁴⁰⁷ Pr. Dimitrie Bejan, *op.cit.*, p. 88

⁴⁰⁸ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, pp. 183-184

cum s-a făcut că mi-a căzut jos. Am început să o caut febril, însă n-am găsit-o. Atunci am decis să șterg cu limba o porțiune de dușumea unde consideram că a căzut, dar tot n-am găsit-o. *Am crezut că sfânta cuminicare a avut loc.* M-am înseninat și am revenit pe marginea patului, în rugăciune.”⁴⁰⁹

Dumnezeu ascultă rugăciunile lui Grigore Caraza într-un moment de slăbiciune trupească. Credea că va muri în curând. Imediat cum află că noul sosit este preot îi cere să-l împărtășească. Preotul îl spovedește acoperit de ceilalți deținuți din cameră. Apoi descoase un colț al tivului hainei și scoate Sfânta Împărtășanie uscată. După dezlegările cuvenite, părintele îl împărtășește pe Grigore. La sfârșit, acesta întreabă preotul unde are ascuns busuiocul al cărui miros l-a simțit în timpul săvârșirii Sfintei Taine. Preotul îi răspunde: - *Ei bine, frate Grigore, nu am busuioc! Eu nu simt mirosul, dar dacă dumneata îl simți, să știi că trăiești niște momente deosebite și că însuși Iisus Hristos a fost prezent aici și ți-a pus mâna pe frunte! Stai liniștit că mai ai încă de trăit, nu așa cum mi-ai spus dumneata că n-ai să ajungi de sărbătoarea Nașterii Domnului. M-a îmbrățișat părintele, iar mirosul de busuioc a persistat în celulă încă multă vreme...*⁴¹⁰

4. 4. Sfânta Liturghie

Dumnezeiasca Liturghie este cea mai înaltă slujire din cultul Bisericii. Ea este în primul rând slujba care are drept moment culminant epicleza, rugăciunea de pogorâre a Sfântului Duh asupra Sfintelor Daruri și prefacerea lor în adevărat Sfântul Trup și Sânge al lui Iisus Hristos. Ea mai este importantă și pentru coparticiparea la actul liturgic a tuturor;

⁴⁰⁹ Ioan Ianolide, *op.cit.*, pp. 263-264

⁴¹⁰ Grigore Caraza, *op.cit.*, p. 71

pe de o parte a celor prezenți din lumea văzută: preotul slujitor și credincioșii; pe de altă parte a slujitorilor din lumea nevăzută: îngerii și toți sfinții lui Hristos, care au crezut în El pe pământ și au trecut în viața veșnică. Este momentul de întâlnire a celor două lumi: lumea pământească și lumea cerească, care împreună aduc slavă Sfintei Treimi: Tatălui, Fiului și Sfântului Duh, Dumnezeu. În Sfânta Liturghie se poate înțelege pe deplin definiția Bisericii: *comuniunea tuturor celor care au crezut, cred și vor crede în dumnezeirea treimică*.

În condiții grele s-a putut săvârși și această slujire tainică. Dar Dumnezeu a rânduit ca preoții prezenți în închisori să găsească soluții pentru a oficia Sfânta Liturghie.

Părintele Iustin Pârvu ne descrie modul de săvârșire a unei astfel de *Liturghii*. Se aflau la infirmierie la Gherla opt bolnavi într-o cameră. Unul dintre ei era muribund. Părintele l-a spovedit. A doua noapte, împreună cu alți doi preoți, a săvârșit Sfânta Liturghie. Părintele Iustin alături de preotul Antal din Toplița și de un protopop din Gălăuțaș au oficiat slujba pe trupul muribundului. *N-am săvârșit o liturghie, o rugăciune mai fierbinte, în toate veștmintele, cu toate regulile liturgice, cum am săvârșit-o, pe acest trup*.

După oficierea slujbei s-au împărtășit toți. Cel pe trupul căruia au săvârșit Sfânta Liturghie a murit peste două ore. Încă trei bolnavi împărtășiți atunci au murit într-o săptămână.⁴¹¹

Aflat în mină la Baia Sprie, tot părintele Iustin afirmă că *unii dintre caralii, dar erau rari ăștia, îți aduceau și vinul de slujbă și pâinea de prescură*.⁴¹²

Părintele Zosim Oancea povestește cum săvârșea Sfânta

⁴¹¹ Adrian Alui Gheorghe, *op.cit.*, p. 94

⁴¹² Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, p. 125

Liturghie. „Ca prin minune, am găsit asupra mea, cusută într-un colț de haină, o fărâmitură de Sfântă Împărtășanie. Am cusut-o în colțul unei batiste și aveam, în felul acesta, Sfântul Antimis, socotind că acea fărâmă de cuminecătură înlocuiește Sfintele Moaște, care se cos în pânzătură, ca să devină antimis.”⁴¹³

Astfel, ca slujbă rostită, săvârșea zilnic *Sfânta Liturghie*. Când era nevoie de Sfântă Împărtășanie, procura vin de la farmacia penitenciarului și punea pe antimis alături de pâinea din porția zilnică. Sfințirea o făcea noaptea cu antimisul și elementele pe propriul piept, stând pe spate și acoperit cu pătura.

Preotul Liviu Brânzaș își amintește cum la Zarca din Aiud părintele Ioan Iovan avea un program propriu. În fiecare dimineață, după programul comun de celulă, într-un colț ce nu putea fi zărit prin vizetă, părintele Ioan săvârșea *Sfânta Liturghie*. Se ruga pentru călugărițele pe care le păstorise la Mănăstirea Vladimirești, risipite de regimul comunist, pentru cei aflați în suferință din temnițe. Era o favoare providențială când stăteau în celulă cu un preot.⁴¹⁴

Părintele Constantin Voicescu redă modul în care se procurau la Tg. Ocna elementele pentru împărtășanie. Vinul era folosit din vinul tonic dat ca medicament. Mai târziu, la Aiud, *cineva a avut Sfinte Moaște la el. S-a putut săvârși Sfânta Liturghie.*⁴¹⁵

Părintele Steinhardt ne descrie o slujbă oficiată de preoți de mai multe confesiuni creștine, făcută fără alt scop decât acela de a sluji lui Dumnezeu și de a alina suferințele celor

⁴¹³ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, pp. 183-184

⁴¹⁴ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, pp. 279-280

⁴¹⁵ Mihai Rădulescu, *op.cit.*, p. 234

întemnițați. Aceasta se întâmpla în anul 1963 în celula 88 de la Gherla.

„Nimic nu poate reda splendoarea acestei slujbe lipsită de altar, odăjdii, icoane, tămâie și obiecte de cult. Siluetele slabe îmbrăcate în zeghe, capete tunse, fețele palide, cuvintele și cântecele murmurate (să nu audă caralii) făuresc o atmosferă care rivalizează prin intensitate și energie creatoare de entuziasm cu cele mai fastuoase ceremonii din cele mai mărețe catedrale ale lumii....

Ne simțim ca în catacombe, dacă ar veni peste noi primejdiile și năprasnele sunt sigur că toți le-am înfrunta. Cuvintele Domnului: *unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo voi fi și Eu*, își află aplicarea...

Prezența lui Hristos este orbitor de evidentă și orice s-ar întâmpla mai târziu - nu ne-am prefăcut în îngeri - nu se va putea șterge senzația de răpire la cer pe care o dă improvizata pseudo-liturgie.⁴¹⁶

La o sărbătoare de Înviere, deținutele de la Mislea au organizat o slujbă de Liturgie originală. Ea era compusă, din amintire, din toate răspunsurile unei Sfinte Liturghii. Lipsite de preot, deținutele și-au mîngâiat suferința și dorul de casă cu organizarea unui cor ce a cântat originala liturgie. Au procedat la fel și la serbarea Crăciunului.⁴¹⁷

Într-o altă celulă de la Mislea, maica Eudoxia începea printr-o rugăciune o slujbă religioasă improvizată în fiecare duminică. Aceasta era ca o Sfântă Liturgie pentru deținutele ce vroiau să celebreze astfel ziua de duminică, ziua Învierii domnului Iisus Hristos.⁴¹⁸

⁴¹⁶ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 327

⁴¹⁷ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 186

⁴¹⁸ Nicole Valery –Grossu, *op.cit.*, p. 112

mărturisire și jertfă creștină în închisorile comuniste

Așa se explică faptul că mulți dintre deținuți au regretat momentele trăite în celulă, după ce au fost eliberați.

5. Mărturisire, martiriu și sfințenie în temnițe

5. 1. Mărturisiri de credință ortodoxă în temnițe

Mărturisirea este un act prin care, în mod voit și în deplinătatea cunoștinței, un credincios afirmă un adevăr de credință. Astfel de momente de mărturisire a credinței au avut foarte mulți deținuți de-a lungul detenției. Majoritatea dintre ei au fost închiși tocmai datorită declarațiilor deschise și ale faptelor lor ce dovedeau credința în Dumnezeu și prin care se împotriveau sistemului ateu.

Dar, după cum ați văzut deja, comunismul a fost diabolic din perspectivă teologică. *Din acest punct de vedere putem afirma că toți cei care au fost închiși și erau credincioși în momentul arestării pot fi declarați mărturisitori ai credinței creștine. Deasemenea toți preoții întemnițați au făcut o mărturisire creștină prin continuitatea lucrării lor acolo. Săvârșind Sfintele Taine printre deținuți, ei au dovedit că preotul este oriunde slujitorul lui Hristos Dumnezeu din Sfânta Treime.*

Mărturisiri au fost cu miile și nu pot fi cuprinse într-o singură carte. Numai Dumnezeu din ceruri cunoaște toate actele de manifestare a credinței celor întemnițați. Vom prezenta doar câteva cazuri mai reprezentative ale unor asemenea acte de mărturisire.

La pronunțarea sentințelor din procesul de la Cluj, după relatarea Aspaziei Oțel, majoritatea acuzaților au mărturisit: „Îmi asum vina de a crede în Dumnezeu, de a-mi iubi patria și de a mă jertfi pentru binele neamului meu. Voi primi cu stoicism osânda și voi fi bucuros să o ispășesc.”⁴¹⁹

Deosebită a fost mărturisirea studentului **Ioan Bohotici**:

⁴¹⁹ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 131

„Ne-ați acuzat că suntem niște dușmani înrăiți ai poporului, că urâm clasa muncitoare, că suntem niște produse nefericite ale burghezo – moșierimii în declin. Nu suntem dușmani ai propriului nostru popor, nu suntem nici pe departe fii de moșieri, nu avem nici o relație cu pătura burgheziei exploataatoare și nu urâm pe muncitori. Sunt fiu al Maramureșului și cunosc foarte bine cât a suferit și cât a sângerat întregul neam sărac. Noi, generația aceasta pe care o aveți în față, pe băncile acuzării, suntem foarte conștienți de toate nedreptățile care ne-au umplut de revoltă și durere. De aceea ne-am făurit un crez, un vis și ne-am angajat în realizarea lui. Noi am vrut să ne formăm și să ne pregătim pentru a fi apți să schimbăm acea ordine socială care se exprimă prin *homo homini lupus* printr-o alta care să se exprime prin *homo homini res sacra*. ... Și nu este deloc întâmplător că suntem judecați în Săptămâna Patimilor. Cu aproape 2000 de ani în urmă, Însuși Fiul lui Dumnezeu, Iisus, urca din greu Golgota, osândit la suplicii și moarte prin crucificare tocmai pentru că vroia să restabilească omul, să-i restabilească demnitatea divină pierdută, să-l readucă la starea de Eden.”⁴²⁰

În închisoarea Mislea, **Nicole Valery-Grossu** poartă un dialog cu directoarea închisorii, căreia îi mărturisește: „Stând singură în celulă, am avut norocul să înțeleg că în viață există cauze cărora merită să li te consacrî; pentru mine, *singura cauză pentru care merită să lupți este cauza creștină. Sunt ortodoxă*. M-am convertit înainte de a intra în închisoare și, de atunci, sunt hotărâtă să consacru întreaga energie a tinereții mele lui Iisus, Domnul nostru, al tuturor. Pe El vreau să-L slujesc și, prin El, pe toți cei ce mă înconjoară. Am fost adusă

⁴²⁰ Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, p. 132

aici pentru politică, dar ea nu mai are asupra mea nici o putere. Prin credința mea în Dumnezeu, mă consider acum o ființă nouă.”⁴²¹

Tot de la Mislea Nicole Valery ne relatează un alt caz de mărturisire creștină. Tânăra de 26 de ani, **Cristina** este chemată de doi ofițeri politici care îi prezintă o scrisoare de la mama sa. Aceasta îi sugera ca, spre binele ei, să accepte ce-i cer aceștia pentru a fi eliberată. Ei îi propuneau eliberarea, condiționată de colaborarea ca informator în libertate. Refuzând, Cristina le-a răspuns categoric: „Credeți-mă , am remușcări pentru durerea ei... Dar, în fața condițiilor voastre, domnilor, prefer să știu că mama suferă departe de mine, decât să fac să plângă atâtea alte mame, din pricina lașității mele. *Conștiința mea nu-mi îngăduie să mă angajez în acest joc sinistru. Sunt creștină!*”⁴²²

Dumitru Bordeianu descrie atitudinea lui Țurcanu în august 1951 când procesul de reeducare se apropia de final la Pitești. El mergea din cameră în cameră și afirma: „*Vreau să vă atrag însă atenția că cei mai periculoși dintre voi, bandiților, ați rămas cei care mărturișiți credința voastră în Dumnezeu....* De aceea, pentru aceștia vor continua încă ani de zile demascările, așa cum le-ați cunoscut și încă cu alte metode. Trebuie să vă scoatem din cap și din inimă odată pentru totdeauna această aberație, credința în Dumnezeu”.

După aceste afirmații el întreba: „Cine din voi, bandiților, mai crede în Dumnezeu?” O jumătate din camera trei subsol a ridicat mâna în sus la această întrebare. Aceasta după toate torturile și supliciile fizice și psihice ce au constituit reeducarea. Bineînțeles că această *mărturisire* a fost

⁴²¹ Nicole Valery-Grossu, *op.cit.*, p. 90

⁴²² *Ibidem*, p. 183

urmată de alte pedepse. Bordeianu afirmă:

„Cine nu-l cunoaște pe **Vasile Pătrașcu**, a cărui credință a fost de nezdruccinat și a mărturisit-o până în ultima clipă, cu toate torturile prin care a trecut? Cine nu-și amintește de Zelică Berza din camera 3 subsol, de **Reus, Ungureanu, Nedelcu, Popa, Andreșan, Dinescu, Popescu Paul**, și ceilalți, care au afirmat public că, nimeni nu-i va putea obliga să se lepede de Dumnezeu și de Biserica Lui, cu toate torturile aplicate, cu atât mai mult cu cât Biserica este recunoscută de lege.”⁴²³

La Crăciunul din 1950 la Pitești, au refuzat să cânte monstruozitățile impuse de torționari: **Pintilie, Nedelcu, Zelică Berza, Reus Gheorghe, Dinescu și Gelu Gheorghiu**. Răzbunarea demonică nu a întârziat. În urma pedepsei prin bătai cumplite, Pintilie a suferit moarte martirică iar Nedelcu a înnebunit.

La mina Nistru în anul 1954 a venit în inspecție un locotenent major. Acesta l-a luat separat pe părintele Grebenea și i-a cerut: „Promite-mi că nu vei dezvolta nici o activitate religioasă și nu vei da nimănui îndemnuri, sfaturi, lămuriri pe linie religioasă, adică te vei reține și nu vei da nimănui asistență spirituală.”.

Iată răspunsul mărturisitor al **părintelui Grebenea**: „Noi suntem arestați, lucrăm în condiții grele. Suntem uitați de familie, cărți și gazete nu avem, moartea e lângă noi la tot pasul, iar regimul e sever. Rupți de toate, ne-a rămas numai Dumnezeu... *Ca preot creștin pot eu să resping pe cineva dacă vine și îmi cere un ajutor spiritual? Acest lucru nu l-aș face orice s-ar întâmpla...* Nu resping cererea dumneavoastră din îndrăzneală. Nu! Ci din necesitate: mi-e imposibil a o

⁴²³ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 272-275

primi și nu vreau să vă înșel. Vă spun deschis: Nu!”⁴²⁴ Și era în mâinile lor!

În timpul reeducării la Gherla, între două bătăi Virgil Maxim le prezice torționarilor: „Voi acum sunteți amăgiți și înșelați de propria voastră părere despre voi și v-ați făcut slujitori lui satan iar prin mâinile voastre se operează prăbușirea multor suflete. Pentru că nu mai vreți să vă întoarceți din drumul acestor fărădelegi și să deconspirați lucrarea pe care v-ați angajat să o săvârșiți, veți plăti cu viețile voastre. Pentru a nu rămâne urme, totdeauna cel ce se servește de o sculă pentru săvârșirea răului, caută să o distrugă sau s-o ascundă. Și voi veți fi primii care veți fi uciși”. Și așa a și fost până la urmă.⁴²⁵

Căpitanul Madociu a fost în detenție numai vreo 6 luni. Înainte de a fi eliberat, acesta le-a mărturisit colegilor de celulă: „Domnilor, am crezut la început că această formulă comunistă este salvatoare pentru țara și poporul nostru. *Vă mărturisesc că din tot ceea ce am văzut și din tot ce am înțeles în aceste zile de detenție, socotesc că nu există concepție mai oribilă și metode mai drăcești decât acestea.* Sunt bucuros că am fost arestat, ca să-mi salvez sufletul de la moarte veșnică.”⁴²⁶

Anchetat la Văcărești în procesul reeducării, **creștinul Virgil Maxim mărturisitorul** are următorul dialog cu un ofițer politic:

„- Ce ideal ai?

- *Să pot iubi pe Dumnezeu și pe aproapele meu, ca pe mine însumi...*

⁴²⁴ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, pp. 249-250

⁴²⁵ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 85

⁴²⁶ *Ibidem*, p. 98

- Tu crezi că pe om l-a făcut Dumnezeu?

- *Da! Dumnezeu l-a făcut. După chipul și asemănarea sa.*

- Ești înapoiat!... Nu crezi că este utopie credința în Dumnezeu?

- *De două mii de ani a învins toate concepțiile celelalte, religioase, filozofice, morale etc. Hristos a spus despre Biserica sa că porțile iadului nu o vor birui. Utopie este concepția materialistă.*”⁴²⁷

Trecut prin reeducare, tânărul **M.** după ce s-a opus inițial, a cedat după trei luni de torturi și a acceptat să bată și el. Ajuns la Tg. Ocna, grav bolnav, înainte de a muri a mărturisit colegilor de cameră: „Iertați-mă! *Cred în Dumnezeu și în viața veșnică.* Nu mă părăsiți! Vă rog... vă rog ...!”⁴²⁸

Țăranul Ghe., deținut bolnav la Tg. Ocna, se revoltase împotriva lui Gafencu pentru că i se părea că toată lumea îl ajuta numai pe acesta. Dorea mult să trăiască și ar fi vrut să-și vadă copiii de acasă. Pe patul de moarte acest țăran îi mărturisește lui Valeriu:

„Iartă-mă, am fost stăpânit de satana! Doream să trăiesc și am fost îngrozit că mor. Nu a fost drept, nu a fost bine ce am făcut. *Mor cu credința în Dumnezeul strămoșilor noștri.* Ticăloșii ăștia au pângărit lumea! Blestemați să fie! Și s-a stins.”⁴²⁹

Părintele Gheorghe Calciu Dumitreasa a fost un mărturisitor deosebit. A cedat la reeducarea de la Pitești. În anul 1954 a uimit securitatea cu gestul său curajos de a afirma că adevărații autori ai reeducării erau conducătorii

⁴²⁷ *Ibidem*, pp. 157-161

⁴²⁸ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 132

⁴²⁹ *Ibidem*, p. 141

Ministerului de Interne. A fost un adevărat act de pocăință al părintelui. Închis la Jilava într-o izolare ucigătoare, părintele încearcă să-l salveze pe colegul său de celulă Costache Opreșan. Cu un ciob de sticlă și-a scrijelat artera de la mână și a colectat o cantitate de sânge în gamelă. După decantare i-a dat lui Costache să bea limfa rezultată. Gestul a fost sublim, dar zadarnic pentru bietul Opreșan.⁴³⁰

După eliberarea din 1964, părintele hotărăște să slujească toată viața Lui Dumnezeu și oamenilor. Absolvă Facultatea de Teologie și este hirotonit preot. Pentru că încă îl apăsa conștiința, pentru căderea din închisoare, a vrut să-i arate lui Dumnezeu mulțumirea pentru salvarea sufletului său din iadul reeducării.

Astfel în Postul Mare al anului 1978 a rostit *Șapte predici către tineri* în capela Seminarului teologic din București, unde predă limba franceză și studiul Noului Testament. Alungat din școală și din biserică de patriarhul Justin Moiescu, părintele Calciu a fost arestat de Securitatea ceaușistă și condamnat la 10 ani de detenție. A fost eliberat în anul 1984 și și-a continuat slujirea preotească în S.U.A. pentru românii din exil.⁴³¹ Plecat la Domnul în anul 2006, a fost înmormântat în cimitirul Mănăstirii Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil de la Petru Vodă, ctitoria marelui duhovnic, părintele Iustin Pârvu, în memoria celor căzuți în închisorile comuniste.

Părintele Iustin Pârvu ne povestește despre muștrarea de conștiință ce a avut-o la un moment dat. Atunci nu avusese curajul să-și recunoască calitatea de preot în fața administrației. Într-o altă situație are prilejul să facă

⁴³⁰ Grigore Caraza, *op.cit.*, pp. 289-291

⁴³¹ Ziarul *Libertatea*, New York, *op.cit.*

mărturisirea. Într-o adunare de 120 de deținuți este pusă întrebarea: *Cine crede încă în Dumnezeu? Cine crede încă în această tâmpenie?*

Părintele a ieșit în fața mulțimii, *mărturisind în acest fel credința sa*. La a doua întrebare a politrucului: - *Cine altcineva crede ca acesta?*, gestul părintelui Iustin a determinat atitudinea întregii adunări. *Toți au avut curajul să mărturisească credința în Dumnezeu.*⁴³²

Un episod asemănător s-a petrecut și la Periprava. Duminică după amiaza caralii i-au întrebat pe deținuți: „Bandiților, ați rămas tot bandiți. Mă, care mai crede, mă, în Dumnezeu, să iasă aicea în față?”⁴³³ Și la fel, părintele a ieșit primul în față și apoi toți ceilalți după el. *Aceste mărturisiri publice* determinau reacția dură a conducerii și a gardienilor. Deținuții erau aspru pedepsiți pentru curajul de a înfrunta duhul antihristic, însă continuau mărturisirea cu orice risc.

Despre părintele Iustin a auzit prin închisori, fără să-l cunoască, Grigore Caraza. *Era prezentat de deținuți ca fiind un preot cu har.*⁴³⁴ Și acum părintele Iustin își continuă mărturisirea. Ctitoria sa, Mănăstirea Petru Vodă este închinată martirilor și mărturisitorilor din temnițele comuniste. În cimitirul mănăstirii odihnesc trupurile neînsuflețite ale părintelui Gheorghe Calciu Dumitreasa și ale monahului Atanasie Ștefănescu. Amândoi au trecut prin calvarul temnițelor.

Părintele Dimitrie Bejan a fost un preot deosebit prezent în închisori. A realizat importanța preotului în spațiul de detenție și a înțeles continuarea misiunii sale slujitoare

⁴³² Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, p. 106

⁴³³ *Ibidem*, p. 196

⁴³⁴ Grigore Caraza, *op.cit.*, pp. 355-357

printre deținuți. Pentru curajul de a asista duhovnicește frații de suferință, a fost pedepsit de multe ori. Dăruit de Dumnezeu, părintele rezista la bătaile gardienilor fără să simtă durerea. Ioan Ianolide îl descrie: „Un erou, un vulcan de credință, un munte de caracter. A fost preot militar pe frontul de Răsărit. Și-a început lupta cu ateismul în lagărele de soldați români din U.R.S.S., când a refuzat să intre în divizia Tudor Vladimirescu, formată din românii care acceptaseră reeducarea cu scopul de a reveni în țară. În 1948 a fost trimis spre judecare la București. A trecut prin mai multe închisori din țară. După eliberare a continuat să fie urmărit, persecutat și torturat.”⁴³⁵

Părintele Arsenie Papacioc a fost și el un mare mărturisitor al temnițelor comuniste. A făcut parte din grupul celor aproximativ o sută de deținuți care au refuzat total reeducarea din anii 1962-1964 de la Aiud. Într-o sală mare de conferințe erau adunați deținuții cărora li se explica ce decăzută era Biserica în Evul Mediu și ce abuzuri făcuse Inchiziția. Părintele s-a ridicat în picioare și a început să strige reeducatorilor: *Ce vorbiți voi; ce știți voi despre Evul Mediu; Evul mediu a fost teocentrist, a pus pe Dumnezeu în frunte; pentru niște papi nenorociți acuzați Biserica lui Hristos și virtuțile creștine.*

Ioan Ianolide îl descrie sumar dar concis. „Ieromonahul Arsenie: mărunț, slab, ager și viu, mare duhovnic, om fără compromisuri. *Micul cel mare.* S-a călugărit din vocație. Suflet și trup feciorelnic, caracter integru. Energie necurmată și imensă putere de iubire. Om de luptă și sacrificiu. Conștiință și capacitate misionară. A făcut prozeliti înainte și după ce a depus votul monahal. S-a zbatut să impună

⁴³⁵ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 330

adevărata conștiință creștinilor și a reușit. Luptător încercat, el spunea: *Noi înfruntăm pe atei la ei acasă*. Este un far al lui Hristos.”⁴³⁶

La eliberarea din 1964, unul din gardienii de la Aiud l-a petrecut cu privirea și a exclamat: *Iese sfințenia pe poartă!*

Înainte de a părăsi închisorile, deținuții care înduraseră atâtea suferințe au fost supuși la o nouă reeducare. Nu mai erau folosite aceleași metode ca cele din reeducarea din anii 1949-1951. Denumirea cosmetizată era de *activitate cultural – educativă*. Acum se foloseau metode mai subtile și li se cerea un acord scris de acceptare a regimului și de lepădare a credinței. Refuzul semnării declarației finale s-a soldat cu izolarea câtorva sute de deținuți hotărâți, timp de aproape 2 ani.

Iată discuția din noiembrie 1962 dintre **preotul Liviu Brânzaș** și colonelul Crăciun:

„- Domnule comandant, eu am declarat că atunci când voi fi eliberat, voi respecta legile țării (în mod intenționat spuneam ale țării și nu ale statului), dar *nu pot renunța la cele trei principii ale mele*. Nu pot să ies pe poarta închisorii decât în aceste condiții. Cele trei principii ale mele...

- Care sunt acelea? – mă întrerupe el, cu o nuanță de ironie în glas.

- *Credința în Dumnezeu, dragostea de neam și cultul eroilor*, răspund eu, cu simplitate.”⁴³⁷

Această *mărturisire* i-a atras părintelui pedepsirea cu închiderea la Zarca, *închisoarea din închisoare*, până la eliberarea din iulie 1964.

Aceeași soartă a avut și **mărturisitorul Grigore**

⁴³⁶ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 328

⁴³⁷ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, p. 270

Caraza. Iată un fragment din declarația dată de acesta în anul 1962, prin care preciza că refuză să primească reeducarea: „*Subsemnatul fiind creștin-ortodox, cu credință nelimitată în Dumnezeu, nu pot să mă asociez decât unei formații cu caracter religios. În acest sens, la întrebarea care mi s-a pus de către domnul maior politic, ce cărți vreau să citesc, răspunsul meu a fost că numai cu caracter religios și, în special, Noul Testament.*”⁴³⁸

În urma acestei declarații Grigore a pățimit 45 zile de izolare la celularul din Aiud. Afară erau geruri cumplite. Pentru a nu îngheța se mișca încontinuu 17 ore pe zi după care cădea extenuat pe podeaua de ciment. Cei izolați primeau mâncare la trei zile iar seara primeau apă rece amestecată cu sare. Apoi a stat la Zarca Aiudului până în iarna lui 1963-1964 când a făcut din nou 65 zile de celular. Aceeași soartă au avut la Aiud aproximativ 100 de deținuți care nu au cedat și nu au vrut să facă nici cel mai mic compromis privind reeducarea finală.

În timpul discuțiilor privind pregătirea deținuților pentru eliberare, părintele Grebenea a fost somat:

„- *Declară că nu există Dumnezeu.*

- Religia e de neînlocuit, iar preoții sunt slujitorii ei. Doborârea ei e doborârea omului.... Deci, ca să nu vă înșel, *declar că există Dumnezeu și că eu am crezut în El.* Vă rog să credeți că un preot, dacă e cinstit, nu vă poate înșela declarând că nu există Dumnezeu.

- *Ce angajamente îți iei pentru viitor dacă te eliberezi?*

- Aș dori să unesc două lucruri în acțiunea mea: lucrul pentru Dumnezeu prin slujirea sfintei noastre Biserici și slujirea Patriei prin acte ce țin direct de întărirea ei. *Vreau să*

⁴³⁸ Grigore Caraza, *op.cit.*, p. 333

*fiu în viitor un creștin adevărat și un român adevărat.*⁴³⁹ Și **părintele Grebenea** a fost un mărturisitor al lui Hristos.

Virgil Maxim relatează că: „800-1000 de oameni n-au acceptat condiții în legătură cu munca și eliberarea. Declarația era compromițătoare și cuprindea renegarea trecutului ideologic, înfierarea lui, chiar lepădarea de credință; apoi subordonarea totală față de dispozițiile administrației. Unii o dădeau formal, încercând să-și salveze bruma de viață ce le mai rămăsese atârnată de ciolane și credeau că este suficient ca să-i mulțumească pe adversari. Se înșelau.”⁴⁴⁰

Administrația mergea mai departe și deținuții nu scăpau până nu semnau ce li se impunea. Pedepsa celor pomeniți de Maxim, care au refuzat lepădarea, a fost trimiterea la Zarcă. Acolo regimul a fost draconic în ultimii doi ani.

Iată declarația scrisă, demnă de un mărturisitor creștin, dată de **Virgil Maxim** la sfârșitul lunii aprilie 1964, înainte de eliberare:

„1. *Sunt creștin ortodox și cred în Dumnezeuul treimic, pe care-L mărturisește Biserica noastră ortodoxă română.*

2. *Sunt român și mă simt legat de tot trecutul de luptă al strămoșilor, care au apărut cu prețul vieții lor ființa spirituală și materială a acestui neam și pământul pe care trăim.*

3. *Sunt împotriva concepției ateiste și comuniste din țară și din lume.*

4. *Mă supun legilor statului și doresc să muncesc, dar dacă această supunere și muncă îmi este condiționată de abdicarea de la credința în Dumnezeu și apărarea valorilor spirituale naționale, sunt gata să suport consecințele refuzului*

⁴³⁹ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, pp. 369-371

⁴⁴⁰ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 193

de supunere și muncă.”⁴⁴¹

Din cartea *Preoți în cătușe* aflăm că în 1964 începe noua reeducare și la o colonie de muncă din Deltă. **Părintele Dumitru Bălașa** era îndemnat:

- *Declară și dumneata că nu crezi în Dumnezeu, că te omoară ăștia*. Deși bătut, părintele nu a cedat. - *Cum să declar? Să rămâie scris?*

Agresat continuu, părintele și-a folosit înțelepciunea. A anunțat conducerea lagărului că va semna declarația cerută dacă va fi lăsat să vorbească adunării deținuților din lagăr. Aceștia îi pun la dispoziție un microfon. În fața conducerii și a tuturor deținuților părintele a mărturisit: *Mi s-a cerut să declar că nu cred în Dumnezeu*. A relatat cum a fost bătut și chinuit ca să dea această declarație. În final el a rostit cuvintele:

„Rog pe bunul Dumnezeu să vă ierte. Dumneavoastră o să mergeți acasă; o să vă vedeți familiile, copiii. Pe mine, desigur, or să mă împuște. *Să spuneți soției mele și copiilor mei că am murit cu credința în Dumnezeu și că nu m-am lepădat până-n ultima clipă*”.

După aceasta a îngenunchat și a început să cânte rugăciunea Tatăl nostru. Nu a fost ucis, dar a fost pedepsit cu izolarea și înfometarea.⁴⁴²

Înainte de a fi eliberat de la Periprava, în septembrie 1963, după 15 ani de detenție, **părintele Zosim Oancea** a mărturisit în fața maiorului Paul:

„Domnule maior, eu m-am condus și mă conduc în viață după o scară de valori: *pentru mine, întâi e Dumnezeu*, în al doilea rând – Neamul și Țara, în al treilea rând – Familia, iar abia în al patrulea rând sunt eu. Dacă se poate să trăiesc și eu

⁴⁴¹ *Ibidem*, p. 209

⁴⁴² Mihai Rădulescu, Irineu Slătineanu, *op.cit.*, pp. 120-121

afară, liber ca și ceilalți, bine. Dacă nu, stau mai departe aici.”⁴⁴³

Aici trebuie să vedem diabolismul Securității. După atâția ani de suferințe de disperări, de căderi și ridicări comuniștii au vrut să se asigure că vor da drumul unor oameni reeducați. Omul nou proiectat de laboratoarele socialismului științific trebuia să nu se mai ridice. Mulți dintre cei care au trecut prin acest lung calvar au semnat declarațiile cerute. Cine are curaj, să ridice piatra și să-i judece.

Rămân însă cei care nu au vrut sub nici o formă să cadă din credința lor. Trebuie să vedem puterea și măreția lui Dumnezeu în statornicia acestor mărturisitori ai lui Hristos.

5. 2. Martiraje în temnițe

Prin definiție, *martirul este o persoană care îndură chinuri sau suferă moarte pentru o idee sau convingerile sale, pentru apărarea unei credințe religioase*. Același înțeles îl are și cuvântul mucenic. Actul de suferință al martirului se numește martiriu sau martiraj. Martirii sunt cei care au avut curaj să înfrunte moartea pentru a-L mărturisi pe Hristos. Ei sunt aleșii Domnului care au urmat pe Hristos până la moarte. Întâiul martir creștin a fost Sfântul arhidiacon Ștefan. Istoria Bisericii lui Hristos, reflectată și prin calendarul creștin - ortodox este plină de martiri și mucenici. Și în temnițe au fost rânduiți astfel de oameni ai lui Dumnezeu.

Părintele Liviu Brânzaș povestește cum a trecut la cele veșnice **preotul duhovnic Aurel Lazarov**. La Aiud, s-a îmbolnăvit de meningită și a fost internat la infirmieria penitenciarului. Boala s-a dezlănțuit cu virulență și a intrat într-o fază galopantă. Întrând în agonie, părintele a început un

⁴⁴³ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, p. 225

dialog dramatic cu un Interlocutor invizibil: - *De ce doamne, de ce?... apoi - Știu, doamne, știu!.. și cu ultimile energii ale ființei sale - Înțeleg, Doamne, înțeleg!...*

„Așa a trecut în veșnicie robul lui Dumnezeu preotul Aurel, duhovnic neînfricat al temniței și ocnei... Fericit robul lui Dumnezeu Aurel - preotul, care în timpul prigoanei anticreștine a murit în temniță!”⁴⁴⁴

Dumitru Bordeianu ne-a relatat cazul studentului medicinist **Iosub Mihai**. Datorită curăției sale sufletești, am văzut cum Dumnezeu i-a dăruit acele vise premonitorii ce anunțau reeducarea de la Pitești. Potrivit lui Bordeianu, Iosub a fost bătut crunt în camera 2 parter. Pentru a se trezi din leșin l-au udat cu apă pe cap și apoi l-au lăsat aproape mort, cu capul pe cimentul rece. În urma acestui tratament inuman, în câteva zile ficatul i s-a umflat și a făcut și o meningită acută. Deși sesizată conducerea, nu a fost tratat. A murit în dureri groaznice dar împăcat cu gândul că nu s-a lepădat de Dumnezeu și de idealurile sale.

„Pentru toți cei care l-am cunoscut pe Iosub, *amintirea și jertfa lui au fost un imbold și un exemplu*. Așa a știut să moară un tânăr, în floarea vârstei, ucis fără milă de cei fără Dumnezeu și fără de lege. Iosub a fost primul pe care l-am văzut ucis.”⁴⁴⁵

Mărturisitorul Dumitru Bordeianu declară: „Și dacă la Pitești aș fi văzut numai un tânăr ucis. Dar *au fost uciși zeci, și anume dintre cei ce se nasc la mari intervale de timp, dintre cei mai buni*.”⁴⁴⁶

Ionică Pintilie este un alt *martir al temnițelor*. El a avut

⁴⁴⁴ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, pp. 116-117

⁴⁴⁵ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 151-152

⁴⁴⁶ *Ibidem*, p. 171

curajul ca, în reeducare, nu numai *să se opună torționarilor* dar să-i mobilizeze și pe ceilalți colegi de celulă, *îndemnându-i să nu se lepede de credința lor. Mărturisirea în fața tuturor că el este creștin*, că-L iubește pe Hristos și că acceptă de bunăvoie moartea.

După bătaii îndelungate ce au durat luni de zile, înainte de a i se da lovitura de moarte, Pintilie a mărturisit: *Sunt creștin și așa vreau să mor! Și așa a și murit. Abia se mai putea mișca și la întrebarea dacă mai crede în Dumnezeu el a dat din cap afirmativ. A fost bătut din nou. Înainte de moarte a avut o revenire de câteva momente. Ultimile lui cuvinte au fost auzite de Bordeianu: Văd printre aștri... Am ajuns în galaxia Halas și văd....*

Nici trupul mort nu a fost lăsat de furia demonilor ce se manifesta prin torționar. A fost călcat în picioare și bătut, deși nu mai răsuflea.

Iată ce ne spune despre el, Dumitru Bordeianu: „*Pintilie a răbdat martiriul asemenea primilor creștini. A fost asasinat de slugile satanei, care și-au vândut sufletul și conștiința lui Lucifer.*”⁴⁴⁷

Pe la sfârșitul lui ianuarie 1951 un alt coleg de suferință are parte de *moarte martirică*. Țurcanu l-a ucis pe un tânăr care fusese premiantul liceului teoretic din Bacău și unul dintre cei mai buni studenți ai Politehnicii din București. **Niță Cornel** a mărturisit public că este creștin și că vrea să moară în această credință. Țurcanu s-a dezlănțuit cu toată furia demonică asupra lui și i-a zdrobit ficatul cu picioarele. „Tânărul acesta se aseamăna în calități și atitudine, cu Pintilie, fiind, ca și el, unul din cei mai buni dintre noi... *Ei valorau cât*

⁴⁴⁷ *Ibidem*, pp. 200-205

sute dintre noi, ceilalți.” nota Bordeianu.⁴⁴⁸

La Gherla, Dumnezeu a rânduit ca încă **șase tineri** credincioși să biruiască frica instaurată de torționarii lui Țurcanu. Știm că frica este de la diavol și acesta ține, în capcana fricii, sufletele oamenilor pentru a nu se mântui.

Se începuse procesul reeducării și la Gherla. Acesta se desfășura în mare secret și erau folosiți deținuți turnători ce cedaseră reeducării de la Pitești. ***Cei șase tineri, cu un curaj de martiri, au prevenit miile de deținuți din atelierele închisorii, că studenții, elevii și o parte din muncitorii și țărani nou veniți sunt informatori.***

Țurcanu a aflat de acțiunea lor. I-a bătut crunt și i-a plimbat din celulă în celulă pentru a-i da ca exemplu de ceea ce li se poate întâmpla celor ce se opun reeducării. Bordeianu îi descrie pe cei șase martiri:

„Într-o seară, prin decembrie, s-a deschis ușa și au apărut, mai întâi, trei cadavre ambulante, susținute de câte doi inși: trei tineri desfigurați și, puțin după aceea, încă trei. Prin toate torturile și camerele de demascări prin care am trecut, nu am văzut vreodată așa ceva. Fața acestor tineri era desfigurată, nu li se mai cunoșteau ochii, nasul sau urechile. Văzându-le fața, ne-am întrebat cum vor fi arătat trupurile lor, când nu puteau să se țină pe picioare și nici să scoată un cuvânt?”⁴⁴⁹

Aveau să moară la scurt timp în celulele secrete ale Gherlei. *Prin jertfa lor, cei șase, au putut preveni și au stopat acțiunile de demascare de la Gherla.* Numele lor nici măcar nu se mai cunoaște. Trupurile lor stau îngropate prin gropile comune ale Gherlei. Dar sufletele lor curate au ajuns în cetele sfinților. Ei nu și-au salvat doar sufletele lor, ci a sutelor de

⁴⁴⁸ *Ibidem*, pp. 232-233

⁴⁴⁹ *Ibidem*, pp. 322-323

deținuți ce ar fi trebuit să intre în demascările, ce au fost oprite prin curajul acțiunii lor. Ca ei au mai fost câțiva, despre care nu se mai știe nimic.

Un caz deosebit este și cel al muncitorului tâmplar din Arad, **Flueraș**. Acesta, profitând de obligația de a face curat prin curtea închisorii din Gherla, mergea să se închine în fosta capelă. Acolo se aflau și icoanele aduse din fosta biserică, dezafectată și transformată în magazie.

Fost socialist în tinerețe, el mergea acum în fața acestor icoane și se ruga la Dumnezeu să-l ierte. Temnița îl adusese în stare de pocăință. Într-o discuție cu Bordeianu, bătrânul îi spunea, referindu-se la iluziile vieții: *Fătul meu, toate sunt minciuni. Vezi să nu-l pierzi pe Dumnezeu, c-ai pierdut totul*. Au fost ultimile cuvinte schimbate între cei doi. Ulterior, Bordeianu a aflat cum a fost trădat și ucis.

„Probabil că *găsindu-l pe Flueraș în genunchi, în fața icoanei lui Hristos, prin turnătoria unui ticălos, Goiciu a avut pretextul ca să-i facă de petrecanie, așa cum le făcuse la Galați atâtor preoți sau celor pe care îi văzuse prin vizetă înngenuncheați, făcându-și rugăciunea*. Numai Dumnezeu știe *cine l-a ucis pe Flueraș, pentru vina că se ruga Lui să-i ierte necredința și păcatele*.”⁴⁵⁰

Moartea **părintelui Șerban** din comuna Corbu de Jos, județul Constanța, este pomenită de trei dintre autorii prezentați: părintele Iustin Pârvu, părintele Nicolae Grebenea și Mihai Rădulescu. Epuizat de munca fizică din mină, părintele Șerban se adresează conducerii într-o adunare cu toți deținuții. El reclamă condițiile inumane în care sunt forțați să muncească. Într-o discuție cu părintele Grebenea el a conștientizat că, prin gestul său, ar putea să fie omorât.

⁴⁵⁰ *Ibidem*, pp. 352-356

Oprit la suprafață, a fost trimis să adune pietre în lagăr, în apropierea gardului împrejmuitor din sârmă ghimpată. Plecând de lângă el gardianul ce-l supraveghea, soldatul de la postul de santinelă l-a împușcat.

Înainte de a lua hotărârea de a vorbi conducerii, preotul Șerban i-a spus părintelui Grebenea „Am lăsat acasă o nevastă cu copil mic, te rog îngrijește-te, de scapi, și, dacă voi muri eu, să afle cum am murit. *Nu din lașitate am luat hotărârea morții, ci în extremis: singura șansă de a mai fi bun de ceva.*”⁴⁵¹

A făcut gestul conștient că va fi omorât. A acceptat să moară pentru adevăr. Și părintele Șerban a fost *un martir al lui Hristos*.

Un alt caz este cel al filosofului și omului de cultură **Mircea Vulcănescu**. *Concepția sa era profund creștină*. El este pomenit de părintele Grebenea, de Virgil Maxim și de Ioan Ianolide. Aflat la Jilava, a fost prins ținând prelegeri colegilor de celulă. Dus împreună cu alți pedepsiți într-o cameră cu umezeală pe jos a cerut unui tânăr student să nu se culce pe cimentul gol. *Nu, nu trebuie să mori, ești tânăr!* S-a așezat el pe pardoseala umedă și rece și tânărul a stat peste trupul lui. Astfel a salvat viața aceluia confrate de suferință și credință.

Vulcănescu a contractat TBC în urma acestui act de jertfă față de aproapele. Dus la Aiud, a fost bătut cu o biciușcă de oțel peste tot corpul până la nesimțire. Udat cu apă rece, pentru a ieși din leșin, a contractat o congestie pulmonară galopantă și a murit. Iubind pe Dumnezeu și iubindu-și aproapele mai mult decât pe sine însuși, *Mircea Vulcănescu a*

⁴⁵¹ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, pp. 209-210, Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, pp. 99-100 și Mihai Rădulescu, *op.cit.*, pp. 58-60

*trecut în rândul sfinților martir.*⁴⁵²

Am redat în subcapitolul referitor la minuni, episodul torturării tânărului **Costache Oprișan**. A fost un tânăr student deosebit de capabil și cu o credință nelimitată. Cu mult curaj, acesta l-a înfruntat pe Țurcanu în procesul de reeducare și l-a denunțat în fața colegilor de la camera 99 din Gherla. Înfruntarea dintre Oprișan și Țurcanu este comparată de Maxim cu lupta dintre Sfântul Arhanghel Mihail și satana pentru trupul lui Moise *Ceartă-te pe tine Domnul, diavole!*. Pedeapsa a fost strivirea și sufocarea lui de către Țurcanu ce s-a urcat cu picioarele pe trupul întins pe jos. Virgil Maxim a descris ca pe o minune a învierii din morți, ridicarea în picioare a lui Oprișan.

Acesta nu a acceptat reeducarea. În urma bățăilor și torturilor continue s-a îmbolnăvit de TBC. A murit în fortul 13 de la Jilava, în iulie 1958, și l-a avut ca martor al morții pe părintele Gheorghe Calciu Dumitreasa. Având talent de poet, el proiectase în temniță *Epopoea spiritului în trei cânturi* ce ar fi avut 12000 de versuri. Primele 200 de strofe, compuse și scrise în memorie, erau învățate și de părintele Calciu.⁴⁵³

Iată cum prezintă, trecerea la cele veșnice a lui Costache, părintele Calciu în prefața lucrării lui Dumitru Bacu *Pitești - la Buchenwald se murea mai ușor*:

„În 1958 eram într-o corabie a morții; șaisprezece oameni puși în patru celule oarbe de la Jilava, patru celule zidite într-o celulă mai mare, de forma unui semicilindru culcat. O corabie a cărei destinație era moartea. Șaisprezece

⁴⁵² Ioan Ianolide, *op.cit.*, pp. 306-307; Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, pp. 273-275; Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 61

⁴⁵³ Virgil Maxim, *op.cit.*, pp. 88-89; Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, pp. 317-319

oameni, fiecare cu nebunia și înțelepciunea lui, cu boala și tragedia lui. Cei mai mulți trecuseră prin Pitești, mai mult de două treimi din noi. Bolnavi trupește, răniți sufletește, înfometați și înfrigurați, în celulele în care apa curgea pe pereți, iar umezeala ne pătrundea în oase, eram acolo într-o amestecătură dozată după toată știința Kremlinului, pentru a se stabili cât timp poate rezista un om în teroare, la foame și tortură, la certurile din celulă, la bolile care infestau fiecare centimetru cub de aer neprihănit cu milioane de microbi.

Atunci *a murit în celula mea cel mai bun dintre noi*. Era atât de bolnav și atât de slab, încât moartea era mai prezentă pentru noi decât pereții umezi, decât mâna gardianului care ne lovea, sau descuia și încuia ușa, mai concretă decât pâinea și apa noastră zilnică. Tusea de tuberculos a lui Costache Opreșan, expectorația abundentă și urât mirositoare a unui plămân ros integral de bacili, ne întorcea uneori stomacul pe dos, în ciuda dragostei imense pe care i-o purtam toți trei.

Și totuși, el, *Costache muribundul, era axa și suportul nostru*, justificarea noastră pentru acolo, *îngerul care îl biruia pe diavol pentru noi*. În clipa în care a murit, universul nostru și-a pierdut sensul. Atunci lumea s-a prăbușit cu vaiet, cataclismul s-a produs și noi am rămas trei oameni într-un pustiu al disperării. Și nici un indicator. Cel care ne călăuzea murise, eram înconjurați de o lume ostilă, de șase metri pătrați care supurau moarte și deznădejde din fiecare atom de materie.

Era în iulie 1958. Spre apusul soarelui, după ce trecuseră zece ore de la moartea lui Costache în care timp ne rugaserăm cu lacrimi și disperare: *Cu sfinții odihnește Hristoase, sufletul adormitului robului tău Costache... Costache...*, după ce i-am spălat trupul ca să intre curat în pământul din care a fost zidit, l-am scos gol pe targă în curtea închisorii. Soarele apunea, lumina lui de aur cădea peste o vegetație luxuriantă, nebună,

înăbușitoare. Lumii nu-i păsa de noi. Nu pierise universul în neființă, soarele nu-și întunecase lumina sa, nu se despicase pământul până în adânc, nici florile nu-și pierduseră frumusețea. Încă odată, naturii nu-i păsa de noi. Universul nostru - carcera! Îi era lumii și necunoscut, și indiferent.

Ne-am întors în celulă copleșiți, urând florile și copacii, și cerul senin și pur, și soarele de aur. Pe targa murdară și mărunță, în mijlocul curții uriașe, păzit de gardianul în uniformă era trupul gol al lui Costache. Slab- doar piele și os - (incredibil cum putea fi acela un trup de om!), sub lumina dură care îi scotea în evidență slăbiciunea și urâciunea corpului emaciat, zăcea acolo ca un monument al morții. *Și nici un înger nu-l păzea cu sabia de foc de profanările ulterioare. Nici unul.* Doar un gardian în uniformă.

Pe pieptul gol și descărnat, străluceau două flori albastre, mari, necunoscute - toate florile ne deveniseră necunoscute. Le pusese Iosif, profitând de un moment de confuzie al gardianului. Le rupsesse pe fugă și zăceau pe pieptul osos, aruncate, strâmb, dar reale și agresive. Gardianul strigase la Iosif:

- *Ia-le de acolo, ia-le mai repede.* (Lui îi era frică să se atingă de mort.) Iosif nu l-a ascultat.

- *O să vă învăț eu minte pe toți, și pe voi și pe el,* a mai strigat gardianul.

Pentru prima dată Iosif i-a răspuns, căci de la moartea lui Costache, în afară de lacrimi și rugăciuni, nu schimbaserăm nici un cuvânt, nici între noi, nici cu gardianul.

- *Nouă, domnule gardian, ne mai puteți arăta încă multe, dar lui nu, el v-a scăpat pentru totdeauna.*

Vedeți, ei, *gardenii, îngerii materiei* credeau că mai au putere asupra noastră chiar și după moarte.

De atunci, ani în șir l-am tot chemat pe Costache Oprișan, ziua și noaptea ca să-mi spună ceva despre moarte și

viața de veci și niciodată nu mi-a răspuns. De atunci mă întreb și ne întrebăm: *Care este hotarul dintre moarte și viață, cine este mort și cine este viu, noi sau Costache Oprișan?*⁴⁵⁴

Moarte martirică a avut și **ieroschimonahul Daniil**, Sandu Tudor, de la Schitul Rarău. Ieroschimonahul Daniil făcea parte dintr-o veche familie boierească și renunțase la privilegiile statutului social pentru viața smerită de monah. A fost autorul mai multor acatiste: *Imn-Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului*, *Acatistul Sfântului Ioan Bogoslovul*, *Acatistul Părintelui nostru Calinic Cernicanul*.

„Întors dintr-un pelerinaj în Sfântul Munte, a înființat la Mănăstirea Antim din București grupul mistic de rugăciune *Rugul Aprins*, un cerc de intelectuali creștini preocupați de rugăciunea inimii. Înțelegând cerebral frumusețile duhovnicești ale misticii ortodoxe, el a încercat să le trăiască, dar nu a reușit întotdeauna să pună în acord toată ființa sa cu trăirea în Duhul Sfânt. A fost un caracter vulcanic, impulsiv, cu o structură intimă mistică. Gânditor și om de acțiune. Un impetuos care a năvălit cu elanuri mari în viața monahală. Strălucea în cuvânt.”⁴⁵⁵

Arestat în anul 1958, acest om de o vastă cultură a fost forțat să scrie o lucrare cuprinzând toate lepădările făcute la reeducarea de la Aiud. Comuniștii aveau de gând să publice această lucrare ca un exemplu pentru toată lumea. Părintele Marcu de la Sihăstria l-a sfătuit să nu accepte. Contrar sfatului dat a acceptat, crezând că-i va păcăli pe politrucii.⁴⁵⁶ A fost izolat și se pare că a intrat în grave conflicte cu aceștia. Probabil conștiința nu l-a lăsat să accepte jocul murdar. Astfel

⁴⁵⁴ Dumitru Bacu, *op.cit.*, pp. 11-12

⁴⁵⁵ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 327

⁴⁵⁶ Monahul Filoteu, *op.cit.*, p. 59

părintele a suferit un atac apoplectic și după o stare de comă profundă și-a dat obștescul sfârșit.

În disputele pe teme religioase cu deținuții creștini de alte confesiuni era *ca un dulău în luptă cu niște căței. Era o spaimă pentru neortodocși, îi sfărâma repede*, notează părintele Grebenea care l-a întâlnit în pușcărie.⁴⁵⁷

Ioan Ianolide descrie *moartea martirică a tânărului ce a fost răstignit cu sfori de două cuie din perete* și a fost bătut în ficat. Refuzase orice colaborare cu reeducarea deși fusese torturat groaznic în camera 4 spital de la Pitești. Acest tânăr a fost folosit de Țurcanu în scena blasfemiatoare a Crăciunului. Tânărul, al cărui nume nici nu s-a păstrat, *juca* rolul lui Iisus Hristos Cel Răstignit în viziunea demonică a lui Țurcanu. „Bă, nu te lăsăm până nu vei spune cu gura ta că Hristos a fost un șarlatan care a înșelat lumea!” l-a amenințat Țurcanu.

Tânărul *a murit, răstignit pe perete*, fără să scoată nici un cuvânt. Dumnezeu s-a miluit de el. „Țurcanu l-a coborât cu scârbă de pe perete și l-a târât afară, unde autoritățile și doctorul i-au încheiat proces verbal de deces pentru *atac de cord*.”⁴⁵⁸

Un alt *caz de martiraj*, descris de Ioan Ianolide, este al unui **tânăr necunoscut** care a fost forțat să bea saramură până a murit.⁴⁵⁹

Mihai Rădulescu pomeneste de *moartea martirică a părintelui Petru I. Focșeneanu*, născut la Podu Turcului, unde a și slujit înainte de arestare. A avut curajul să slujească Învierea în celulă, la Gherla și a fost prins de autorități. A

⁴⁵⁷ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, pp. 350-351; I. Ianolide, *op.cit.*, pp. 326-327; V. Maxim, *op.cit.*, p. 209

⁴⁵⁸ Ioan Ianolide, *op.cit.*, pp. 92 și 270-273

⁴⁵⁹ *Ibidem*, p. 92

murit la 17 iulie 1953, urmare a schingiuirilor administrate în carceră. O viață închinată lui Hristos, sfârșită cu jertfa supremă, asemenea Mântuitorului.⁴⁶⁰

Tânărul **Iosif Florea** a fost condamnat la doi ani închisoare pentru că ajutase cu alimente copiii flămânzi ai unui arestat, consătean din Sebeșel, mare luptător împotriva tiraniei roșii. În închisoare la Aiud, *s-a îmbolnăvit și netratat a murit* chiar în ziua în care ar fi trebuit să fie eliberat.

Părintele Zosim Oancea, ce l-a cunoscut pe Iosif, nota: „Cu un scurt moment de reculegere, cu rostirea rugăciunilor de înmormântare și cu un întristat *Dumnezeu să-l odihnească!*, am încheiat încă o zi de durere, în Mormântul fără de Cruce de la Aiud.”⁴⁶¹

Un episod dramatic este descris de Traian Popescu și amintit și de părintele Grebenea și de părintele Iustin Pârvu. **Popa T. Ioan** era un deținut ce acuza de mai multă vreme dureri cauzate de o ciroză avansată. Deși făcuse demersuri pentru a fi tratat, i se refuzase ajutorul de către conducere.

Profitând de plimbarea de o jumătate de oră, ce se făcea pe atunci la Aiud, s-a desprins de grup și s-a îndreptat spre sârma ghimpată. Ignorând sârma ce-i străpungea carnea el a sărit peste acest gard. Dincolo de sârma ghimpată se afla o fâșie și după aceasta gardul închisorii înalt de 2,5 metri. Deținuții strigau către santinela care-l somase: *Nu trage că e bolnav!* „Pentru el viața nu mai era suportabilă, dar nu încerca să și-o curme cu propria mână, iar firul de păianjen care-l mai ținea legat de ea nu-l mai putea salva. Dumnezeu era în acele clipe singurul martor al gândirii, al stării de conștiință și al psihicului acestui disperat ce își dorea trecerea pragului acestei

⁴⁶⁰ Mihai Rădulescu, *op.cit.*, p. 68

⁴⁶¹ Părintele Zosim Oancea, *op.cit.*, pp. 101-102

lumi spre cea veșnică...

*Popa T. Ioan deschide larg mâinile spre cer oferindu-și pieptul spre ostaș și spre ferestrele celularului. Acesta este un vuiet, iar gardianul stă consternat. Aproape că nici nu se mai aude pocnetul singurului cartuș ce se înfige direct în inima lui Popa care cade răpus, pe cămașa albă înflorind instantaneu o pată de sânge, liniștind un suflet zbuciumat.*⁴⁶²

5. 3. Chipuri de sfinți în temnițele comuniste

Părintele Steinhardt notează în jurnalul său: „*Câți oameni admirabili în jurul meu! Și sfinți, o mulțime de sfinți!*”⁴⁶³

Pastorul Richard Wurmbrand a mărturisit, în predicile și scrierile lui de după eliberare, că *la penitenciarul de la Tg. Ocna el a văzut sfinți*.⁴⁶⁴

Dintre deținuți s-au evidențiat câteva figuri deosebite. Aceștia au dobândit în timpul detenției o mare râvnă la rugăciune, o bunătate deosebită manifestată față de cei din jur și o trăire duhovnicească ce i-a făcut pe cei din jur să-i numească sfinți din timpul vieții. Curăția lor trupească, erau tineri când au intrat în temniță, alăturată curăției sufletești a fost baza. Pe acesta ei au construit, treaptă cu treaptă, desăvârșirea sufletului.

Ioan Ianolide notează: „Toate acestea și multe alte asemenea au îmbogățit sufletele și mințile oamenilor de acolo. Se profila un tip de om complet, deplin, armonios, cu o viziune integrală despre Dumnezeu, om și lume. Acolo nu se făceau confuzii între valori, nici între planuri existențiale, nici

⁴⁶² Traian Popescu, *op.cit.*, pp. 100-103

⁴⁶³ Nicolae Steinhardt, *op.cit.*, p. 276

⁴⁶⁴ Ioana Iancovescu, *op.cit.*, p. 31

între duhuri. Acolo nu se împărțeau oamenii în partide politice, nici în clase sociale, nici chiar în naționalități. *Acolo valoarea supremă era omul sfânt, viața sfântă, duhul sfințit.* Valorile se ierarhizau singure, ca de altfel și oamenii, care în temniță fiind, nu mai aveau mijloace de a-și ascunde defectele.⁴⁶⁵

Vom prezenta mai jos câteva figuri reprezentative zugrăvite de martorii oculari ai vieții lor.

Părintele Marcu Dumitrescu a fost un mărturisitor creștin cu viață de sfânt. A rezistat la torturile din temnițe cu multă credință și îndrăzneală. Rezistența la tortură i-a adus porecla de *fachirul*. A fost printre cei care nu au cedat reeducării finale de la Aiud. Trecut prin multe suferințe a avut parte de mai multe vedenii minunate pe perioada detenției.

Ioan Ianolide își amintește de la Aiud: „În munți citise Scriptura de mai multe ori și, având o memorie fabuloasă, reținuse mult din ea. Acum se ruga zi și noapte de unul singur, oriunde s-ar fi aflat, orice ar fi făcut și adesea a fost văzut cu chipul scăldat de lacrimi. Atunci era mai frumos ca oricând. Profilul îi părea săpat în marmură. Văzându-l, un pictor, cuprins de emoție, a spus: - *Omul acesta e luminos la chip, strălucește, are o expresie care mă uimește. Dacă voi trăi, mă voi strădui toată viața să prind într-un portret ceea ce văd în el.*”⁴⁶⁶

După eliberare a mers într-o mănăstire și a început viața monahală. Apoi a ajuns la Mănăstirea Sihăstria unde l-a cunoscut pe părintele Cleopa. Datorită trăirii duhovnicești în temnițe și datorită patimilor pe care le-a îndurat, părintele Marcu a primit de la Dumnezeu darul vederii în duh, prin

⁴⁶⁵ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 281

⁴⁶⁶ Ioan Ianolide, *op.cit.* p. 343

materie și prin timp. Ioan Ianolide a aflat acest fapt dintr-o convorbire cu părintele Cleopa într-o vizită la Sihăstria prin anii 1980.⁴⁶⁷ Înainte de a muri, părintele Cleopa a afirmat: *Acesta este cel mai mare duhovnic al Sihăstriei*. Iar părintele Iustin Pârvu a spus: *Părintele Marcu e mai sfânt decât toți sfinții din cimitirul Sihăstriei*.⁴⁶⁸

Părintele Voicescu dă mărturie: „Ar fi trebuit să vă vorbească despre Tg. Ocna **Ioan Ianolide**, fratele și prietenul în Hristos al lui Valeriu, care în 23 de ani de temniță, deși relativ tânăr, *câștigase înțelepciunea filocalică a unui mare avă*.”⁴⁶⁹ Pomenit de mulți autori de memorialistică, Ianolide a făcut parte din grupul mistic al lui Valeriu. A rezistat tuturor încercărilor din temnițe. El însuși un mare trăitor creștin a îndrumat duhovnicește deținuții care aveau nevoie să ajungă la Dumnezeu. A fost mângâiere pentru mulți muribunzi de la Târgu Ocna. Prin trăire a fost ca un monah și asemenea unui preot prin slujirea aproapelui.

A ieșit din temniță în 1964, bolnav de TBC și a încercat să se integreze în noua societate comunistă din țară. Noua lume nu-l putea înțelege și îl refuza. S-a închis în sine și a dat tot ce a avut mai bun în câteva sute de pagini de memorii. După propria mărturisire le-a scris în anii 1981-1984 fiind permanent urmărit, hărțuit, amenințat cu moartea de Securitate. A plecat la Domnul în anul 1986. Ajuns la Mănăstirea Diaconești, manuscrisul a fost scos la lumină în anul 2007. Dumnezeu a rânduit ca lucrarea *Întoarcerea la Hristos* să apară printre ultimile scrieri - mărturii din temnițele comuniste. De aceea o putem asemăna cu Evanghelia iubirii a

⁴⁶⁷ *Ibidem*, p. 345-347

⁴⁶⁸ Monahul Filoteu, *op.cit.*, p. 69

⁴⁶⁹ Ioana Iancovescu, *op.cit.*, p. 26

Sfântului Apostol Ioan. Ea completează toate celelate scrieri și prezintă trăirile din temnițe privite din perspectivă duhovnicească. Fără să fie instruit ca teolog, Ianolide a scris o lucrare profund teologică.

Elocventă este propria mărturisire: „Am fost flămând timp de peste douăzeci de ani, adesea distrofic din cauza subnutriției. Mi-am simțit trupul înghețat în toți anii temniței. Am fost bătut, chinuit și torturat ani de zile, până la distrugerea rezistenței fizice și sufletești. Am cunoscut îngrozitoarea experiență a trăirii dincolo de limitele suportabilului.

Timp de ani de zile am fost amenințat cu moartea. Neconținut mi s-a cerut sufletul. Ani mulți, vreo cincisprezece la număr, am fost terorizat să mă *reeduc*. Am refuzat, temându-mă nu de moarte, ci de prăbușire. Numai Dumnezeu m-a apărat de cădere, căci nu există om care să reziste la toate chinurile.

Am întâlnit tot felul de oameni: tineri și bătrâni, intelectuali, muncitori, țărani, români, evrei, ruși, unguri, credincioși și atei, înțelepți și nebuni, sănătoși și bolnavi, ucigași și sinucigași, oameni curați și oameni perversi, sfinți și îndrăciți. Am ascultat profesori, savanți, literați și am învățat mai mult decât la Universitate.

Am vegheat oameni ce mureau: unii erau deznădăjduiți, alții revoltați, alții senini. Am îngrijit pe generalul președinte al Completului de judecată care m-a condamnat. După ce-i servise pe stăpâni, fusese și el azvârlit în temniță. Mi-a fost dat mie să-i închid ochii.

Am luptat cu gândurile, am luptat cu trupul meu, am luptat cu lumea. *La sfârșitul acestei amarnice experiențe, numai Hristos rămâne viu, întreg și veșnic în mine.* Bucuria mea e deplină: Hristos. M-am dăruit Lui și El m-a făcut om. Nu-l pot defini, dar El e totul în toate. Slavă dau lui Hristos

Dumnezeu și Om! »⁴⁷⁰

Există oameni sfinți care trec prin viață smeriți și ascunși. Prin atitudinea lor ei determină schimbarea vieții celor pe care-i întâlnesc. Unul dintre ei a fost **Costică Pascu**. Aflat în plin proces de reeducare la Pitești, Virgil Maxim notează despre Costică Pascu: ... *mi-a șoptit de la înălțimea lui spirituală: Chiar dacă tu sau oricare dintre voi m-ați omorî, să știți că v-am iertat....*⁴⁷¹

Aceste cuvinte, rostite dintr-un suflet curat, au declanșat un zbucium interior în Maxim. Cuvintele lui Costică l-au ajutat să treacă peste momentele dramatice ale reeducării, mai ușor și mai atent cu propriile fapte. Se poate spune că numai un om cu viață sfântă putea să producă un asemenea cutremur sufletesc celor din jur.

Un chip de sfântă ne este prezentat de Aspazia Oțel. **Nana Sofica** a petrecut 16 ani numai în temnițele comuniste. Având o educație religioasă sănătoasă primită din familie, Nana a reușit să ajute foarte multe suflete căzute, aflate în închisori. În lipsa preoților din închisorile pentru femei, credincioase ca Nana le-au ținut locul. Ea a organizat rugăciunea din celulele prin care a trecut. Fiind înzestrată cu o memorie bună, știa pe de rost toate rugăciunile Postului Mare inclusiv versetele Prohodului. Ea a reconstituit din memorie evangheliile care se citesc pentru comemorarea prinderii, anchetării și răstignirii Mântuitorului. Tot ea a organizat și *liturghiile originale* în care deținutele cântau toate răspunsurile din timpul Sfintei Liturghii, orânduite după canon.

Aspazia Oțel își amintește: „Am privit de multe ori felul

⁴⁷⁰ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 17

⁴⁷¹ Virgil Maxim, *op.cit.*, pp. 83-84

în care înjgheba cu o clamă și un firicel de vată, o candelă. Măinile ei exprimau atâta evlavie încât mi se părea că oficiază o taină sacră. ...Seara, când Nana aprindea candela și se recitau rugăciunile, se creea acel spațiu duhovnicesc, sacru, în care sufletele noastre se scufundau în baia de mister specifică acestor zile... Ai fost mereu la dreapta noastră, gata să ne sprijini, să ne ajuți, să ne îmbărbătezi, să ne ridici, să ne crești și să te rogi pentru noi și pentru însângerații neamului nostru. De la tine, Nană, am învățat noi cum este dragostea de aproape, acea iubire lipsită de tensiune, acea iubire care iartă și acoperă. A fost, Nană, iubirea ta aidoma celei descrise de Sfântul Apostol Pavel.

De la tine am învățat că demascarea vine de la demon, este o asasinare a spiritului. Credeai în înălțare.... Ai dat într-adevăr, Nană, tu ai dat un sens nobil suferinței. Transfigurată de dragoste, suferința era un dar, o jertfă de sine pentru cel mai nobil țel, mântuirea.

Evoc acele seri când ne cântai rugăciunea atât de dragă sufletului tău: *Și ocrotește, Doamne, țara aceasta, neamul acesta și pe cei ce se roagă și luptă pentru mântuirea lui*. Era frumos glasul tău, un firicel suav de voce ca de copil, limpede și vibrantă, un clopoțel de argint, care revărsa atâta puritate și inocență peste jarul credinței, încât, ascultându-te, noi ne gândeam la îngeri.⁴⁷²

Părintele Ioan Negruțiu este o *figură de sfânt* prezentată tot de Virgil Maxim. Absolvent al Seminarului Teologic din Galați, a rămas preot celib și a fost și profesor de teologie. *Era un om excepțional din toate punctele de vedere. Smerenia se întrecea cu bunătatea și răbdarea*. Refuzând propunerea de a deveni om de încredere al partidului, a urmat

⁴⁷² Aspazia Oțel Petrescu, *op.cit.*, pp.156, 163, 164,410

condamnarea de 10 ani muncă silnică și Canalul. Aici a avut o viață creștină exemplară, convingând și un creștin evanghelist să se reîntoarcă la Ortodoxie.

A fost eliberat din lagărul de la Canal în 1957, cu un an înainte de finalizarea pedepsei. În noaptea dinaintea eliberării a avut un vis minunat. Urca pe Golgota și l-a văzut pe Domnul Iisus Hristos răstignit singur pe Cruce. Părintele Negruțiu s-a oferit să treacă pe cruce alături de Mântuitor. Iisus l-a invitat: *Ioane, acum înțelesul nu mai e ca în Vinerea Răstignirii. Suie-te pe care vrei! Pe Cruce să fii, lângă Mine!* Visul s-a împlinit.

Eliberat a doua zi, a fost dus de un colonel de securitate în lunca Călmățuiului, într-o colonie de deportați. Iată cuvintele colonelului adresate bieților oropsiți din colonie: *V-am adus preot...De-acu puteți să muriți cât mai mulți. Are cine să vă îngroape.*

Părintele îi ajută să ridice o biserică. Dar peste un an a fost din nou arestat. Trimisese din Bărăgan o scrisoare în care pomenea de câțiva români macedoneni întâlniți în închisoare. Găsită la destinatară, scrisoarea a constituit act de acuzare pentru părintele, condamnat la muncă silnică pe viață. Hristos îl chema să se urce pe cruce ca în vis.

Părintele Marcu de la Sihăstria povestește cum în spitalul unei închisori l-a întâlnit pe părintele Ioan Negruțiu. Părintele hrănea un deținut bolnav ce nu se putea mișca deloc. Părintele Marcu afirmă că avea sigur rugăciunea inimii, altfel nu se putea explica răbdarea cu care îngrijea bolnavul.⁴⁷³

Virgil Maxim afirmă: „O, părinte Ioane! Sunt fericit că te-am cunoscut și că m-ai însemnat pe creștet și pe mine cu semnul Sfintei Cruci, cu brațul tău care s-a atins de genunchiul

⁴⁷³ Monahul Filoteu, *op.cit.*, p. 58

însângerat al Domnului Hristos.”⁴⁷⁴

De la Dumitru Bordeianu avem o altă mărturie despre *chipul unui sfânt al închisorilor*. **Vasile Ungureanu** era din Târgu Neamț, cântăreț de biserică sau dascăl, cum se spunea prin partea locului. A fost arestat și el și preotul paroh al bisericii Tălpădari din Iași. În momentul arestării în anul 1948 avea 46 de ani și era student la Conservatorul din Iași.

„Crescut în duhul ortodoxiei mănăstirilor din regiunea Neamțului, de unde era de baștină, era profund creștin, cu o trăire ce putea fi luată ca model.... La camera 3 subsol. Pentru căldura sufletească cu care înconjura pe fiecare tânăr, m-am legat și eu mult de badea Vasile, *văzând în el exemplul și trăirea sfinților Părinți răsăriteni*.”

A inițiat un cerc mistic în închisoare și a suportat tortura ca un martir. Se impresiona până la lacrimi la vederea tinerilor torturați. N-a lovit niciodată pe nimeni.

„Bădia Ungureanu avea *înfățișarea unui sfânt bizantin* din iconografia răsăriteană și a fost printre puținii camarazi întâlniți în închisoare care ținea miercurea și vinerea post negru, mâncarea lăsându-și-o altora.”

Dumitru Bordeianu recunoaște că numai asceți din grupul lui Valeriu Gafencu și al avocatului Trifan semănau cu Vasile Ungureanu.

În postul Paștelui din anul 1951 bădia plânga: *Plâng de durerea fraților*. Frații lui erau toți cei torturați. Amintindu-se că frații erau și bandiți ce îl băteau, Ungureanu a replicat: *Nu ei m-au bătut*.

El, un om sporit duhovnicește, știa că furia diavolului se abătea asupra lui prin cei ce-l băteau.⁴⁷⁵

⁴⁷⁴ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 168

⁴⁷⁵ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 242-245

Ioan Ianolide ne prezintă succint *figura unui sfânt anonim*:

„**Ghe.** era un alt tânăr, care părea cam superficial. Mulți credeau că nu este capabil de înalte și adânci trăiri lăuntrice și îl priveau cu mirare când venea să asculte discuțiile duhovnicești. Îl căuta des pe Valeriu și-i cerea îndrumări despre Rugăciunea inimii, pe care o și practica în taină. Cum era destul de bolnav și stătea mai mult la pat, n-am băgat de seamă lucrarea lui, până ce nu ne-a făcut atenți Valeriu.

Ghe. ajunsese la trepte înalte în rugăciune. Era vesel și liniștit. *Primea daruri și vederi în duh.* Era curat, blând, înțelept și fericit. Și el a fost chemat de politruc pentru a primi streptomicina contra delațiunii, dar refuzul său a fost atât de scurt și categoric, încât ofițerul l-a înjurat și l-a trimis în pat. Era ca un copil. *Și-a sfârșit viața zâmbind.*”⁴⁷⁶

De la Mihai Rădulescu și Ioan Ianolide aflăm despre fostul stareț al Mănăstirii Tismana, **părintele Gherasim Iscu.**

Părintele a fost la Canal, unde se muncea șaisprezece ore pe zi, urmate de alte patru de program administrativ. Fusese repartizat în brigada specială pentru preoți, cu un regim special de exterminare. S-a dovedit un creștin adevărat îmbărbătându-și prietenii, ajutându-i la muncă. Ca preot a asigurat spovedania și împărtășirea tuturor celor care îi cereau ajutorul. *Turnat pentru că săvârșea Sfintele Taine, a fost bătut, izolat, înfometat, terorizat peste teroarea generală.*

Urmare a acestor acțiuni s-a îmbolnăvit și a ajuns aproape muribund la Tg. Ocna. Aici era căutat pentru calitățile sale de duhovnic și dădea îndrumări isihaste din bogata lui experiență mistică.

Ioan Ianolide, însuși un trăitor profund, simțea harul

⁴⁷⁶ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 150

Duhului Sfânt manifestat prin acest preot monah. El a fost martor ocular al plecării în viața veșnică a acestui suflet, în noaptea de Crăciun a anului 1951. Valeriu Gafencu îi anunțase pe cei din cameră să fie pregătiți cu o lumânare pentru plecarea părintelui.

„- Voi pleca în curând, poate chiar acum, în noaptea de Crăciun. Și acesta e un dar al Domnului. Nu știu cum să-I mulțumesc... Nu știu cum să-i fac pe oameni să-L trăiască pe Dumnezeu, deplina bucurie... Am certitudinea vieții veșnice, particip deja la ea. Nu mă sperie nici Judecata, căci merg cu cuget smerit și cu nădejde numai în mila și darul Domnului... Duhurile întinericului stăpânesc acum pe oameni, dar să nu vă temeți, Hristos este aproape, cercetează lumea; iar lumea are nevoie de multă suferință... Dușmanii cred că am fost învinși, dar ei neagă lucrarea lui Dumnezeu în istorie și nu cunosc căile Lui... Sunt fericit că am ajuns în ceasul acesta...”⁴⁷⁷

Ianolide va nota despre părinte: „Arhimandritul Gherasim a fost un stâlp al rezistenței sufletești în temniță. La Canalul morții Dunăre – Marea Neagră a fost repartizat în brigada specială pentru preoți. Batjocoriți, chinuiți, torturați, preoții – între care și părintele Gherasim – au răbdător cu cinste calvarul. Mai târziu părintele s-a îmbolnăvit de TBC și a fost adus la Târgu Ocna, unde *a murit ca un înger în trup*.”⁴⁷⁸

Părintele Voicescu ne relatează: „Am avut preoți deosebiți acolo: Viorel Todea, *Gherasim Iscu - starețul de la Tismana, cel care-i ajutase pe cei din munți - care a murit acolo ca un sfânt*.”⁴⁷⁹

Părintele Gherasim a făcut și o proorocie: „Acum pare

⁴⁷⁷ *Ibidem*, pp. 281-285

⁴⁷⁸ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 326

⁴⁷⁹ Ioana Iancovescu, *op.cit.*, p. 123

cu neputință, dar dincolo de mijloacele omenești există o iconomie divină și ea va renaște omenirea.”. Era în anul 1951 și abia peste aproape 40 de ani hidra comunistă a fost decapitată. Ea se manifestă și astăzi în viața noastră, dar va fi biruită de Hristos.

Preotul Liviu Brânzaș și mărturisitorii Dumitru Bordeianu și Ioan Ianolide sunt cei care au adus mărturii în lucrările lor despre cel care a fost un sfânt în viață: **Gheorghe Jimboiu**.

Gheorghe Jimboiu era originar din Oltenia, comuna Vela, județul Gorj. În momentul arestării din 1949 era student la Academia Comercială din Brașov. Un tânăr energic care a simțit nevoia de a organiza o acțiune de rezistență studențească împotriva regimului bolșevic în anii de după război. Nu a făcut nici un act criminal, dar a fost considerat *dușman al poporului* pentru organizarea rezistenței. A primit 15 ani de detenție.

Urmare a torturilor din primul an de arestare, Jimboiu s-a îmbolnăvit de ciroză acută și de TBC pulmonar. A fost dus la penitenciarul spital Tg. Ocna, unde s-a cunoscut cu grupul lui Valeriu Gafencu.

Ioan Ianolide ne prezintă multe date despre acest *om sfânt*. Deși intrase într-un grup de rugăciune recunoscut, Jimboiu l-a determinat pe Ianolide să afirme: „Între noi s-a distins din primul moment. Rostea zilnic, pe lângă rugăciunile obișnuite, de cincizeci de ori Psalmul 50, dedicându-l de fiecare dată unui om sau unei cauze.... Era senin și evident desprins de cele lumești. *Credea nelimitat.*”⁴⁸⁰

A aflat de la grupul lui Valeriu de Rugăciunea inimii și a început să o practice înlocuind treptat Psalmul 50. Având o

⁴⁸⁰ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 152

râvnă deosebită, a avansat repede și intens. În curând a ajuns să o rostească în inimă. Simțea un plâns răcoritor curgând înăuntru.

Gheorghe Jimboiu a ajuns la măsurile înalte pe care le atingeau doar părinții pustiei. Dumnezeu l-a învrednicit să vadă lumina lăuntrică. Avea bucuria de a primi darurile darului Duhului Sfânt.

Deși cu o trăire interioară deosebită, el era sociabil, amabil, preocupat de problemele actualității și de perspectivele de viitor. Când Dumitru Bordeianu l-a întâlnit în 1954 la Gherla, convorbirile cu Jimboiu l-au ajutat pe acesta să refacă legătura lui cu Dumnezeu. Sfaturile acestui om înduhovnicit, l-au salvat pe Bordeianu din mlaștina disperării în care intrase din timpul reeducării. „Numai când te vei ruga cu lacrimi și te vei căi, Dumnezeu îți va auzi glasul și te va ierta.”⁴⁸¹

Dumitru Bordeianu avea să afirme: „Am cunoscut în viața mea fel de fel de oameni, atât înainte, cât și după detenție, dar n-am întâlnit un altul, indiferent de vârstă sau pregătire, care să înțeleagă Ortodoxia și să iubească pe Hristos ca Jimboiu... A fost singura ființă pe care am întâlnit-o care n-a spus niciodată că suferă de foame. *Avea dragoste de oameni indiferent cine erau ei, prieteni sau dușmani, dusă până la sacrificiul de sine.*”⁴⁸²

Părintele Liviu Brânzaș l-a cunoscut la Aiud în anul 1960. Era deja grav bolnav și nu putea să stea decât pe marginea patului, rezemat de perete. Ajunsese la o trăire lăuntrică care îl făcea mai mult un ascultător al celor din jur. Avea o pace și o împăcare cu ideea morții fără neliniști

⁴⁸¹ Dumitru Bordeianu, *op.cit.*, pp. 377-378

⁴⁸² *Ibidem*, p. 370

privind viitorul. Știa unde va pleca din această viață.

Povestea pilde din Pateric și le oferea colegilor de celulă mărgăritare din comoara Sfinților Părinți. *Într-atât au fost de marcați cei care l-au cunoscut pe Jimboiu, încât au afirmat că au cunoscut un adevărat sfânt.*

Dumitru Bordeianu spunea: „*Acest martir, cu fizicul lui de sfânt bizantin, a fost pentru mine modelul de neegalat a ceea ce trebuie să fie și să facă omul pentru mântuirea lui și a neamului care l-a conceput.... Din clipa în care l-am cunoscut pe Jimboiu trăiesc cu impresia că am stat de vorbă cu îngerii. A fost desăvârșit din toate punctele de vedere, conform imperativului: Fiți desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este.*”⁴⁸³

Nu voia să ajungă monah sau preot, ci i se părea normal să rămână în starea de mirean celib. Împreună cu Valeriu s-a decis să slujească toată viața pe Hristos și Biserica. Amândoi erau plini de duh, dar *Valeriu excela în cuvânt, iar Gheorghe în faptă.*⁴⁸⁴

A trecut prin penitenciarele Tg Ocna, Gherla și Aiud fiind peste tot un formator al conștiinței creștine și un inițiator în Rugăciunea inimii. După cincisprezece ani de detenție, când mai avea câteva zile până la eliberare, era atât de epuizat încât l-au dus la infirmieria închisorii unde a murit.

Trupul său este înmormântat, fără cruce, undeva pe Râpa Robilor unde acum este ridicat monumentul *Crucii purtate* de la Aiud. Dar sufletul său se află în cetele sfinților lui Hristos.

Ajuns preot, după detenție, părintele Liviu Brânzaș a simțit impulsul să noteze într-o zi în Jurnalul pe care-l ținea în Sfântul Altar: *Gheorghe Jimboiu a murit în stadiu de*

⁴⁸³ *Ibidem*, p. 371

⁴⁸⁴ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 153

sfîinție.⁴⁸⁵

Am păstrat la sfârșitul acestei lucrări pe cel supranumit de toți care l-au cunoscut sau au auzit doar de el *Sfântul închisorilor*: pe **Valeriu Gafencu**.

Deși a trăit numai în primii patru ani ai detenției majorității celor care au luptat împotriva regimului comunist ateu, *Valeriu și-a pus amprenta asupra vieții creștine din toate închisorile comuniste*. Asemenea apostolilor ce au dus mai departe învățătura lui Hristos, cei apropiați și supraviețuitori ai lui Gafencu au dus peste tot mesajul și duhul lui Valeriu.

Nu există autor de lucrare, ce vorbește despre temnițele comuniste, care să nu-l pomenească pe Valeriu.

Valeriu Gafencu a fost arestat din anul 1942 și condamnat la 25 ani de închisoare. Pe atunci avea 21 de ani și era student al Facultății de Drept din Iași. Nu era acuzat decât pentru educația morală și națională pe care o susținea; prin urmare s-a simțit liber de orice vinovăție. *Tânărul acesta era curat ca o floare*. În închisoare a studiat până în anul 1948 când comuniștii au preluat puterea. Înainte de 1948 erau admise cărțile și deținuții aveau acces la biserica din închisoarea Aiud.

Printre cărțile pe care le-a citit au fost Patericul, Mântuirea Păcătoșilor Viețile Sfinților, Urmarea lui Hristos. A studiat lucrările Sfinților Ioan Gură de Aur, Vasile cel Mare, Grigorie Palama, Grigorie de Nazianz, Efrem Sirul, Ioan Damaschin și toate cursurile care se predau la Facultatea de Teologie.

Condițiile din închisoare și mai ales o perioadă de izolare de la Zarca Aiudului au fost folosite de Gafencu pentru a aplica ceea ce studiasse despre etapele despățimirii,

⁴⁸⁵ Pr. Liviu Brânzaș, *op.cit.*, p. 308

înlocuirea lor cu virtuți și treptele rugăciunii.

Deosebită este o scrisoare trimisă din temniță în anul 1943 mamei și surorilor sale. El descrie procesul interior prin care a trecut și lupta pentru a înțelege de ce a fost închis. Lacrimile și recunoașterea stării de păcat a omului sunt necesare pentru adevărata pocăință. Fiind un tânăr curat, Valeriu a ajuns să înțeleagă și să aplice cuvintele Mântuitorului din Predica de pe munte (Mat. cap. 5,6,7). Astfel el considera păcate inclusiv pe cele săvârșite cu vorba și cu gândul. Mărturisind aceste păcate nefăptuite preotului, el recunoștea că s-a despovărat de ele, însă lupta cu săvârșirea lor va continua până la moarte.

„Să știți însă de la mine: nici un om nu e curat, decât Unul Singur Hristos - Dumnezeu. Și cine fuge de realitatea propriului suflet e un min-cinos. Căutați de vă apropiați sincer de Hristos și lăsați lumea, cu păcatele ei, în pace. Veți fi fericiți și veți fi mult iubite de orice suflet curat. *Iubiți! Iubiți! Iubiți!*”⁴⁸⁶ Acestea erau îndemnul către mama și surorile lui.

La acest nivel duhovnicesc ajunsese Valeriu Gafencu la 22 de ani.

Iată descrierea făcută de părintele Grebenea ce l-a cunoscut încă de la arestarea din 1942: „*Smerit, cu preocupări spirituale deosebite*. Lecturi alese, prietenii cei mai buni, voia să rămână pe o linie de onoare și a rămas tot timpul. Oriunde era ceva deosebit și frumos de făcut era prezent... Citea numai Biblia și cărți religioase. Era foarte inteligent și prindea repede sensul just al textelor sfinte.”⁴⁸⁷ Pe atunci era un tânăr frumos, bine făcut, cu fruntea lată și cu ochii albaștri.

În februarie 1949, Traian Popescu îl întâlnește pe

⁴⁸⁶ Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, pp. 181-190

⁴⁸⁷ Pr. Nicolae Grebenea, *op.cit.*, pp. 188-189

Gafencu la Pitești. Iată cum era descris la 28 de ani, după 7 ani de temniță grea și trăire duhovnicească:

„Înalt, puțin adus de spate (povara anilor petrecuți în închisoare își pusese amprenta), purta pe cap o căciuliță croșetată, care semăna cu o armură medievală, teșită, ce-i acoperea fruntea. *Figură ascetică, de mucenic bizantin*, dar având o față luminoasă.... Părea coborât dintr-o pictură medievală, pentru a răspândi în jur tihna. Cu o vastă instruire teologică și filozofică, raporta totul, cel mai mic eveniment sau comportament la învățătura creștină din: Biblie, Viețile Sfinților, Pateric, Filocalii.”⁴⁸⁸

Valeriu Gafencu dovedea deja semne ale sfințeniei prin pacea pe care o imprima chiar și celui mai rău gardian. Valeriu era singurul deținut ce putea discuta liniștit cu temutul gardian Georgescu și nu a fost bătut niciodată la Pitești. De la el, Traian Popescu a învățat Psalmul 50 și Rugăciunea inimii:

„Am văzut la acest om cum, *pe măsură ce puterile fizice îl părăseau, se diminuau, cele spirituale deveneau tot mai puternice*. Devenise un schelet, care abia se mai ridica din pat, dar care nu înceta să ne tălmăcească din tâlcurile evanghelice, se eteriza pur și simplu, sleindu-se în același timp fizic.”⁴⁸⁹

În repetate rînduri a fost anchetat de organele politico-administrative și a declarat senin că este creștin și că nu există mântuire fără Hristos. Politrucii îl catalogau plini de sarcasm: *Ești un retrograd mistic și bigot! De-alde tine au frânat progresul în lume. Ești însă depășit de istorie și de știință. Viitorul este al nostru și nu al vostru*. Dar cu toate riscurile, Valeriu n-a încetat până la sfârșit să-L mărturisească pe Hristos. El a biruit în timp!

⁴⁸⁸ Traian Popescu, *Experimentul Pitești*, p. 90

⁴⁸⁹ *Ibidem*, pp. 92-93

În anul 1948, când a început interzicerea Bibliei și a cărților în închisoare, Valeriu a reușit să ascundă o Biblie pe care a desfăcut-o în fascicule. Aceste fascicule au circulat mai ușor prin celule. Multe capitole au fost memorate de deținuți și așa au putut transmite mai departe Cuvântul lui Dumnezeu noilor sosiți ce aveau nevoie.

La sfârșitul lui decembrie 1949 Valeriu a avut o cădere de vreo trei săptămâni. Toți se așteptau să moară. Chiar și el se împăcase cu ideea că este momentul să plece spre viața veșnică. O adevărată minune a fost revenirea lui, după o noapte de letargie. Iată cuvintele rostite după întoarcerea din moarte: „Domnul nu m-a vrut, nu sunt încă vrednic de Împărăția Lui.”.

A fost luat a doua zi și dus la Văcărești și apoi la penitenciarul spital Tg. Ocna. Aici, în camera 4 spital, a stat și Valeriu Gafencu. Ajunsese la maturitate duhovnicească. Iată cum îl caracterizează cel mai bun prieten al lui, Ioan Ianolide:

„Era senin, echilibrat, puternic în cuvânt, controlat în faptă, statornic în rugăciune, intransigent în atitudine, plin de dragoste, răspândind o tainică atracție – și toate acestea din patul în care zăcea ținut de o boală grea și îndelungată.

Suferea de caverne la plămâni, avea pleurezie și făcea pneumotorax, avea dese hemoptizii (scuipa sânge) și-și pierduse pofta de mâncare. În plus simțea dureri reumatice în tot corpul, avea dureri abdominale din cauza unei apendicite și, în fine, suferea de inimă.

În ultimii doi ani nu s-a mai putut așeza întins pe pat nici ziua și nici noaptea, ci ședea rezemat de marginea patului, iar capul îi cădea în piept.”⁴⁹⁰

Din cauza lungului șir de luni petrecute în pat, fără

⁴⁹⁰ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 134

mișcare, și din cauza slăbiciunii și insuficienței circulației sângelui, i-au apărut pe corp escare (răni deschise) mari ce nu puteau fi vindecate cu nici un chip, cuprinzându-i o mare parte a spatelui, coapselor și gambelor. Aceste escare erau bandajate de colegii de celulă mediciști și se smulgeau de pe răni, la înlocuire, provocând dureri cumplite. Valeriu nu scotea nici un sunet și nu schița nici un gest. Avea o mare stăpânire de sine. Singurul semn al grelei suferințe erau broboanele de transpirație apărute pe frunte.⁴⁹¹

La el somnul se contopea cu starea de veghe și rugăciunea era continuă. Când spasme și dureri mari îl congestionau, se crispa o vreme, dar chemând tainic numele lui Hristos depășea suferința și renăștea cu un zâmbet proaspăt, viu, strălucitor, venit din altă lume.

Deosebit este că atunci când ridică mâna *din degetele lui se răspândeau lumini.* Aceste lumini erau sesizate de toată lumea, dar în moduri diferite, în funcție de ochiul lăuntric al fiecăruia.⁴⁹²

Lepădarea de sine se vede și din întâmplarea următoare. La o percheziție a gardianului, lui Valeriu i s-a confiscat pernuța pe care se rezema. Un alt gardian, mai omenos, i-a returnat-o iar el s-a gândit că trebuie să o dăruiască altui coleg de suferință anchilozat. Acesta a dăruit-o altuia și tot așa, până când pernuța a ajuns să fie dăruită lui Valeriu de cineva care nu știa de unde pornise milostenia.

Dumnezeu l-a dăruit cu harul cuvântului. Spre sfârșitul vieții, medicii și prietenii i-au recomandat să nu mai vorbească, pentru a nu se epuiza. Dar el le-a spus: „Nu-mi luați această bucurie, căci pentru a-L mărturisi pe Hristos

⁴⁹¹ Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, p. 176

⁴⁹² Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 135

trăiesc; și de trăiesc, prin mila Lui trăiesc și fără a-mi exprima dragostea ce vi-o port, n-ar mai avea rost să trăiesc.... Vă mulțumesc pentru grijă, dar vă rog să înțelegeți că nu pot să fac altfel.”⁴⁹³

Martor al celor întâmplare, studentul R. a afirmat: „*Lui Valeriu îi datorez adevărata mea încreștinare*. El mi-a descoperit nu numai adâncimea propriului meu suflet, ci și orientarea în viață și în lume.”⁴⁹⁴

Aurelian Guță, coleg la camera 4 spital, mărturisea: „Timpul care s-a scurs mi-a întărit convingerea că *nu mai întâlnisem până atunci o personalitate creștină atât de puternic dezvoltată* pe ambele sensuri ale verticalei: înălțime și totodată profunzime.”⁴⁹⁵

Am descris deja modul profund al unei mărturisiri făcută de Valeriu în subcapitolul referitor la spovedania în temnițe. Acesta se spovedea și se împărtășea ori de câte ori avea prilejul.

Hristos era viu în el, a fost concluzia preotului Viorel Todea care l-a spovedit ultima dată.

Înainte de a fi operat de apendicită cronică, politrucul închisorii a vrut să-l șantajeze pentru a colabora cu regimul. Valeriu l-a refuzat categoric. După operație are loc o nouă tentativă de racolare, respinsă demn: *Nu sunt judecătorul altora, ci sunt mărturisitorul lui Dumnezeu*.⁴⁹⁶

Asemenea martirilor din primele veacuri, Valeriu îi înfrunta cu mult curaj pe ofițerii politici ce-i cereau lepădarea: „- *Cum îndrăznești să vorbești așa cu mine? Nu pricepi*

⁴⁹³ *Ibidem*, p. 137

⁴⁹⁴ *Ibidem*, p. 139

⁴⁹⁵ Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, p. 175

⁴⁹⁶ Ioan Ianolide, *op.cit.*, p. 143

că nu vrem să facem din voi eroi? Vom face din voi delatori, iar din nevestele și surorile voastre prostituate!

Valeriu era adânc îndurerat și a răspuns:

- Păcatele lumii acesteia trebuie ispășite. Noi ispășim aici multe păcate. Cu toții însă suntem în mâinile lui Dumnezeu.

- *Ești un bandit mistic! Aici vei muri! Să nu crezi c-o să scapi cu viață! Așa cum ești, va trebui să primești reeducarea!*⁴⁹⁷

Este deosebită și abordarea problemei încreștinării evreilor în viziunea lui Valeriu așa cum reiese dintr-o discuție cu pastorul luteran, de origine evreu, Richard Wurmbrand: „Cred că pocăința evreilor este o problemă duhovnicească și nu rasială.... *Ar trebui mai multă strădanie creștină pentru întoarcerea evreilor!*”⁴⁹⁸

Am prezentat și modul în care Valeriu a preferat să-l salveze pe pastorul Wurmbrand cu streptomicina dăruită lui, care i-ar fi putut salva viața. Wurmbrand a supraviețuit temniței. Valeriu a murit. Așa a înțeles el iubirea aproapelui!

Deasemeni, ați văzut și minunea apariției Maicii Domnului în noaptea de Crăciun.

Măsurile la care ajunsese acest om erau deosebite. Astfel Valeriu i-a povestit prietenului Ianolide cum într-o noapte, în timpul rugăciunii, *sufletul lui a părăsit corpul fizic*. Smerit, Valeriu a refuzat să facă o călătorie a sufletului pentru a-și vedea familia. I-a fost teamă să nu ispitească diavolul prin acest gest al său.

Exemplar este și testamentul lui Valeriu Gafencu, rostit înainte de a pleca la cele veșnice:

⁴⁹⁷ *Ibidem*, p. 145

⁴⁹⁸ *Ibidem*, p. 168

„În primul rând *gândul și sufletul meu se închină Domnului*. Mulțumesc că am ajuns aici. Merg la El. Vă rog mult să-L urmați, să-L slăviți și să-I slujiți. *Sunt fericit să mor pentru Hristos*. Lui îi datorez darul de azi. Totul e o minune. Eu plec, dar voi aveți de purtat o cruce grea și o misiune sfântă. În măsura în care mi se va îngădui, de acolo de unde mă voi afla mă voi ruga pentru voi și voi fi alături de voi. Veți avea multe necazuri. Fiți tari în credință, căci Hristos îi va birui pe toți vrăjmașii. Îndrăzniți și rugați-vă! Păziți neschimbat Adevărul, dar să ocoliți fanatismul. Nebunia credinței este putere dumnezeiască, dar tocmai prin aceasta ea este echilibrată, lucidă și profund umană. Să-i iubiți și să-i slujiți pe oameni. Au nevoie de ajutor, căci dușmani prădalnici caută să-i înșele. *Ateismul va fi învins, dar să fiți atenți cu ce va fi înlocuit!*”⁴⁹⁹

Părintele Voicescu afirmă că: „Valeriu Gafencu și-a luat la revedere pur și simplu, *cum își iau la revedere părinții din pustie de la ucenicii lor -cu zâmbetul pe buze.*”⁵⁰⁰

Ultima dorință a lui Valeriu a fost să-i fie pusă în gură o cruciuliță de argint. Timp de două zile trupul lui a fost ținut în curtea mare, sub zăpadă și a fost îngropat pe ascuns, noaptea.

De atunci o groapă neștiută din Tg. Ocna așteaptă să fie desfăcută și cineva să identifice *trupul sfânt al lui Valeriu Gafencu cu o cruciuliță de argint în gură.*

La sfârșit trebuie subliniată și descoperirea de sfinte moaște ale martirilor din temnițele comuniste. Părintele Ilie Lăcătușu a fost unul din preoții ce au suferit în temnițele comuniste. A fost întemnițat în anii 1952-1954 și 1959-1964. Părintele Iustin Pârvu își amintește: „Pe părintele Ilie Lăcătușu

⁴⁹⁹ *Ibidem*, pp. 189-190

⁵⁰⁰ Ioana Iancovescu, *op.cit.*, pp. 123-124

l-am cunoscut în Periprava. Era o mulțime de preoți printre care și părintele, pe care l-am simțit foarte apropiat și cald. Din mulțimea de preoți câți eram noi acolo, acesta era mai mult decât un călugăr. Cam toată colonia mergea în orice împrejurare să-i ceară sfat.⁵⁰¹

În anul 1998, la dezgroparea după 15 ani de la moarte, trupul său a fost descoperit întreg și neputrezit. Clerici și mireni ai Bisericii au recunoscut toate caracteristicile specifice sfintelor moaște. De atunci credincioșii merg la mormântul părintelui pentru a se închina, cinstindu-l ca pe un sfânt.⁵⁰²

Deasemeni au fost descoperite nenumărate fragmente de sfinte moaște ale celor care au murit martiric la Aiud. În locul în care erau aruncate trupurile schilodite ale deținuților, pe Râpa Robilor de lângă închisoarea Aiud, când se sapă o groapă nouă în cimitirul extins al orașului, se descoperă noi și noi oseminte sfinte. Aici se află ridicat și un simbolic *Monument al Crucii purtate* în memoria celor ce s-au jertfit în închisorile comuniste. Prin grija părintelui Iustin Pârvu, în capela din interiorul monumentului se asigură slujire permanentă și sunt pomeniți cunoscuții și necunoscuții morți în temnițe.

Și în biserica Mănăstirii Petru Vodă, închinată *Sfinților martiri și mărturisitori din temnițele comuniste*, se găsesc sfinte moaște descoperite pe lângă temnițele comuniste și așezate în raclă spre închinarea dreptcredincioșilor creștini.

La fel procedau și creștinii primelor veacuri. Pe locul în care era martirizat un credincios sau pe locul în care îi erau

⁵⁰¹ Grația Lungu Constantinescu, *Părintele Iustin Pârvu-Viața și învățăturile unui mărturisitor*, Iași, 2007, p.255

⁵⁰² Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Sfintele moaște din România*, Ed. Episcopiei Romanului, 1999, p.174

îngropate osemintele se ridica un mic altar de rugăciune. Acestea au constituit primele lăcașuri de cult din cadrul Bisericii, numite martyrium (pl. martyria). Dezvoltându-se, cu timpul, ele au devenit altarul viitoarelor biserici în care se închinau și se rugau creștinii. De aceea, și acum, la sfințirea altarului unei biserici noi se pun în piciorul Sfintei Mese fragmente de sfinte moaște.

Considerații finale

Este surprinzător să vedem că în secolul XX s-au întâmplat toate aceste fapte. Cei mai mulți dintre noi, într-o stare de suficiență ipocrită, copiem modelul occidental al indiferenței: *Aceste povești despre Dumnezeu și despre diavoli sunt depășite.*

Să fie oare așa? Cum pot explica *savanții* zilelor noastre fenomenele petrecute în timpul comunismului? Cum să înțelegem modul de supraviețuire al miilor de deținuți în condiții imposibile pentru un om obișnuit? Când va fi cunoscut și recunoscut, de cei din țară și din întreaga lume, *Holocaustul* poporului român din anii 1948-1964 ai teroarei comuniste?

Primul pas ar trebui să-l facă oamenii Bisericii. *Noi avem datoria de a mărturisi aceste adevăruri spre a nu fi osândiți de Domnul, Care a făcut din temnițele acestea ale comuniștilor adevărate fabrici de martiri*, ne spune Părintele Iustin Pârvu.⁵⁰³

Analizând epoca perioadei primare a creștinismului, când împărații romani au dus prigoanele împotriva creștinilor, vom constata că există asemănări cu ceea ce s-a întâmplat în timpul prigoanei comuniste. Și atunci au existat mai multe categorii de credincioși. Unii s-au opus lepădării de Hristos și închinării la idoli templelor chiar până la moarte, alții au cedat. Găsim notat în lucrarea pr. prof. Nicolae Chifăr *Istoria creștinismului*:

„După trecerea prigoanei (împăratului Deciu din anii 249-251), apostazia (lapsi) constituiau o mare problemă pentru

⁵⁰³ Ieromonahul Teognost, *op.cit.*, p. 82

Biserică. După gravitatea actului de apostaziere erau patru categorii de apostazi:

- a) Sacrificati (cei care au sacrificat zeilor);
- b) Thurificati (cei care aduceau sacrificii numai ardere de tămâie);
- c) Libellatici (cei care obțineau un certificat libellus că au sacrificat zeilor, obținut de cele mai multe ori pe bani, fără să sacrifice);
- d) Acta facientes (cei care declarau la interogatoriu că nu sunt creștini).

Revenirea acestora în sânul Bisericii, presupunea penitență pe măsura gravității actului de apostaziere, ceea ce a constituit o mare problemă.⁵⁰⁴

Pentru a înțelege mai bine preocupările în acest sens ale oamenilor Bisericii din acele vremuri mă voi referi la câteva lucrări. Astfel Sfântul Ignatie Teoforul, episcop al Antiohiei martirizat în anul 107, a scris șapte epistole către șapte biserici creștine pentru a explica gestul său de urmare a lui Hristos.

Sfântul Iustin Martirul și Filosoful, martirizat în anul 165, a scris două Apologii. *Apologia I* era adresată împăratului Antonin Piosul, fiilor săi, senatului și poporului roman și *Apologia II* către senatul roman. El apără în aceste scrieri creștinii prizonieri și condamnă pe față acuzațiile aduse creștinilor de către păgâni.

Scriitorul creștin Tertulian (†240) a scris o *Apologie* adresată autorităților romane care persecutau creștinii. El are curajul să protesteze împotriva judecății aplicate creștinilor și asupra faptului că erau condamnați la moarte fără o judecată prealabilă. În lucrările *Către martiri* și *Despre fuga în*

⁵⁰⁴ Preot Nicolae Chifăr, *Istoria creștinismului*, Ed. Trinitas, 2001, vol I, pp. 51-52

persecuție, Tertulian îi îndemna pe creștini să nu se lepede de Hristos și condamna creștinii care, folosind diferite mijloace sau chiar bani, fugeau de persecuții.

Sfântul Ciprian, episcop al Cartaginei martirizat în anul 258, a scris lucrarea *Despre cei căzuți* în care cerea penitență pentru creștinii căzuți în timpul persecuțiilor împăratului Deciu.

Și prolificul scriitor creștin Origen (†254) a scris o lucrare cu nume sugestiv *Îndemn la martiriu*.⁵⁰⁵

Pentru cei care au suferit moarte martirică s-au scris lucrări ce descriu modul cum au mărturisit credința creștină și cum au suferit torturi și moarte martirii primelor veacuri. Ceea ce se remarcă, este preocuparea oamenilor Bisericii primelor veacuri privind modul de tratare a credincioșilor trecuți prin persecuții și recunoașterea martirajelor și mărturisirilor făcute de cei aleși.

De aici putem trage concluzia că și în contemporaneitate trebuie să ne preocupăm cu adevărat de condițiile în care au trecut credincioșii perioada de ateism comunist. Înțelegem că a fost nevoie și de o acceptare tacită a compromisurilor făcute de clerul, aflat în libertate, pentru *binele* Bisericii. Atunci, cu atât mai mult, trebuie să recunoaștem și să mărturisim jertfele făcute de cei care au avut curajul de a se împotrivi fățîș antihristului promovat de comunism.

Diabolic este faptul că regimul comunist a avut grijă ca toți cei arestați să fie încadrați în categoria *deținuților politici*. Oficial, în România nu au existat *deținuți religioși*. Însă, dacă acum dovedim că regimul comunist a fost satanic, atunci se deduce că cei care i s-au împotrivit erau de cealaltă baricadă. *Aceștia erau oameni ai lui Dumnezeu*.

⁵⁰⁵ Preot Nicolae Chifăr, *op.cit.*, pp. 138, 144, 146, 152, 166

Avem nenumărate dovezi ale torturilor și chinurilor la care au fost supuși, ale trăirilor creștine, ale mărturisilor și martiriilor, ale vieților sfinte în duh ortodox. O parte din aceste aspecte au fost selectate, structurate și prezentate în lucrarea de față. Nu am pretenția că am acoperit toată memorialistica din temnițe. Am încercat să surprind mai mult tipologii de fapte și evenimente care să constituie baza unei interpretări teologice a trăirilor creștine din închisori.

Trebuie să remarcăm, referindu-ne la modul de redactare, asemănarea acestor lucrări de amintire cu cele patru Evanghelii ale Noului Testament. Ele au ca autori, participanți direcți ai evenimentelor prezentate. Au fost scrise la zeci de ani după desfășurarea evenimentelor. Timpul în care au apărut este diferit. Împrăștiați de *vigilenta* Securitate, acești supraviețuitori nu au avut curaj să se mai caute și să se mai întâlnească între ei. Frica organică, inoculată de sistemul diabolic al comunismului, funcționează și acum dezbinând societatea românească și valorile ei.

Și modul de scriere este diferit, fiecare autor imprimându-și propria personalitate asupra modului de redactare. Dar puse cap la cap, toate scrierile au un numitor comun. Toate prezintă mărturisirea și martiriul acelor deținuți creștini. Toate subliniază prezența lui Hristos prin lucrările Sfântului Duh în viața lor zilnică din temnițele comuniste. Deci se poate afirma că **în temnițele comuniste a existat o Biserică luptătoare.**

Petru C. Baci, trecut și el prin temnițe, spunea: *dacă zidurile ar fi înregistrat plânsul și vaietele celor schingiuiți, ar fi cea mai teribilă simfonie a groazei.*⁵⁰⁶

⁵⁰⁶ Petru C. Baci, *Răstigniri ascunse- mărturii*, Ed. Bunavestire, București, 2004, p. 369

Iar părintele Iustin Pârvu afirma că **adevărata Biserică a fost în temnițele comuniste:** „Dovada este că dacă eu am să fac o dezgropăminte, la una din mănăstirile noastre, nu cred că am șansa să găsesc osemintele pe care le găsesc la Aiud sau la Gherla sau la Pitești... Acolo dacă dai cu târnăcopul, la câțiva centimetri sub pământ, dai de oseminte sfinte, frumoase, galbene. E semnul sfințeniei, fiindcă au ajuns acolo, în acele cimitire nevăzute, neștiute, prin suferință, prin jertfă.”⁵⁰⁷

Subliniez că este mai puțin importantă identificarea exactă a tuturor martirilor și mărturisitorilor din temnițe. Cred că este o încercare de amânare nejustificată a canonizării acestora. Cu adevărat, numai Dumnezeu din ceruri îi știe pe toți. Pentru Biserica Ortodoxă Română, ar trebui să fie o necesitate și o prioritate canonizarea lor. Consider că mai importantă este recunoașterea jertfei acestor credincioși creștini din temnițe, *in corpore*, sub numele de **Sfinți martiri și mărturisitori în temnițele comuniste din România.**

Ar trebui să lăsăm deoparte orgoliile și să analizăm dacă nu ar fi momentul recunoașterii oficiale de către Biserică a acestor jertfe. Trebuie să arătăm credincioșilor adevărul că Biserica lui Hristos se zidește încontinuu până la sfârșitul veacurilor. Altfel vom da socoteală înaintea Judecătorului. Istoria nu va lăsa la nesfârșit acoperite aceste acte martirice. Generațiile viitoare trebuie să cunoască faptul că înaintașii lor nu au fost îngenuncheați de comunismul ateu. Dumnezeu ne-a arătat, prin actul lor jertfelnic și biruitor, prezența și purtarea de grijă continuă manifestată asupra fiilor Săi.

Să avem grijă să nu fim precum femeia, desfrânata cea mare *beată de sângele sfinților și de sângele mucenicilor lui Iisus* (Apoc. 17,6) descrisă în Apocalipsă de Sfântul Apostol și

⁵⁰⁷ Adrian Alui Gheorghe, *op.cit.*, p. 83

Evanghelist Ioan.

Să dovedim că suntem creștini după cum ne îndeamnă Capul Bisericii, Iisus Hristos Cel Răstignit și Înviat din morți: *Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, care este în ceruri. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri.*(Mat.10,32-33).

Amin!

Cartea de față este o dezvoltare a lucrării de licență *Aspecte duhovnicești privind mărturisirea și martiriul în temnițele comuniste*. Lucrarea a fost prezentată în fața comisiei de licență a Facultății de Teologie din Sibiu, sesiunea iunie 2007.

Autor : Teolog Vasilică Militaru

Bibliografie

Izvoare:

1. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă al B.O.R., București, 1997, 1416 pagini.
2. *Viețile Sfinților*, prelucrate de Al. Lascarov-Moldovanu, Ed. Artemis, București, vol.I (253 pagini) și vol.VI, (255 pagini)

Reviste și ziare:

1. Revista *Rost*, an II, nr.21-22, 2004
2. Revista *Dosarele istoriei*, an. XII., nr.1, 2007
3. Ziarul *Libertatea*, New York, an. V, aprilie- mai, nr. 45-46, 1986

Lucrări:

- ***, *Lacrima prigoanei*, Vol. 2, Ed. Gama, 1997, 261 pagini.
- ***, *Preot Constantin Sârbu, un mare mărturisitor creștin*, Ed. Bonifaciu, București, 2000, 299 pagini.
- Alui Gheorghe, Adrian, *Părintele Iustin Pârnu și morală unei vieți câștigate*, Ed.Credința Strămoșească, 214 pagini.
- Amusin, I.D., *Manuscrisele de la Marea Moartă*, Traducere de Acad. Emil Condurachi, Ed. Științifică, 1963, 297 pagini.

Baciu, Petru C., *Răstigniri ascunse- mărturii*, Ed. Bunavestire, București, 2004, 358 pagini.

Bacu, Dumitru, *Pitești – centru de reeducare studențească*, Ed. Atlantida, București, 1991, 236 pagini.

Bălan, Arhimandrit, Ioanichie, *Sfintele moaște din România*, Ed. Episcopiei Romanului, 1999, 184 pagini.

Bejan, Preot, Dimitrie, *Bucuriile suferinței*, Hârlău-Iași, 2002, 189 pagini.

Bordeianu, Dumitru, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, Ed. Scara, București, 2001, 431 pagini.

Brânzaș, Pr., Liviu, *Raza din catacombă*, Ed. Scara, București, 2001, 351 pagini.

Caraza, Grigore, *Aiud însângerat*, Ed. Conta, Piatra Neamț, 2007, 386 pagini.

Chifăr, Preot, Nicolae, *Istoria creștinismului*, Ed. Trinitas, Iași, 2001, vol I, 176 pagini.

Coja, Ion, *Legionarii noștri*, Ed. UMC București, 2001, 216 pagini.

Constantinescu, Gabriel, *Șah la rege – declinul monarhiei române în secolul XX*, Ed. Christiana, București, 2007, 382 pagini.

Culianu, Ioan Petru, *Eros și magie în Renaștere. 1484*, Editura Polirom, Iași, 2003, 449 pagini.

Eliade, Mircea, *Fragmentarium*, Ed. Destin, Deva, 1990, 199 pagini.

Eliade, Mircea, *Jurnal*, vol. I și vol. II, Ed. Humanitas, București, 1993, 607 pagini; 557 pagini.

Filoteu, Monahul, *Mărturisirea unui creștin – Părintele Marcu de la Sihăstria*, Petru Vodă, 2007, 207 pagini.

Gillet, Olivier, *Religie și naționalism*, Ed. Compania, București, 2001, 313 pagini.

Grebeanea, Preot, Nicolae, *Amintiri din întuneric*, Ed. Scara, București, 2000, 552 pagini.

Hrehor, Preot, Constantin, *Muntele mărturisitor*, Ed. Timpul, Iași, 2002, 304 pagini.

Iancovescu, Ioana, *Părintele Voicescu, Un duhovnic al cetății*, Ed. Bizantină, București, 2002, 372 pagini.

Ianolide, Ioan, *Întoarcerea la Hristos*, Ed. Christiana, București, 2006, 534 pagini.

Lenin, Vladimir Ilici, *Opere*, vol.2, Ed. Partidului Muncitoresc Român, 1951, 560 pagini.

Lupu, Prof. Univ. Dr., Corvin, *România în contextul relațiilor internaționale actuale*, Ed. Techno Media, Sibiu, 2006, 215 pagini.

Maxim, Virgil, *Imn pentru crucea purtată*, Ed. Gordian, Timișoara, 1997, vol.II, 277 pagini.

Mărgineanu, Nicolae, *Amfiteatre și închisori*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1991, 73 pagini.

Oancea, Preot, Zosim, *Închisorile unui preot ortodox*, Ed. Christiana, București, 2003, 243 pagini.

Ockrent, Christine , Conte de Marenches, *Consilier de taină al puterii*, Ed. Humanitas, București, 1992, 301 pagini.

Oțel Petrescu, Aspazia, *Strigat-am către tine, Doamne...*, Ed. Bunavestire, București, 2000, 440 pagini.

Păcurariu, Preot Prof. Dr., Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1991

Popescu, Traian, *Experimentul Pitești*, Ed. Criterion, București, 2005, 164 pagini.

Popescu, Traian, *File din procesul comunismului*, Ed. Scara, București, 2004, 281 pagini.

Rădulescu, Mihai, *Rugul Aprins*, Ed. Ramida, București, 1993, 260 pagini.

Rădulescu, Mihai, Slătineanu, Irineu , *Preoți în cătușe*, Ed. Ramida, București, 1997, 151 pagini.

Steinhardt, Nicolae, *Jurnalul fericirii*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 2001, 438 pagini.

Teognost, Ieromonah, *Părintele Iustin Pârvu și bogăția unei vieți dăruită lui Hristos*, Ed. Credința Strămoșească, 2006, vol.I, 240 pagini.

Valery-Grossu, Nicole, *Binecuvântată fii, închisoare...*, Ed. Duh și Adevăr, București, 1998, 253 pagini.

Cuprins

ARGUMENT	5
1. CONJUNCTURA POLITICĂ ȘI RELIGIOASĂ.....	18
1. 1. CONJUNCTURA POLITICĂ.....	18
1. 1. a. <i>Conjunctura politică externă</i>	18
1. 1. b. <i>Conjunctura politică internă</i>	22
1. 2. CONJUNCTURA RELIGIOASĂ	29
1. 3. ARESTĂRILE	36
2. BATJOCURA ȘI SUFERINȚA ÎNDURATE DE CEI ÎNTEMNIȚAȚI	50
2. 1. CONDIȚII DE ÎNTEMNIȚARE, IZOLAREA.....	54
2. 2. ÎNFOMETAREA ÎN ÎNCHISOARE.....	66
2. 3. TORTURA FIZICĂ ȘI PSIHICĂ ÎN TEMNIȚE.....	72
2. 4. REEDUCAREA	89
2. 5. DIABOLISMUL ÎN ÎNCHISOARE	101
2. 6. BLASFEMII	111
3. TEMNIȚA CA LOC DE PURIFICARE ȘI ÎNTÂLNIRE CU HRISTOS	117
3. 1. TRĂIRI CREȘTINE ÎN TEMNIȚE	117
3. 2. POSTUL ȘI RUGĂCIUNEA	132
3. 3. AJUTORUL ȘI MILOSTENIA ÎN TEMNIȚĂ	147
3. 4. MINUNI PETRECUTE ÎN ÎNCHISORI	161
3. 5. ÎNVIEREA ÎN TEMNIȚE	172
4. SFINTELE TAINЕ SĂVÂRȘITE ÎN TEMNIȚE	179
4. 1. BOTEZUL	179
4. 2. SPOVEDANIA	184
4. 3. ÎMPĂRTĂȘIREA	190
4. 4. SFÂNTA LITURGHIE	195
5. MĂRTURISIRE, MARTIRIU ȘI SFINȚENIE ÎN TEMNIȚE	200
5. 1. MĂRTURISIRI DE CREDINȚĂ ORTODOXĂ ÎN TEMNIȚE	200
5. 2. MARTIRAJE ÎN TEMNIȚE	213
5. 3. CHIPURI DE SFINȚI ÎN TEMNIȚELE COMUNISTE	225
CONSIDERAȚII FINALE	248

mărturisire și jertfă creștină în închisorile comuniste

teolog Vasilică Militaru Biserica din temniță

DOCUPRINT

Bacău, Str. Letea nr. 30 bis

Tel-fax: 0234 - 588 930, ☎ 0744 - 774 818

E-mail: docuprint@clicknet.ro

mărturisire și jertfă creștină în închisorile comuniste

teolog Vasilică Militaru Biserica din temniță